ІСТОРІЯ
БІБЛЇЙНА
СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТА

для

ПАРОХІЯЛЬНИХ ШКІЛ

— з 52 образками і картою Палестини. —

Ціна примірника 60 центів.

Другий наклад.

З Української Друкарні при Сирітськім Домі,
ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. 1921.

Romash Olena + Roman

ІСТОРІЯ
БІБЛЇЙНА
СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТА

Immaculate Conception School
2222 GRAYLING AVENUE
HAMTRAMCK, MICHIGAN

для

ПАРОХІЯЛЬНИХ ШКІЛ

- - з 52 образками і картою Палєстини. —

Ціна примірника 60 центів.

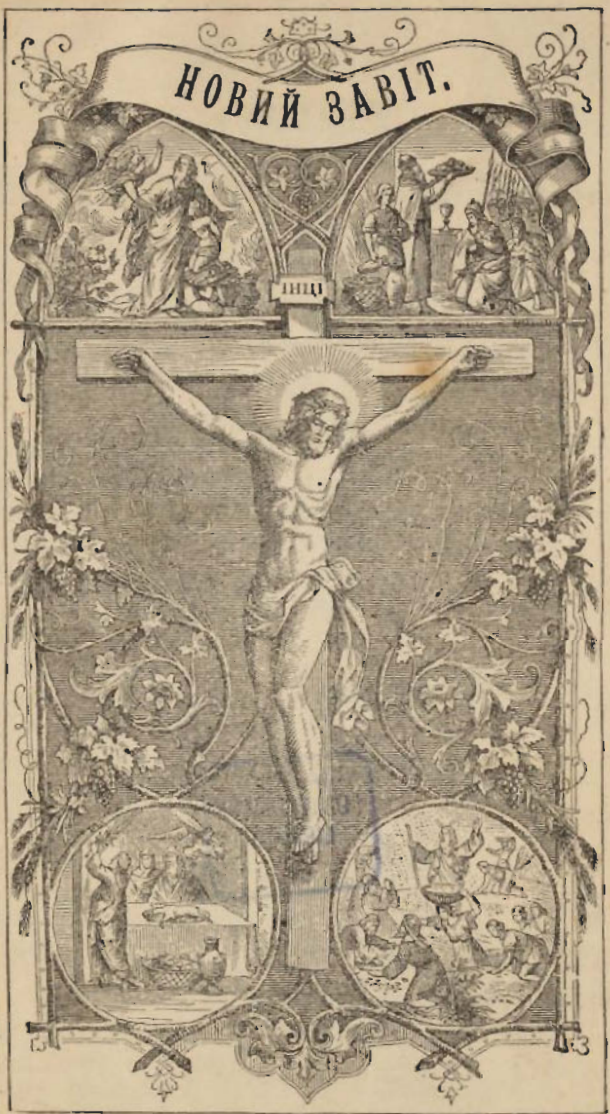
Другий наклад.

З Української Друкарні при Сирітськім Домі,
ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. 1921.

HARVARD UNIVERSITY
WIDENER LIBRARY

BAZANSKY

НОВИЙ ЗАВІТ.

Ч. 500 Орд.

Вільно печатати.

Філядельфія, Па., дня 25, лютого 1916.

† СОТЕР
Епископ.

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY

ЗМІСТ.

ПОВІСТИ БІБЛІЙНІ СТАРОГО ЗАВІТА.

ПЕРІОД ПЕРШИЙ.

Історія зага́льна ро́ду лю́дського.

Від сотво́рення сьві́та аж до Авраа́ма (4000—2000 лїт пе́ред Ісу́сом Христо́м)

		Стор.
1.	Сотво́рене сьві́та	1
2.	Сотво́рене а́нгелів і їх упа́док	2
3.	Сотво́рене пе́ршого чоловіка. Рай. Пе́рша за́повідь бо́жа. Сотво́рене Еви	2
4.	Пе́рший гріх (гріх перворо́дний)	3
5.	Ка́ра за гріх перворо́дний і обі́тниця Спаси́теля	5
6.	Ка́їн і Авель	6
7.	По́топ сьві́та (око́ло 2.400 лїт пе́ред Ісу́сом Христо́м)	8
8.	Же́ртва благода́рна Но́я. Є́го сни́	9
9.	Вежа́ Вавило́нська. Зага́льне балвахва́льство (ідолопокло́ньство)	11

ПЕРІОД ДРУГИЙ.

Істо́рія патрія́рхів від Авраа́ма до Мойсе́я. (2000—1500 лїт пе́ред Ісу́сом Христо́м).

10	Бо́г покли́кує Авраа́ма на праотця́ (патрія́рха) на́рода ізраї́льського	13
11.	Згідли́вість Авраа́ма. Мелхиседек	14
12.	Завіт (уго́да) Авраа́ма з Бо́гом. Ві́ра і гости́нність Авраа́ма	15
13.	Поги́бель Содо́ма і Гомо́ра	16

Стор.
14. Рождество́ і жертво́ванє Ісаа́ка 18
15. Ісаа́к бере́ Ревéку за жену́ 20
16. Іса́в і Яков 22
17. Яков утїка́є і пробува́є у Лава́на 24
18. По́ворот Якова і приміренє з Іса́вом 25
19. Запро́даннє Йо́сифа до чужо́го краю 26
20. Йо́сиф в темни́цї 28
21. Ви́вишенє Йо́сифа 30
22. По́дорож бра́тів Йо́сифа до Еги́пту 31
23. По́дорож Венями́на до Еги́пту 32
24. Срібна ча́ша Йо́сифа 34
25. Йо́сиф дає ся пізна́ти 35
26. По́дорож Якова до Еги́пту 36
27. Послїдні слова́ Якова і Йо́сифа 37
28. Терпели́вість Йо́ва 38

ПЕРІОД ТРЕТИЙ.

Істо́рія на́рода ізра́їльського від Мойсе́я до Ісу́са Христа́.

Дїл перший.

Ви́свобожденє на́рода ізра́їльського з невóлї еги́петської і ви́хованє его́ в пусти́нї.

(Від Мойсе́я до Ісу́са Нави́на 1500—1450 пе́ред Христо́м).

29. Рождество́ Мойсе́я 41
30 Утеча Мойсея 43
31. Горі́чний корч 43
32. Вели́кі чудеса́ в Еги́птї 45
33. Пасха́льний а́гнець і ви́хід з Еги́пту 46
34. Ізраїлити́яни перехо́дять че́рез Черво́не мо́ре 48
35. Чудеса́ бо́жі в пусти́ни 49
36. Го́сподь дає́ де́сять за́повідий на горі Си́най 51
37. Золоти́й теле́ць 52
38. Постро́єнє сьвяти́нї (ски́нії) 53
39. Ула́дженє слу́жби бо́жої 55

Стор.
40. Ви́сланє на звíди 56
41. Бунт і ка́ра 58
42. Сумнíв Мойсе́я і мідяни́й вуж (змий) .. 59
43. Послíдні слова́ Мойсе́я і смерть его 59

Дíл другий.

Заня́тє землí обíцяної і правлíнє Суддíв.

(Від Ісу́са Нави́на до Са́ула. 1450—1100 пе́ред Христо́м).

44. Вхід до обíцяної землí. 60
45. Устано́вленє суддíв 62
46. Рутъ 63
47. Самсо́н 65
48. Самуíл і злі сини́ Ілíя 68

Дíл третий.

На́рід ізраíльський під правлíнєм царíв.

(Від Са́вла до Ровоа́ма. 1095—795 пе́ред Ісу́сом Христо́м).

49. Устно́вленє ца́рства. (1095—пе́ред Ісу́сом Христо́м) 71
50. Дави́д. 72
51. Борба́ Дави́да з Голія́том 73
52. Ненависть Са́вла а любо́в Йоната́на до Дави́да 75
53. Благоро́дна любо́в Дави́дова 77
54. Дави́д побо́жний цар 78
55. Бунт Авессало́ма і ка́ра 78
56. Послíдні перестороги Дави́да і смерть .. 81
57. Моли́тва Соломо́на і му́дрий суд его́ .. 82
58. Постро́єнє і осьвя́ченє Соломо́нового хра́му 84
59. Соломо́на сла́ва і смерть..... 85

Стор.

Дїл четвертий.

Зближа́юче ся паде́нє на́рода ізра́їльського.
Від Ровоа́ма (975) до Ісу́са Христа́.

60. По́дїл ца́рства 86

І. Постепе́нне паде́нє ца́рства ізра́їльського.

61. О проро́ках. Бог зсила́є Ілію (912 пе́ред Ісу́сом Христо́м) 88
62. Же́ртва Іліїна 89
63. Гріх Аха́ва і Єзаве́лї, і ка́ра 91
64. Проро́к Єлисе́й 92
65. Проро́к Йо́на (826 пе́ред Ісу́сом Христо́м). 93
66. Упадок ца́рства ізра́їльського; нево́ля асирі́йська 95
67. Пра́ведний Тови́т 96
68. По́дорож молодо́го Товії 97
69. По́ворот Товії..... 99

ІІ. Посте́пенне па́денє ца́рства юдського.

70. Проро́ка Іса́ія (760—700 пе́ред Ісу́сом Христо́м) 101
71. О побо́жнім царю́ Єзе́кії (728—699 пе́ред Ісу́сом Христо́м) 103
72. Юди́т 104
73. Па́денє ца́рства юде́йського. Нево́ля вавило́нська. Даниї́л (588 пе́ред Ісу́сом Христо́м) 106
74. Три молоди́ці в пе́чи огне́нній 108
75. Цар Валтаса́р і балва́н Вил 109
76. Даниї́л в я́мі льві́в 111
77. Ізраїлитя́ни верта́ють з нево́лї вавило́ньської. Проро́ки Агге́й і Заха́рія. Свя́щенник Ездра (536 пе́ред Ік. Христо́м) .. 113
78. Ести́р 114

Стор.

79. Переклáд сьвятóго письмá на язúк грéцький (окóло рóку 300 пéред Ісýсом Христóм). Книга премýдрости Ісýса, сúна Сираха (окóло рóку 280 пéред Ісýсом Хр). 117
80. Смерть Елеáзара (168 пéред Ісýсом Хр.) 119
81. Мýченича смерть семú брáтів Маккавéйських 121
82. О жéртвах і лицáрських чúнах Юди Маккавéя (166—160 пéред Ісýсом Хр. .. 122
83. Послíдні часú пéред Ісýсом Христóм. .. 124
Додáток. Сьвятé письмó Старóго Завíта 126

ПОВІСТИ БІБЛÏЙНІ НОВОГО ЗАВІТА.

ДÏЛ ПЕРШИЙ.

ЖИТЄ І ДÏЛА ІСУСА ХРИСТА.

Рождествó і пéрші лïтá Ісýса Христá.

1. Оповíщенє рождествá сьвятóго Йоáна Хрестúтеля 129
2. Благовíщенє рождествá Ісýса 130
3. Мáрія відвíдує Єлисавéту 131
4. Рождествó св. Йоáна 132
5. Рождествó Ісýса Христá 132
6. Поклíн пáстирів при яслах Ісýса..... 133
7. Представленє Єго в цéркві 134
8. Поклíн трох мудрцíв із схóду (востóка).. 135
9. Утéча до Егúпту і пóворот до Назарéта.. 136
10. Ісýс дванайцятилíтний в цéркві 137
11. Ісýс готóвить ся до дïлá спасéня. Йоáн Хрестúтель, предтéча Ісýса Христá .. 138
12. Хрещéнє Ісýса Христá і покýса діявола 139
13. Ісýс поклúкує пéрших ýчеників 141
14. Перше чýдо в Канї галилéйській..... 142

Пéрший велúкдень.

15. Ісýс виганяє перекýпнів з цéркви. Розмóва з Никодúмом 143

Стор.
16. Ісу́с Христо́с при керни́ци Яковово́ій 144
17. Ісу́с наўча́є в Назаре́тї 146
18. Чудеса́ Ісу́са в Капернаўмі 146
19. Вели́ка ловля́ риб 147
20. Ісу́с утиша́є бу́рю на о́зері 148
21. О чоловіці розслабле́нім 149
22. Ісу́с воскреша́є доньку́ Яі́ра і уздоровля́є хо́ру невісту 150

Дру́гий вели́кдень.

23. Ісу́с уздоровля́є чоловіка, від 38 лїт хо́рого 151
24. Ви́бір і пе́рше розісланє апо́столів 153
25. Про́повідь Ісу́са на горі 154
26. Уздоро́вленє прокаже́ного слугй со́тника. 158
27. Воскресе́нє молодиця́ в Наїнї 159
28. Посо́льство св. Йоа́на Хрести́теля до Ік. 160
29. Ка́юча ся грішниця 160
30. О грісї про́тив св. Ду́ха 161
31. Нау́ка Ісу́са з ло́дки на мо́рю 162
32. Усїченє голови́ сьвято́го Йоа́на Хр 164
33. Чуде́сне нако́рмленє пяти́ ти́сячів люди́й. 165
34. Ісу́с Христо́с обіцює найсьвятїйшу Та́йну Тїла і Кро́ви своєї. 166

Тре́тий вели́кдень.

35. О невістї ханане́йськії 167
36. Ісу́с обіцює св. Петро́ви ключі́ ца́рства небе́сного 168
37. Переобра́женє Ісу́са 169
38. Дань на церко́в 170
39. Ісу́с прия́тель дїтий 170
40. Прича́ о немилосе́рднім слузї 171
41. О розісланю сїмдесяти двох у́чеників.... 172
42. О милосе́рднім Самаряни́нї 173
43. Ісу́с в домі Ма́рти і Марії 174
44. Ісу́с до́брий па́стир 174

Стор.
45. Прúтча о блýдним сúнї 175
46. Прúтча о богачúї і Лáзарю 177
47. Ісýс уздоровлúє слїпороджéного..... 178
48. Отче наш 180
49. Прúтча о богáтім чоловíцї 180
50. Прúтча о фігóвім дéреві 181
51. О десятú прокажéних 181
52. Прúтча о мúтарі і фарисéю 182
53. О богáтім молодцú 182
54. О робíтниках в винúці..... 183
55. О воскресéню Лáзаря 184
56. Ісýс Христóс предскáзує мýки і смерть свою. О Закхéю 186
57. Марíя помáзує Ісýса Христá 187
58. Торжéственний вїзд Ісýса до Єрусалúма. 187
59. Весїлé цáреське і монéта дáни 189
60. Гріш вдовúцї. Предскáзанє зруйнóвання Єрусалúма і кíнця сьвíта 190
61. О десятú дївúцях і о талáнтах 191
62. О страшнім сýдї. 193

Послїдний велúкдень. Мýки і смерть Ісýса Христá.

63. Великóдний áгнець і умúванє нiг 194
64. Ісýс установлúє Найсьвятїйшу Тáйну Евхарúстії і предскáзує здрáду Юди .. 194
65. Ісýс предскáзує, що Петрó єгó вúрече ся, і прощáє ся з апóстолами 196
66. Ісýс в горóдї Олúвнім 197
67. О пíйманю Ісýса Христá 198
68. Ісýс у Анни і Каяфи 199
69. Петрó відрíкає ся Ісýса; розпýка Юди 200
70. Ісýс пéред Пилáтом і Іродом 201
71. Ісýса бичýють, тéрнєм вінчáють і на смерть засýджують 202
72. Розпя́тє Ісýса Христа 204
73. Послíдних сїм слíв Ісýса і смерть Єгó.... 205

Стор.
74. Тїло Ісу́са складаю́ть в гро́бі 206

Ісу́с Христо́с вка́зує ся в сла́ві своїй.

75. Воскресе́нє Ісу́са 207
76. Ісу́с явля́є ся Ма́рії Магдали́нї і Петро́ви 209
77. Ісу́с явля́є ся двом у́ченикам на дорозї до Емау́с 209
78. Ісу́с явля́є ся всїм апо́столам і установля́є Та́йну Пока́яня..... 211
79. Ісу́с дає Петро́ви на́йвисший уря́д сьвященича́ний 211
80. Обі́тниця зіслання Ду́ха сьвято́го. Друге розісланє апо́столів. Вознесе́нє Ісу́са Христа́ 213

Дїл другий.

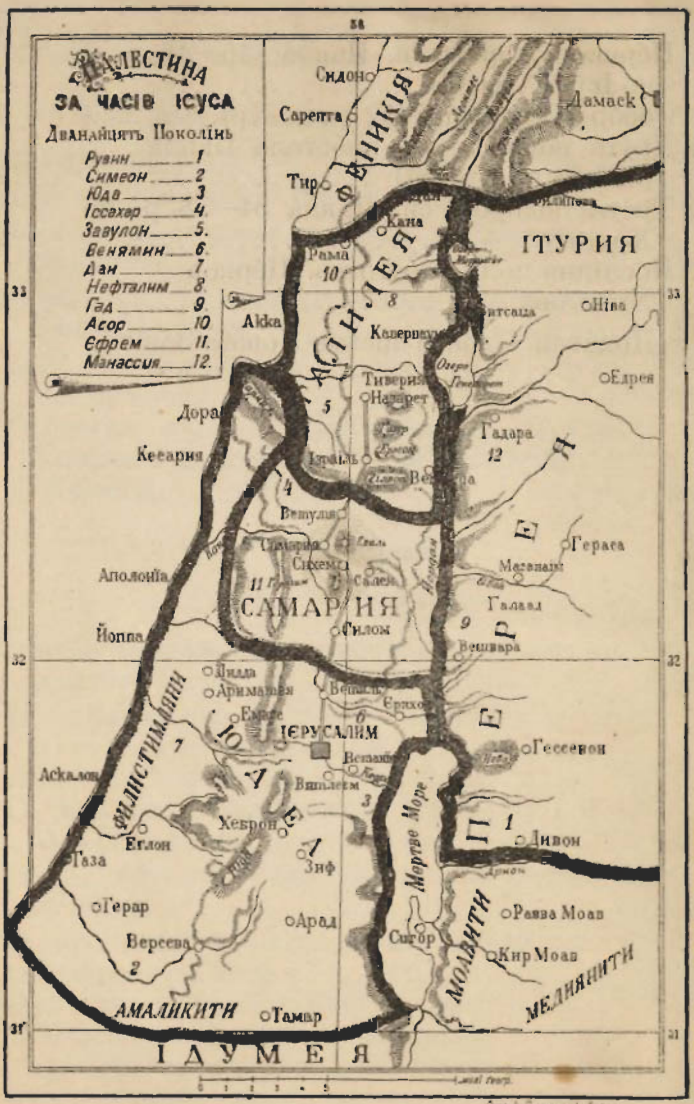
Дїя́ня апо́стольські.

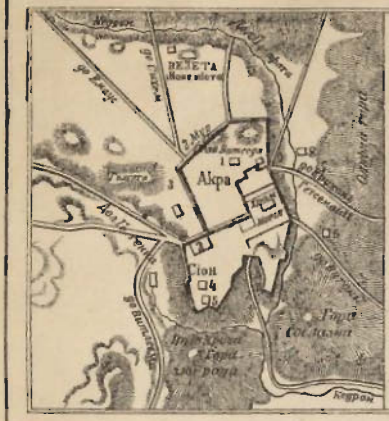
81. Матїй ви́браний на апо́стола. Сошє́ствіє сьвято́го Ду́ха 215
82. О уздоро́вленю хро́мого. Сьвяти́й Петро́ і Йоа́н пе́ред су́дом 216
83. Ана́нїя і Сапфі́ра 217
84. О ува́зненю дванайцятьо́х апо́столів і о ра́дї Гамалиї́ла 218
85. Ви́бір дія́конів. Сьвяти́й Стефа́н пе́рвим му́ченником 219
86. О миропома́занє і о ска́рбнику етіо́лєькім 221
87. О наве́рненю Са́вла..... 222
88. О по́дорожи Петра́, о Ене́ї і Тави́тї 224
89. О наве́рненю Корни́лія погани́на і о це́ркві Христо́вій в Антіо́хії (около 40 р. по Ісу́сї Христї) 225
90. Сьвятий Петро́ в темни́цї (около 42 р. по Ісу́сї Христї) 226

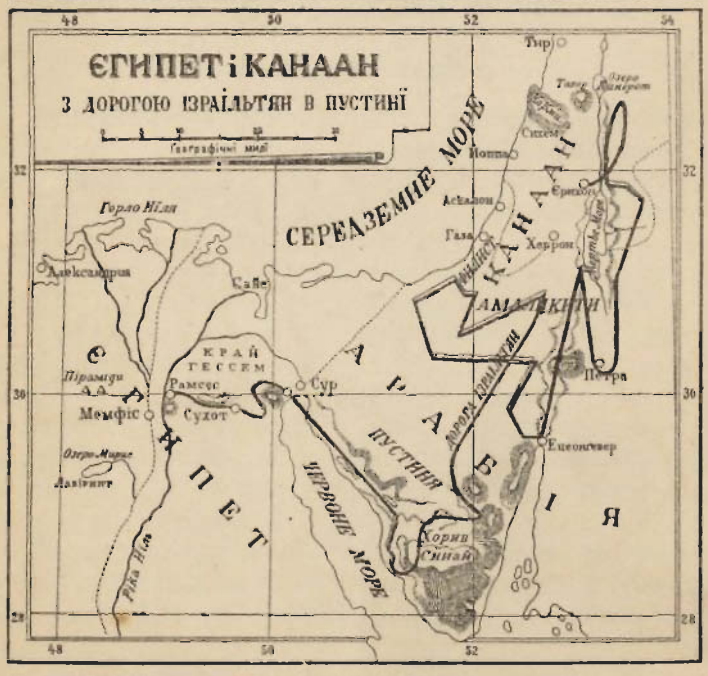
Стор.

91. Пе́рша по́дорож св. Павла́ (45—46 р. по Ісу́сї Христі́) 227
92. Собо́р в Єрусали́мі (52. р. по Хр). 230
93. Дру́га по́дорож св. апо́стола Павла (52—54 по Христі́) 230
94. Тре́тя по́дорож св. Павла́ 54—58 р. по Христі́) 233
95. Послі́дна до́ля апо́столів. Це́рков Христо́ва 235

Дода́ток. Сьвяте письмо Ново́го Зави́та. 238

ПАЛЕСТИНА
ЗА ЧАСІВ ІСУСА
Дванайцять Поколінь
Рувин 1
Симеон 2
Юда 3
Іссахар 4
Завулон 5.
Венямин 6.
Дан 7
Нефталим 8.
Гад 9
Асор 10
Ефрем 11.
Манассия 12.
Сидон
Сарепта
ФЕНІКІЯ
Дамаск
Тир
Кана
Рама
ІТУРИЯ
Акка
Кесарія
Дора
Ізраїль
Ендрея
Гадара
Гераса
Аполлонія
САМАРІЯ
Йоппа
ІЄРУСАЛИМ
Гессемон
Аскалон
ФІЛІСТИМЛЯНИ
Хеврон
Ливон
Газа
Єглон
Зиф
Мертве Море
Герар
Арад
Равва Моав
Версеба
Сигор
Кир Моав
АМАЛИКИТИ
Тамар
МОЛВИТИ
МЕЛИЯНИТИ
ІДУМЕЯ

ПЛЯН
ЄРУСАЛИМА
за часів Ісуса Христа
Пояснене чисел:
1. Двір Пилята
2. Двір Ірода
3. Гріб Господній
4. Дім с.в. вечері і зіслання с.з Духа
5. Гроби Давида і Саломона
6. Гроби пророків
7. Місце Вознесення Христа
8. Гріб Марії
9. Місце камінування с.з Стефана
Акра
Сіон
Гіхон
Кедрон

ЄГИПЕТ і КАНААН
З ДОРОГОЮ ІЗРАЇЛЬТЯН В ПУСТИНІ
Географічні міді
СЕРЕДЗЕМНЕ МОРЕ
Тир
Сихем
Йоппа
Ашкелон
Ерихон
Гала
Хеврон
Мертве Море
КАНААН
Гірський край Іудеї
Горло Нілу
Александрія
Саїс
КРАЙ ГЕССЕМ
Рамсес
Сур
Піраміди
Мемфіс
Сухот
Петра
Єлеонсувер
Озеро-Мареа
Лабіринт
ЄГИПЕТ
ПУСТИНЯ
ЧЕРВОНЕ МОРЕ
Дорога ізраїльтян
АРАБІЯ
Хорив
Синай
Ріка Ніл
48
50
52
54
32
30
28

ПОВІСТИ БІБЛІЙНІ

з старого завіта.

ПЕРІОД ПЕРШИЙ.

Істо́рия зага́льна ро́ду лю́дского.

Від сотво́рення сьві́та аж до Авраа́ма (4600—2000 лїт*) пе́ред Ісу́сом Христо́м).

1. Сотво́ренє сьві́та.

В нача́лї сотвори́в Бог не́бо і зе́млю. Але земля́ була́ ще пуста́ і поро́жна, глубо́кі во́ди покрива́ли єї, і було́ те́мно всю́ди. Дух Бо́жий уноси́в ся над вода́ми, і Бог рек: »Най бу́де сьві́тло.« І наста́ло сьві́тло, і було́ я́сно. І то був пе́рший день.

Дру́того дня сказа́в Бог: »Най ста́не ся звід небе́сний!« І в миг о́ка ста́нуло кра́сне, голу́бе не́бо.

Тре́того дня рек Бог: »Най зберу́ть ся во́ди в одно́ мі́сце, і най ука́же ся су́ша.« І так ста́ло ся. Бог назва́в су́шу земле́ю, а збір вод мо́рем. І рек Бог: »Земля́ най зро́дить траву́, зе́ла і де́рева плодоно́сні.« І ста́ло ся так. Земля́ покри́ла ся кра́сною зе́ленію, мов на весні́, і умаї́ла ся безчисле́нними цьві́тами і цьвиту́чими де́ревами.

Четве́ртого дня рек Бог: »Най бу́дуть сьві́тла на не́бі, щоби́ сьвіти́ли над земле́ю і значи́ли днї і лїта́.« І так ста́ло ся. На не́бі указа́ло ся сьві́тло вели́-

*) Після гре́цкого пере́кладу LXX і те́кету слове́ньского 5508—2100 пе́ред Христо́м.

ке — со́нце, щоби́ сьвіти́ти в день, а тако́ж мі́сяць і безчисле́нні зьвізди, щоби́ сьвіти́ти в ночи́.

Пя́того дня рек Бог: »Най бу́дуть ри́би в во́дах, а пти́ці в во́здусї.« І ото́ наповни́ла ся вода́ ри́бами, а во́здух пти́цями.

Ше́стого дня рек Бог: »Земля́ най ви́дасть зьвірї зе́мні вся́кого ро́да.« І ста́ло ся так, як Бог сказа́в. Наконе́ць сотвори́в Бог чолові́ка і поста́вив его́ па́ном над всї́ми сотвори́нями.

І ви́дів Бог всї ре́чи, котрі́ сотвори́в; і все було́ ду́же до́бре.

Се́мого дня відпочи́в Бог і благослови́в день сей і осьвяти́в его́.

2. Сотво́ренє а́нгелів і їх упа́док.

Крім сьві́та ви́димого сотвори́в Бог тако́ж ду́хів неви́димих, то есть а́нгелів в не́бі. Всї они́ були́ до́брими і ду́же щасли́вими; а́ле не всї оста́ли ся в тім стані́. Мно́гі з них ста́ли ся зли́ми.

За́для вели́кого ща́стя ста́ли ся де́які з них го́рдими і збунтува́ли ся про́тив Бо́га. Они́ сказа́ли: »На́йвисшому ста́ньмо ся подібними, по́над зьвізда́ми бо́жими поста́вимо собі́ престо́л.«

Тогди́ наста́ла в не́бі вели́ка борба́. Михаї́л і дру́гі а́нгели до́брі боро́ли ся з а́нгелами зли́ми, котри́х головою́ бу́в Сатана́ або́ дия́вол. Злі а́нгели були́ побі́джені до́брими а́нгелами і ски́нені до пе́кла.

Там терпя́ть они́ заслу́жену ка́ру за свою́ го́рдість, і пїко́ли бі́льше звідтам не ви́йдуть.

3. Сотво́ренє пе́ршого чолові́ка. Рай. Пе́рша за́повідь бо́жа. Сотво́ренє Еви.

Бог хотів сотвори́ти пе́ршого чолові́ка і рек: »Сотворім чолові́ка на о́браз і подо́бу на́шу. І най пану́є над всї́ми зьвіря́ми і над цїло́ю земле́ю«. Відта́к утвори́в Бог тїло чолові́ка з пе́рсти (по́роху) землї і

ду́нув в не́го ду́шу безсме́ртну. Так став пе́рший чолові́к. Бог дав сму́ імя́ Ада́м т. є. чолові́к з земли́ сотво́рений.

Бог помісти́в пе́ршого чолові́ка в ду́же кра́снім горо́ді, котри́й звав ся раєм. В нім стоя́ли кра́сні де́рева зі смачни́ми о́вочами. Посе́ред то́го горо́ду стоя́ло особли́вше де́рево, котре́ зва́ло ся »де́ревом пізнания до́брого і зло́го«; а ріка́, що ділила ся на чоти́ри рамена́, наводня́ла весь горо́д. В тім раю́ ща́стя поста́вив Бог чолові́ка, щоби́ горо́д управля́в для сво́го увесе́лення. Притім сказа́в Бог до не́го: »З ко́ждого ра́йского де́рева мо́жна тобі їсти, лише́ з де́рева пізнания до́брого і зло́го не їж; бо як ско́ро з не́го бу́деш їсти, сме́ртию умре́ш«. Потім привів Бог всї звірї пе́ред Ада́ма, котри́й ко́ждому дав окремі́шне імя́.

Ада́м був зра́зу сам одино́кий на сьвітї. Длято́го рек Бог: »Недо́бре бу́ти чолові́кови самому́, сотворі́м ему́ помі́чницю, подібну ему́.« Спусти́в о́тже Бог тверди́й сон на Ада́ма, ви́ймив ему́ ребро́, і з то́го ребра́ утвори́в невісту. А коли́ він пробуди́в ся, привів Бог невісту пе́ред не́го. Він зра́дував ся, і дав їй імя́ Ева, що значи́ть: ма́ти всїх живу́чих.

Ада́м і Ева жи́ли в тім чуде́снім горо́ді ду́же щасли́во. Они́ не зна́ли ще про нїщо́ зле, і че́рез особли́ву ла́ску, котру́ їм Бог дарува́в, були́ сьвяти́ми і пра́ведними. Бог пока́зував ся їм ча́сто і обходи́в ся з ни́ми так ласка́во, як оте́ць з лю́бими дїтьми́. Они́ не зна́ли нїяких хорі́б і не ма́ли умира́ти.

4. Пе́рший гріх (гріх перворо́дний).

Але Сатана́ за́видував ща́стя пе́ршим лю́дям, і постанови́в їх пі́дступом звести́. Одно́го дня приближи́ла ся Ева до заборо́неного де́рева, і поба́чила на нім змия́; був то Сатана́ в тїлї змия́. Той сказа́в до Еви: »Чому́ вам Бог не дозво́лив з всїх ра́йских дере́в їсти?« Ева відповіла: »З ко́ждого ра́йского де́рева мо́жемо їсти, лише́ з одно́го де́рева заборони́в нам Бог їсти, щоби́ ми не поме́рли.« На то сказа́в змий:

»Ви не помре́те; проти́вно, коли́ бу́дете їсти з не́го, розтво́рять ся вам о́чи, і бу́дете я́ко Бог, бу́дете зна́ти до́бре і зле«. І ста́ла Е́ва приглядáти ся ми́ло де́реву. А чим до́вше приглядáла ся ему́, тим принадні́йший здавáв ся бу́ти его́ о́воч. Розгорі́ла по́хотию, взя́ла за о́воч і їла; і да́ла му́жеви свóму, ко́трий тако́ж їв. Тим чи́ном допусти́ли ся они́ пе́ршого гріха́.

І розтвори́ли ся їм о́чи, однáк не так, як они́ гада́ли. Тепе́р они́ спостерегли́ зі страхóм, що були́ на́ги-

ми, чого́ пе́ред тим, бу́дучи неви́нними, не пізнавáли. Завести́джені позшивáли фі́кове ли́сте, і прикри́ли ним своє́ наготу́. Небáвком потім учу́ли го́лос бо́жий і скри́ли ся з бо́язни ме́жи ра́йські де́рева.

І заклúкав Го́сподь Ада́ма мовля́чи: »Ада́ме! Де ти?« Ада́м відповíв: »Я злякáв ся пе́ред Тобóю, бо я на́гий, і прото́ я скрив ся.« Сму́ сказáв Бог: »Звíдки зна́єш, що ти на́гий? Колúб ти не їв о́вочу з забороне́ного де́рева, ти не знав би о тім, що ти на́гий«.

І рек Адáм: »Ева далá менї óвоч з дéрева і я їв«. Тогдí Гóсподь сказáв до невíсти: »Чомý ти то учинúла?« Онá сказáла: »Змий менé звів, і я їла«.

5. Кáра за гріх первороднúй і обíтниця Спасúтеля.

Тепéр оголосúв Бог кáру перéступним. Наперед рек до змия: »Позаяк ти то вдíяв, бýдеш проклятий мéжи всíми звірями на землí. На чéреві пóвзати ся

бýдеш, і зéмлю їсти бýдеш по всї днї житя твóго. Полóжу непрúязнь мéжи тобóю і мéжи женóю, мéжи потóмством твоїм і потóмством сí. Той зітрé тобí гóлову*), а ти бýдеш жалúти єгó пятý**).

---

*) с. є. потóмок женúй, Спасúтель, злóмить власть дияволa.

**) с. с. що злий дух бýде міг тíлько кусúти чоловíка до злóго.

Потім рек до невісти: »Много болїв і трудів будеш мати коло дітий своїх. Будеш під властию мужа, а він буде панував над тобою«.

На послїдок, сказав Бог до Адама: »Зато, що ти послухав своєї жени, і їв з дерева, з котрого я тобі заборонив їсти, проклята буде земля в дїлї рук твоїх, і буде тобі терне і бодаки родити; при тяжкій працї будеш живити ся сї овочами і в поті чола будеш поживати хлїб, аж повернеш до землї, з котрої взятий сей; бо земля сей і в землю обернеш ся«.

Господь, вирекши тоту кару, дав Адамови і женї его одежі скіряні, вигнав їх з раю, і поставив перед раєм херувима (ангела) з огненним мечем, щоби стерїг входу до раю.

6. Каїн і Авель.

Адам і Ева мали кількоро синів і доньок. Старші зпомежи них були Каїн і Авель. Каїн, дужший, був рільником, Авель же пастухом овець. Авель був праведний; але учинки Каїна були злі. Одного разу жертвували оба Господу дари на подяку за благословенє: Авель з первенців чередий своєї, а Каїн приніс дари з плодів землї. І зглянув Бог ласкаво на Авля і на его дари; але на Каїна і его дари не зглянув. І розгнівав ся Каїн дуже, що аж змарнів на лицї своїм з зависти.

Господь отже приклікав его і рек: »Чому ти розгнівав ся, і чому змарнїло лице твоє? Коли будеш добре чинити, будеш менї так милий, як брат твій. Повздержи похіть свою до гріха і запануй над нею, бо гріх погубить тебе«. Каїн не услухав Господа, але заховав завість і злість в серцю своїм. Одного дня оказав ся Каїн приязним для свого брата і сказав до него: »Вийдім в поле«. Авель сумирний ішов з ним не догадуючи ся нїчого злого. Коли були в полї, убив Каїн Авля, брата свого.

І рек Господь до Каїна: »Де есть Авель, брат твій?« Каїн відповів зухвало: »Не знаю; чи я сторо-

жем мо́го бра́та?« — Тогди́ рек Го́сподь до не́го: »Щож ти вді́яв? Кров бра́та тво́го кли́че до ме́не від земл̀і. Бу́деш прокля́тий на земл̀і, котра́ отвори́ла уста́ свої і приняла́ кров бра́та тво́го з руки́ твоє̀ї. Коли́ бу́деш управля́ти зе́млю, она́ не пренесе́ тобі жа́дних пожи́тків. Бу́деш скита́льцем (бурлако́м) на земл̀і.«

Ка́їн в бо́язни і розпу́ці вели́кій заголоси́в до Го́спода: »За вели́ка есть вина́ моя́, она́ не мо́же бу́ти мен̀і про́щена! Коли́ ви́женеш мене́ від лиця́ тво́го, і я бу́ду скита́ти ся по земл̀і, хтобу́ть мене́ стрі́тить, уб̀е́ мене́«. Го́сподь відповіда́ючи рек: »Так не бу́де; бо хто би уби́в Ка́їна, в се́меро бу́де ка́раний.« — І положи́в Го́сподь на Ка́їнї знамя́, щоби́ его́ ніхто́ не убива́в. Ка́їн відійшо́в від лиця́ Го́спода і був скита́льцем по земл̀і.

Жите́ Ка́їна пока́зує, до чого́ мо́же дове́сти чоловіка за́висть, ко́ли їй за́раз не супротивля́ється ся. — Авель представля́є Ісу́са, котро́го Жиди́ невинно

уби́ли; а Ка́їн представля́є Жидів розсіяних за ка́ру по ці́лім сьві́тї.

7. Пото́п сьві́та.

(око́ло 2400*) лїт пе́ред Ісу́сом Христо́м).

На мі́сце уби́того Авля дав Го́сподь Бог Ада́мови і́ншого си́на пра́ведного, котри́й звав ся Сит. Так пото́мки Си́та як і пото́мки Ка́їна розмно́жили ся ду́же числе́нно. Пото́мки Си́та були́ зра́зу до́брими і зва́ли ся сина́ми бо́жими, пото́мки же Ка́їна були́ злі. Але з часо́м помі́ша́ли ся пото́мки Си́та з пото́мками

Ка́їна і ста́ли зли́ми, так як сї. Рек о́тже Бог: »Не до́вго бу́дуть лю́ди жи́ти на сьві́тї, бо суть зли́ми. Ще 120 ро́ків даю́ їм, щоби́ попра́вили ся«.

---

*) Пі́сля гре́цкого пере́кладу LXX. і слове́ньского те́кету око́ло 3200 пе́ред Христо́м.

Однáк злóба людúй на землї ставáла з кóждим днем бíльшою, і онú тíлько о злім мúслили. Тогдú Гóсподь Бог розгнíвав ся і сказáв: »Згладжу чоловíка від лиця́ землї«. — Але сéред безбóжного рóду лю́дского жив Нóе, муж побóжний і прáведний. Він знайшóв лáску у Гóспода і рек Бог до нéго: »Збудýй собí корабéль з тéсаного дéрева, і облїй єгó звéрха і з середúни смолóю. Най бýде 300 лíктів дóвгий, 50 широ́кий, а 30 висóкий. Я учúню завíт (угóду) з тобóю: і вíйдеш до корабля́ ти і синú твої і женá твоя́ і женú синíв твоїх. Зі всїх звірят всїля́кого рóда введéш по пáрі до корабля́, а з чúстих по сім пар, і возьмéш такóж кóрму всїля́кого рóда, собí і їм на пожúву«. Нóе зробúв все, що емý Бог приказáв, і на Єгó прúказ вíйшóв до корабля́ з родúною своєю і з звірятами.

А колú минýло сім днíв, отворúли ся всї жéрела і небéсні збíрники (вóди). І íшóв дощ на землї 40 днíв і 40 нóчий. І зібрáли вóди і піднéсли корабéль висóко над зéмлю. А корабéль під опíкою бóжкою уносúв ся спокíйно і безпéчно на вóдах. Лю́ди зі страхý і розпýки, ратýючи ся, утíкали на домú, дéрева і гóри. Але все бýлó надáрмо. Водá прибувáла що рáз вúше, і піднéсла ся наконéць о 15 лíктів пóнад найвúщі гóри.

І так загладжене зістáло всяке сотворíнє, що булó на землї, від чоловíка аж до худóби, від птúцї аж до повзуна́, що пóвзає по землї. Лишé Нóе спас ся і все, що з ним булó в корабли́.

8. Жéртва благодáрна Нóя. Єгó синú.

Чéрез 150 днíв стоя́ли велúкі вóди на землї. Тогдú згадáв Бог за Нóя і пустúв на зéмлю вíтер тéплий. Водá взялá повóли опадáти, аж наконéць корабéль осíв на горí Арарáт в Арменії. Небáвом показáли ся і верхú гір.

Коли́ Но́є се поба́чив, ура́дував ся ду́же: бо від початку́ пото́па мину́ло вже око́ло 350 днів. Щоби́ пересьвідчи́ти ся, чи вже во́ди опа́ли, розтвори́в вікно́ і ви́пустив во́рона, котри́й не верну́в. Пото́му ви́пустив голуби́цю. Але тота́, не найшо́вши сухо́го мі́сця, де би спочи́ла сї́ нога́, верну́ла до кораблі́. По семи́ днях ви́пустив Но́є знов голуби́цю. Тота́ прилі́тїла аж під ве́чер, несучи́ в дзьо́бі галу́зку оли́вну з зеле́ним ли́стем. Пізна́в о́тже Но́є з ра́достию великою, що во́ди з землї́ вже уступи́ли. Для бі́льшої пе́вности пожда́в дру́гих сїм днїв, а потім ви́пустив знов голуби́цю, котра́ вже бі́льше до не́го не верну́ла.

Тогди́ рек Бог до Но́я: »Ви́йди з кораблі́ з жено́ю і дїтьми́ своїми і всїми зьвіря́тами.« І так ви́йшов Но́є з жено́ю і дїтьми́ своїми і з всїми зьвіря́тами. З на́йкивійшої вди́ки за то чуде́сне спасе́ніе збудува́в Го́споду з ка́міня жертівни́к і прині́с на нім же́ртву з чи́стих зьвіря́т. Та же́ртва сподо́бала ся Го́споду. І каза́в Бог появи́ти ся дузї́ на о́блаках, і благослови́в Но́я і сині́в є́го, мовля́чи́: »Поста́влю завіт (уго́ду) з ва́ми і з пото́мками ва́шими. Вже бі́льше не бу́де пото́пу, що зни́щив би цїлу́ зе́млю. По всї́ часи́ бу́де на землї́ за́сїв і жни́во; весна́ і лїто, о́сїнь і зима́, день і ніч бу́дуть по со́бі наступа́ти. Дуга́, котру́ я поста́вив на о́блаках, бу́де знако́м завіта ме́жи мно́ю і ва́ми«.

Сини́ Но́я, що ви́йшли з кораблі́, зва́ли ся Сим, Хам, Яфит. І почи́в Но́є з ни́ми управля́ти зе́млю і засади́в виннйцю. А позая́к не знав си́ли вина́, пючи́ в пе́рший раз, напи́в ся за мно́го. Упи́вши ся, лежа́в на́гий в наме́тї своїм. Коли́ то поба́чив Хам, насьмі́ва́в ся і розповіда́в бра́тям своїм. Але Сим і Яфит пішли́ в намет з відве́рненим лицем, і накри́ли плащем вітця́ сво́го. А коли́ оте́ць, пробуди́вшись дові́дав ся, що Хам вдїяв, прокля́в пото́мство Ха́ма, а благослови́в Си́ма і Яфи́та. — Но́є жив по по́топі ще три́ста пятьдеся́ть лїт.

В тих часа́х лю́ди до́вго жи́ли. Так Ада́м жив

930 лїт, Матусаїл зі всїх найдовше 969 лїт, а Ноє, колй умирав мав 950 лїт.

Стидливість повинна бути окрасою молодежи; дїти повинні своїх родичів шанувати.

9. Вежа Вавалоньска. Загальне балванохвальство (ідолопоклоньство).

Потомки Ноя розросли ся поволи в число дуже велике і стали знов так злими, якими були люди перед потопом. Позаяк дуже розмножили ся, не могли отже жити разом. Однак, заким розійшли ся, надуті гордостию мовили до себе: »Ходїть, збудуємо собі місто і вежу, котрої верх досягав би неба; а учинимо славним имя наше«. Але Бог, проникаючи їх безрозумне намірене, помішав язики їх, щоби не розумів один другого. До сего бо часу була лише одна бесїда на землї, а від тепер зачали люди рїжними языками говорити. Мусїли отже залишити будову міста, котре звало ся від тепер Вавилон, т. є. помішане; і розсїяв їх Господь Бог по розличних землях. Одні розійшли ся в одну, другі в іншу сторону.

Потомки Сима остали ся в Азиї: від них то вийшов нарід ізраїльский, Богом вибраний. Потомки Хама вийшли по більшій части до Африки, а потомки Яфита до Европи.

На потомках трох синів Ноя сповнило ся его пророцтво, бо народи, котрі походять від Сима і Яфита, панували в пізнїйших віках, а потомки Хама були піддаными. Крім того потомки Сима служили правдивому Богу, і зпосеред них вийшов Спаситель сьвіта, а межи потомками Яфита найбільше розпространило ся християнство. Противнож потомки Хама до нині живуть в поганьстві і темноті.

Чим більше розмножували ся люди по землї, ставали ся тим гіршими і безбожнїйшими. Замість віддавати поклін одному правдивому Богу, кланяли ся балванам. Одні узнавали сонце, місяць і зьвізди

за свої бо́жища, дру́гі кла́няли ся люди́м і зьвіря́м, і́нші віддава́ли честь бо́жу образа́м, котрі вла́сними рука́ми робили собі з де́рева, ками́ня, срібла і зо́лота. Притім допуска́ли ся я́вно вся́ких непра́востий, и. пр. ошука́ньства, гра́бежи, нечистоти́, уби́йства і інше. В своїм нерозумі ду́мали ще, що че́рез такі гидкі по́ступки приподо́бають ся балвана́м своїм, і в тій ці́ли забива́ли на́віть люди́й і приноси́ли їх в же́ртву.

ПЕРІОД ДРУГИЙ.

Істо́рия Патрия́рхів від Авраа́ма аж до Мойсе́я.

(2000—1500 ро́ку пе́ред Ісу́сом Христо́м.)

10. Бог покли́кує Авраа́ма на праотця́ (патрия́рха) на́рода ізра́ільского.

Поме́жи безбо́жними жив муж ду́же побо́жний і пра́ведний. То́го ви́брав собі́ Го́сподь Бог зпоме́жи всіх, щоби́ че́рез не́го і его́ пото́мків уде́ржувала ся правди́ва ві́ра а ра́зом і надія́ на оки́даного Спасйте́ля. Муж той звав ся Авраа́м. Оте́ць его́ був осі́в з роди́ною свое́ю в Ха́ранї, землї халде́йскій. А що вже і до то́ї роди́ни закра́ло ся було́ балванохва́льство, за́для то́го Бог сказа́в до Авраа́ма: »Ви́йди з землї твое́ї, з до́му отця́ твого́; а іди́ до землї, котру́ тобі́ пока́жу. А учиню́ тебе отце́м вели́кого на́рода, і бу́ду тебе́ благослови́ти. І че́рез те́бе бу́дуть благослове́ні всї на́роди землї«. — Ви́йшов о́тже Авраа́м з Са́рою, жено́ю, свое́ю, і з Ло́том си́ном бра́та сво́го, і з всїми слу́гами і слу́жницями і з всїм майно́м своїм. По до́вгій по́дорожи прийшли́ до Ханаа́ну, ду́же кра́сної землї, котру́ на́звано за́для сї́ плодови́тости, земле́ю теку́чою молоко́м і ме́дом. Тут показа́в ся Бог знов Авраа́мови, і сказа́в: »Тобі́ і пото́мству тво́му дам сю зе́млю«. З серде́чної вди́чности збудува́в там Авраа́м жертівни́к Бо́гу.

Від Авраа́ма розроди́в ся на́рід, котри́й назва́в ся на́родом ізра́ільским, від Авраа́мового вну́ка Якова або́ Ізра́їля.

11. Згідли́вість Авраа́ма. Мелхи́седек.

Авраа́м був ду́же маю́чий, мав мно́го слуг і слу́жниць, верблю́дів і осли́в, това́ру і ове́ць. Але і Лот мав тако́ж числе́нні че́реди. Отже не могли́ ся обо́ма зміст и́ти з че́редами свої́ми на земли́, на котри́й жи́ли. З то́го наставали́ ча́сто сварні́ ме́жи пастуха́ми. Авраа́мовими і Ло́товими, що ду́же боліло́ згідли́вого Авраа́ма. Сказа́в о́тже до Ло́та: »Най не бу́де сварні́ ме́жи мно́ю, а тобо́ю. Про́шу тебе́, відійди́ від ме́не! Коли́ ти піде́ш в ліво, то я піду́ в пра́во; коли́ж ти ви́береш ся в пра́во, то я піду́ в ліво«. І Лот ви́брав собі

кра́сну країну над Йорда́ном, котра́ ма́ла подоста́тком води́ і они́ розійшли́ ся. Лот посели́в ся в Содо́мі, Авраа́м в Хевро́ні.

І ста́ло ся, що чоти́ри царі́ сторо́ннї впа́ли до земли́ над Йорда́ном, огра́били міста́ Содо́м і Гомо́р, і забра́ли з собо́ю Ло́та і майно́ его́. Коли́ Авраа́м довідав ся о спійманю Ло́та, зібра́в 318 слуг, і пусти́в ся

в пого́ню за ни́ми, напа́в на них в ночи́, освободи́в Ло́та і відобра́в єго́ майно́. Коли́ верта́в, ви́йшли коро́ль з Са́лиму Мелхи́седек і коро́ль з Содо́му, сму́ назу́стріч. Мелхи́седек ви́ніс хлі́б і вино́ і приніс же́ртву Го́споду за Авраа́ма і за слуг єго́; був бо ра́зом і сьвящє́ником Всевишнього. Він благослови́в Авраа́ма, а Авраа́м дав сму́ десяти́ну зі все́го.

Же́ртва Мелхи́седека есть о́браз безкро́вної же́ртви ново́го завіта, а Мелхи́седек прообра́зує Христа́.

12. Завіт (уго́да) Авраа́ма з Бо́гом. Ві́ра і гости́нність Авраа́ма.

Коли́ Авраа́м мав 90 літ житя́ сво́го, показа́в ся сму́ Го́сподь, мовлячи́: »Я єсьм Бог твій: служи́ мені і будь пра́ведний, а я учиню́ завіт (уго́ду) з тобо́ю: розмно́жу ду́же пото́мків твоїх, дам тобі і твоїм пото́мкам зе́млю сю (ханаа́ньску) в посі́данє, і бу́ду Бо́гом тобі і твоїм пото́мкам. На знак завіта мо́го з тобо́ю і пото́мством твоїм най бу́де обрі́заний ко́жний чоловік му́жеского по́лу в вісьмо́х днях по рождествї. І Са́ра, жена́ твоя́, бу́де ма́ти сы́на, котро́му дасі́ імя́ Ісаа́к«. Авраа́м увірив Го́споду, хоть був вже стари́й і жена́ сго́ Са́ра тако́ж була́ в літа́х, ма́ла бо тогди 90 літ. Одно́го разу́ сидів Авраа́м в саму́ полудневу спе́ку в две́рях наме́ту сво́го в тіни де́рева. А коли підніс о́чи, поба́чив трох мужів в невели́кім віддале́нію, іду́чих до не́го. Сейча́с ви́біг їм назу́стріч, і поклони́вши ся низе́нько, сказа́в до значні́йшого ме́жи ни́ми: »Па́не, коли́ найшо́в я ла́ску у те́бе, не минай наме́ту мо́го!« А звертаючи бе́сіду до всіх трох, сказа́в: »Відпочні́ть тро́хи ту́тки під де́ревом. Принесу́ води́ і умию́ но́ги ва́ші, і принесу́ хлі́ба для пожи́ви ва́шої; потім відійде́те, куди́ вам тре́ба«. Побіг відта́к до наме́та, каза́в Са́рі упечи́ паланиць з бі́лої муки́; сам ви́брав теля́ що на́йкраще і каза́в єго́ пригото́вити. Взяв відта́к ма́сла і молока́ і паланиці і теля́ пригото́влене, і поста́вив пе́ред своїми гі́стьми. А

пі́дчас колй они́ їли, сам стоя́в ко́ло них під де́ревом, і служи́в їм. А колй наїли ся, рек до не́го, прощаючи ся, на́йзначнїйший ме́жи трома́ му́жами: »Колй бу́ду вертáти за рік, знов зайду́ до те́бе. Тогдй Сáра уро́дить тобí си́на.« Авраáм пізнáв, що то сам Бог в ви́дї подоро́жного з двомá áнгелами поступи́в до не́го і прия́в від не́го гости́ну.

13. Погúбель Содóма і Гомóра.

Авраáм відпроваджáв тих трох подоро́жних ку́сень доро́ги к Содо́му. Тогдй рек Го́сподь: »Гріхй Содóма і Гомóра стáли ся ду́же тяжкúми і клúчуть до

ме́не о пі́мсту«. Авраáм переля́к ся ду́же і стáнув на хвúлю, бо він ду́же любúв блúжних своїх, хоть булй грішні; і зближúвши ся, сказáв до Го́спода: »А чи по-

гу́биш пра́ведного з безбо́жним? Коли́ бу́де 50 пра́ведних в Содо́мі, чи не проста́иш мі́сту за́для них?« І рек Го́сподь до не́го: »Коли́ найду́ в Содо́мі 50 пра́ведних, відпу́щу все́му мі́сту задля́ них«. Авраа́м відозва́в ся знов і рек: »Коли́ я зача́в, то бу́ду да́льше говори́ти до Го́спода мо́го, хоть я по́рох і по́піл. А коли́ би було́ пра́ведних ме́нше о 5, чи і тогди́ затра́тиш все мі́сто?« Го́сподь , відповіда́ючи Авраа́мови, сказа́в: »Не затра́чу, коли́ там знайде́ ся лише́ 45 пра́ведних«. Відта́к проси́в Авраа́м Го́спода о пощаду́ мі́ста задля́ 40 пра́ведних і ме́нше, і зійшо́в аж до 10. А Го́сподь ему́ сказа́в: »Коли́ там зна́йду і 10, не затра́чу для десяти́ пра́ведних мі́ста«. Го́сподь пішо́в, а Авраа́м верну́в ся до наме́ту.

Але́ж а́ні десяти́ пра́ведних не найшло́ ся в Содо́мі. За́для то́го прийшли́ ті два а́нгели, що були́ з Го́сподом у Авраа́ма, до Содо́ма, до пра́ведного Ло́та, і каза́ли до не́го: »Ви́веди всіх своїх з мі́ста се́го; бо ми загла́димо се мі́сто«. Ви́йшов о́тже Лот, і говори́в то́ї само́ї но́чи з мужа́ми, котрі ма́ли взя́ти дві до́ньки его́ за жени́: »Вста́ньте і ви́йдіть з мі́ста се́го, бо затра́тить Го́сподь се мі́сто«. Але їм здава́ло ся, бу́дьто би він жартува́в. — Коли́ наста́в ра́нок, наставали́ а́нгели на Ло́та, мовлячи́: »Встань, возьми́ жі́нку і дві до́ньки щоби́ і ви не загину́ли в мі́сті сім«. А коли́ Лот зволіка́в, взяли́ его́ жену́ і дві до́ньки за ру́ки і ви́вели їх з мі́ста, мовлячи́: »Не обзира́й ся наза́д, но спаса́й ся ско́ро«. — Со́нце зійшло́, а Лот спіши́чи ся, прийшо́в до бли́зького мі́ста Си́гор. То́го само́го часу́ спусти́в Го́сподь з не́ба ого́нь і сі́рку на Содо́м і Гомо́р, і спали́ли ся сі мі́ста, вся краї́на доокола́ і всі безбо́жні жи́телі, в по́рох і по́піл. А жена́ Ло́та, обізрі́вши ся наза́д, перемини́ла ся за ка́ру в стовп со́ли.

На тім мі́сци, де колись стоя́ли міста́ Содо́м і Гомо́р, сеть тепе́р Мертве́ мо́ре, т. є. солоно-сі́рчане о́зеро, котре́ смро́дом наповня́є наоколо́ во́здух, та що а́ні в нім, а́ні ко́ло не́го ніщо́ жи́ти не мо́же. Єсть

то страшни́й знак прокля́тя, яке́ па́дає на безбо́жних люди́й.

14. Рождество́ і жертво́ванє Ісаа́ка.

По ро́ці, само́ так, як Го́сподь був предсказа́в, народи́в ся Авраа́мови син, котро́му дав ім'я́ Ісаа́к і люби́в его́ ду́же серде́чною отці́вскою любво́ю.

Го́сподь Бог хоті́в одна́кож досьві́дчи́ти Авраа́ма, щоби́ той міг показа́ти, що Его́ ще бі́льше лю́бить, як си́на. Коли́ о́тже Ісаа́к підрі́с, сказа́в Го́сподь Бог до Авраа́ма: »Авраа́ме, возьми́ си́на сво́го единоро́д-

ного Ісаа́ка, котро́го лю́биш, іди́ на гору́ Мо́рию і там принеси́ его́ мені в же́ртву«. Тя́жко прийшло́ Авраа́мови жертвува́ти сво́го еди́ного си́на; а́ле позая́к був за́всїгди Го́споду Бо́гу послу́шним, без о́пору встав ра́но, наруба́в дров, вложи́в їх на осла́, і взя́вши з со-

бо́ю двох слуг і Ісаа́ка, си́на сво́го, пусти́в ся в доро́гу. Коли́ж тре́того дня поба́чив се мі́сце здале́ка, сказа́в до слуг своїх: »Зачека́йте ту́тки з осло́м, а я з дитя́тем піде́м на гору́ поклони́ти ся Го́споду Бо́гу«. По сім вложи́в дрова́ на пле́чі Ісаа́ка, си́на сво́го, а сам ні́с в рука́х ого́нь і меч. А коли́ оба́ ішли́ під гору́ ра́зом, сказа́в Ісаа́к на дорозі до отця́ сво́го: »Отче! се ого́нь і дрова́, а де́ж есть ягня́ на же́ртву?« Авраа́ам рек є́му́ на то: »Бог постара́є ся о овча́ на же́ртву, си́ну мій!«

А коли́ прийшли́ на гору́, збудува́в Авраа́м з каменя жертівни́к, уложи́в дрова́ на нім, і звяза́вши Ісаа́ка, си́на сво́го, вложи́в єго́ на жертівни́к на дрова. Вже протягну́в ру́ку, щоби́ взя́ти за меч і заколо́ти си́на сво́го, а́ле в тій хви́лї а́нгел бо́жий з не́ба закликав: »Авраа́ме, не чини́ нїчо́го зло́го си́нови сво́му, бо я пізна́в, що бої́ш ся Бо́га і не пощади́в сеї єдинорі́дного си́на сво́го«. На ті слова́ підні́с Авраа́м о́чи, і поба́чив за собо́ю барана́, котри́й замота́в ся за ро́ги в те́рнє. То́го о́тже приня́с Авраа́м Бо́гу в же́ртву. І закли́кав а́нгел Госпо́день вдру́ге з не́ба, мовлячи́: »Так мо́вить Го́сподь: Поне́же ти учини́в се, і не пощади́в си́на сво́го єдинорі́дного для ме́не, бу́ду тя благослови́ти і розмно́жу пото́мство твоє́, як зьвізди небе́сні і як пісо́к край мо́ря, і благословє́нні бу́дуть че́рез пото́мка тво́го*) всї на́роди землї«.

Ісаа́к есть о́бразом Ісу́са Христа́, котри́й, я́ко єдинорі́дний, наймі́лыший син Бо́га Отця́, по во́лї Є́го взяв на се́бе хре́стне дерево, і ні́с є́го на гору́ Голго́фту, щоби́ там пожертвува́ти ся за спасе́нє ро́ду лю́дского.

---

*) т. є. че́рез Ісу́са Христа́, Спаси́теля на́шого, котри́й я́ко чоловік був пото́мком Авраа́ма.

15. Ісаа́к бере́ Ревéку за женý.

Авраа́м був вже в пізних лїта́х, а Го́сподь благослови́в єго́ у всїм. Він постанови́в за́для то́го при кінці́ днів своїх да́ти си́нови сво́му побо́жну невісту за женý. Рек о́тже до ста́ршого слугй́ до́му сво́го Елеа́зара: »Їдь до Месопота́мії, отчиної моєї, і іди́ там до роди́ни моєї, і возьми́ звідтам женý си́нови мо́му Іса́кови; а про́шу тебе́, щоби́ ти єму́ не брав жени́ зме́жки доньо́к ханане́йських, бо ті суть безбо́жні«. Слугá учини́в, як пан єго́ приказа́в. Він взяв всякого добра́, вложи́в на де́сять верблю́дів, і уда́в ся в Ха́ран, де ме́шкав На́хор, брат Авраа́ма. Приїхавши там, ста́нув з верблю́дами за мі́стом при керни́ці. Було́ то вже під ве́чер, а о сїм часї зви́кли були́ виходи́ти невісти з міста че́рпати во́ду. Елеаза́р моли́в ся в ти́хости се́рця: »Го́споди Бо́же! молю́ Тебе́, будь ни́нї ми́лостив па́нови мо́му Авраа́мови. Ото́ до́ньки ме́шканцїв се́го міста ви́йдуть че́рпати во́ду; а коли́ їх проси́ти бу́ду, щоби́ менї да́ли напи́ти ся, то котра́ дїви́ця на про́сьбу мою́ ска́же: »пий, про́шу, і верблю́ди твої напою́«, — то я спізна́ю з то́го, що ту ви́брав еси́ сво́му слузї Ісаа́кови.

Ще не переста́в в душі́ моли́ти ся, коли́ ви́йшла по во́ду Ревéка, дївчина ду́же кра́сна з ви́ду. Ма́ла ведро́ на плечи́ і зійшла́ до керни́ці, наповни́ла ведро́ і верта́ла ся. Елеаза́р забіг їй доро́гу і заговори́в: »Дай менї, про́шу, тро́ха води́ з ведра́ тво́го, щоб я напи́в ся.« Она́ відповіла: »Пий«, і ши́дко зложи́ла ведро́ на ру́ку свою́ і дала́ єму́ пи́ти. А коли́ напи́в ся, сказа́ла: »От і верблю́дам твоїм зача́рну води́, щоби напи́ли ся.« Ви́лявши ско́ро ведро́ в коры́то, побігла до керни́ці че́рпати во́ду, і начерпавши дала́ всїм верблю́дам. Слугá мовча́в і приди́вльовав ся їй. А коли́ верблю́ди напи́ли ся, добу́в золоті зау́шниці і дві тяжкі́ припоясни́ на ру́ки (нару́чниці), і дав їй на поди́ку і спита́в: »Чия́ ти донька́? чи єсть у вас мі́сце, щоб заночува́ти?« — Она́ сказа́ла: »Я донька́ Ватуі́ла,

сі́на На́хора. Обро́ку і сі́на у нас есть подоста́тком і місце просто́ре, щоби́ заночува́ти.« Слуга́ відда́вши покли́н Го́споду, рек: »Благослове́н Го́сподь, що мене́ про́стою доро́гою запрова́див в дім бра́та па́на мо́го.«

Елеаза́р прийшо́в о́тже з верблі́дами в дім Ватуї́ла; а́ле не хотів пе́рше і́сти, аж ви́повів, чого́ тут прии́хав. А коли́ ви́сказав то, що сму́ нака́зано було́,

Лава́н, брат Реве́ки, і Ватуї́л відпові́ли: »Та річ ви́йшла від Го́спода. Ото́ Реве́ка, возьми́ сі́ і і́дь.« Слуга́ упа́в до земл́і і поклони́в ся Го́споду. І добу́вши на́чиння сріб'ні і золоті і оде́жі, дав їх в да́рі Реве́ці, і бра́тови і ма́тери сі́. Потім засі́ли за сті́л, і і́ли і пи́ли в ра́дости спі́льно. Дру́гого дня благослови́ли ро́дичі і бра́тя Реве́ку, і она́ пусти́ла ся в доро́гу і ста́ла жено́ю Ісаа́ка.

16. Ісáв і Яков.

Ісаáк і Ревéка не мáли чéрез 20 лїт дїтúй. Вкінцú вúслухав Гóсподь прóсьбу Ісаáка і дав емý двох синíв. Стáрший Ісáв був цїлúй космáтий, сúльний і обичáїв строгих; Яков насýпротив був лáгідний і тúхий. — Ісáв любúв лóви; Яков любúв супокíйне житé дóма. Ісаáк любúв бíльше Ісáва, зáдля тóго, що був відвáжний. Ревéка любúла бíльше лáгідного і сумúрного Якова; а любúла єгó тим бíльше ще і зáдля тогó, бо Гóсподь Бог їй обявúв, що Яков одéржить первенствó над брáтом своїм.

Однóго дня зварúв Яков сочевúцю. Ісáв, що прийшóв з пóля струдженúй, сказáв до нéго: »Дай менí стрáви тóї червóної, бо я дýже умýчений і голóден.« Яков відповíв емý: »Продáй менí первенствó своé!« Ісáв пристáв на то і продáв первенствó своé за сочевúцю.

А первенствó в тих часáх мнóго значúло; бо син первородний дістáв дві чáсти цїлóго маéтку по рóдичах, на нéго переходúло благословéне отцíвске, і він був головóю цїлóї родúни по смéрти отця.

Постáрів ся напóслїд Ісаáк, і отемнíв на óчи. Однóго дня заклúкав Ісáва, стáршого сúна свóго, до наméта, і рек емý: »Сúну мій! вúдиш, що я постáрів ся, а не знáю дня смéрти моєї. Возьмú сайдáк і лук, вúйди в пóле, і зловú звúрину, і приправ так як я люблю, і принесú менí, щоб я їв і щобú благословúла тебé душá моя, зáким умрý«. Ісáв, вúслухавши бесíду отця, відíйшóв зáраз в пóле, щобú сповнúти вóлю єгó. Колú то учýла Ревéка, боячú ся, щобú Яков не стрáтив первенствá пéред Ісáвом, прилáгодила стрáву з двох козлят, якоби то булá дичинá з ловúтви, приодíла Якова в óдїж Ісáва, обвинýла емý скíрку козлятú окóло рук і шиї, і так післáла єгó з стрáвою до отця. — Ісаáк запитáв єгó: »Хто ти сúй, мій сúну?« Яков сказáв: »Я Ісáв первородний твій: я учúнив, як ти менí приказáв. Їдж,

і благослови́ мене́!« Ісаа́к рек до си́на: »Приступи́ бли́зше, щоби́ я тебе́ діткну́в ся, чи ти син мій Іса́в«. Яков приступи́в до отця́, котри́й, діткну́вши ся его́, сказа́в: »Го́лос вира́вдї есть Якова, а́ле ру́ки суть Іса́вові«. І не пізна́вши его́ їв, а відта́к благослови́в его́: »Нехай тобі Бог дасть від роси́ небе́сної і від плодови́тости зе́мної, бога́то пшени́ці і вина́. Най тобі слу́жать на́роди і най кла́няють ся князі. Хто би тебе́ проклина́в, най бу́де прокля́тий, а хто би тебе́ благослови́в, най бу́де благослове́ний«.

Ле́дво відійшо́в Яков, прийшо́в Іса́в зі стра́вою, мовлячи́: »Встань, мій о́тче, і їдж, і най благослови́ть мене́ душа́ твоя́«. Здивува́в ся Ісаа́к ду́же і рек: »Хтож ти єси́?« Іса́в відпові́в: »Я син твій перворо́дний Іса́в.« Ісаа́к зляк ся і пізна́в, що він попере́дно благослови́в Якова. Іса́в учу́вши, що ста́ло ся, заріда́в го́лосом вели́ким, мовлячи́: »Пе́рше взяв мені́ перворо́дство моє́, а тепе́р підхо́пив благослове́нє твоє́, От-

че! чи не лиши́в ти і для ме́не благослове́ня?« А коли́ Іса́в ду́же рида́в, і від плачу́ аж заходи́в ся, звору́шений Ісаа́к сказа́в до не́го: »І ти бу́деш благослове́нний пли́дностию зе́мною і росо́ю небе́сною. З меча́ жи́ти бу́деш, і бу́деш служи́ти бра́тови твому́; а́ле прийде́ час, коли́ ски́неш ярмо́ бра́та сво́го з ши́ї свої́.«

17. Яков утїка́є і пробува́є у Лава́на.

Іса́в зненави́дів о́тже Якова і відгро́жував ся, що уб'є́ его́. Коли́ то́е Ревека́ зачу́ла, призва́ла до се́бе Якова і сказа́ла до не́го: »Ото́ тепе́р, си́ну мій, слу́хай го́лосу мо́го; вставáй і утїка́й до Лава́на, бра́та мо́го, в Ха́ран, і там пробува́й, аж до́ки не успокоїть ся зліть бра́та тво́го!« Яков, вста́вши, ішо́в спі́шно до Лава́на, сво́го ву́я.

І ста́ло ся, що Якова в доро́зї на чи́стім по́лї заско́чила ніч. Стру́джений взяв оде́н з ка́менїв, що там лежа́ли, а підложи́вши собі́ під го́лову, усну́в. І поба́чив в снї драби́ну, стоя́чу на землї, а верх єї досяга́в не́ба, і а́нгели бо́жі виходи́ли і сходи́ли по нїй. А над драби́ною стоя́в Го́сподь Бог, і сказа́в: »Я Бог Авраа́ма і Бог Ісаа́ка; зе́млю, на котрі́й спиш, дам тобі́ і пото́мству твому́. І бу́де пото́мство тво́е я́ко по́рох землї; розши́рить ся на за́хід і на схід, на пі́вніч і на полу́дне: і бу́дуть благослове́нні в одни́м з пото́мків твої́х всї поколі́ння землї.« А коли́ пробуди́в ся Яков зі сну, сказа́в: »Спра́вдї Го́сподь есть на сім мі́сцї, а я не знав.« І злякáвши ся, рек: »О як страшне́ есть се мі́сце! То не що́ і́нше, ті́лько дім бо́жий і ворота́ небе́сні.« Вста́вши ра́но, взяв ка́мінь, котри́й собі́ був підложи́в під го́лову, і по́вен вдя́ки поста́вив его́, і нали́в на верху́ оли́ви на знак, що есть Бо́гу посьвя́чений, і назва́в се мі́сце Ве́тиль, то есть дім Бо́жий.

Яков пішо́в да́льше і поба́чив на по́лї керни́цю, з котро́ї напува́ли худо́бу, а верх єї вели́ким накрива́ли ка́менем. При нїй поба́чив три ста́да ове́ць лежа́чих і сказа́в до пастухі́в: »Звідки ви, бра́тя?« Они́

відповíли: »З Хáрану.« Яков поспитáв дáлыше: »Знáсте ви Лавáна, сúна Ватуíла?« Онú відповíли: »Знáємо. А от се Рáхиль, донькá єгó, ідé з стáдом своїм.« Колú Яков се побáчив, відвалúв кáмінь, котрúм керúця булá накрúта, і напоївши сї чéреду поздоровúв сї, заплáкав з рáдости і звістúв їй, що есть сúном Ревéки, сестрú сї отця́. Рáхиль поспішúла чим скóрше домів, і сказáла се отцю́ своúму. Той вúйшов сýпротив Якова, пригорнýв єгó до сéрця, і поцїлувáвши попровáдив до дóму своúго.

Яков оженúв ся з двомá донькáми Лавáна, Рахúлею, і Лúєю, і оставáв чéрез двáйцять лїт в єгó дóмі, насýчи вірно стáда Лавáнові. Той уривáв смý всїлякúм спóсобом з угóдженої заплáти. Але Гóспоть благословúв чéреди Якова, і він збогатíв дýже, мав слýги і слýжниці і достáток велúкий овéць і кіз, верблюдів і ослів.

18. Пóворот Якова і примúренє з Ісáвом.

Колú Лавáн бáчив, що майнó Якова побільшáє ся, так єгó зненáвидів, що смý не показáв весéлого лиця́. Томý рек Бог до Якова: »Верни́ ся до землї отцíв своїх, а бýду з тобóю«. Яков забráв все майнó своé і пішóв.

По дóвгій пóдорожи прийшóв щасли́во над рікý Йордáн, над граúцю землї хананéйської. Там прийшóвши, злякáв ся Ісáва, бráта своúго. Післáв зáдля тóго пóслів до нéго, щобú смý звістúти о своїм пóворотї, і найти лáску пéред лицéм єгó. Пóсли вернýли до Якова, мовлячú: »Ісáв поспішáє тобí на стрíчу з 400 мужáми«. Настрáшив ся Яков і молúв ся Гóсподу, щобú єгó вúратував з рукú бráта Ісáва. — Колúж Яков спав, показáв ся смý áнгел тої нóчи. А він молячú ся, борóв ся з ним аж до рáна. І сказáв áнгел до нéго: »Пустú менé.« Яков відповíв: »Не пýщу тя, аж менé поблагословúш. Тогдú рек áнгел: »Не будéш звáти ся від тепéр Яков, áле Ізраíл т. є. борéць бó-

жий.« І благословúв єгó. (Від Якова назúвають ся длятóго єгó потóмки Ізраїлитя́ни.)

А колú сóнце зійшлó, побáчив Яков Ісáва ідýчого з 400 мужáми. Він устáвив дíти свої і слуг своїх, і віддíлúв зі стад своїх Ісáвови в дáрі, а сам вúйшов напéред і поклонúв ся аж до землí сім разíв. Ісáв вúбіг емý назýстріч, і обнимáючи єгó плáкав з рáдости. А побáчивши дíти, запитáв чиї они? Яков відповів: »То суть дíти, котрí менí Бог дав.« На знак, дáний Яковом, приближúли ся ті і поклонúли ся Ісáвови. Яков просúв Ісáва, щобú прийнáв від нéго подáрунок зі стад єгó. Ісáв не хотíв приймúти і сказáв: »Мáю досúть, бráте, задержú своé.« Але Яков говорúв: »Прóшу тебé, приймú благословéньство, котрé менí Бог дарувáв«. І Ісáв прийнáв. Яков вдячний Богу за ласкáву опíку, вернýв ся до Ханаáну, до старéнького отцú свóго. Ісаáк, урáдовавши ся ще раз сúном своїм, помéр, прожúвши 180 лíт; і похоронúли єгó обá синú в землí хананéйскій.

19. Запрóданє Йóсифа до чужóго краю.

Яков мав дванáйцять синíв. Найлíпшим з них був Йóсиф. А що був невúнний і послýжний, любúв єго отéць бíльше, від всíх своїх синíв і справив емý крáсну óдíж, зáщо єгó брáтя дýже ненáвидíли.

Приключúло ся óтже, що Йóсиф мав дивúй сон. Він розповідáв єгó брáтям своїм, мовлячи: »Послýхайте сну móго, котрúй снив ся менí. Здавáло ся менí, що ми вязáли снопú на пóлї. А сніп мій гéйби встав, а вáші снопú, доокóла стоячи, клáняли ся мóму.« На се відповíли брáтя єгó: »Чи мóже царéм нáшим бýдеш?« І брáтя зáвидували емý і ненáвидíли єгó тим бíльше. — Мав такóж і другúй сон. І той розповідáючи отцю́ і брáтям своїм рек: »Бáчив я крізь сон, як менí сóнце, місяць і одинáйцять зьвізд клáняли ся.« Отéць посварúв на нéго за то і сказáв: »Щож ти розумíєш чéрез той сон; чи мóже я і мáти твоя́ і брáтя твої

покланя́ти ся бу́демо тобі́ до земл'і́?« Одна́кож розважа́в сю річ і мо́вив собі́ в душі́ свої́й, що мо́же Го́сподь Бог призначи́в єго́ люблéного Йо́сифа до чогóсь вели́кого.

Ста́ло ся одного́ разу́, що бра́тя Йо́сифові дале́ко від отц'і́вского наме́та на́сли ві́вці, а Йо́сиф оста́в ся був до́ма. Рек о́тже оте́ць до не́го: »Іди́ і поба́ч, як там веде́ ся бра́тям твоїм і стада́м«. Йо́сиф зібра́в ся ско́ро і пішо́в. Коли́ бра́тя єго́ з дале́ка поба́чили, говори́ли до се́бе: »Сто́ іде́ нови́да. Ході́м, уби́ймо єго́ і вки́ньмо до рова́, а отцю́ ска́жемо, що лю́тий звір поже́р єго́. Поба́чимо відта́к, чи ему́ помо́жуть що сни єго́.« Коли́ се учу́в брат найста́рший Рови́н, рек: »Не пролива́йте кро́ви і не убива́йте єго́, лише́ вки́ньте єго́ до се́ї керни́ці«. Він то каза́в за́для то́го, що хотів єго́ ви́ратувати з рук їх і верну́ти отцю́ сво́му. Ско́ро лише́ прийшо́в Йо́сиф до бра́тів своїх, то за́раз здойми́ли з не́го єго́ до́вгу, кра́сну о́дїж і впусти́ли єго́ до керни́ці, котра́ на ща́сте не ма́ла води́. Потім посїда́ли їсти. Втім надї́хали купці́; они́ ма́ли при со́бі верблю́ди, що ве́зли всїля́кі то́вари до Єги́пту. Каза́в о́тже Юда до бра́тів своїх: »Щож нам за хосе́н, коли́ убе́мо бра́та на́шого? Лїпше прода́ймо єго́, а най ру́ки на́ші не бу́дуть на нїм, та́же він есть бра́том на́шим«. Бра́тя послу́хали се́ї ра́ди. А коли́ надї́хали купці́, ви́тягнули Йо́сифа з керни́ці і прода́ли єго́ за два́йцять срібняків. Йо́сиф пла́кав і моли́в їх, а́ле нїчо́ не помогло́. Подоро́жні купці́ взя́ли єго́ з собо́ю до Єги́пту.

Рови́м не знав нїчо́го о тім, що ста́ло ся, бо він був відійшо́в тогди́, коли́ бра́тя їли. А коли́ верну́в ся до керни́ці і не найшо́в там Йо́сифа, роздер на со́бі о́дїж і каза́в: »Нема́ хло́пця, куди́ж я тепе́р подію ся!« Дру́ті бра́тя були́ на се рівнодýшні. За́били козли́, умочи́ли в кро́ви о́дїж Йо́сифа і зва́ляну післа́ли до отця́, мовлячи́: »Ми найшли́ сю о́дїж. Огля́нь, чи се не есть о́дїж си́на твого«. Оте́ць пізна́в єї за́раз сказа́в: »Се есть о́дїж си́на мо́го; лю́тий звір пожер Йо́сифа!« І роздер з бо́лю о́дїж свою́, надягну́в на се́бе

верéту і плáкав за сúном своїм чéрез дóвгий час. Всї дїти зійшлúся, щобú успокоїти біль отцївский. Але

Яков не давáв потїшитись і мóвив: »Плáчучи зістýплю я до гróбу за сúном моїм«.

Йóсиф прообрáзує тут Ісýса Христá, котрóго Юда, одéн з єгó дванайцятú апóстолів, продáв.

20. Йóсиф в темнúцї.

Купцї продáли Йóсифа в Єгúптї Пентéфриєви, начáльникови прибічнóї сторóжі Фараóна. Але Гóсподь Бог був з Йóсифом, і ві всїм благословúв єгó. Йóсиф найшóв лáску у пáна своґо, котрúй єгó учинúв начáльником над всїм своїм дóмом. І благословúв Гóсподь Бог дім Пентéфрия, і умножúв все майнó єгó.

Однáк лукáва і хúтра жінка Пентéфрия зі злóсти за то, що Йóсиф не хотїв дáти ся наклонúти до гріхá,

спону́кала сво́го му́жа, щоби́ Йо́сифа всади́в до темни́ці.

Так і ста́ло ся; і Йо́сиф сидів в темни́ці ме́жи злочи́нцями. Але Го́сподь Бог і тут був з ним і учини́в, що сго́ нача́льник темни́ці ду́же полюби́в і той поручи́в сму́ на́дзір над всі́ми вя́знями. Ста́ло ся, що ца́рський підча́ший (шивни́чник) і нача́льник над ца́рскими пекаря́ми були́ провини́ли ся су́проти́в сво́го па́на (Фараóна), котри́й розгні́ваний втру́тив їх до то́ї само́ї темни́ці, в котрі́й був за́мкнений Йо́сиф. По я́кімсь часі́ ма́ли оба́ одно́ї но́чи сон, і бу́ли за́для то́го ду́же сумні́. Коли́ Йо́сиф ві́йшов до них ра́но, поспита́в їх: »Чому́, ни́нька так сумне́ лице́ ва́ше?« Они́ відпові́ли: »Ми ви́діли сон, а нема́ чоловіка, котри́й би нам сго́ ви́ложив.« І рек до них Йо́сиф: »Мо́же Бог обяви́ть значі́нє сго́. Скажі́ть мені́, що ви ви́діли.«

Підча́ший пе́рший розка́зував свій сон, мовля́чи: »Я ба́чив пе́ред собо́ю ви́нну лозу́, на котрі́й були́ три лїторо́сти; ті розцви́ли ся і ви́дали я́годи. Я держа́в в мої́й руцї́ ча́шу Фараóнову, взяв я́годи, ви́тиснув їх в ча́шу і пода́в царе́ви.« Йо́сиф відповів: »Три лїторо́сти суть ще три днї; по них приве́рне тебе́ цар на давне́ мі́сце, і бу́деш сму́ подава́ти ча́шу, як ее чини́в ти пе́ред тим. Ті́лько памята́й о менї́, і скажи́ царе́ви, щоби́ мене́ ви́пустив з темни́ці, в котру́ мене́ безви́нно вки́нено.«

Коли́ нача́льник над пекаря́ми поба́чив, що Йосиф так му́дро сон ви́ложив, рек: »Я мав тако́ж сон; я нї́е три кошї́ хлі́ба на голові́ мої́й. А в одні́м кошї́ котри́й був на верху́, я нї́е всїля́кі печи́ва, а пти́цї прилїта́ли і їли з не́го.« Йо́сиф відповів: »Таке́ есть значі́нє сну: Три кошї́ означа́ють ще три днї; по них возьме́ цар го́лову твою́ і ка́же тебе́ повісити, а пти́цї розноси́ти бу́дуть ті́ло твоє́«.

День тре́тий по сім був днем роди́н ца́рских. При пи́рі згада́в цар про шивни́чного і про нача́льника над пекаря́ми. І приверну́в пе́ршого на мі́сце своє́, щоби́ ему́ подава́в ча́шу, а дру́гого каза́в повісити на

ши́бениці. Пивни́чний ра́дував ся зі сво́го ви́свобожденя, а́ле за Йо́сифа, що сму́ сон ви́ложив, забу́в зо́всім.

21. Ви́висшенє Йо́сифа.

В два ро́ки по сім Фараон мав тако́ж сон. Сму́ сни́ло ся, що стоя́в над рікою Ни́лем. І з ріки́ виходи́ло сім коро́в га́рних і ду́же товсти́х, і па́сли ся над бе́регом ріки́. А других тако́ж сім виходи́ло з ріки́, гидки́х і ду́же худи́х; они́ поже́рли тамті га́рні і товсті коро́ви, і зіста́ли худи́ми, як і пе́рше. Втім цар пробуди́в ся. Вснув зно́в і мав дру́гий сон: з одного́ стебла́ ви́росло сім ко́лосів по́вних і га́рних, по них ви́росло сім поро́жних, і сі поже́рли тамті ко́лоси по́вні. Пробуди́вши ся Фараон ра́но, скли́кав всіх мудрців Сги́пту і розповіда́в їм сон; а́ле не було́ тако́го, котри́й би сму́ ви́ложив.

Аж тепе́р пригада́в собі пивни́чний на Йо́сифа, і сказа́в: »В темни́ці есть молоди́й Євре́й, котри́й мені і нача́льникови над пикаря́ми сни до́бре ви́ложив«. Цар приказа́в, щоби ста́нув пе́ред ним.

Ста́вили о́тже Йо́сифа пе́ред царе́м, котри́й так відозва́в ся: »Мав я сни, і нема́ ніко́го, хто би їх ви́ложив. Чув я, що ти ду́же му́дро викладаєш сни.« Йо́сиф відповів: »Бог, не я обвісти́ть царе́ви щасли́ві рі́чи.« Фараон розповів, що ба́чив в двох снах. Йо́сиф відповів: »Бог обяви́в царе́ви, що наміря́є чини́ти. Сім коро́в товсти́х і сім ко́лосів по́вних, означа́ють сім лі́т урожа́йних. А сім коро́в худи́х і сім ко́лосів поро́жних, означа́ють сім лі́т не́урожайних, так що спожию́ть ся в них всякі при́паси і го́лод запану́є над всею́ землею́. Тепе́р о́тже най цар огляне ся за мужем му́дрим і розу́мним, а той най пя́ту часть пло́дів че́рез сім лі́т збира́є в гу́мна, щоби приспосо́били ся при́паси збі́жа на сім ро́ків голо́дних.«

Ся бе́сіда подо́бала ся ду́же Фарао́нови, котри́й сказа́в: »Чиж мо́жемо найти́ му́жа тако́го, котри́й би був по́вен ду́ха бо́жого бі́льше тебе́? Ото́ я тебе́ по-

ста́влю над ці́лим Єги́птом, і тво́го при́казу бу́де слу́хати ці́лий на́рід.« І здойми́в пе́рстень з руки́ своє́ї і дав єго́ на ру́ку Йо́сифа. Відта́к одягну́в єго́ в о́дяж черво́ну, і вложи́в золоти́й ланьцу́х і гри́вну на ши́ю єго́. І всади́в єго́ на свій дру́гий віз, і приказа́в викли́кувати пе́ред ним, щоби́ всї́ єму́ кла́няли ся і ба́чили, що есть постано́вленим нача́льником на всю єги́петску зе́млю.

Тако́ж і імя́ єго́ переміни́в цар на єги́петске: »Псонто́мфаних« т. є. вибави́тель (спаси́тель) съві́та.

22. По́дорож брати́в Йо́сифа до Єги́пту.

Прийшло́ сїм лїт урожа́йних, як був передказа́в Йо́сиф. Він приказа́в по всїх ме́сцях збира́ти збі́же. Потім наступи́ло сїм ро́ків неурожа́йних, і по ці́лім съві́тї наста́в го́лод. На́рід в Єги́пті домага́в ся хлї́ба від царя́, а сей відпра́вив їх до Йо́сифа. Тогди́ отвори́в Йо́сиф шпихлїрі і видава́в всїм збі́же.

Сей го́лод був тако́ж в земли́ ханане́йскій. Тому́ рек Яков до си́нів своїх: »Їдьте до Єги́пту, і накупі́ть збі́жа, щоб ми не поме́рли з го́лоду!« І поїхало де́сять брати́в Йо́сифових до Єги́пту. Вениями́на, на́ймолодшого, задержав оте́ць до́ма, щоби́ в доро́зї не ста́ло ся єму́ нїчо́ зло́го.

Бра́тя Йо́сифа прийхали щасли́во до Єги́пту. Ста́нувши пе́ред Йо́сифом, поклони́ли ся єму́ ни́зько до земли́. Они́ єго́ не пізна́ли, а́ле він їх до́бре пізна́в і пригада́в собі за́раз сни, котрі коли́сь-то мав. Йо́сиф заговори́в до них стро́гим го́лосом: »Звідки прихо́дите? Чи не вивідачі ви? Ви мо́же прибу́ли за́для то́го сюди́, щоби́ роздиви́ти сла́бші ме́ста на́шого краю́«? Они́ переляка́ли ся і сказа́ли: »Па́не, ми прийшли́, щоби́ накупи́ти жи́вностий. Ми слу́ги твої, ми мужі супокі́йні, не ма́смо на ду́мці нїчо́го зло́го. Всїх нас було́ двана́йцять брати́в в земли́ ханане́йскій; на́ймолодший оста́в ся при вітцю́, а дру́гого моло́дшого уже́ не ма́є«. На то сказа́в Йо́сиф: »Бою́ ся Бо́га, і не

хо́чу ні́кому кри́вди роби́ти. Коли́ ви супокі́йні лю́ди, най оде́н з вас зв'я́заний зіста́не тут в темни́ці, а і́нші з збі́жем верта́йте до земл'і ва́шої і приведі́ть до ме́не ва́шого бра́та на́ймолодшого, щоб я пересьві́дчи́в ся, чи се, що ви сказа́ли є́сть пра́вда.« Бра́тя говори́ли оде́н до дру́гого: »Справедли́во терпимо́ тепе́р, бо ми согрі́ши́ли насу́против на́шого бра́та; ми не зважа́ли на его́ плач, і не ви́слухали его́ мольб, за́для того́ прийшо́в на нас сей кло́піт«. А они не зна́ли, що Йо́сиф розуміе́ їх бе́сїду, бо він говори́в з ни́ми че́рез товмача́. Але він розуміе́ їх, відверну́в ся на бік і пла́кав. Щоб и́ ліпше пересьві́дчи́ти ся, чи правди́вий жаль ма́ють, поверну́в ся до них, і приказа́в звяза́ти Симео́на. А слу́гам приказа́в наповни́ти їх мі́хи пшени́цею, і вложи́ти тайко́м до мішкі́в ко́ждого гро́ші їх, і да́ти ко́ждому жи́вности на доро́гу. Потім наладува́ли бра́тя збі́же на осли́ свої і пої́хали.

Прибхавши до Якова, отци́ сво́го, розказа́ли ему́ все, що їм приключи́ло ся. Здивува́ли ся однако́ж ду́же, коли́ , ви́сипавши збі́же, найшли́ ко́ждий на верху́ мішкі́в завя́зані гро́ші свої. Ви́слухавши все, сказа́в Яков: »Вчини́ли ви таке́, що я без ді́тий оста́нусь. Йо́сифа нема́, Симео́на трима́ють в темни́ці, а Вениями́на хо́чете менї взя́ти. Не піде́ син мій з ва́ми до Єги́пту. Коли́ би ему́ що недо́борого приключи́ло ся, тогди́ дове́ли би ви ста́рість мою́ з жале́м до гро́бу.«

23. По́дорож Вениями́на до Єги́пту.

Жи́вність, що були́ приве́зли з Єги́пту, спожи́ли а го́лод притискав всю зе́млю ще ду́жше. Сказа́в о́тже Яков до синів своїх: »Іді́ть знов до Єги́пту і накупі́ть жи́вности!« На се відповів Юда: »Нам сказа́в той муж вира́зно: »Не поба́чите лиця́ мо́го, коли́ не приведе́те з собо́ю на́ймолодшого бра́та. Пішли́ о́тже хло́пця з на́ми, щоби́ ми могли́ оста́ти ся в живи́х. Я за не́го відповім; коли́ не приведу́ і тобі не віддам его́, бу́ду винова́тий пе́ред тобо́ю че́рез ці́ле жите́.« Тогди́ ска-

за́в до них оте́ць: »Коли́ се́го доко́ниче тре́ба, то робі́ть, як хо́чете. Наберіть що на́йкращих о́вочів на́шої землі́ і да́йте їх му́жеви то́му в да́рі. Гро́ший возьмі́ть з собо́ю ще раз ті́лько, що пе́ред тим, і віднесі́ть тако́ж і ті, котрі́ ви найшли́ в мішка́х ваших: мо́же они́ там дісталися че́рез по́милку. А Бог всемогу́чий най учи́нить му́жа то́го для вас ласка́вим, щоби́ відосла́в з ва́ми бра́та ва́шого, котро́го держи́ть в темни́ці, і се́го мо́го возлюбле́ного Вениями́на. Я тимчасо́м оста́ну ся сам, ге́йби осиротілий без дітий.

Бра́тя Йо́сифа дісталися щасли́во до Єги́пту з Вениями́ном і да́рами. Коли́ їх Йо́сиф поба́чив і Вениями́на з ни́ми, приказа́в завіда́телеви до́му сво́го: »Заведи́ тих мужів в дім мій, і пригото́ий обі́д, бо они́ бу́дуть зімно́ю обі́дати в полу́дне.«

Завіда́тель завів їх до до́му. Они́ налякалися, і сказа́ли оде́н до дру́того. »Се ді́ ся пе́вно за́для гро́ший, котрі́ ми найшли́ в мішка́х на́ших; хотя́ть на нас бі́ду звали́ти і нас ки́нути в неволю«. За́для то́го приступи́ли в две́рях до завіда́теля, і звиня́ли ся що до тих гро́ший. Сей відповів: »Не бійте ся«. І ви́вів до них Симеона, і дав тако́ж і осла́м обрік.

А коли́ Йо́сиф війшо́в до них, поклони́ли ся ему́ аж до землі́, і зложи́ли ему́ да́ри. Він поздорови́в їх ласка́во і поспита́в: »Чи жие́ оте́ць ваш старе́нький, о котрім ви мені́ розповіда́ли? чи здоро́в?« Они́ відповіли: »Слуга́ твій, оте́ць наш, ще жив і есть здоро́в«. А коли́ Йо́сиф поба́чив Вениями́на, рек: »То́йже то есть ваш бра́т на́ймолодший? Най Бог благослови́ть тебе́ мій си́ну!« І ви́йшовши пла́кав, бо звору́шило ся було́ се́рце его́, поба́чивши бра́та від одно́ї ма́тери Рахи́лі.

А уми́вши лице́ своє́, ви́йшов знов до них і приказа́в дава́ти обі́д. Дивува́ли ся бра́тя ду́же, що їх посади́ли до стола́ пі́сля лі́т їх. А Вениями́нови дісталася пять разів бі́льша часть як другим.

24. Йо́сифа сріб́на ча́ша.

Йо́сиф хотів ще досьвідчи́ти, чи бра́тя зо́всім попра́вили ся; прото́ сказа́в по обі́дї завіда́телеви до́му сво́го: »Наповни́ мі́хи їх збі́жем, скі́лько помісти́ти змогу́ть, і вложи́ гро́ші ко́ждому на верху́ в его́ мі́ху, а на верху́ на́ймолодшого вложи́ мою́ ча́шу сріб́ну і гро́ші!« І ста́ло ся так. На дру́гий день пусти́ли ся бра́тя в доро́гу. Ле́дви були́ з міста ви́їхали, заклика́в Йо́сиф завіда́теля і сказа́в: »Збира́й ся чим ско́рше і гони́ за ти́ми подоро́жними, а коли́ їх дого́ниш і кажи́: »Чому́ ви відплати́ли злим за до́бре? Ча́ша, що ви вкра́ли, есть тота́ сама́, з котро́ї мій пан пє. Вчини́ли ви ду́же недо́бру річ!«

Завіда́тель догони́в їх і сказа́в тото́, що сму́ прика́зано. Тоті́ перестра́шені і зачу́довані відпові́ли: »Як то, ми ма́ли би вкра́сти з до́му па́на тво́го зо́лото і сріб́ло? У котро́го найде́ ся ча́ша, най умре́, а ми бу́демо невільниками твоїми.« Завіда́тель сказа́в: »Най бу́де по ва́шому су́дови.« Поздійма́вши ско́ро з осли́в мі́хи на зе́млю, отвори́в ко́ждий свій мі́х. Коли́ завіда́тель перешука́в мі́хи від на́йстаршого, найшо́в ча́шу в мі́ху Вениями́новім. Всї з жалю́ роздер́ши о́дїж, вложи́ли мі́хи на осли́ і верну́ли ся до міста.

Пе́ршний Юда війшо́в з братьми́ до Йо́сифа, і всї пе́ред ним впа́ли ра́зом до землї. До них сказа́в Йо́сиф: »Чому́ ви таке́ вчини́ли?« Сму́ відпові́в Юда: »Що́ж ска́жемо, або́ чим оправда́смо ся? Бог укара́в непра́ведність слуг твоїх. Ото́ той, у котро́го найшла́ ся ча́ша і ми всї есьмо́ невільниками твоїми. Йо́сиф відпові́в: »Хорони́ мя Бо́же, аби́ я мав так учини́ти. Котри́й вкрав ча́шу, той бу́де невільником моїм, а ви відїдьте свобідні до вітця́ ва́шого.« Але Юда, приступи́вши бли́зше, сьмі́ло розпові́в, як оте́ць з жале́м відпуска́в Вениями́на, а відта́к сказа́в: »Коли́ пове́рну без хло́пця, умре́ нашоте́ць, і ми довели́ би ста́рість его́ з жа́лостию до гро́бу. Отже я оста́ну ся невільником твоїм за того́ хло́пця, а він най їде з братьми́ своїми.«

25. Йо́сиф дає́ ся пізна́ти.

Йо́сиф не міг до́вше вздер́жати ся. Приказа́в за́д ля то́го, щоби́ всі Єгиптя́ни ви́йшли. Тогди́ підні́с го́лос з вели́ким плаче́м що аж на дві́р було́ чу́ти, і сказа́в до брати́в свої́х: »Я Йо́сиф, брат ваш; — чи жи́є ще мій оте́ць?« А они́ так перестра́шили ся, що сло́ва не могли́ ви́речи. Відта́к рек Йо́сиф ласка́во: »Приступі́ть до ме́не! Я брат ваш, котро́го ви прода́ли до

Єги́пту. Не бі́йте ся! Для спасе́ня бо ва́шого післа́в мене́ Го́сподь Бог до Єги́пту, щоби́ ви ма́ли жи́вність і могли́ жи́ти. Се бо дру́ге лі́то го́лоду, і оста́є ще пять лі́т, в котри́х не бу́де урожа́ю. За бо́жою во́лею я тут пі́сланий, і Бог мене́ учини́в нача́льником над все́ю земле́ю еги́петскою. Спі́ші́ть ся і і́дьте до отця́ мо́го, і скажі́ть ему́: Син твій Йо́сиф до те́бе переказує: Бог мене́ учини́в па́ном земл̀і еги́петскої; прийдь до

ме́не чим ско́рше! Бу́деш ме́шкати в найкра́сшій ча́сти землі́, і бу́деш при ме́нї з усім до́мом своїм«.

А обнима́ючи ши́ю Вениями́на пла́кав, і Вениями́н пла́кав на ши́ї сво́. І ці́лува́в Йо́сиф всіх свої́х брати́в, і пла́кав над ни́ми; аж пото́м осьмілили́ся они́ промо́вити до не́го.

На дворі ца́рськім розійшла́ ся вість, що прихали́ Йо́сифові бра́тя. Зра́дував ся цар і весь двір сво́. І сказа́в цар до Йо́сифа, щоби́ сказа́в бра́тям своїм, нехай во́зьмуть отця́ з родино́ю і зі всім майно́м і нехай привезу́ть сво́ до Сги́пту. І дав їм цар вози́, жи́вности на доро́гу і бога́ті да́ри для них і для вітця́.

26. По́дорож Якова до Сги́пту.

Коли бра́тя Йо́сифові верну́ли до землі́ ханане́йської, до отця́, сво́го, звісти́ли сму́ мовлячи́: »Йо́сиф, син твій, жи́ве і пану́є в ці́лій землі́ сги́петській« Але Яков не хотів їм да́ти ві́ри, аж розповіли́ все як ста́ло ся і показа́ли ца́рські вози́ і бога́ті дару́нки. А було́ сму́, як коли́ би пробуди́в ся з твердо́го сну; дух сво́ ожи́в, і він рек: »Вели́ке мені́ ща́сте, коли́ син мій Йо́сиф ще жи́ве; пої́ду і поба́чу сво́, зани́м умру́.« Яков пої́хав зі всім, що мав.

На грани́ці в землі́ ханане́йській прине́ Го́споду Бо́гу жертву, і Го́сподь Бог говори́в до не́го в виді́нню в ночи́: »Не бій ся, їдь до Сги́пту! Бо там розмно́жу пото́мство твоє́ в на́рід вели́кий, і тут наза́д приведу́, а Йо́сиф замкне́ о́чи твої́.« І встав Яков і пої́хав до Сги́пту.

Юду післа́в пе́ред собо́ю до Йо́сифа, щоби́ сму́ звісти́в, що їде оте́ць. Йо́сиф приказа́в за́раз запрячи́ віз свій і ви́їхав назу́стріч отця́ сво́го. Поба́чивши отця́, ви́скочив з во́за, ки́нув ся сму́ на ши́ю і пла́кав го́лосно з ра́дости. Оте́ць рек до Йо́сифа: »Тепе́р умру́ весе́ло, бо я гляді́в на лице́ твоє́.«

Йо́сиф предста́вив отця́ сво́го корола́ві, а сей призначи́в Якову і сво́ синам осе́лю на найлі́пшім мі́с-

ци земл҃ї сги́петскоï, в краю́ Ге́сем, де ма́ли всего́ подоста́тком.

27. Якова і Йо́сифа посл҃і́дні слова́.

Яков ме́шкав в Ге́семі 17 ро́ків. А коли́ приближи́в ся день сме́рти его́, при҃їхав до не́го Йо́сиф, взя́вши з собо́ю двох синів своїх, Мана́ссию і Єфре́ма. Яков, поцїлува́вши їх благослови́в обо́х си́ми слова́ми: »Ангел, котри́й мене́ від моло́дости хорони́в від все́го зло́го, най вас благослови́ть!« До Йо́сифа тако́ж сказа́в: »Се я умира́ю а Бог бу́де з ва́ми і ве́рне вас до земл҃ї отцїв ва́ших.« Приклика́в тако́ж дру́гих синів і дїти їх, і дав їм всїм посл҃і́дне благословє́нє, а Юдї предсказа́в: »Юдо, тебе́ бу́дуть славити бра́тя твоï; рука́ твоя́ спічне́ на ши҃ї неприя́телїв твоїх і покланя́ти ся тобі́ бу́дуть сини́ отця́ твого́. Не хи́бне князя́ від Юди, і во́жда від бедр его́, аж прийде́ той, котри́й ма́є бу́ти зіслани́й і котри́й есть ожи́данєм на́родів«. Наконе́ць рек до всїх: »Погребі́ть мене́ ра́зом з отця́ми мої́ми на земл҃ї ханане́йскій«. І се сказа́вши умер.

Коли́ се поба́чив Йо́сиф, ки́нув ся на лице́ отця́ сво́го, пла́чучи і цїлу́ючи его́. На прика́з ца́рский обходи́в на́рід ги́петский жало́бу по нїм че́рез сїмдеся́ть днів. А коли́ ви́йшов час жало́би, поїхав Йо́сиф з ста́ршими до́му ца́рского до Ханаа́ну, і похорони́в там отця́ сво́го. По по́хоронї Якова ста́ли бра́тя боя́ти ся Йо́сифа, щоби́ він тепе́р на них не мстив ся: а́ле Йо́сиф сказа́в їм: »Не бі́йте ся, бо і я є́сьм під во́лею Бо́га. Ви гада́ли менї́ зле зроби́ти, а́ле Бог оберну́в то на до́бре, щоби́ мене́ ви́висшити і мно́гі на́роди че́рез ме́не спасти́. Не бі́йте ся, я бу́ду стара́ти ся о вас і ва́ші дїти«. І потїши́вши їх, відпусти́в їх ла́гідно і ми́ло.

Йо́сиф жив 110 лїт, і ви́дів сини́ синів своїх аж до тре́того поколїня. Коли́ зближа́в ся коне́ць его́,

1) т. є. Христо́с Спаси́тель, котро́го всї лю́ди очі́кують.

рек до братів своїх: »По смерти навістить вас Бог і приведе вас до землї, котру обіцяв Авраамови, Ісаакови і Яковови: Возьміть отже кости мої з собою!« Почім умер, єго помазали вонними мастями і вложили до домовини.

28. Терпеливість Йова.

За часів патриярхів жив в Арабії муж, в котрім Господь Бог хотїв дати людям на всї часи як найкрасший приклад терпеливости. Імя єго було Йов. Він мав сїм синів і три доньки. А майно єго було дуже велике. Вже то задля тих богатств, а над все задля єго надзвичайної набожности і задля єго великого милосердя для бідних був Йов мужем великим і прославленим межи всїми народами східними. Завидував Йову злий дух (сатана), і гадав, що Йов задля того Господу Богу вірно служить, що Бог єму все добре дає. Тож щоби показала ся побожність і праведність Йова також в нещастю, рек Бог до сатани: »Ото все, що Йов має, віддаю в руки твої; тілько на него самого не стягай рукй твоєї!«

А колй одного дня синй і доньки єго забавляли ся в домі брата своєго первородного, Йов молив ся дома, щобй їх Бог хоронив від гріха. Тогдй прибіг слуга до Йова і сказав: »Волй орали, а ослицї пасли ся коло них. І напали Савейцї, забрали все, і челядь мечем повбивали : я сам оден утїк, щобй тобї се звістити. Ще сей не скінчив, вже прийшов другий і рек: »Огонь божий спав з неба, і ударив на вівцї і слуги, і спалив їх; я сам оден утїк, щобй тобї се звістити.« А колй той ще говорив, прийшов третий і сказав: »Халдейцї в трох віддїлах кинули ся на верблюди, забрали їх, а слуг позабивали мечем; я лиш сам утїк, щобй тобї про се звістити.« Ще сей говорив, а вже приходить четвертий і мовить: »Колй синй твої їли і пили в домі сина твого первородного, зірвав ся наразс сильний вітер від сторонй пустинї, і затряс чотирма

у́глами до́му, котри́й завали́в ся і поубива́в ді́ти твої; я утік сам, щоби́ тобі́ вість о сім принести. Тогди́ Йов встав, роздер з жалю́ о́діж свою́, посипав го́лову по́пелом і рек: »Го́сподь дав, Го́сподь взяв, най бу́де імя́ Госпо́дне благословене!«

Ви́дячи сатана́, що Йов не відступа́є від Го́спода Бо́га і не наріка́є на него́, рек до Го́спода Бо́га: »Діткни́ ся ті́лько его́ ті́ла і ко́стий, а за́раз бу́де проклина́ти Тебе́!«

Щоби́ о́тже ще бі́льше показа́ла ся пра́ведність Йо́ва, рек Го́сподь до сатани́: »Ото́ в ру́ки твої віддаю́ его́, ті́лько захова́й житé его́!« Тогди́ сатана́ порази́в Йо́ва гнию́чими боля́ка́ми від ніг до голови́ его́. Йо́в сидів на сьмітію́, з дале́ка від люди́й, щоби́ їх не зарази́ти, і че́репом зістру́гував гній (о́тік) своїх болякі́в. Напри́крило ся жі́нці его́ ходи́ти коло́ не́го і она́ сказа́ла: »До́ки бу́деш терпі́ти і потїша́ти ся надією? Проклени́ Бо́га і умира́й!« Йов сказа́в до не́ї: »Гово́риш як неразу́мна. Коли́ ми прийма́ли до́бре з руки́ Бо́га, то чому́ не ма́либ ми прийма́ти і зло́го?« І не ви́мовив а́ні одного́ сло́ва грішного.

Учу́вши три прия́телї Йо́ва о его́ недо́ли, прийшли́ до не́го, щоби́ его́ відві́дати і потїшити. Але не пізна́ли его́, так був страше́нно зогиджений. Зжа́лости роздер́ли на собі о́діж і посипали го́лови по́пелом, та з жало́ сім днів нїчо́го не говори́ли, лише сиді́ли при нім і пла́кали, бо ба́чили, що бо́лїзнь мав вели́ку. А коли́ Йо́в отворив уста́ свої, жа́луючи ся на жорсто́кість бо́лїв своїх, они́ нової причини́ли ему́ бо́лїзни, дорі́ка́ли бо ему́, що ті терпіня зно́сить він пе́вно за гріхи́ свої, бо Го́сподь Бог (так ду́мали они́ в неро́зумі своїм) лише́ на безбо́жних зсила́є бо́лїзни і ну́жду. А Йов обороняючи ми́рно неви́нність свою́, рек: »Не́бо моїм сьві́дком: До́ки дух в менї, уста́ мої не ви́мовлять нїчо́го зло́го. Хоть би мене́ Го́сподь Бог і уби́в, не переста́ну в Нім покла́да́ти надії. Зна́ю бо, що відкупи́тель мій жи́є; а в день послі́дний вста́ну

з земл҃ї, і облеку́ ся знов в скі́ру мою́, і в ті́лї мої́м огля-да́ти бу́ду Бо́га мо́го«.

Йо́ва упова́нє на Го́спода Бо́га не оберну́ло ся єму́ на шко́ду, а́ле було́ ви́нагороджене вже на сім сьві́тї. Неба́вком відня́в Го́сподь Бог від не́го хоро́бу,

і поверну́в єму́ знов в дво́є то все, що був утра́тив в до-ча́сних добра́х. Поблагослови́в єго́ також Го́сподь Бог семи́ сина́ми і трома́ донька́ми. І жив потім Йов ще сто со́рок лїт в ща́стю і ра́дости, і ба́чив сини́ і сини́ синів своїх аж до четве́ртого поколі́ння.

ПЕРІОД ТРЕТІЙ.

Істо́рия на́рода ізра́ільского від Мойсея до Ісу́са Христа́.

Дїл ПЕРШИЙ.

Ви́свобожденє на́рода ізра́ільского з невóлї єги́петскої і ви́хованє єго́ в пусти́ни.

(Від Мойсе́я до Ісу́са Навúна. 1500—1450 пе́ред Христо́м).

29. Рождествó Мойсе́я.

Потóмки Якова абó Ізра́іля розмнóжили ся в Єги́птї по кількасóт рокáх в велúкий нáрід. Тимчасóм настáв новúй цар в Єги́птї, котрúй сказáв до народу свóго: »Нáрід ізра́ільский став бíльший і сильнíйший від нас. Угнїтáймо єго́, щоби́ не розмнóжив ся занáдто, і щоби́, колúб вúпала якá вíйна́, не прилучúв ся до неприя́телїв нáших«. Установúв проте́ над Ізраілитя́нами настáвників робíт. Сї гнóбили їх тяжкúми робóтами; áле чим бíльше їх угнїтáли, тим бíльше онú мнóжили ся і росли́. Проте́ цар Фараóн дав такúй прúказ всéму нáродови свóму: »Колú дитя́ мýжеского пóла (т. є. хлóпець) народúть ся нáродови ізра́ільскому, вкúньте єго́ до рікú«.

Однíй Ізраілитя́нцї з поколíня Лéвія*) народúв ся дýже крáсний син. З велúкої любвú крúла єго́ чéрез три мíсяцї. Колúж єго́ дóвше утаїти не моглá,

---

1) Всї Ізраілитя́ни дїлúли ся на 12 поколíнь пíсля 12 синíв Якова (властúво булó всїх поколíнь 13, пíсля 11 синíв Якова і 2 синíв Йóсифа).

взя́ла ко́шик з сїтнику́, ви́мастила кле́єм і смолою́, вложи́ла в не́го дитя́тко, і поста́вила в тросту́ну на бе́резї рікú. А сестра́ дитя́ти стоя́ла з дале́ка і гляді́ла пи́льно, що з ним ста́не ся. Але Бог так дав, що донька́ Фараóна ви́йшла до рікú купа́ти ся. Коли́ она́ поба́чила ко́шик в тросту́нї, післа́ла одну́ із слу́жниць своїх по ко́шик, а отвори́вши его́, узрі́ла в нїм плачу́че дитя́тко. Она́ сказа́ла: »Ах, то пе́вно есть дитúна єврéйска!« Сестра́ дитя́ти, набра́вши відва́ги, приближи́ла ся до донькú ца́рської і сказа́ла: »Чи

хо́чеш, щоби́ я пішла́ і закли́кала невісту єврéйску, котра́ би ви́плекала тобі дитя́?« Царівна відпові́ла: »Хо́чу, іди́!« Дівчина ура́дована пішла́ і закли́кала ма́тїр свою́. До не́ї рекла́ донька́ Фараóнова: »Возьми́ того́ хло́пця і ви́плекай менї его́; я тобі дам запла́ту за то.« Мати прийня́ла і корми́ла дитя́, а коли́ підросло́, віддала́ его́ доньцї Фараóновій. Тота́ прибра́ла его́ за си́на, і назва́ла его́ »Мойсей« т. є. ви́нятий з води́.

30. Утéча Мойсéя.

Мойсéя учи́ли всіх нау́к еги́петских; і він був повен му́дрости і си́ли. Дійшовши до му́жеського ві́ку́ і дізна́вши ся, з якого він ро́ду, боліВ ду́же над угне́тенєм Ізраіли́тя́н, братів своїх. ВолІВ отже з тим на́родом бо́жим носи́ти сму́ток і го́ре, ніж ужива́ти бога́тств і ро́зкоший еги́петских. Він уйма́в ся тому́ за своїми братьми́, гно́бленими від Єгиптя́н. Одно́го разу́ ба́чучи, як Єгиптяни́н знуща́в ся над Ізраіли́тяни́ном, уня́в ся за покри́вдженим і уби́в Єгиптяни́на, та загреба́в его́ в пісо́к. Коли́ о тім цар учу́в, хотІВ его́ уби́ти: а́ле Мойсе́й утІк до землІ Мадія́мської, де ме́шкав че́рез 40 лІт у Йо́тора, сьвяще́ника Мадія́мського, у котро́го ожени́в ся.

31. Горіючий корч.

Тя́жко стогна́ли Ізраіли́тяни в нево́ли еги́петськІй і серде́чно моли́ли ся о по́міч бо́жу. І Бог їх ви́слухав, і післа́в їм ізбави́теля Мойсея.

Мойсе́й пас ві́вці Йо́тові. А коли́ загна́в одно́го разу́ ві́вці в глубину́ пусти́нї, прийшо́в до гори́ Хо́рива. І указа́в ся ему́ Го́сподь в по́ловміни огне́нній, котра́ вибуха́ла з середи́ни корча́, так що корч горІв а́ле не згаря́в. Мойсе́й зачу́дував ся тим ду́же, і приступи́в бли́зше. А Го́сподь закли́кав до не́го: »Не приступа́й бли́зше. Ззуй обу́в з ніг твоїх, бо мІсце на котрім стоїш, есть земля́ свята́. Я есьм Бог отцІВ твоїх«. Мойсе́й закри́в лице́ своє́ в поко́рі, бо диви́ти ся не сьмів на су́против Бо́га. І рек до не́го Го́сподь: »Я ви́дів ну́жду на́рода мо́го в Єги́птї, ви́свободжу его́ з рук Єгиптя́н, і виведу́ его́ з землІ то́ї і заведу́ до землІ до́брої і просто́рої, що тече́ ме́дом і молоко́м. Я пішлю́ тебе́ до Фараона, щоби́ ти вивів на рІд мій з Єги́пту!« Мойсе́й відповІВ: »Що я за таки́й, щоб я ішо́в до Фараона і виводив Ізраіли́тя́н з Єги́пту Але Го́сподь рек: »Я бу́ду з тобо́ю«.

Мойсе́й сказа́в до Го́спода: »Коли́ они́ мені не дадуть ві́ри і ска́жуть: Го́сподь не показа́в ся тобі!« Го́сподь рек до Мойсе́я: »Возьми́ па́лицю твою́ і кинь єї на зе́млю! «Мойсе́й ки́нув па́лицю, і переміни́ла ся в вужа́, так, що Мойсе́й утїка́в зі страху́. І Го́сподь рек: »Ви́тягни ру́ку свою́ і возьми́ вужа́!« Мойсей зроби́в так, і вуж переміни́в ся наза́д в па́лицю. Го́сподь сказа́в: »Сї знаки́ роби́ в оча́х Ізраілитя́н, а дадуть тобі ві́ру«. Мойсе́й відповів:» Го́споди я ма́ю злу вимо́ву, і язи́к мій есть неспосібний«. Го́сподь рек до него́:

»Іди́, я отво́рю уста́ твої і научу́ тебе́, що маєш говори́ти. Арон брат твій, есть вимо́вний, він ви́йде тобі на стрічу; ти бу́деш вкла́дати слова́ мої в уста́ его́, а він бу́де за тебе говори́ти до на́рода«.

Мойсе́й пішо́в до Єги́пту. На прика́з бо́жий ви́йшов єму́ Арон назу́стріч. А коли́ зійшли́ ся разом в пусти́ни при горі Хо́риві, сказа́в Мойсе́й бра́тови сво́му всї слова́, котрі Го́сподь сказа́в був до него́. І прийшли ра́зом в Єги́пет, і згрома́дили весь на́рід ізраїль-

ский. Арон промóвив до нáрода і сказáв смý всї ті словá, котрí Гóсподь Бог сказáв був до Мойсéя. Мойсéй же чинúв чудесá пáлицею своéю пéред нáродом а пáрід вірив і благослóвив Гóспода.

32. Великі чудесá в Єгúптї.

Мойсéй і Арон прийшлú потім до Фараóна і рекли: »Так говóрить Гóсподь Бог Ізраíля: »Пустú мій нáрід, щоби менї принїс жéртву в пустúнї«. Фараóн відповíв гордо: »Хто есть той, котрóго би я мав слýхати? Не знáю Бóга ізраíльского і не пýщу«. Ізраíля« І приказáв настáвникам робíт і посíпакам, щоби ще бíльше як до тепéр накладáли тягар на Ізраíлитян.

І рек Гóсподь до Мойсéя: »Скáжеш Аронови: Возьмú мою пáлицю, і кинь сї пéред Фараóна, а перемінúть ся в вужá«. Мойсéй і Арон вíйшлú до Фараóна; Арон кúнув пéред Фараóна і слуг егó пáлицю, і та перемінúла ся в вужá. .Фараóн перелúк ся, áле егó затвердїле сéрце не змінилo ся.

Тогдú рек Гóсподь до Мойсéя: »Ідú до Фараóна зáвтра рáно з Ароном, і ожидáй егó при бéрезї рікú, і заповíдж смý, що за егó непóслух водá перемінится в кров!« Арон взяв пáлицю по прúказу Гóспода і удáрив нéю пéред Фараóном і егó слугáми по водї рікú, а водá перемінúла ся в кров. Рúби в рінї поздихáли, а водá засмердїла ся, і всї потóки, калúжі і óзера перемінúли ся в кров. Але сéрце Фараóнове позістáло Затвердїле, як пéред тим.

Минýло сїм днів. Арон на прúказ Бóжий протягнýв пáлицю Мойсéєву на вóди єгúпетські, і на той знак вилізли жáби з вóди, і покрúли цїлу зéмлю єгúпетську, і лїзли до домíв, пéчий, до стрáв і до лíжка Фараóнового і слýг егó. На то завізвáв Фараон Мойсéя і Арона і рекім: »Молíть ся Гóсподу, щобú віддалúв жáби від мéне, а пýщу нáрід, щобú принíс жéртву Гóсподу«. Мойсéй помолúв ся до Гóспода, і вúздихали жáби з до-

мі́в, сі́л і по́ля. Коли́ се поба́чив Фарао́н, відверну́в від Го́спода се́рце своє́.

На приказ Бо́жий уда́рив Арон па́лицею в по́рох землі́, а по́рох переміни́в ся в хроба́ки а ті обсі́ли люди́й і худо́бу по всій єги́петській землі́. Але се́рце Фарао́на було́ все ще таки́ затверді́ле.

Тогди́ допусти́в Го́сподь рід мух, що ду́же докуча́ли лю́дям по всій землі́. Се́рце Фараонове змягчи́ло ся. Але коли́ на мо́льбу Мойсе́я, Го́сподь відверну́в му́хи, се́рце Фарао́на затверді́ло знов, і не пусти́в на́рода.

Го́сподь зісла́в відта́к тяжки́й по́мір на ско́ти, і ви́здихала уся худо́ба Єгипті́ян; а з то́го, що нале́жало до Ізраїлитя́н, не зги́нуло ні́чо́го. Коли́ж Бог на молитви́ Мойсе́я по́мір віддали́в, не змягчи́ло ся се́рце Фарао́на.

Рек відта́к Бог до Мойсе́я: «Возьми́ по́вну при́горщу по́пелу і розси́пи в во́здусі». Мойсе́й учини́в і яви́ли ся чиря́ки і стру́пи на лю́дях і худо́бі.

Пото́м підні́с Мойсе́й па́лицю до не́ба, і Го́сподь спусти́в гро́ми, бли́скавиці і град так вели́кий, яко́го ні́коли пе́ред тим не ба́чили в землі́ еги́петській; і град ви́бив всі росли́ни пільні́, і поломи́в по краю́ всі де́рева. Лише́ в землі́ гесе́мській, де ме́шкали Ізраїлитя́ни, град не па́дав.

Пото́м спусти́в Бог полудне́вий ві́тер, котри́й приніс саранчу́, а та спа́ла на всю зе́млю і ни́щила все; і не оста́ло ся ма́йже ні́чо́го зеле́ного на де́реві і на по́ли в цілім Єги́пті.

Наоста́нку протягну́в Мойсе́й ру́ку до не́ба, і наста́ла страшна́ темнота́ по всій еги́петській землі́ че́рез три дни, так що оден дру́гого зовсім не ба́чив, ані ні́хто́ не міг ру́шити ся з місця́, на котрім був. Ті́лько в Ге́семі сьвіти́ло со́нце і було́ я́сно.

33. Пасха́льний а́гнець і ви́хід з Еги́пту.

По тих страшни́х ка́рах призва́в Фарао́н Мойсе́я і Арона і сказа́в до них: «Іді́ть і жертву́йте Го́споду;

ті́лько ві́вці ва́ші і худо́ба най оста́нуть ся тут». Мойсе́й відповів: «Всї ста́да підуть з на́ми; не оста́не з них а́ні ра́тиця». Фарао́н рек з гнїво́м: «Іди́ проч від ме́не і не пока́зуй ся пе́ред лице́ моє́. Бо котрогонебу́ть дня пока́жеш ся менї, то умре́ш». Мойсе́й сказа́в: «Так буде́, як ти сказа́в: не завізваний не поба́чу лица́ тво́го. Але знай, що гово́рить Го́сподь: за кі́лька днїв ви́мруть всї первенцї се́ред но́чи, і бу́де крик вели́кий по всїй землї єги́петській. А у всїх Ізраїлитя́н а́ні пес не заскавули́ть: щоб ти знав, як прослави́ть ся Бог ме́жи Єгиптя́нами і Ізраїлитя́нами. Потім моли́ти нас бу́дете, щоб ми ви́йшли і ми ви́йдемо.

Коли́ Мойсе́й і Арон ви́йшли з ца́рської пала́ти, рек до них Го́сподь: «Скажіть все́му на́родови ізра́їльскому: Дня чотирна́йцятого се́го мі́сяця під вечер най ко́ждий зако́ле а́гнця непоро́чного, не лома́ючи его́ ко́стий; его́ кро́вию най пома́же одві́рки і поро́ги сво́го до́му. І бу́дуть їсти тої но́чи пече́не. ягня́ і прісні хлїби́. Бе́дра свої піднепережіть, а обу́в бу́дете ма́ли на ногах, держачи́ па́лицю в руках; а бу́дете їли бо́рзо, бо то є Па́сха, с.є. пере́хід Го́спода. Убю́ бо тої но́чи че́рез а́нгела мо́го всї первенцї в землї єги́петській; коли́ поба́чу кров на домах ва́ших, тогди́ помину́ вас, і ви́веду вас всїх з Єги́пту». Ізраїлитя́ни учини́ли, як Го́сподь приказа́в.

І ста́ло ся: о пі́вночи поби́в Го́сподь всї первенцї в землї єги́петскій, почавши від перворо́дного сина Фараона аж до наємника. І настав вели́кий крик в цїлім Єги́птї, бо не було́ до́му, в котрім би не лежа́в умерли́й. Фараон завізва́в Мойсе́я і Арона то́їж но́чи, і проси́в їх усильно: «Ви́йдіть зі всїм ва́шим на́родом і принесіть же́ртву Го́споду! Заберіть ві́вці і худо́бу ва́шу, як ви бажа́ли, а відходячи́ благословіть мене́». Єгиптя́ни настава́ли ще дужше на Ізраїлитя́н, щоби чим ско́рше виходи́ли, бо: «ина́кше всї помре́мо». каза́ли они́. І ви́йшли Ізраїльтя́ни з Єги́пту. Було́ їх 600.000 мужів, не вчисля́ючи невіст і дїти́й. З собою взя́ли також і мо́щі Йо́сифа.

На па́мятку ви́ходу з Єги́пту обходи́ли Ізраілитя́ни по при́казу Мойсе́я пра́зник Па́схи, котри́й є о́бразом Па́схи христія́нської; бо як Ізраілитя́н Бог ви́провадив че́рез Мойсе́я з нево́лї єги́петської, так і ці́ли́й рід лю́дський ви́бавлений є че́рез Христо́ву смерть і воскресе́нє з нево́лї гріха́. — Агнець, котри́й спожива́ли Ізраілитя́ни при ви́ході з Єги́пту, є образом а́гнця непоро́чного, Христа́, котри́й перетерпі́в смерть за на́ше спасе́нє.

34. Ізраілитя́ни перехо́дять через Черво́не мо́ре.

Го́сподь сам прова́див Ізраілитя́н, ука́зуючи їм доро́гу в день в сто́впі о́блачнім, а в ночи́ в сто́впі огне́нним. Так прийшли́ над Черво́не мо́ре і там розложи́ли ся табо́ром.

Фарао́н тепе́р жа́лував, що ви́пустив Ізраілитя́н. Взя́вши вози́, їздці́в і все ві́йско своє́, пігна́в за ни́ми,

і під ве́чер дігна́в їх в табо́рі над мо́рем. Коли́ Ізраїлитя́ни поба́чили Єгиптя́н по́за собо́ю, налякáли ся ду́же і кли́кали до Го́спода. Мойсе́й сказáв їм: «Не бі́йте ся, Го́сподь вас оборо́нить!» І сам взивáв до Го́спода Бо́га о по́міч. Тогди́ то стовп, що ішо́в пе́ред Ізраїлитя́нами, ста́нув поме́жи ни́ми а Єгиптя́нами, присьві́чуючи пе́ршим, а морочачи́ темното́ю дру́гих. На прика́з Бо́жий Мойсе́й підні́с па́лицю свою́ і просте́р ру́ку над мо́ре. І о чу́до! розступи́ла ся вода́ і ста́нула по обо́х бока́х як мур; а ві́тер горя́чий осуши́в дно мо́реське. Так перейшли́ Ізраїлитя́ни сухо́ю ного́ю че́рез середи́ну мо́ря.

Коли́ свита́ло, загна́ли ся Єгиптя́ни за Ізраїлитя́нами аж в середи́ну мо́ря. І рек Го́сподь до Мойсе́я: «Протягни́ ру́ку твою́ над мо́ре!» А коли́ сей протягну́в ру́ки свою́ над мо́ре, збі́гли ся наза́д во́ди, і затопи́ли вози́, їздці́в і все ві́йско Фараóнове, так що а́ні оде́н з них не оста́в ся. Так ви́свободив Го́сподь в той день чуде́сним спо́собом Ізраїлитя́н з рук Єгиптя́н. І бояв ся на́рід Го́спода Бо́га, і увірив Єму́ і Мойсе́єви, слузі́ Єго́.

Пере́хід че́рез мо́ре Черво́не есть о́бразом сьв. Креще́ня. Як Ізраїлитя́ни ті́лько той пере́хід чуде́сний міг спасти́ з рук Єгиптя́н: так і для ко́ждого чоловіка нема́ спасе́ня, коли́ не перейде́ че́рез во́ду креще́ня т. є. коли́ не окрести́ть ся.

35. Чудеса́ бо́жі в пусти́ни.

Мойсе́й перейшо́в з Ізраїлитя́нами че́рез Черво́не мо́ре, і ви́вів їх в пусти́ню, де для се́бе не находи́ли жа́дного ко́рму. Нарика́ли отже на Мойсе́я мовля́чи: »О коби́ ми були́ поме́рли в землі́ єги́петскій! Там було́ нам добре, коли́ ми сиді́ли при горшка́х мя́са, і́ли до си́та! Ти ви́вів нас в сю пусти́ню, щоби́ ми всі з з го́лоду помі́рли!« Го́сподь, за́мість щоб їх кара́ти ласка́во і ми́лостиво рек до Мойсе́я: »Чув я нарі́кане Ізраїлитя́н; кажи́ їм: в ве́чер бу́дете і́сти мя́со, а ра́-

но наситите́ ся хлі́бом, і спізна́сте, що Я єсьм Го́сподь Бог ваш«. Ста́ло ся о́тже в ве́чер, що зле́тїли перепели́ці і прикри́ли весь табо́р, і ле́гко мо́жна було́ їх лови́ти. Ра́ноюк була́ пусти́ня покрита дрібни́ми бі́лими зе́рнами як би росо́ю покри́та. Ізраілитя́ни збира́ли сї зе́рна, і они́ смакува́ли їм як булка з ме́дом. Тим хлі́бом, котри́й ма́ною зва́ли, живи́в Го́сподь Бог Ізраілитя́н че́рез со́рок лїт, аж по́ки не прийшли́ до грани́ць землї ханане́йської.

По які́мсь часї розложи́в ся на́рід ізра́ільский та́бором на і́ншій пусти́нї, де не було́ води́, щоби́ напи́ти ся. Нарика́в знов на́рід про́ти Мойсе́я. Го́сподь рек тогди до не́го: »Возьми́ па́лицю в ру́ку твою́, і іди на гору́ Хо́рив, і удар в скалу́, а ви́плине з неї вода́«. Мойсе́й учини́в так,— і в тій хви́лї ви́плило бога́то води́, і всї ма́ли подоста́тком до шитя́.

Ма́нна есть о́бразом сьв. та́йни Евхари́стії, кото́рою нас Бог живи́ть щоде́нно; вода́ зі скали́ випли́ва-

юча прообра́зує богаті ла́ски, котрі Бог на нас в сьвя-ти́х та́йнах злива́є.

36. Го́сподь дає́ де́сять за́повіаний на горі́ Си́наї.

Тре́того мі́сяця по ви́ході з Єги́пту прийшли́ Ізраїлитя́ни до гори́ Си́наю і розложи́ли ся там табо́ром. Мойсе́я заклика́в Го́сподь на гору́, і сказа́в до не́го. »Так ска́жеш Ізраїлитя́нам: Ви ба́чили самі́, що я учини́в Єгиптя́нам, і як стара́нно я вас хорони́в. Коли́

бу́дете слу́хати го́лосу мо́го, і держа́ти мій завіт (моє́ умо́ву з ва́ми), бу́дете моїм ви́браним на́родом«. Мойсе́й переда́в на́родови всї слова́, котрі Го́сподь сказа́в, і весь на́рід відповів однодушно: »Все зро́бимо, що Го́сподь приказа́в«. А коли́ Мойсе́й вступи́в знов нагору, сказа́в сму́ Го́сподь: »Іди́ до на́рода, очисти́ і осьвяти́ менї люди́й ни́нї і за́втра, і най бу́дуть гото́ві на день тре́тий. Назначи́ грани́цю на́родови око́ло гори́, щоби́

не вступа́ли на гору́. А коли́ трубá зачне́ гудíти, тогдí най присту́плять к горí!«

Коли засвита́ло ра́но на тре́тиї день, почáло гремíти і блúскати страшно. З горú вúступив дим як з пе́чи, вся горá тряслá ся, як би в онги стоя́ла. Го́лос трубú що ра́з бíльше розляга́в ся, а на́рід в табо́рі боя́в ся ду́же. Мойсе́ї привíв єго́ до підні́жа горú. Мойсе́ї і Арон вступи́ли на гору́ а на́рід стоя́в під горо́ю. Тогди дав ся чу́ти го́лос Бо́жий і так говори́в:

»Я єсьм Го́сподь Бог твій, котри́ї ви́вів тебе́ з землí єги́петскоï, з дому невóлї.

I. Не бу́дуть тобí Богú íнші о́крім мене́.

II. Не во́зьмеш íмени Го́спода Бо́га твóго надáрмо.

III. Памята́й день сьвятúй сьвятúти.

IV. Чти отця́ твóго і ма́тїр твою́, щоби́ до́бре тобí було і щобúсь до́вго прожúв на землí.

V. Не уби́й.

VI. Не чужоло́ж.

VII. Не крадú.

VIII. Не сьвідчú на блúжнього втóго ло́жно.

IX. Не пожада́й жени блúжнього твóго.

X. Не пожада́й до́му блúжнього твóго, нї по́ля єго́, нї слугú єго́, нї ско́та єго́, нї всéго то́го, що є блúжнього твóго».

Зі страхо́м і трепето́м стоя́в під горо́ю на́рід і закли́кав з покли́ном: «Все, що Го́сподь приказа́в, ми сповнимо́ і послу́хаємо!» Щоби́ на́рід укріпúти в єго́ на́мірі, збудува́в Мойсе́ї під горо́ю вíвтар і принíс на нім же́ртву. Пополовúну кро́ви ви́ляв на вíвтар, а дру́гою половúною окропúв на́рід, говорячú: «То є кров завíта, котри́ї заключúв Го́сподь з ва́ми на тих слова́х».

37. Золоти́ї те́лець.

Знов ви́йшов Мойсе́ї на гору́ і пробува́в там со́рок днів і со́рок но́чий в розмо́ві з Го́сподом. Потím Го́сподь дав єму́ дві та́блиці ка́мінні, на котри́х були написáні де́сять за́повідий бо́жих.

А коли́ на́рід ви́дів, що Мойсе́й так до́вго не верта́в з гори́, сказа́в до Арона: «Зді́лай нам бога́, щоб ішли́ пе́ред на́ми, бо не зна́ємо, що ста́ло ся з Мойсе́єм!» Арон сказа́в до них: «Забері́ть зау́шниці золоті́ з уші́й жіно́к і доньо́к ва́ших і принесі́ть їх до ме́не!» Над споді́ванє принесли́ зау́шниці золоті́ до Арона, з котри́х він ви́ляв золото́го те́льця, і з будува́в жертівни́к пе́ред ним. І вста́вши ра́но, приносі́ли єму́ же́ртву, і́ли, пи́ли гра́ли, і танцюва́ли на спо́сіб пога́н.

Тогди́ сказа́в Го́сподь до Мойсе́я: «Іди́ ско́ро з гори́, бо лю́ди твої согріши́ли. Они́ зроби́ли собі́ те́льця, покланя́ють ся єму́ і прино́сять єму́ же́ртву. Я їх всіх погу́блю. Мойсе́й моли́в Го́спода Бо́га, щоби́ не погуби́в на́рода. І Го́сподь Бог змилосерди́в ся над на́родом. Потім верну́в ся Мойсе́й з гори́, несу́чи дві та́блиці з за́повідями в рука́х своїх. А коли́ зблизи́в ся до табо́ру, учу́в кри́ки на́рода, поба́чив те́льця і та́нці; розгні́вав ся ду́же, і ки́нув та́блиці до землі́, і они́ стовкли́ ся. І пірва́вши те́льця, спали́в і покруши́в, его́ на по́рох. Зганив також Арона за гріх той вели́кий, і сказа́в до сині́в Ле́вія:1) «Припоя́ште́ мечі́ і йді́ть, від воріт до воріт че́рез середи́ну табо́ру і убива́йте ко́ждого, хто покланя́є ся те́льцеви». Сині́ Ле́вія зроби́ли так, як їм приказа́в Мойсе́й, і по ляг-ло́ в той день бли́зько 3.000 лю́да.

А коли́ наді́йшо́в дру́гий день, верну́в ся Мойсе́й до Го́спода на гору́, і моли́в ся серде́чно, щоби́ Го́сподь прости́в прови́ну на́родови. Го́сподь ви́слухав моли́тву его́, і Мойсе́й ви́тесав дві та́блиці нові́, на котри́х Го́сподь на́ново написа́в де́сять за́повідий. Коли́ Мойсе́й верну́в з гори́ з та́блицями в рука́х своїх, поба́чили, що лице́ его́ ясні́є і ні́би со́нце промі-ни́ть ся, і боя́ли ся приступа́ти бли́зько до не́го.

38. Постро́єнє сьвяти́нї (ски́нії).

Ізраілитя́ни до се́го часу́ не ма́ли назна́ченої сьвяти́нї, в котрі́й віддава́ли би Го́споду Бо́гу поклони́,

і не ма́ли також окремі́шних свя́щеників. Набо́жні праотці́ їх приноси́ли же́ртву Го́споду, раз на сім, дру́гий раз на і́ншім мі́сци. Нача́льники або́ отці́ поодино́ких роди́н самі́ сповня́ли у́ряд (чин) свя́щени́чий. Від тепе́р ма́ло бу́ти се іна́кше.

В часі́ як Мойсе́й пробува́в, со́рок днів на горі́ дав сму́ Го́сподь при́писи як на́йточні́йші що до свя́ти́нї і слу́жби бо́жої, котру́ мав заве́сти для на́рода ізра́їльского. Збудува́в він в тій ці́ли свяги́ню, яка́ була́ відповідна то́му безперестанному блу́канню на́рода ізра́їльского в пусти́нї. Був то свя́ти́й наме́т (ски́нія), котри́й мож було́ ле́гко зложи́ти і розложи́ти. Мойсе́й зробив сто́ з стовпів і дощо́к з де́рева негни́ючого , а був він 30 ло́коть до́вгий, 10 висо́кий і 10 широ́кий, накри́тий зве́рха ко́жами, а внутр дорогоці́нними опо́нами. На опо́нах внутр наме́та були́ ви́тканї херуви́ми, па́льми і цьві́ти. Пе́ред вхо́дом до наме́та ви́сїла завіса з дорогоці́нної матери́ї. Дру́га ма́йже така́ сама́ завіса ді́ли́ла ски́нію на дві ча́сти: пе́рша бі́льша называ́ла ся »Свята́я« а дру́га за завісою ме́ньша »Свята́я Свяги́х«.

В »Свята́я Свяги́х« стоя́в »Кивот завіта« т. є скри́ня, котру́ з середи́ни і зве́рха обтягну́в на́йчистїйшим зо́лотом, а на чотирох у́глах подава́в золоті́ кільця́ і позоло́чені дручки́, щоби́ мож було́ скри́ню ле́гко переноси́ти. До скри́ні вложи́в дві та́блиці (скрижа́ли) з за́повідями бо́жими. Скри́ня зва́ла ся за́для то́го »Кивотом завіта« (скри́нею уго́ди). Скри́ня та накри́та була́ золото́ю пли́тою, на котрі́й по обо́х сто́ронах поста́вив Херуви́мів лицем до се́бе обе́рнених; они́ осїня́ли скри́ню своїми кри́лами.

В »Свята́я« поста́вив по одній сторонї стіл об тя́гнений золото́ю бля́хою, на котрім кла́дено 12 хлібів прісних, з мукй як на́йбілїйшої а по́бік хлібів стоя́ла ча́ша з вино́м. По другій сторонї стоя́в в свяги́ни свічник з 7 рамена́ми, на котри́х горі́ли лямпи́, напо́внені на́йчистїйшим олїем. Напо́слідок поста́-

вив в нїй по середи́нї золоти́й жертівни́к, на котрім що дня пали́ло ся паху́че кади́ло.

Наоко́ло ски́нії був притво́р (при́сїнок), в нїм поста́вив Мойсе́й мі́дяний жертівни́к, на котрім пали́ли ся же́ртви; тут була́ тако́ж мі́дяна умива́льниця для сьвящени́ків. — Коли́ все вже було́ гото́ве, і Мойсе́єм на при́каз бо́жий посьвя́чене, тогди́ покри́в о́блак сьвяти́ню, а хва́ла Го́спода наповни́ла єї. Від се́го часу́ ви́брав собі́ Го́сподь в тій сьвяти́ни свій пробу́ток, ме́жи двома́ Херуви́мами над кивото́м, і ві́дси обявля́в Мойсе́єви свою́ во́лю.

Хлїби́ і вино́ прообра́зували пресьв. Евхари́стию, сьві́чник сїм да́рів сьв. Ду́ха.

39. Ула́дженнє слу́жби Бо́жої.

На при́каз бо́жий ула́див Мойсе́й розли́чні же́ртви. Одні́ з них були́ крова́ві; до то́го бра́ли худо́бу без ска́зи (безпоро́чну): воли́, ві́вці, а́гнці, ко́зи і го́луби. Дру́гі же́ртви були́ безкро́вні: з хлї́ба, со́ли кади́ла, оли́ю і вина́. Одні́ і дру́гі же́ртви були́ або́ же́ртвами цїлопа́леня (всесожже́ня), котрі зо́всїм спа́лювали ся на жертівни́ку́ в честь і сла́ву бо́жу (же́ртви похва́льні,) — або́ такі́, з котри́х одну́ часть па́лено, а про́че спожи́вано; они́ приноси́ли ся на те, щоби́ зложи́ти Бо́гу поді́яку за ла́ски оде́ржані, або́ проси́ти о нові́, або́ щоби́ очи́стити ся від гріхі́в.

Мойсе́й ула́див пото́м сьвя́та Госпо́дні: 1) Па́ху або́ Вели́кдень. В той пра́зник зако́ловали Ізраілити́ни а́гнця (ягня́) чи́стого, споживали́ з не́го мя́со, І чере́з 7 днів їли прісний хлїб, на па́мятку ви́ходу з земл̀ї еги́петської. в 7 тиждів по тім сьвяткували: 2) Зелє́ні сьвя́та (пятьдеся́тницю), на па́мятку зако́на да́ного на горі Сина́йскій. В сьвя́то се приноси́ли Ізраілити́ни в же́ртву пе́рвнї жни́ва. 3) Сьвя́то ку́чок, устано́влене на па́мятку, як Ізраілити́ни че́рез со́рок лїт перебува́ли в пусти́нї, коли́ ішли́ до земл̀ї обі́цяної, і тому́ в се сьвя́то ста́вили Ізраілити́ни наме́ти з галу́зя. На́йторжественні́йший і на́йсьвятїй-

ший пра́зник був: 4) День приміре́ня (або́ су́дний день), на па́мятку, що Го́сподь Бог прости́в на́родови гріх під горо́ю Сина́йскою. В сей день чини́ли поку́ту. На́йвисший свя́щени́к жертвува́в те́льця за гріхи́ свої́, а козля́ за гріхи́ на́рода. А взя́вши кров те́льця і козля́ти і кади́льницю, входи́в за засло́ну, в Свя́тая Свя́тих, кади́в око́ло кивота́ завіта, і кропи́в то́ю кро́вю на очи́щенє гріхів на́рода.

Напо́слі́док посвя́тив Мойсе́й на при́каз Го́спода, Арона на на́йвисшого свя́щени́ка, сини́в его́ на свя́щени́ків, а про́чих з поколі́ня Ле́вія посвя́тив на слуг свя́тині Го́спода. Арон носи́в священи́чі о́дежі: о́дїж з си́ного ви́сона, бога́то вишива́ну зо́лотом і порфі́рою (багряни́цею,) котро́ї спі́дний руба́ць (оме́ти) був украше́ний га́рно вишива́ними я́блоками і золоти́ми дзвіно́чками. Пове́рх то́ї о́дежи мав дру́гу о́дїж, нарамени́к, котру́ стяга́в по́ясом; да́льше мав нагру́дник, ви́саджений 12 дорогоці́нними ка́менями, на котри́х ви́різані були́ імена́ 12 покі́нь ізраї́льских; внутр того́ напи́сані були́ сї слова́: »Нау́ка і пра́вда«. На голові́ мав Арон мі́тру дорогоці́ну, на котрі́й сия́ла золота́ бля́ха з на́писе́ю: »Свя́тиня Го́сподня.« Мойсе́й ви́лив оле́й на го́лову Аронови, намасти́в его́ і посвя́тив. Коли́ відта́к сини́ его́ і Леви́ти тако́ж були́ посвя́чені, приступи́в Арон до жертівника́ і приня́ж же́ртву, почі́м просте́р ру́ки свої і благослови́в на́рід. І отсе́ ого́нь з не́ба, від Го́спода зі́сланий, спали́в же́ртву , котра́ була́ на жертівнику́. Коли́ се на́рід поба́чив, слави́в Го́спода, упа́вши на лице́.

Богослу́женє Ізраілитя́н було́ прообра́женєм богослу́женя христія́нського. Же́ртви крова́ві старо́го завіта прообра́жували кров'а́ву же́ртву Ісу́са Христа́ на хресті́; а же́ртви безкро́вні прообра́жували же́ртву безкро́вну ново́го завіта, с. є. свя́тую Літу́рґію.

40 Ви́сланє на звіди.

Другого ро́ку по ви́ході з земл'і єгли́тської ру́шили Ізраілитя́ни від гори́ Сина́йскої і йшли́ да́льше.

А було́ самих мужів 600.000, о́крім жінок і де́тий. Коли́ приближи́ли ся до землї обіцяної, Мойсей післа́в напе́ред 12 мужів, ме́жи ни́ми Ісу́са Нави́на*) і Хале́ва, ва щоби́ огля́нули зе́млю ханане́йску, яка́ есть. По 40 дн.ях верну́ли ся ті ви́сланники, і пока́зували цїло́му на́родови о́вочі тої землї. Зві́дтам принесли́ они́ одну́ галу́зь гро́зна винно́го, котру́ два чоловіки не́сли на дручку́. Крім то́го набра́ли також гранатних я́блок і фіг (смокв) з тамто́го мі́ця. О земли́ же тій оповіда́ли: »Спра́вдї, та земля́ тече́ ме́дом і молоко́м, а́ле ме́шканців ма́є ду́же си́льних і міста́ вели́кі і муро́вані. Ба́чили ми люди́й висо́кого ро́сту, нїби великани́в, до котри́х прирівнані ми здава́ли ся мали́ми як сарнча́«. Коли́ се на́рід учу́в, почав нарика́ти на Мойсе́я і Арона. Да́рмо Ісу́с Нави́н і Халев, котрі огляда́ли сю зе́млю, стара́ли ся успокоїти на́рід; глота́ на́рода крича́ла тим голосні́йше, і забира́ла ся уби́ти їх ка́менями.

Тогди́ рек Го́сподь до Мойсе́я: »До́киж то бу́де мене докоря́ти на́рід мій і не бу́де ві́рити поми́мо тих чудес, що чинив я пе́ред ни́ми? Уда́рю о́тже їх моровою́ сме́ртию і погу́блю, а тебе́ зро́блю князе́м над на́родом сильні́йшим, як сей есть.« Мойсе́й моли́в ся до Го́спода за ни́ми: »Відпусти́, мо́лю, гріх на́рода то́го по вели́кости милосе́рдия Тво́го«. На то відпусти́в Го́сподь гріх на́рода, а́ле вели́в сказа́ти Ізраілитя́нам: »Всї ви, що нарика́ли на ме́не, не ві́йдете до землї обіцяної, крім Ісу́са Нави́на і Хале́ва; аж синів ва́ших введу́, щоби́ ба́чили зе́млю, котра́ вам не сподо́бала ся. Одна́кож і они́ бу́дуть блука́ти ся в пусти́ни че́рез со́рок лїт, аж по́ки не зігнію́ть там тру́пи отцівські«.

В тій хви́ли всї де́сять мужів, котри́х послав був Мойсе́й на звіди і котрі на́рід до ро́поту приве́ли, упа́ли на зе́млю і ,поме́рли на́глою сме́ртию.

*) Ісу́са Сы́на На́ви.

41. Бунт і ка́ра.

Незадо́вго пото́м ста́ло ся, що збунтува́ли ся про́тив Мойсе́я три мужі ізра́ільські: Ко́рей, Да́тан і Авиро́н, з 250 леви́тами. Они́ захоті́ли бу́ти свя́щениками і сказа́ли до Мойсе́я і Арона: »Чи не весь на́рід есть свя́тий? яки́м же пра́вом вино́сите ся по́над бо́жий на́рід?« Коли́ се учу́в Мойсе́й сказа́в до всеї збунто́ваної товпи́: »За́втра ра́но пока́же Го́сподь котрі до не́го нале́жать. Возьмі́ть же ко́жди кади́льницю ва́шу і ста́ньте з Ароном пе́ред лице́м Го́спода.

Дру́гого дня ста́нуло 250 мужі́в з кади́льницями пе́ред Го́сподом, а́ле ті три, що збунтува́ли на́рід, зіста́ли в наме́тах. Після́в о́тже Мойсе́й, щоби́ їх закли́кати, а́ле они́ відпові́ли: »Не піде́мо«. Тогди́ Мойсе́й вели́в на́родови відступи́ти від наме́тів сих люди́й безбо́жних, і сказа́в: »Коли́ они́ зги́нуть звича́йною сме́ртию, се бу́де знако́м, що ме́не Бог не після́в. Але коли́ Го́сподь учи́нить нове́ чу́до, і земля́ пожре́ їх, то спізна́єте, що согріши́ли проти́в Го́спода«. Ле́две переста́в мо́вити, аж тут розступи́ла ся земля́ під нога́ми тих трох бунтівникі́в і поже́рла їх з наме́тами і зі всім їх майно́м. Того́ само́го часу́ зійшо́в ого́нь від Го́спода, і уби́в 250 мужі́в, котрі́ принесли́ же́ртву кади́ла Го́споду.

Щоби́ таки́м завору́шеням раз на все положи́ти коне́ць, рек Го́сподь до Мойсе́я: »Возьми́ від всіх нача́льників 12 поколі́нь по па́лиці, і ко́ждого імя́ напиши́ на па́лиці его́. Тих 12 па́лиць поста́виш в сьвяти́ні Го́спода. Котро́го з них ви́беру на сьвяще́ника, того́ па́лиця зацвите́«. Мойсе́й учини́в, як приказа́в Го́сподь. На дру́гий день війшо́в Мойсе́й до сьвяти́ні, і найшо́в, що па́лиця Аронова зацви́ла, і ви́дала ли́сте і о́воч. Всі відобра́ли свої па́лиці, а па́лицю Аронову приказа́в Бог схова́ти до сьвято́ї скри́ні (кивота) на па́мятку, щоби́ не було́ в на́роді спо́ру о сьвященьство́.

42. Сумнів Мойсея і мідяний вуж (змий).

При кінці вандрівки народа ізраїльского не стало води, і нарікали знов на Мойсея. Тогди Господь приказав Мойсеєви, щоби ударив палицею в скалу, як то уже був перше учинив. Мойсей услухав приказу Господа, взяв палицю, котра була в сьвятій скрині наред лицем Господа і склікав Ізраілитян перед скалу, що стояла перед ними. Усумнів ся однакож Мойсей з Ароном, чи зможе того разу добути зі скали воду? Він підніс руку і ударив двічи палицею в скалу. І зараз вийшло богато води із скали, так що пив до сита весь нарід і худоба. Не подобав ся однак Господу сумнів Мойсея і Арона, і рек до них: »Тому що ви не вірили Мені, не війдете до землі обіцяної«.

Не довго потім наскучили собі Ізраілитяни се безнастанне блуканє в пустині, і почали знов нарікати против Господа і Мойсея. Проте допустив Бог на них їдкі змиї, котрих укушенє було смертоносне. Дуже много зістало укушених і померло тяжкою смертию. Коли се нарід побачив, прийшов розкаяний до Мойсея і рек: »Согрішили ми, що нарікали против Господа і тебе. Проси, щоби відіймив Господь від нас змиї«. Мойсей, невтомний в любови і терпеливости, молив ся за ними, і Господь рек до Мойсея: »Зроби мідяного вужа (змия), і вистави его на дереві; кождий укушений, котрий гляне на него з вірою, буде жити«. Мойсей так зробив, і всї укушені, котрі на него глянули, були уздоровлені.

Змий мідяний прообразував Ісуса Христа на хрестї розпитого; всї, що в него вірять, спасають ся від вічної смерти, завданої нам через дияволa.

43. Послїдні слова Мойсея і его смерть.

Прийшли днї, в котрих Мойсей мав вже розстати ся з народом своїм. Рек отже Господь до него: »Вложи руки свої на Ісуса Навина перед всїм народом,

щоби́ від тепе́р є́му́ повинува́в ся.« Мойсе́й учини́в як є́му́ приказа́в Го́сподь, і сказа́в до на́рода сї послї́дні слова́: »Бли́зькі суть днї сме́рти моє́ї, і пере́йду Йорда́ну, а́ле ви є́го́ перестýпите і пося́дете зе́млю до́бру. Стережі́ть ся, щоби́ ви нїко́ли не забу́ли о завї́тї (уго́дї), котри́й заключи́ли ви з Го́сподом ва́шим. Любі́ть Го́спода Бо́га з все́го се́рця, з все́ї душі́ і з всїх сил ва́ших. Памята́йте, що вас Го́сподь прова́див в пусти́ни че́рез 40 лїт, що вас корми́в і хова́в, як оте́ць си́на сво́го. Хорони́ть всї слова́ є́го́ в се́рцю ва́шім і розмишля́йте над ни́ми з дїтьми́ ва́шими. Сповня́йте за́повіди бо́жі: тогди́ бу́де благослови́ти вас Бог у всїм. Коли́ж не услу́хаєте го́лосу Го́спода, тогди́ спа́де прокля́те на вас.

Предсказа́в тако́ж на́родови: »Го́сподь пішле́ вам проро́ка, подібного менї: то́го ма́єте слу́хати«. Поблагослови́вши всїх, вступи́в на гору́ На́вав. Тут показа́в є́му́ Го́сподь всю зе́млю ханане́йську і сказа́в: »То есть земля́, котру́ Я обіця́в да́ти Авраа́мови, Іса́кови і Якову. Ти ба́чив еї очи́ма своїми, а́ле не вiйдеш до не́ї«. І уме́р там щасли́во Мойсе́й, ма́ючи 121 лїт від ро́ду. По нім пла́кали Ізраїлитя́ни че́рез три́йцять днів.

»Проро́к« о котрім предсказа́в Мойсе́й, був Ісу́с Христо́с.

ДІЛ ДРУГИЙ.

Заня́тє землї обіцяної і пра́вленє Суднїв.
(Від Ісу́са Навина до Са́вла 1450 — 1100).

---

44. Вхід до обіцяної землї.

По сме́рти Мойсе́я мо́вив Го́сподь до Ісу́са Навина: »Встань і перепра́в ся че́рез Йордан! Як я був з Мойсе́єм, так бу́ду з тобо́ю«. Вста́вши о́тже ра́но,

ру́шив на́рід до Йордану́, а сьвящéники нéсли кивóт завíта пéред ним. А колú вступúли в Йордáн, котрóго корúто булó в той час висóко напóвнене, розступúла ся водá, і весь нáрід перейшóв чéрез сухé корúто і розложúв ся табóром напрóтив мíста Єрихóну. Тут обходúли Ізраíлитяни сьвя́то Великóдне і їли óвочі тóї землí. Мáнна перестáла тогдú пáдати.

Єрихóн булó мíсто укрíплене і залóгою сúльно обсáджене. Нáрід не мав відвáги брáти єго́ прúступом. Але Гóсподь рек до Ісýса Навúна.: »Возьмíть скрúню завíта і обходíть з нéю чéрез шість день по разý.

Сéмого дня обійдíть сїм разíв; за сéмим же разóм най затрýблять сьвящéники в трýби, нáрід весь най закричúть тогдú крúком велúким. А упáдуть мýри мíста до оснóви«. Ісýс Навúн учинúв, як Гóсподь приказáв, і обходúли мíсто чéрез сїм днів. А колú сьвящéники сéмого дня при сéмім óбходї затрубúли в трýби, мýри мíста упáли, так що Ізраíлитяни взя́ли мíсто без велúкого трýда.

По вели́ких, лю́тих бо́рбах заня́в Ісу́с Нави́н пово́ли всю зе́млю, і поді́ли́в є́ї же́ребом (льо́сом) ме́жи 12 поколі́нь, на котрі́ Ізраіли́тя́ни ді́ли́ли ся пі́сля 12 сині́в Яковових*). Так сповни́ла ся обі́тниця, котру́ Го́сподь дав праотця́м Ізраіли́тя́н.

45. Устано́вленє суди́ів.

По́ки жи́ло то́то поколі́нє, що було́ ви́росло в пусти́ни і що диви́ло ся на чудеса́ Госпо́дні, котрі́ чини́в Мойсе́й і Ісу́с Нави́н, до́ти служи́ли Ізраіли́тя́ни Го́споду. Нове́ поколі́нє, що насу́против во́лї Го́спода Бо́га позаходи́ло в супру́жества з пога́ньскими на́родами вокруги́ живу́чими, попа́ло в балванохва́льство (ідолопокло́ньство) і вся́кі гріхи́. За ка́ру відда́в їх Го́сподь Бог в ру́ки ворогі́в, а се приводи́ло їх, хоть лишє́нь на час коро́ткий, до розка́яня і наве́рненя до Го́спода Бо́га. Коли́ж наверта́ли ся до Бо́га, поклика́в Бог зпоме́жи них хоро́брих мужі́в, зва́них суди́ями, котрі́ їх висвободжа́ли з рук ворогі́в і суди́ли на́рід пі́сля за́кона бо́жого. Таки́ми хоро́бримі мужа́ми були́: Вара́к, Гедео́н, Єфта́й і Самсо́н, котри́й був ду́же си́льний, і і́нші. На́йславні́йший же з них був Гедео́н.

Гедео́н був си́ном про́стого Ізраіли́тяни́на і ижв в тім часі́, коли́ Го́сподь Бог за ка́ру дав Ізраіли́тя́н в ру́ки Мадияни́тів. Сї́ приходи́ли що ро́ку в часі́ жнив, та забира́ли і ни́щили все, що було́ на по́ли. Придари́ло ся, що, коли́ прийшло́ зно́в жни́во, моли́ли Ізраіли́тя́ни Го́спода Бо́га о по́міч про́тив Мадияни́тів. Го́сподь Бог ви́слухав їх моли́тву і післав а́нгела до Гедеона, котри́й само́ тогди́ у вітця́ сво́го молоти́в і чи́стив збі́же щоби́ его́ скри́ти пе́ред Мадияни́тами. Ангел Госпо́дний указа́в ся Гедео́нови і рек: »Іди́ і ви́бави Ізра́іля з рук Мадияни́тів. Я бу́ду з тобо́ю, і ти побє́ш Мадияни́тів, як одного́ му́жа«.

Поколі́нє Ле́вія не діста́ло жа́дної ча́стки земл́ї, оно утри́мувало ся з десяти́ни пло́дів цїло́ї земл́ї; за-

то́ отри́мали два сини́ Йо́сифові, Сфре́м і Мана́сія, я́ко осі́бні поколі́ння, части́ки земл̀і.

Неба́вком пото́м перейшли́ Мадияни́ти Йорда́н з ду́же вели́ким ві́йском і розложи́ли ся табо́ром в доли́ні. Дух Госпо́дний вступи́в в Гедео́на, він скли́кав Ізраілитя́н, і зібра́ло ся ко́ло не́го яки́х 32.000 мужі́в. Тогди́ сказа́в Го́сподь до Гедео́на: »За бога́то мужі́в ма́єш при собі́, Мадияни́тів не дам в ру́ки їх, бо Ізраілитя́ни могли́ би чвани́ти ся і каза́ти, що вла́сною си́лою освободи́ли ся; оголоси́ длято́го ві́йску, що хто бої́ть ся, най верта́є домі́в«. І верну́ло ся 22. 000, а оста́ло ся лиш 10.000. Але Го́сподь сказа́в знов до Гедео́на: »Ще на́рода за бога́то, веди́ їх до води́; котрі́ бу́дуть руко́ю че́рпати во́ду і пи́ти, відді́ли їх від тих, що бу́дуть приклека́ти«. І було́ таки́х, що не дого́джуючи собі́ че́рпали руко́ю во́ду, лише́ 300 мужі́в. Го́сподь приказа́в заде́ржати ті́лько тих 300 мужі́в, мовлячи́: »Ти́ми трома́ста́ми мужі́в ві́бавлював«.

Гедео́н розді́ли́в тих 300 мужі́в на 4 ві́ддїли і приказа́в їм пригото́вити собі́ тру́би і поро́жні збанки́, а в середи́ні їх скри́ти горі́ючі похо́дні. І сказа́в до них: »Що я бу́ду роби́ти, то і ви робі́ть!« Тихце́м приближи́ли ся они́ до табо́ру непри́ятельского з трох сторін о пі́вночи, саме́ тогди́, коли́ Мадияни́ти лежа́ли в твердім сні. — Ту затрубі́в Гедео́н, ки́нув свій зба́нок на зе́млю, і підні́с в гору́ горі́ючу похо́дню, кричачи́: »Меч Го́спода і Гедео́на!« То само́ учини́ли всї мужі́, що з ним були́. Се́ред неприя́телїв наста́в вели́кий перепо́лох, они́ зача́ли тисну́ти ся і утіка́ти і самі́ се́бе забива́ли. Коли́ Ізраілитя́ни з сусїдних поколі́нь учу́ли о тій поби́дї, вста́ли як оде́н муж, і забі́гли доро́гу Мадияни́там, так що із 135.000 лише́ 15.000 верну́ло до землї своєї. Ізраіль мав від тепе́р супокі́й на мно́го лі́т.

46. Руть.

За часі́в, коли́ Ізраілитя́нами управля́ли судиї́, був раз вели́кий го́лод в краю́. Тогди́ ви́йшов оде́н

муж з Вифлеєму до землї моавітської з своєю женою і з двома синáми. Імя́ сго́ було́ Єлимелéх, а жена́ называ́ла ся Носми́нь. По кількóх лїтáх умéр там Єлимелéх, а по 10 рокáх поумира́ли такóж обá сини́, котрі пожени́лись були́ з Моавитя́нками. Тогди́ ви́брала ся Носми́нь назáд до своєї вітчини́, а єї проводи́ли обі́ невістки: Орфа і Руть.

Коли́ вийшли́ вже до́брий ку́сень доро́ги, рекла́ Носми́нь до них: »Верні́ть ся до ва́шого краю́, і най Бог бу́де вам милосéрний, так як ви були́ менї і моїм синáм«. Обі́ пла́чучи го́лосно відпові́ли: »Ми не оста́вимо тебé і підéмо з тобóю до на́рода твóго!« Але Носми́нь сказа́ла: »Верні́ть, до́ньки мої, чогóж ма́сте іти́ зі мно́ю? Я убóга, і ну́жда ва́ша ще бі́льше гри́зла би менé«. А они́ ста́ли ще бі́льше пла́кати. Напóслїд да́ла ся Орфа намóвити, і попращáвши свою́ свéкру, верну́ла ся. Руть же оста́ла при свéкрі, мовлячи́: »Куди́ ти підéш, піду́ і я; твій на́рід бу́де моїм на́родом, а твій Бог моїм Бóгом! Де ти умрéш, там і я хóчу умира́ти«. Носми́нь не проти́вилась вже їй, і обі́ пішли́ ра́зом до Вифлеєму.

Самé тогди́ зачина́ли ся жни́ва, коли́ они́ прийшли́ до Вифлеєму. Руть ре́кла до своєї свéкри: »Коли́ позво́лиш, піду́ на по́ле і бу́ду збира́ти коло́сє, що ли́шить ся по женця́х«. Носми́нь відпові́ла: »Іди́, до́ню моя́«. Руть пішла́ а Бог дав, що по́ле, на котрім збира́ла коло́сє, було́ вла́сностию Воо́за, му́жа бога́того і своякá Єлимелéха. Воо́з прийшóв сам то́го дня на по́ле, а поба́чивши Руть, спита́лв женцїв: »Чия́ то невíста?« А они́ відпові́ли: »Єсть то та сама́ Моави́тка що прийшла́ з Носми́нею: она́ проси́ла, щоби́ їй позво́лити збира́ти коло́сє за женця́ми, і збира́є вже від ра́на на по́ли, не спочива́ючи а́ні хви́лї«.

Тогди́ сказáв Воо́з ласкáво до Ру́ти: »Слу́хай, до́ню! іди́ за моїми слу́гами всю́ди на по́ле і збира́й коло́сє, бо я приказáв їм, щоби́ не чини́ли тобі́ ніяко́ї ша́кости. А коли́ схóчеш пи́ти, іди́ до їх посу́д і пий«. Руть поклони́ла ся ему́ до землї і рекла́: »Чим заслу-

жи́ла я со́бі на те, що найшла́ таку́ ла́ску в очах твоїх, бу́дучи тут чужо́ю?« Воо́з рек їй: »Мені ска́зано все, що́ ти учини́ла свекрі своїй по сме́рти сво́го му́жа. Най же нагоро́дить тебе́ Бог за твій учи́нок«. А пото́му сказа́в до не́ї: »Коли́ прийде́ пора́ обі́ду, приходи́ і їдж з моїми слу́гами!« Тогди́ сі́ла з женщи́ми до обі́ду, і їла, що їй дава́ли, а ре́шту схова́ла для свекри. Пото́му вста́ла і знов збира́ла коло́се аж до ве́чера. Воо́з приказа́в ще слу́гам: »Уми́сно лиша́йте бі́льше коло́ся, щоб не лякаючись бі́льше назбира́ла«.

Вечеро́м ви́молотила Руть коло́се, і було́ три мі́ри ячме́ню; крім то́го принесла і оста́нки з обі́ду. Так виходи́ла она́ що дня на по́ле Воо́за, аж по́ки не зібра́ли збі́жа.

Не до́вго пото́му рек Воо́з до Ру́ти: »До́ню моя́, цілé мі́сто зна́є, що ти че́сна невіста«. І взяв собі ві за женý. Бог благословйв їх, і дав їм си́на, котро́го назва́ли Ови́д. Той був отцем Ссея, отця Давидового, з котро́го роди́ни походи́в Спаси́тель сьві́та.

47. Самсо́н.

Коли́ Ізраілитя́ни на́ново о правди́вім Бо́зї забу́ли і бл̀ванам честь віддава́ти зача́ли, віддав їх Бог в ру́ки Филисти́мів, котрі 40 лїт надними панува́ли. Тяжка́ нево́ля привела́ їх наконе́ць до опамя́таня; они́ ста́ли моли́ти ся, і Бог їх ви́слухав і зісла́в для їх оборони му́жа, котри́й звав ся Самсо́н. Він був Бо́гу посьвя́ченнй, і отри́мав від Бо́га надзвича́йну си́лу. На знак то́го не мав він стри́чи воло́ся. Коли́ Самсо́н ви́ріс, засва́тав дївицю з Филисти́мів, хоч ро́дичі були́ то́му проти́вні, бо Ізраілитя́нам було́ заборо́нено бра́ти собі поганки́ за же́ни. Самсо́н ходи́в ча́сто до Филисти́мки; і приключи́ло ся ему́ раз в доро́зі, що напа́в его́ молоди́й лев. Самсо́н пірва́в льва, розде́р ему́ па́щу і лиши́в неживо́го. Верта́ючись до до́му, поба́чив в па́щи уби́того ним льва рій пчіл і тро́хи ме́ду. Мід ви́брав, їв сам, і приніс тро́хи

ро́дичам, а́ле нїчо́го не сказа́в, звідки єго́ ма́є. На весїлю́ своїм, що ма́ло трева́ти сїм днїв, сказа́в Самсо́н до Филисти́мів: «Дам вам одну́ за́гадку, а коли́ єї до семи́ днїв розвя́жете, то ко́жний з вас діста́не кра́сну о́дїж; а як нї, то ви менї сті́лько дасте́. А ось та за́гадка: Від їдя́чого ви́йшло їдженє, від си́льного соло́дке». Да́рмо ломи́ли собі Филисти́ми го́лови і не могли́ розвяза́ти за́гадки; за́для то́го проси́ли нарече́ної Самсо́на, щоби́ вивідала ся, що оно́ ма́є значи́ти. І в самім дїлї уда́ло ся їм. В означе́нім часї відповіли: «Що́ж соло́дшого над мід, а що сильнїйшого над льва?» Самсо́н догада́в ся, звідки они́ дізна́лись: уби́в 30 Филисти́мів, поздира́в з них о́дежи, і дав тим, що за́гадку розвяза́ли, а було́ їх 30. Розгнївавши ся, поки́нув свою́ невісту і верну́в до сво́го отця́; нарече́на же єго́ віддала ся за і́ншого.

Довідавши ся о тім, іми́в Самсо́н 300 лисиць, повяза́в їх по дві за хвости́, і ко́жній па́рі привяза́в горїючу похо́дню; і так всї загна́в на поля́ филисти́мські. Був саме́ час жнив, все як на́йкраще стояло в по́лю; коли́ о́тже сї ли́сиці ста́ли по по́лї бігати, запали́ли они́ збіже в по́лї а ще бі́льше подопта́ли, так що Филисти́ми поне́сли вели́ку шко́ду. Щоби́ пімсти́ти ся, напа́ли Филисти́ми на поколїнє юдське, се́ред котро́го Самсо́н в пече́рі скри́в ся, і грози́ли, що спусто́шать все, коли́ Ізраїлитя́ни Самсо́на не ви́дадуть. Зі страху́ зловили Ізраїлитя́ни Самсо́на, звяза́ли єго́ посторо́нками, і ви́дали єго́ Филисти́мам. Ура́дували ся ду́же Филисти́ми, що ма́ють Самсо́на в руках, а́ле ско́ро та ра́дість оберну́ла ся в смуто́к. Самсо́н розірва́в посторо́нки, як би то нитки́ були́, хвати́в за що́ку осля́чу, котра́ єму́ слу́чайно до рук попа́ла ся, і уби́в не́ю ти́сяч Филисти́мів.

Іншого разу́, коли́ Самсо́н прийшо́в до мі́ста Ґа́зи, Филисти́ми позамика́ли ворота́, міста щоби́ єго́ іми́ти. Але Самсо́н ви́няв ворота́, взяв їх на пле́чі, і ви́ніс на бли́зьку гору́, а сам пішо́в да́льше. Тепер ста́ли Филисти́ми промишля́ти, як би Самсо́на погуби́ти.

Они́ хоті́ли проте́ дові́дати ся, в чім зале́жить є́го си́ла, і ужи́ли до то́го одно́ї невісти Филисти́мки, з кото́рою Самсо́н хоті́в знов жени́ти ся. Она́ зва́ла ся Дали́да. Та поспита́ла раз Самсо́на, в чім лежи́ть є́го си́ла; а він їй сказа́в: «Коли́ мене́ зв'я́жуть семи́ сьві́жими жи́лами з зьвірів, то стра́чу си́лу і бу́ду слабо́й, як ко́ждий і́нший чоловік.» Коли́ Самсо́н раз усну́в, звяза́ла є́го Дали́да, і закли́кала: «Самсо́не, Филисти́ми ідуть!» А він ско́чив, і розірва́в жи́ли як павути́ну. Дру́гий раз сказа́в Самсо́н Дали́ді, що є́го тре́ба звяза́ти нови́ми посторо́нками; і́нший знов раз, що тре́ба ви́брати з є́го голови́ 7 во́лосів, сплести і вби́ти до сті́ни. Все те роби́ла Дали́да, а́ле нада́рмо. Наконе́ць не міг си́льний Самсо́н опе́рти ся нама́ганям Дали́ди, і обяви́в їй та́йну, мовлячи́: «По при́казу Бо́жому не сьмію стри́чи мо́го воло́ся, бо як би мені́ є́го хто остри́г, стра́чу мою́ си́лу». Зра́дувала ся підсту́пна Дали́да, обстри́гла сму́ воло́сє, коли́ він спав і приклика́ла Филисти́мів, котрі́ іми́ли є́го, бо давна́ си́ла є́го опусти́ла. Они́ ви́кололи сму́ о́чи, і завели́ є́го в нево́лю до мі́ста Ґа́зи, де сму́ каза́ли на жо́рнах моло́ти.

Але з часо́м ста́ло сму́ знов рости́ воло́сє, а з тим приросла́ і є́го си́ла. У Филисти́мів ви́пав яки́йсь пра́зник, на котри́й мно́го люди́й посходи́ло ся. Там приве́ли і Самсо́на до одно́го до́му, щоби́ насьмі́вати ся з не́го. Самсо́н знав з давні́йших часів будівлю то́го до́му, проси́в проте́ сво́го провідника́, щоби́ позво́лив сму́ опе́рти ся о два стовпи́, на котри́х ці́лий той дім спочива́в. Дім був перепо́внений, на самім верху́ стоя́ло бі́льше як 3,000 люди́й. Самсо́н ста́вши ме́жи обо́ма стовпа́ми, зітхну́в до Бо́га: «Го́споди, помяни́ мя днесь, і дай мені́ раз ще давиу́ си́лу!» Тепе́р потря́с обо́ма стовпа́ми так си́льно, що дім завали́в ся і всіх, що там були́, поби́в. Тай си́льний Самсо́н погиб ра́зом з неприя́телями своїми і неприя́телями бо́жими, котри́х при сме́рти дале́ко бі́льше поби́в як за́ жи́тя.

Не го́дить ся, та́йни дру́гого на то ужи́ти, щоби́ єго́ зни́щити.

Небезпе́чно єсть довіря́ти то́му, хто вже раз спроневі́рив ся.

Не доси́ть ма́ти си́лу тїла: тре́ба також ма́ти си́лу ду́ха і розва́гу.

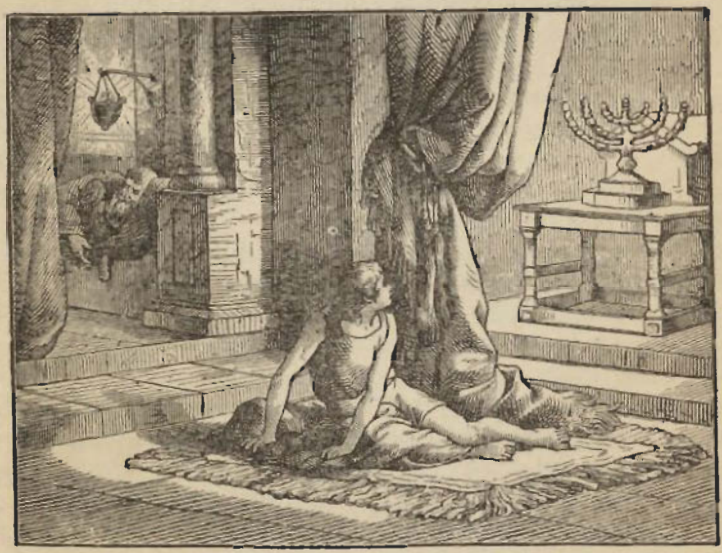
48. Самуї́л і злі сини́ Ілії́.

За часі́в, коли́ первосьвяще́нник Ілії́ув був су́дією, жив муж, котро́му було́ імя Єлка́на, з своє́ю жено́ю Анною; а були́ то лю́ди ду́же набо́жні. Анна не ма́ла дїточо́к, і за́для то́го смути́ла ся ду́же. Одно́го дня пішла́ до сьвятині́ Го́спода, котра́ була́ в Сі́ломі, моли́ла ся горя́чо до Го́спода, і учини́ла обі́т, мовлячи́: «Го́споди, коли́ ви́слухаєш моли́тву мою і даси́ слузї́ твоїй си́на, то жертву́ю Тобі́ єго́ на цїле́ житє́ єго́!» І ста́ло ся: Го́сподь ви́слухав моли́тву ві́, дав їй си́на, котро́му да́ли імя́ Самуї́л (т. є. від Го́спода випрошений.) Коли́ хло́пчик підрі́с, привели́ єго́ ро́дичі до первосьвяще́ника Ілії́я, щоби́ в сьвятині́ служи́в Го́споду. І Самуї́л служи́в Го́споду, рі́с і подо́бав ся Бо́гу і лю́дям.

Ілії́й мав двох синів, Офнії́я і Фінее́са. Оба́ були́ ду́же злі, і дава́ли лю́дям злий примі́р, забира́ючи собі́ ті же́ртви, що лю́ди приноси́ли до це́ркви. Ілії́й знав о тім всїм, що чини́ли сини́ і яки́х они́ допуска́ли ся непра́востий в сьвятині́ Го́спода, а́ле не кара́в їх за їх по́ступки.

Ста́ло ся одно́го разу́, що Самуї́л спав в сьвятині́ Го́спода, а недале́ко від не́го спав Ілії́й. І заклика́в Го́сподь Бог до Самуї́ла: «Самуї́ле, Самуї́ле!» Той ду́маючи, що то єго́ Ілії́й кли́че, встав, побі́г до Ілії́я сказа́в: «Прихо́джу, бо ти мене́ кли́кав.» Ілії́й відповів: «Я тебе́ не кли́кав, верни́ ся і спи.» Самуї́л верну́в ся і засну́в. Го́сподь закли́кав вдру́ге Самуї́ла. Той вста́вши, пішо́в знов до Ілії́я, і рек: «Приходжу бо ти мене́ кли́кав.» Ілії́й відповів: «Я тебе́ не кли́кав,

верни́ ся і спи.» Го́сподь закли́кав Самуї́ла в тре́те: а ко́ли той побі́г знов до Іллі́я, домі́ркував ся Іллі́й, що то Го́сподь кли́кав молодця́, і рек: «Іди́ і спи, а коли́ ще раз учу́єш го́лос, що тебе́ закли́че, то скажи́: «Говори́ Го́споди, слуга́ твій слу́хає.» І пішов Самуї́л спа́ти на своє́ мі́сце. А Го́сподь закли́кав, як пе́рше: Самуї́ле, Самуї́ле!» Самуї́л відповів: «Говори́ Го́споди, слуга́ твій слу́хає!» І рек Го́сподь Бог до Самуї́ла: «День той недале́кий, в котрім укара́ю Іллі́я і си-

ні́в его́ за́для то́го, бо знав, що непра́ведно чини́ли, а не кара́в їх». На дру́гий день прикли́кав Іллі́й Самуї́ла до се́бе. Самуї́л обві́стив ему́ всї слова́ Госпо́дні. Іллі́й відповів з поки́рним пі́ддансм во́лї Бо́жій: «Він есть Го́сподь Бог; най чи́нить, що Ему́ подо́бає ся!»

З до́пусту бо́жого напа́ли по яки́мсь часї на Ізраїлитя́н, коли́ знов ста́ли ся невíрними Го́споду, Филисти́ми. Ізраїлитя́ни ви́ступили су́против Филисти́-

мів до борбú. Лéдво розпочáли бúтву, а вже Ізраíлитя́ни переполóшені утеклú до обóзу свóго, стрáтили в бою́ 4,000 людúй. Тогдú реклú стáрші з Ізрáíля: »Принесíм до сéбе кивóт Бóжий, най бýде мéжи нáми., а вúбавить нас з рук вороґíв нáших!» Післáли óтже до Сíлома, і взялú звíдтам скрúню завíта, а синú Ілíя принéсли сí до обóзу. — Филистúми, скріпúвши ся, звелú нову́ бúтву, в котрíй Ізраíлитя́ни тя́жко зістáли побúті. Пораженє було́ дýже велúке, бо лягло́ 30,000 мужíв, мéжи нúми обá синú Ілíя; а скрúня завíта попáла ся в рýки Филистúмів. Учýвши о тім нещáстю Ілíй, упáв зі стільця навзнáк і зломúвши хребéт умéр.

Филистúми взя́ли скрúню Бóжу, і внéсли до сьвятúнї бóжка свóго Дáгона. А колú на дрýгий день рáно встáли, побáчили, що Дáгон лежáв на землí пéред скрúнею завíта без головú, рук і ніг. Крім тóго рукá Гóсподня тя́жко дотикáла Филистúмів: мúши знúщили полú їх, по сéлах і по містáх мнóго людúй хорувáло. Филистúми, перестрáшені, мóвили до сéбе: «Най не перебувáє мéжи нáми кивóт ізраíльского Бóга, бо тя́жко дотикáє нас рукá єгó». І вложúли скрúню Бóжу на віз, до котрóго запрягли́ дві корóви. Сí пішлú прóстою дорóгою до Ветсáмису, і так дістáв ся кивóт Гóспода Бóга назáд до землí ізраíльскої.

На мíсци Ілíя був тепéр Самуíл сýдією. Той склúкав Ізраíлитя́н і так до них промóвив: «Колú навéрнете ся з цíлóго сéрця вáшого до Гóспода, то вúрве вас з рук Филистúмів.» Нáрід пóстив і кáяв ся говорячи: «Согрішúли ми сýпротив Гóспода.» І Гóсподь змúлував ся над нúми, і дав їм побíду над Филистúмами так слáвну, що сí не съмíли чéрез мнóго лїт показувати ся на границях землí ізраíльскої.

ДІЛ ТРЕТИЙ.

Нáрід ізрáїльський під правлíнем царíв.

Від Сáвла до Ровоáма.

(1095 —975 пéред Ісýсом Христóм.)

49. Устáновленє цáрства. Савл.

(1092 пéред Христóм.)

Колú Самуíл вже постáрів ся, зібрáла ся у нéго одногó разý старшинá Ізрáїля і мóвила: «Постáв над нáми царя́, щобú нас судúв, так як і всї нáроди мáють, царíв. «Не сподóбала ся та бéсіда Самуíлови, бо бажáв, щобú Гóсподь Бог сам царствувáв над ни́ми: áле Гóсподь сказáв до нéго: «Послýхай гóлосу їх, і постáв їм царя́.» І Гóсподь Бог сам назначúв царя́ Ізраíлитя́нам. Одногó часý прийшóв до Самуíла муж з поколíння Венямúна, íменем Савл, син Кúса. Був то муж гáрний, хоробрий, і вúсший о гóлову над весь нáрід. Скóро Самуíл побáчив Сáвла сказáв смý Гóсподь: «То есть муж, що бýде панувáти над нáродом моїм; тóго помажú на князя́ мóго нáрода.» І Самуíл взяв сьв. олúви, вúляв на гóлову єгó і рек: «Гóсподь тебé помазáв на князя́ над народом своїм.» Потím предстáвив єгó всéму нáродови, а нáрод весь зкликáв: «Най жúє цар!»

Гóсподь дав лáску Сáвлови, що побідúв всїх воргíв Ізраíля. Але невдóвзї Савл згордíв і відступúв від Гóспода Бóга. Одногó дня рек Самуíл до Сáвла: »Се говóрить Гóсподь: Розважúв я все, що учинúли Амалúкити Ізраíлитя́нам, напáвши на них на дорóзї, колú виходúли з Єгúпту. Томý ідú, і побúй Амалúкитів, áле не берú нíчогó з їх майна́!« Савл склúкав нáрід і побúв Амалúкитів. Не зважáв однáк на слóво Господне, лишé взяв що лíпші чéреди, і постáвив собí з гóрдости лук триумфáльний. Прóтив нéму вúйшов Самуíл і сказáв: »А щож то есть за рик стад, що відбивáє ся о ýши мої?« Савл, звиня́ючи ся, мóвив: »Я не убивáв що найлíпших овéць і худóби, щобú їх принé-

ти в жéртву Гóсподу Бóгу«. Самуїл відповíв: »Лíпше есть послушéньство як жéртви. Томý що ти відкúнув прúказ Господнúй, відкúне тебé Гóсподь , і ти не бýдеш царéм над Ізраїлем«.

50. Давúд.

Самуїл любúв сердéчно Сáвла; болíв зáдля тóго, що єгó відкúнув Гóсподь, щобú не царствувáв над Ізраїлем. Одногó дня рек Гóсподь до негó: »Дóки бýдеш плáкати над Сáвлом? Наповнú ріг твій олúвою і ідú до Вифлеéма, до дóму Єссéя; бо я вúбрав собí царя змéжи єгó синíв«. Самуїл учинúв тогдú, як емý Гóсподь сказáв. Прийшóвши до Вифлеéма, візвáв Самуїл на жéртву Єссéя і синíв єгó. Стáрший син, дорíдний і висóкий мужчúна, війшóв пéрший. Самуїл подýмав: »Чи не сей есть помазáнник бóжий?« Але Гóсподь рек до Самуїла: »Не дивú ся на лицé єгó, áнї на рíст єгó, бо я єгó не вúбрав.

Я не сýджу чоловíка по лицú, áле гляджу на сéрце«. Так по черзí приводúв Єссéй сíм синíв своїх нéред Самуїла. Але Самуїл рек до Єссéя: »Не вúбрав Гóсподь жáдного з тих. А чи то суть вже всí твої синú?« Єссéй відповíв: »Ще зістáв наймолодшúй, він пасé вівцí«. На то рек Самуїл: »Пішлú по негó, і приведú єгó тут«. А колú Давúд прийшóв, сказáв Гóсподь до Самуїла: »Встань, помажú єгó«. Самуїл взяв óтже олúви, і помазáв єгó нéред лицéм єгó братíв, а дух Господнúй перейшóв від тóго дня від Сáвла на Давúда, і остáв ся на нім і опíсля.

В Сáвла вступúв злúй дух і метáв ним перáз до землí. Колú се побáчили слýги Сáвла, сказáв одéн до негó: »Знáю я молóдшого сúна Єссéя, що вмíє дóбре грáти на гýслї (áрфі), а притím він есть хоробрúй і розýмний в бéсідї, той розвеселяти тя бýде«. І поклúкали Давúда до Сáвла. Сей полюбúв дýже Давúда, і зробúв єгó своїм оруженóсцем. І колú лишé пори-

ва́в злий дух Са́вла, брав Давид а́рфу, грав, і Са́влови става́ло ле́кше.

51. Борба́ Дави́да з Іолія́том.

Филисти́ми, зібра́вши ся, ви́ступили знов з ві́йском про́тив Ізраїлитя́н. Они́ стоя́ли на горі́ по сім бо́ці, Ізраїлитя́ни стоя́ли на горі́ по тамті́м бо́ці, а в середи́ні поме́жи ни́ми була́ доли́на. І ви́йшов з табо́ру филисти́мського ве́лит, і́менем Іолія́т. Був він

не тілько ви́сшого зро́сту від звича́йних люди́й, а́ле притім був і надзвича́йної си́ли. І ста́нувши, кли́кав на ряди́ ізраї́льські: »Ви́беріть собі́ му́жа, і най ви́йде зі мно́ю боро́ти ся. Коли́ він мене́ уб'є́, то ми бу́демо ва́шими невільниками; а коли́ я перемо́жу і

убю́ єго́, то ви бу́дете невільниками на́шими і бу́дете нам служи́ти«. А коли́ ніхто́ не ва́жив ся про́тив не́го виступа́ти, насьмівáв ся з вíйска ізраíльского. І повторя́в те саме́ ра́но і вечеро́м че́рез со́рок днів. Савл і Ізраíлитя́ни чу́ючи ті бе́сїди, встида́ли ся ду́же.

Коли́ три ста́рші бра́тя Дави́дові пішли́ з Са́влом на вíйну́, верну́в Дави́д наза́д до дому, щоби́ па́сти че́реду вітця́ сво́го в Вифлеємі. Тогди́ сказа́в до не́го оте́ць: »Іди́ до табо́ру до братíв своїх, і довíдай ся, як їм веде́ ся«. Дави́д встав ра́но і пішо́в до братíв своїх, як ему́ приказа́в оте́ць. Коли́ він ще з ни́ми розмовля́в, ви́йшов Іолія́т з обо́зу Филисти́мів і насьмівáв ся з Ізраíлитя́н. Учу́вши се Дави́д, заклика́в: »Щож то за Филисти́м, що сьміє насьміва́ти ся з вíйска бо́жого!« А ста́нувши пе́ред Са́влом, сказа́в до не́го: »Я, слуга́ твíй, піду́, і бу́ду боро́ти ся з Филисти́мом«. Савл рек до Дави́да: »Ти не го́ден боро́ти ся з ним, бо ти ще молоди́й, а він есть боре́ць від мо́лодости своєї«. Тогди́ рек Дави́д до Са́вла: »Па́с я че́реду вітця́ мо́го, а коли́ прийшо́в лев або́ медвíдь і пірва́в барана́ із середи́ни череди́, то я гони́в за ним, і ви́дер ему́ добичу з па́щі єго́; а коли́ ки́дали ся на ме́не, я дуси́в і убива́в їх. Го́сподь, що мене́ ви́бавив від льва і медве́дя, той мене́ ви́бавить і з руки́ то́го Филисти́ма«. На то рек Савл до Дави́да: »Іди́, а Го́сподь най бу́де з тобо́ю«.

Пі́сля то́го вложи́в Савл на Дави́да збру́ю свою́, на го́лову єго́ наложи́в мі́дяний шоло́м, і убра́в єто́ в панци́р. Але Дави́д не міг в тій збру́ї ходи́ти, бо не був до не́ї прили́к. Здійми́в сї о́тже, взяв свою́ па́лицю і ви́брав собí пять гла́дких камінцíв з пото́ка, вложи́в їх в то́рбу пастирску, взяв пра́щу (про́цу), в ру́ки і вíйшов про́тив Филисти́ма. А коли́ Филисти́м поглянув і поба́чив Дави́да, сказа́в гордовúто: »Або́ я пес чи що таке́, що іде́ш про́тив ме́не з костуро́м? Ходи́ до ме́не, а я дам тíло твоє птúцям во́здушним і звірям зе́мним«. Дави́д рек до Филисти́ма: Ти іде́ш на ме́не з мечем, ко́пієм і щи́том, а я йду́ на те́бе в імя́

Го́спода, з котро́го ти насьміва́в ся«. Дави́д ви́ймив бо́рзо камінéць, вложи́в до пра́щі і уда́рив Филисти́ма так си́льно в чоло́, що ка́мінь застря́г в чолі́ сго́ і Филисти́м упа́в лицéм на зéмлю. Прискóчив тогди́ Дави́д, взяв меч сго́, і відрубáв смý го́лову. Коли́ Филисти́ми поба́чили, що на́йсильнїйший з них поги́б, утîкли; Ізраілитя́ни гони́ли за ни́ми, повбива́ли мно́гих, і забра́ли з обо́зу що лїпшого.

52. Ненáвисть Са́вла а любóв Йонатáна до Дави́да.

Коли́ Савл верта́в ся до до́му з Дави́дом, котри́й уби́в Филисти́ма, виходи́ли невîсти зі всїх міст ізра́їльских насу́против не́го, з бу́бнами і гу́слями, співа́ючи: »Савл поби́в ти́сячі, а Дави́д десяткй ти́ся-

чів«. За то розгнівав ся Савл ду́же, і д ви́в ся кри́вим о́ком на Дави́да. — На дру́гий день напáв злий дух на Са́вла, а Дави́д грав пе́ред ним на а́рфі. Савл

ки́нув на Дави́да ко́пієм, що держа́в в руці́, ду́маючи, що єго́ ним проб'є́ до стіни́. Але Дави́д ухили́в ся і уйшо́в у́дарови. По яки́мсь часі́ відпра́вив Савл Дави́да від се́бе, і зробив єго́ ти́сячником, т. є. ге́тьманом над ти́сячею мужів, і приобіця́в да́ти єму́ свою́ доньку́ Мелхо́лу за жінку, коли́ своєю руко́ю уб'є́ 100 Филисти́мів. Савл гада́в, що че́рез те ско́рше Дави́д зги́не з рук Филисти́мів. Але Дави́д уби́в 200 мужів филисти́мских, зіста́в зя́тем царя́ і став ся люби́мцем все́го на́рода.

Від тепе́р Савл поча́в ще ду́жше боя́ти ся Дави́да, ду́маючи, що він бажа́є єго́ престо́ла, і став ся ще бі́льшим во́рогом Дави́да. З нена́висти до не́го, приказа́в на́вість си́нови сво́му Йонаті́нови і всім слу́гам своїм, щоби́ уби́ли Дави́да. Але Йонаті́н люби́в ду́же Дави́да, заключи́в був з ним щи́ру при́язнь, і проте́ перестері́г єго́ пе́ред тим небезпече́ньством. До то́го сказа́в він до отця́ сво́го, щоби́ не чини́в ні́чо́го зло́го Дави́дови, бо він наража́в жите́ своє́ на небезпече́ньство, уби́в го́рдого Филисти́ма і сесть без вся́кої вини́. Савл, умо́лений слова́ми Йонаті́на, закля́в ся: »Як Бог живи́й, Дави́д не бу́де уби́тий!« Йонаті́н прив'в о́тже Дави́да до Са́вла, і Дави́д був при нім як пе́ред тим.

Розпоча́ла ся нова́ борба́ ме́жи Ізраі́литя́нами і Филисти́мами. Дави́д ви́ступивши про́тив Филисти́мів, поби́в їх на го́лову. І знов напа́в злий дух на Са́вла і він ки́нув вдру́ге ко́пієм на Дави́да; а́ле той ухили́в ся і утік. А коли́ відта́к мо́вив Йонаті́н о Дави́ді з отце́м своїм, розгні́вав ся Савл на Йонаті́на і сказа́в: »Зна́ю, що лю́биш си́на Сесе́я на га́ньбу і шко́ду свою́. Бо по́ки він жи́є, не укріпи́ш ся в ца́рств і своїм. Отже іди́ і приведи́ єго́ до ме́не, бо він му́сить вме́рти«. З то́го Йонаті́н пізна́в я́сно, що оте́ць кріпко постанови́в уби́ти Дави́да. Відшука́в єго́ о́тже в єго́ укри́тю, і сказа́в єму́: »Іди́ в ми́рі! При́язнь, котру́ поприсягну́ли ми собі́ обо́ в імя́ Госпо́дне, бу́де ме́жи на́ми на ві́ки«, і пла́кали ра́зом.

53. Благоро́дна любо́в Дави́дова.

Дави́д не чу́ючи ся пе́ред Са́влом ніґдé безпе́чним, утíк в го́ри Юдéйські. Небезпече́ньство сме́рти грози́ло сму́ всю́ди, а́ле він не убоя́в ся, проти́вно потíша́в ся ми́слями: »Хто живе́ під опíкою Найви́шого, той есть безпе́чний, і не ма́є чого́ боя́ти ся.« Ся надíя на опíку Бо́жу не завела́ сго́. Го́сподь Бог ви́бавив сго́ від вся́кого нещáстя.

Ска́зано Са́влови, що Дави́д укрива́є ся в го́рах. Савл зібра́в 3,000 во́íнів і пішо́в сго́ ви́шукати. Коли́ Савл розложи́в ся табо́ром на одній горí, прийшо́в Дави́д тихцéм в ночи́ до на́мету, де спав Савл; Авени́р, ґéтьман ві́йска сго́, і весь на́рід спа́ли доокóла Са́вла. Това́риш Дави́да, що з ним разо́м був, хотíв уби́ти спя́чого Са́вла. Але Дави́д сказа́в: »Не годи́ть ся уби́ва́ти помаза́ника Бо́жого, возьми́ лишé ко́піє, що лежи́ть ко́ло голови́ сго́, і ча́шу з водо́ю і підéмо«. То ста́ло ся, і нíхто́ сéго не ба́чив. Коли́ Дави́д верну́в на верх гори́, кли́кнув на Авени́ра: »Так стережéш царя́, па́на сво́го? Диви́, де есть ко́піє і ча́ша з водо́ю, що стоя́ла при нім!« Савл, пробуди́вши ся, рек: »Чи то есть твій го́лос, сúну мій Дави́де?« Дави́д відповíв: »Се мій го́лос, па́не мій і ца́рю! Для чо́го наста́ш на мéне! Щож я тобí учини́в зло́го«. Савл, пізна́вши несправедли́вість свою́, сказа́в: »Я согріши́в, верни́ ся, сúну мій Дави́де! Вже не бу́ду бíльше чини́ти тобí зла«. І потíм розста́ли ся оба́ в ми́рі.

І ста́ло ся, що Филисти́ми знов зібра́ли ві́йска свої́ про́тив Ізраíлитя́н, і прийшло́ на горí Гéлвуедо би́тви. Филисти́ми напéрли на Са́вла і лягло́ мно́го Ізраíлитя́н, а ме́жи ни́ми Йонатáн і два дру́гі сини́ Са́влові. Савл сам, котри́й бив ся хоро́бро, був тя́жко ране́ний. Филисти́ми хотíли спійма́ти сго́; а́ле він проби́в ся своїм мечéм і умéр.

Дави́д став тепéр освобóджений від сво́го головно́го во́рога. Коли́ сму́ о сме́рти Са́вла принéсено

вість, плáкав за Сáвлом і за Йонатáном, сúном єгó, і з жалю́ роздéр óдіж свою́.

54. Давúд поббжний цар.

По смéрти Сáвла вúбрав нáрід Давúда на царя́. Той заложúв столúцю свою́ в Єрусалúмі; і небáвом стáло імя́ єгó дýже слáвне. Він сам був надзвичáйно хорóбрий, побúв Филистúмів і мнóго íнших ворогíв нáрода ізрáíльского. Славнíйшим ще стáло ся імя́ єгó зáдля старáнности, яку мав о добрó своíх піддáних. Позаяк був богобоязлúвий, вимíрював справедлúвість кóждому і вибирáв лишé такúх на своíх дорáдників, котрí éму́ помагáли справедлúво і мýдро управля́ти нáродом. Ще ревнíйше старáв ся піднéсти честь Бóжу.

Кóло самóго Єрусалúма взносúла ся крáсна горá, звáна Сúон. На тій горí Давúд збудувáв дорогоцíнний намéт (скúнію) для кивóта завíта. А колú намéт був готóвий, перенíс до нéго торжествéнно сьвятúй кивóт (скрúню). Безчислéнне множествó нáрода, начáльники дванайцятú поколíнь, сьвящéники в сьвятóчних одéжах, 700.00 збрóйних мужíв супроводúли в торжествí скрúню завíта з весéлостию. Íдучи пéред нéю і за нéю, грáли на áрфах, цúтрах, бýбнах, гýслях і цимбáлах. На перéдї пéред сьвящéниками íшов Давúд, грáючи на áрфі.

До слýжби бóжої подíлúв Давúд сьвящéників на 24 рядíв, котрí по чéрзї зміня́ючи ся, відправля́ли слýжбу бóжу при кивóтї завíта, в сьвятíм намéтї. В подíбний спóсіб улáдив такóж і левúтів. З помóжи них вúбрав 4.000 співакíв, котрí зміня́ючи ся, співáли пíснї на хвáлу бóжу, причíм такóж грáли на розлúчних інструмéнтах.

55. Бунт Авессалóма і кáра.

На нещáстє Давúд при своíх крáсних чеснотáх; не був зáвсїди осторóжний і попáв протé в два тяжкí гріхú. Урію, свóго полководця, постáвив він з нáмис-

лу на небезпе́чнім мі́сці в би́тві, щоби́ там поги́б, а жену́ єго́ взяв собі́. Проте́ післа́в Го́сподь Ната́на проро́ка до Дави́да, щоби́ ємý гріхи́ єго́ в о́чи ви́сказав. Дави́д ви́знав з жале́м вину́ свою́, мовля́чи́: «Я согріши́в пе́ред Тобо́ю, Го́споди! — — **Поми́луй мя Бо́же по велѝцѣй ми́лости Твоей, и по мно́жеству щедро́тъ Твои́хъ очи́сти беззако́нїє мое́**» *) і т. д., говори́в він да́льше Тогди́ рек Ната́н до Дави́да: «Го́сподь проща́є тобі́ гріх твій, а́ле син твій моло́дший умре́». До то́ї ка́ри прида́в Го́сподь ще і і́нші. Дави́д зноси́в все терпели́во і завдава́в собі́ крім то́го ще стро́гу поку́ту.

На́йтяжшою ка́рою одна́ко для Дави́да був бунт єго́си́на Авессало́ма. Він був на́йкрасший муж зі все́го Ізраі́ля; передовсі́м мав кра́сне, до́вге воло́сє. Щоби́ пе́ред на́родом вели́чно показа́ти ся, наспра́вли́в собі́ Авесало́м мно́го возі́в і прийми́в 50 мужі́в, котрі́ єго́ попереджа́ли. Щоби́ собі́ прихи́льність в на́роді зи́скати, ра́но вста́вши става́в він при воротя́х ца́рскої пала́ти, а коли́ хто і́шов зі спра́вою до ца́рского су́ду, то призва́в єго́ до се́бе, ви́питав єго́ че́мно про все, а відта́к рек: «Спра́ва твоя́ здає́ ся менї́ бу́ти справедли́вою, а́ле нема́ ніко́го у царя́, хто би ви́слухав тебе́. Коли́б я був су́дією, над земле́ю ізраі́льскою постано́вленим, суди́в би я ко́жду спра́ву справедли́во». Коли́ хто з тих, з котри́ми так вічли́во бе́сїдував, хотїв ємý упа́сти до ніг, то він ємý пода́в ру́ку, підійми́в і поцїлува́в. Так бунтува́в підсту́пно се́рце Ізраілитя́н напро́тив царя́, сво́го рі́дного отця́, і притяга́в до се́бе.

Коли́ таки́м спо́собом пози́скав для се́бе се́рця Ізраілитя́н, сказа́в одно́го дня до царя́, отця́ сво́го: «Піду́ в Хевро́н, сповни́ти обі́т, Го́споду зді́ланий». Цар, котри́й не прочува́в нїчо́го зло́го в тій бе́сїді, сказа́в до не́го: «Іди́ в ми́рі (споко́ю)!» — Авессало́м розісла́в тепе́р пі́сланців до всіх поколі́нь ізраі́льских, і сказа́в їм обвісти́ти: «Ско́ро учу́єте го́лос труб, то говорі́ть: Авессало́м оклика́ний ца́рем в Хе́ронї».

*)Псалом 50

Тогди́ підня́в ся в Ізра́їли вели́кий бунт; на́рід прибіга́в зі всіх сторі́н і грома́див ся ко́ло Авессало́ма. Коли́ се да́ли зна́ти Дави́дови, ви́йшов Дави́д з своїми полково́дцями пі́шки з Єрусали́ма, перейшо́в че́рез пото́к Ке́дрон і пла́чучи вступи́в на гору́ Оли́вну. І ви́йшов насу́против не́го муж з ро́ду Са́влового, і́менем Семе́й, і ки́даючи на Дави́да камі́нєм, злорі́чив є́му́. Аве́сса, оде́н з полково́дців Дави́да, розгні́ваний тако́ю зло́бою, хоті́в відруба́ти є́му́ го́лову, а́ле Дави́д сказа́в: «Дай є́му́ супокі́й, най злорі́чить; мо́же спогля́не Го́сподь на скорбото́ (гризото́) мою́, та відда́сть мені́ до́брим за зле.»

Дави́д зібра́в ві́йско і перепра́вив ся че́рез Йорда́н, а коли́ Авессало́м там є́го́ дости́г, Дави́д перегля́нув свої́ ві́йска, установи́в над ни́ми ти́сячників і со́тників, і спосо́бив ся до би́тви. Тогди́ сказа́в до во́їнів: «І я піду́ з ва́ми!» Але ри́царі є́го́ відпові́ли: «Не піде́ш з на́ми, ца́рю! бо з нас хоть би і полови́на поляга́ла, то се не мно́го значи́ть; а ти оде́н за 10.000 почи́слений». Оста́в ся о́тже цар, а́ле приказа́в во́ждам ві́йска: «Заховайте мені́ моє́ дитя́ Авессало́ма!» Прийшло́ відта́к до би́тви в лі́сї Єврємовім, і ві́йско Авессало́ма було́ від ві́йска Дави́дового побите. Авессало́м ледви́ ути́к на му́лі. А коли́ мул поідбі́г під вели́кого і густо́го ду́ба, замота́в ся Авессало́м своїм до́вгим воло́сєм в дубо́вім галу́зю, і пови́с на ду́бі. Коли́ се хтось поба́чив, звісти́в о тім Йоа́нови, полково́дцеви Дави́довому, котри́й, взя́вши три стрі́ли, проби́в ни́ми се́рце невдя́чного Авессало́ма.

І прийшо́в по́сол до Дави́да, звісти́ти є́му́ до́бру новину́ про ви́грану би́тву. Дави́д спита́в ся за сво́го си́на Авессало́ма. По́сол відпові́в, що він уби́тий. Цар засмути́в ся ду́же і пла́кав, голосячи́: «Си́ну мій Авессало́ме!» Коли́ пі́сля то́го верта́в до Єрусали́ма, ви́йшов напро́тив не́го весь на́рід, і впрова́див є́го́ в торжестві до мі́ста.

Прийшо́в і Семе́й, що злорі́чив Дави́дови, упа́в є́му́ до ніг і проси́в: «Не памята́й, ца́рю, на зло́бу,

яку́ я тут зробив, коли́ ти втікáв з Єрусалúма. Помúлуй мя, я знáю мій гріх». Давúд відповíв великодýшно: «Нúнї нíхто́ не згúне в Ізраíлї. І тобí Семéю нíчо́ зло́го не ста́не ся».

56. Послїдні перестороги Давúда і смерть.

Давúд мав 30 лїт, коли́ обіймáв престо́л Ізраíля а панувáв 40 лїт. Колúж приближúлися днї єго́ смéрти, скли́кав він начáльників поколíнь і значнíйших мужíв нáрода, і сказáв до них: »Послу́хайте, мої брáтя, і ти мій нáроде: Я гадáв збудувáти дім Гóсподу, і приспособúв все до будóви. Але Гóсподь рек до мéне: Не бу́деш стáвити дóму íмене мóму, зáдля то́го, що ти розливáв кров. Але Соломóн, син твій, збудýє дім мій, і я утверджу́ панóване єго́, коли́ хорони́ти бу́де запóвіди мої! — Напоминáю вас тепéр: хорони́ть запóвіди бóжі! А ти, мій сúну — говорúв до Соломóна — пізнáй Гóспода Бóга отця́ твóго, і служи́ Єму́ з цíло́го сéрця. Коли́ Єго́ шукáти бу́деш, знайдéш Єго́, а коли́ Єго́ поки́неш, і Він тебé поки́не на вíки«.

Потím дав Давúд Соломóнови, сúнови свóму, велúкий скарб зóлота, срíбла і дорогúх кáменів до будíвлї цéркви, і сказáв до нéго: »Се написáв Гóсподь Бог рукóю своéю в сéрце моé: Будýй дім Госпóдень, а Гóсподь Бог бýде з тобóю«.

Відтáк рек Давúд до цíло́го збóру: »Єсть то дíло велúке, бо не для чоловíка бýде дім той збудóваний, але для Бóга. Я, по мóжности моїй, приспособúв все, що трéба до тóго сьвятóго дóму: зóлото і срíбло а нáчиня, мідь, желíзо, дéрево, камíне і мармóру, достáток велúкий. Колúб ще хто з вас з дóброї волї що жертвувáв, най нúнька наповнúть рýку свою́ і жертвýє Гóсподу«. Так начáльники як і цíлúй нáрід жертвувáли на будóву дóму Госпóднього, а Давúд рáдував ся дýже.

Давúда похорóнено в Єрусалúмі на горí Сióнї. Давúд зложúв мнóго псальмíв, котрí находя́ть ся ра-

зóм зíбрані в Псалтúрі. Суть то побóжні пíснї, в котрúх Давúд величáв Гóспода Бóга абó виражáв розкáяне; а в дéкотрих псальмáх предскáзує він о будýчім Месúї.

57. Молúтва Соломóна і мýдрий суд єгó.

По смéрти Давúда засíв Соломóн на престóлї отця́ свóго. Він любúв Бóга і сповняв прúкази свóго отця́. І явúв ся емý Гóсподь Бог в снї, мовлячú: »Проси́, чогó хóчеш, а дам тобí«. Соломóн відповíв: »Гóсподи Бóже мій! Ти учинúв царéм слугý твóго, а я ще

молодúй недосьвíдчений. Зáдля тóго, дай слузí твóму сéрце розýмне, щобú міг твій нáрід судúти«. Сподóбала ся Гóсподу та молúтва і Гóсподь рек: »Позаяк ти не просúв áнї о житé дóвге, áнї о богáтство, áнї о смерть вороґíв своїх, áле просúв о мýдрість зáдля

розпізнання до́брого, то Я сповню́ моли́тву твою́, і дам тобі се́рце му́дре і розу́мне, так що ніхто́ пе́ред тобо́ю не був подібний тобі, а́ні по то́бі не наста́не. Але і се, чого́ ти не проси́в, дам Я тобі, то єсть бога́тство і сла́ву. А коли́ бу́деш берегти́ за́повіди Мої, як оте́ць твій, то продо́вжу дні твої.«

Ста́ло ся потім, що прийшли́ дві невісти до Соломо́на, щоби́ розсуди́в спір ме́жи ни́ми: бо був до царя́ при́ступ ко́ждому свобі́дний. З тих одна́ рекла́: »Я і та невіста ме́шка́ли в одні́м до́мі ра́зом. Ко́жда з нас ма́ла дитя́. І умер син то́ї невісти в ночи́, бо спя́чи, удуши́ла его́. А вста́вши по ти́ху о пі́вночи, взя́ла мені спя́чого си́на мо́го, а си́на сво́го, котри́й умер, положи́ла на ло́жи моїм. А коли́ я вста́ла ра́но, найшла́ си́на мертво́го; коли́ж я сму́ приглянул ся пи́льно в я́сний день, пізна́ла я, що то не мій«. Дру́га невіста відповіла: »Не єсть так як відповіда́єш; а́ле син твій умер, а мій жив«. Пе́рша рекла́ знов: »Непра́вду ка́жеш, бо син мій жив, а твій умер«. І так сперечали ся пе́ред царе́м. На то рек цар: »Принесі́ть мені́ меч«. Коли́ принесли меч, сказа́в: »Розді́літь дитя́ живе́ на дві ча́сти, і да́йте половицю одній, а половицю дру́гій«. На ту бе́сіду царя́ перестра́шила ся невіста, що була́ ма́терию дитини, і рекла́ до царя́: »Про́шу ца́рю, дай їй дитя́ живе́ а не забива́й его́!« Дру́гаж невіста каза́ла: »Най не бу́де а́ні мені́, а́ні тобі́, а́ле най его́ розруба́ють«. По тім пізна́в цар правди́ву ма́тір і рек: »Да́йте се дитя́ живе́ пе́ршій невісті, бо она́ єсть ма́ти его́«. Весь на́рід ізраїльский учу́в суд, який цар ви́рік; і всї величали Бо́га, що таку́ му́дрість дав їх царе́ви.

Премудрість, котру́ дав Го́сподь Соломо́нови ви́разив він також в притча́х (при́повістях), котрі спи́сані его́ руко́ю, задержали ся до ни́нїшних часів. За найви́шшу му́дрість уважа́в він пізнанє Бо́га і ви́повненє его́ во́лї: »Початок премудрости страх Божий.

58. Постро́єнє і осьвя́ченє Соломо́нового хра́му.

В четве́ртім ро́ці пано́ваня сво́го розпоча́в Соломо́н будува́ти храм (це́рков) Го́споду Бо́гу в Єрусали́мі на горі Мо́рия. До се́ї буд о́ви ви́брав він робі́тників із все́го Ізраа́іля. Три́йцять ти́сяч призначи́в до ру́баня де́рева кедро́вого і яли́ць на горі Лива́ні, 70,000 було́ до но́шеня тягарі́в, а 80,000 до ко́ваня і те́саня каміня в го́рах, а крім то́го було́ 3,000 наста́вників, що наглядали ко́жду робо́ту і прика́зували лю́дови і робі́тникам. Се вели́ке число́ робі́тників було́ відпові́дне вели́кости і вели́чности до́му бо́жого, котри́й взагалі́ поді́бний був до ски́нії (наме́та сьвято́го), одна́ко що до буд о́ви само́ї і ула́дженя дале́ко був величні́йший. Мав бо 60 ліктів довготи́, 20 ліктів ширини́, а 30 ліктів висоти́, о́крім побі́чниць, котрі́ збудува́в довко́ла сті́н хра́му, і двох вели́ких сіни́й, призна́чених для сьвяще́ників і для на́рода. Сті́ни внутр були́ покри́ті кедро́вими дошка́ми, на котри́х находи́ли ся ви́різані херуви́ми, па́льми і цьві́ти ри́жні, а ще до то́го були́ кри́ті зо́лотом. Соломо́н постара́в ся тако́ж о всї на́чиня для до́му Госпо́днього; він каза́в зроби́ти 10 столі́в зо́лотом кри́тих, 10 золоти́х сьві́чників, і 100 чаш золоти́х, кади́льниць тако́ж зі щи́рого зо́лота. Две́рі веду́чі з притво́ру в »Сьвята́я« були́ бога́то украше́ні зо́лотом, а »Сьвята́я Сьвяти́х« було́ відді́лене дорого́ю завісою. І так будува́в Соломо́н дім бо́жий че́рез сїм ро́ків, а по ски́нченю его́ зібра́в всїх ста́рших ізраї́льских і нача́льників поколі́нь і настоя́телїв роди́н ізраї́льских в Єрусали́мі, щоби́ осьвяти́ти его́ і перене́сти кивот завіта Госпо́днього з Сио́ну до нової́ сьвяти́ні бо́жої.

Пе́ред кивото́м Госпо́дним ішли́ всї в ра́дости і побо́жности, даючи на же́ртви ві́вці і молоді́ воли́ без числа́. Левити́ гра́ли на кимва́лах, а́рфах і ци́тра́х, а 120 сьвяще́ників трубі́ло в тру́би. І вне́сли сьвяще́ники кивот завіта в сьвяти́ню на мі́сце для не́го призна́чене. В скри́ни тій не було́ ні́чого і́ншого, ли-

ше́ дві та́блиці ка́мінні, котрі Мойсе́й був до не́ї вложи́в на горі Си́най. І ста́ло ся, що коли́ ви́йшли сьвященики із сьвяти́ні, о́блак і сла́ва бо́жа наповни́ли дім бо́жий. Соломо́н упа́в на коліна пе́ред жертівнико́м в притво́рі, взніс ру́ки до не́ба і моли́в ся: »Го́споди Бо́же Ізра́їля, нема́ подібного Тобі Бо́га а́ні в горі на не́бі а́ні в ни́зу на землі; і коли́ не́бо не мо́же Тебе́ обня́ти, о скі́лько ме́нше обі́йме Тебе́ сей дім, що я збудува́в Тобі! Я его́ ви́будував одна́к в надії, що ви́слухаєш моли́тву слуги́ Тво́го і на́рода Тво́го в сім мі́сці. Хтонебу́ть моли́ти ся бу́де на сім мі́сці, ви́слухай его́, і будь ему́ ми́лостив«.

І ста́ло ся, що коли́ скінчи́в Соломо́н всї молитви́, зійшо́в ого́нь з не́ба і спали́в же́ртву. А всї сини́ ізра́їльскі упа́вши на лице своє́, поклони́ли ся Го́споду, і весе́лі верну́ли до домів своїх.

59. Соломо́на сла́ва і смерть.

Окрім сьвяти́ні Госпо́дньої будува́в Соломо́н тако́ж дім для се́бе че́рез 13 лїт, а був то дім ду́же пи́шний і вели́чний. Трон для се́бе ви́ставив вели́кий із слоне́вої ко́сти і покри́в его́ зо́лотом; на не́го виходи́ло ся по шести́ сту́пенях, на котри́х стоя́ло по пра́вім і ліві́м бо́ці 12 золоти́х львів. Тако́ж дав він зроби́ти 200 ко́пій і 300 щи́тів із щи́рого зо́лота, і завісити в до́мі своїм. Тако́ж і всї на́чиня до їдженя і питя́ у царя́ Соломо́на були́ золоті, і весь зна́ряд домови́й був із щи́рого зо́лота. Він позакладав мно́го нови́х міст: мі́сто Єрусали́м обвів му́ром доокола і украси́в так, що оно́ перевиша́ло свое́ю красото́ю ма́ло що не всї міста́. Ца́рство Соломо́на розтяга́ло ся від рікы Евфрата аж до грани́ць Єги́пту. — Цар той жив в супоко́ю зі всї́ми сусі́дними царя́ми і на́родами; ко́ждий Ізраілитя́нин жив без бо́язни і щасли́во. Бли́зькі і дале́кі царі ока́зували Соломо́нови честь і присила́ли дару́нки. Цари́ця Са́ви зачу́ла о сла́ві Соломо́на, і прі́хала з дале́кого краю, аби́ пізна́ти его́ му́дрість. Соломо́н перевиша́в бога́тствами і му́дростию всїх царів землі.

Хоть так вели́кою сла́вою і му́дростию відзнача́в ся Соломо́н, одна́к сумни́й був коне́ць є́го́ життя́. Він бо взяв собі́ жінки́, насу́ротив при́казу бо́жого, зноме́жи пога́ньских на́родів, і че́рез них відверну́ло ся се́рце є́го́ від Бо́га, бо з любо́ви для жіно́к свої́х збудува́в сьвятині́ болвана́м, і позво́лив на то, щоби́ в них болвана́м принóшено же́ртви. За́для то́го розгні́вав ся Го́сподь на не́го і рек: »Тому́, що ти учини́в се, а не берíг завíта мóго і за́повідий моїх, то розíрву ца́рство твоє́, і дам є́го́ слузí твóму. Два поколíня одна́ко дам си́нови твóму, за́для Дави́да, отця́ твóго«. Від тепе́р шири́ло ся зага́льне зіпсуте́ обича́їв; підноси́ли ся про́тив короля́ бу́нти, на́рід був незадово́лений за́для вели́ких пода́тків, ца́рство клони́ло ся до упа́дку. Се́ред тих бід уме́р Соломо́н, царствува́вши 40 лїт, і зіста́в погре́баний в Єрусали́мі.

ДЇЛ ЧЕТВЕРТИЙ.

Зближа́юче ся па́дение на́рода ізра́їльського.

Від Ровоа́ма (975) до Ісу́са Христа́.

---

60. По́дїл ца́рства.

По сме́рти Соломо́на зійшо́в ся весь Ізра́їль, і рек до Ровоа́ма, си́на Соломо́нового: «Оте́ць твій вложи́в на нас ду́же тяжке́ ярмó; ти тепе́р улегчи́ нам се, а бу́демо тобí вірно служи́ти». Ровоа́м сказа́в їм прийти́ за три днї по ві́дповідь. Тимчасóм скли́кав ста́рших, що були́ в ра́дї отця́ є́го́, і спита́в ся їх о ра́ду. Ра́дні сказа́ли: «Коли́ ви́слухаєш про́сьбу на́рода і бу́деш до них мóвити ла́гідні слова́, то бу́дуть слу́гами твоїми по всї днї.» Але він не услу́хав ра́ди ста́рших і нато́мість ра́див ся моло́диків, що з ним в розпу́стї були́ ви́ховані. А сї сказа́ли до не́го: «Так ска-

жи́ на́родови: Оте́ць мій вложи́в на вас ярмо́ тяжке́, а я ще прило́жу до ярма́ ва́шого, щоби́ було́ ще тя́жше; оте́ць мій бив вас бича́ми, а я вас бу́ду сі́чи́ скорпіо́нами».

Коли́ тре́тього дня прийшо́в весь на́рід до Ровоа́ма, мо́вив Ровоа́м до не́го пі́сля ра́ди моло́диків. А коли́ на́рід ті тверді слова́ учу́в, ста́ло ся, що 10 поколі́нь відпа́ло від не́го і ви́брало собі́ царе́м Єровоа́ма, котри́й був уря́дником Соломо́новим; а при Ровоа́мі оста́ли ся лише́ два поколі́ння: Юди і Вениями́на. Від то́го часу́ поді́ли́в ся на́рід ізра́їльский на два ца́рства. Бі́льше ца́рство Єровоа́ма зва́ло ся ізра́їльским і ма́ло столи́цею Сама́рию; ме́ньше ца́рство называ́ло ся ю́дським і ма́ло столи́цею Єрусали́м.

З то́го по́ді́лу показа́ли ся за́раз сумні́ на́слі́дки. Єровоа́м, цар ізра́їльский, боя́в ся, щоби́ на́рід не наверну́в ся наза́д до до́му Дави́дового, коли́ бу́де ходити́ до Єрусали́ма до це́ркви, проте́ поста́вив два золоті́ те́льці, одно́го на пі́вночи а дру́гого на полу́дни краю́ і рек: «Ото́ бог и́ твої, Ізра́їло, що тебе́ ви́вели з землі́ єги́петскої». Звів прото́ на́рід і склони́в єго́ до болванохва́льства, і від тепе́р на́рід покланя́в ся тим тельця́м.

Ровоа́м, цар ю́дський, не мо́гучи стерпі́ти відді́лення 10 поколі́нь, і намага́ючись розді́лене ца́рство водно́ сполучи́ти, воюва́в ці́ле своє́ жите́ про́тив Єровоа́ма. Наслі́дники тих двох царі́в ве́ли тако́ж з собо́ю безпереста́нну війну́, і взива́ли ча́сто сторо́нні на́роди пога́нські на по́міч про́тив се́бе. Царі́ ізра́їльскі по на́йбільшій ча́сти жи́ли беззако́нно пе́ред лице́м Го́спода, і приводи́ли до гріха́ свої́х підда́них. Але і царі́ ю́дські чини́ли зле пе́ред Го́сподом, бо впада́ли що раз бі́льше в болванохва́льство, і че́рез при́клад свій склони́ли ме́шканців землі́ ю́дської, що і они́ кла́няли ся болвана́м пога́ньским.

I.

ПОСТЕПЕННЕ ПАДЕНЄ ЦАРСТВА ІЗРАЇЛЬСЬКОГО.

61. О пророках. Бог зсилає пророка Ілию.

(912 перед Ісусом Христом).

Господь Бог, не перестаючи взивати царів і народ до поправи, посилав від часу до часу мужів сьвятих, т. є. пророків. Они то загрівали народ як найбільше до того, щоби каяв ся своїх гріхів і ствердкали своє боже післанництво чудами. Їм обявив також Бог много річий, що мали стати ся в будучности, особливо о приходї Христа Спасителя, о Его рождествї, житю, муках, і хвалї, що они дуже точно і подрібно предсказували.

Одним з тих пророків був Илия. Він жив за часів царя Ахава, котрий був найгіршим зпомежи всїх царів ізраїльских. На доповненє своєї неправедности взяв він собі жену з роду поганьского, именем Єзавель, збудував сьвятиню божкови Ваалови, і поклікав 450 жрецїв поганьских, щоби сповняли служьбу; сьвященників же правдивого Бога казав позабивати. Илия отже, станувши перед ним, сказав: «Жие Господь Бог Ізраїля; в ті літа не спаде дощ анї роса, аж доки не скажу». Розгнївав ся зате Ахав і хотїв Илию убити. Тому сказав Бог до Илиї: «Відійди звідси, а іди на схід сонця і скрий ся над потоком Хоратом, що впадає в Йордан, і там пий з потока воду, а крукам Я приказав, щоби тебе там живили». Илия пішов і учинив після слів Господних. Круки приносили му хлїб і мясо рано і вечером, а воду пив з потока Хората. «За якийсь час висох і потік Хорат. Господь сказав до Илиї: «Встань і іди до міста Сарепти, в краю Сидонцїв, бо Я там приказав одній вдові, щоби тебе живила». Илия встав і пішов до Сарепти. А коли прийшов до воріт міских, узрів невісту вдову, збираючу дрова. Утомлений сказав до неї: «Дай менї тро-

хи напи́ти ся». А коли́ она́ ішла́ принести́ води́, кли́кнув за не́ю: «Принеси́ мені́, про́шу тебе́, і ку́сник хлі́ба́». Она́ відповіла: Як Бог жив, не ма́ю хлі́ба, лише́ тро́ха муки́ в горшку́ і тро́ха оли́ви в ба́ньці: отсе́ збира́ю дро́вець, щоб упечи́ з то́ї одроби́ни для се́бе і для сі́на мо́го, а коли́ то зі́мо, то з го́лоду помре́мо». До не́ї сказа́в Ілия́: Не бій ся, а́ле іди́ і зроби́, як ти сказа́ла; насампере́д спечи́ для ме́не паланиці́ю, а відта́к для се́бе і для сво́го сі́на. Бо сказа́в Го́сподь Бог Ізра́іля: горне́ць муки́ не уменши́ть ся, а́ні ба́нька оли́ви не убу́де аж до дня, в котрім Го́сподь спу́стить дощ на зе́млю». Вдова́ пішла́ і зроби́ла, як їй сказа́в Ілия. І від то́го дня муки́ в горшку́ не уменша́ло ся, і оли́ви в зба́нку не убува́ло.

Ста́ло ся відта́к, що син то́ї вдови́ занеду́жав і умер. Тогди́ Ілия помоли́в ся до Бо́га: «Го́споди Бо́же мій, мо́лю Тя, щоби́ верну́ла ся душа́ хло́пця до тіла его́!» А Го́сподь ви́слухав моли́тву слуги́ сво́го і хло́пець ожи́в. Потім сказа́ла невіста до Ілиї: «Тепе́р ба́чу, що ти муж бо́жий, а сло́во Го́спо́дне в уста́х твоїх есть правди́ве.»

62. Же́ртва Ілиї.

Че́рез три ро́ки і шість мі́сяців не па́дав дощ в земли́ ізра́ільскій, лю́ди і ско́ти терпі́ли бога́то від спра́ги і го́лоду. Коли́ж лю́ди ста́ли навертати ся до Бо́га, сказа́в Го́сподь до Ілиї: «Іди́, і покажи́ ся Аха́вови, бо дам дощ на зе́млю». Пішо́в о́тже Ілия́. Коли́ Аха́в его́ поба́чив, сказа́в в гнівї до не́го: «Чи то ти непокоїш Ізра́іля?» Ілия́ відповів: «Не я то непоко́ю Ізра́іля, а́ле ти і дім отця́ тво́го, що оста́вили Го́спода Бо́га ва́шого, а пішли́ за Ваа́лом, бо́жком ва́шим. Одна́к тепе́р збери́ весь на́рід ізра́ільскій на горі́ Ка́рмил і 450 жреців Ваа́ла». Аха́в учини́в так, як Ілия́ мо́вив.

Ілия́ ви́ступив пе́ред весь на́рід і сказа́в: «Я сам оде́н проро́к Го́спода, а проро́ків Ваа́ла есть 450. Да́й-

те нам два воли́: они́ най собі́ ви́беруть одного́, а розрубáвши єго́ на ку́сні, най єго́ на дрова́ вло́жуть, а́ле най огню́ не підкладáють, і най взиваю́ть богів своїх; а я такóж розрубáю вола́, вложу́ на дрова́, і не підкладáючи огню́ бу́ду взивáти Гóспода мóго; а Бог, котри́й ви́слухає і спу́стить огóнь з нéба на жéртву, той есть Бóгом правди́вим». Весь нáрід згоди́в ся на се.

Жерцї Ваáла взя́ли вола́ і розрубáли єго́ на ку́сні; положи́ли відтáк на жертівни́к, скака́ли в округи́ єго́ і взива́ли Ваáла від рáна аж до полу́дня, мовлячи́: «Ваáле, ви́слухай нас!» Але не озвáв ся нїхто́. А коли́ вже було́ полу́дне, насьміва́в ся з них Илия́ мовлячи́: «Кли́чте дýжшим гóлосом, Ваáл, ваш бог, пéвно з ким розмовля́є, або́ есть в дорóзї, або́ спить; кли́чте, щоб єго́ збуди́ти». Кли́кали óтже гóлосом ще сильнїйшим і різали ся по обичáю свóму ножáми і кóпіями, так що аж крóвю обливáли ся. Так бідили ся аж до вéчера, а нїхто́ не ви́слухав їх моли́тви.

Тогди́ сказáв Илия́ до всéго нáрода: «Підїть до мéне». Коли́ нáрід приступи́в до нéго, взяв 12 кáменїв (пíсля дванáйцяти поколїнь синíв Якова), збудувáв з них жертівни́к і прокопáв рів вкóло нéго, розрубáв вола́ на ку́сні, вложи́в на дрова́, і казáв ля́ти вóду на жéртву і на дрова́; так що аж рів кóло жертівника́ був пóвен водú. А приступи́вши пéред жертівни́к, Илия́ моли́в ся так: «Гóсподи Бóже, покажи́ нúнї, що Ти сей Бóгом Ізраíля, і що я, слугá Твій, учини́в все пíсля прúказу Твóго. Ви́слухай менé Гóсподи щоби́ пізнáв сей нáрід, що Ти є Бог, і щоби́ наверну́в ся до Тéбе». І о дúво! з нéба спав огóнь від Гóспода Бóга, пожéр жéртву, дрова́ і кáменї, і ви́сушив нáвіть вóду, що була́ в ровї. Коли́ се побáчив нáрід, упáв на лицé своє́, кли́чучи: «Гóсподь той есть Бóгом! Гóсподь той есть Бóгом!» Илия́ приказáв лю́дям спійма́ти всї жерцíв Ваáлових і поубивáти їх.

Відтáк ви́йшов Илия́ на верх горú Кáрмиля і нахили́вши ся до землї моли́в ся. І от вели́ка хмáра ви́ступила з мóря. Почíм нéбо затьми́ло ся і вкри́ло

ся хма́рами, наста́в ві́тер і спав вели́кий дощ на зе́млю.

63. Гріх Аха́ва і Езаве́лї, і ка́ра.

Аха́в мав пала́ту в Єзра́елї, а по́біч се́ї пала́ти мав Ізраїлитяни́н Навуте́ї свою́ ви́нницю. Одно́го дня сказа́в Аха́в до Навуте́я: «Дай менї твою́ ви́нницю, бо сеть бли́зько мо́го до́му, а я дам тобі зато ви́нницю ли́пшу, або́, коли́ во́ля, срібла ті́лько, кі́лько она́ ва́рта». Навуте́ї не приста́в на то, бо в за́конї Мойсе́я було́ забороне́но продава́ти спа́дщину по ро́дичах. Аха́в прийшо́вши до до́му розгнїва́ний, ки́нув ся на свою́ посте́лю і не їв нїчо́го. Прийшла́ до не́го жі́нка его́ Єзаве́ль і запита́ла: «Чого́ засмути́ла ся душа́ твоя́ і чому́ не їш?» Аха́в розповів їй причи́ну сво́го смо́тку. Она́ потїша́ла его́ і написа́ла лист в і́мени Аха́ва до старши́ни то́го мі́ста тако́го змі́сту: «Підмо́вте двох злих чоловіків про́тив Навуте́я, котрі би на него несправедли́во свідчи́ли і сказа́ли, що він хули́в Бо́га і царя́. Зато осудіть его́ і укамену́йте!» Ста́ло ся так, як Єзаве́ль бажа́ла. Укаменова́но неви́нного Навуте́я, і пси лиза́ли кров его́.

Коли́ се учу́ла Єзаве́ль, сказа́ла до Аха́ва: «Возьми́ собі тепе́р ви́нницю Навуте́я, бо він вже не жи́е.» Аха́в пішо́в до ви́нницї Навуте́я, щоби́ її взяти в посі́данє. Але Ілия́ на прика́з Го́спода ви́йшов сму́ назу́стріч і сказа́в до не́го: «Так мо́вить Го́сподь: Ти уби́в неви́нного і поті́в несправедли́во чужу́ вла́сність. На тім мі́сці, на котрім лиза́ли пси кров Навуте́я, бу́дуть тако́ж лиза́ти кров твою́. Єзаве́ль же зі́дять пси під му́ром мі́ста Єзра́еля».

І сповни́ли ся слова́ Ілиї. Бо в три лїта́ потім був Аха́в в би́тві тя́жко ране́ний, і кров его́ сплива́ла на віз, а пси лиза́ли ї́ опі́сля. По яки́мсь часі став Іу́й царе́м і приїхав до Єзра́еля; тогди́ Єзаве́ль, жі́нка Аха́вова, учу́вши о его́ прії́здї, помалюва́ла лице́ своє́ бі́ли́лом, прикраси́ла го́лову свою́, одягну́ла ся свя́то́чно і споглядала че́рез ві́кно на Іу́я, що саме́ тогди́

бі́ли́лом, прикраси́ла го́лову свою́, одягну́ла ся свя́то́чно і споглядала че́рез ві́кно на Іу́я, що саме́ тогди́ ві́зджа́в в горо́дскі воротá. Коли́ Іу́й ї побачив, сказа́в до слуг своїх: «Ски́ньти ї на доли́ну». Ї ски́нули, і змочи́в ся мур міста кро́вю ї, а пси прийшли́ і зі́ли ї тїло.

64. Проро́к Єлисе́й.

На при́каз Бо́жий помаза́в Ілия́ сьв. оліє́м Єлисе́я на сво́го наслі́дника і сей ба́чив, як Го́сподь Бог на во́зї огне́ннім і кі́ньми огне́нними взяв Ілию́ ви́хром до се́бе. Дух Ілиї спочи́в на Єлисе́ю.

Придари́ло ся, що Єлисе́й ішо́в в Ве́тиль, де відда́вано покли́н те́льцеви, а ді́ти ви́йшли з міста і насьміва́ли ся з не́го кли́чучи: «Іди́ ли́сий, іди́!» Єлисе́й, оберну́вши ся, прокля́в їх в има́ Госпо́дне, і в тій хви́ли ви́пали дві медведи́ці з лі́са і розде́рли 42 ді́ти́й.

По якімсь часї уздоровив Єлисе́й чуде́сним спо́собом Неема́на, хоро́брого і бога́того ге́тьмана царя́ сири́йского. Неема́н був ці́лий покри́тий стру́пами. У жени́ его́ була́ на послу́зї бі́дна ізраїльска дїви́ця, котру́ взя́ли були́ в нево́лю до Си́риї. Та о́тже дїви́ця сказа́ла одно́го дня до па́нї своєї: «Щоби́ то пан мій був у проро́ка Бо́жого, котри́й єсть в Самари́ї, пе́вно ви́здоровів би від стру́пів, котрі ма́є». Учу́вши Неема́н сю бе́сїду, поїхав з кі́ньми і воза́ми до Самари́ї і ста́нув пе́ред дверми́ до́му Єлисе́я. Єлисе́й ви́слав до не́го слугу́, котри́й ему́ сказа́в: «Іди́ і обми́й ся сім разі́в в Йордані́, а бу́деш очи́щений!» Неема́н пішо́в, уми́в ся сім разі́в в Йордані́ і був очи́щений. Верну́в, ся за́для то́го до му́жа бо́жого і ста́нувши пе́ред ним, сказа́в: «Дійсно дізна́в ся я, що нема́є і́ншого Бо́га на ці́лій земли́, о́крім одно́го Бо́га ізраїльского; прошу, возьми́ від ме́не зато́ подару́нок». Одна́кож Єлисе́й не хотів нїчо́го прийняти.

Коли́ Неема́н був вже в доро́зї, побі́г за ним слуга́ Єлисе́я, і́менем Гіе́зий, а дігна́вши его́ рек: «Пан мій приказа́в мені сказа́ти тобі́: от що лишé прийшли до ме́не два молодці́ з гори́ Ефре́м, сини́ (у́ченики)

Immaculate Conception School
2222 GRAYLING AVENUE
HAMTRAMCK, MICHIGAN

проро́чі; дай їм оде́н тала́нт срібла (оде́н тала́нт ма́є в со́бі пове́рх 600 дол..) і дві о́дежі відмінні.» Неéман сказа́в: «Ра́дше дам два тала́нти і дві о́дежі». Верну́вши ся Гіе́зий з тим подару́нком до до́му, схова́в его́ і ста́нув пе́ред па́ном своїм. Єлисе́й, поба́чивши его́, сказа́в: «Зві́дки іде́ш Гіе́зие?» Той відпові́в: «Нїгдé не ходи́в слу́га твій». На лож таку́ розгні́вавши ся, сказа́в Єлисе́й: «Чи дух мій не був притім, як Неéман ско́чив з во́за і ішо́в тобі назу́стріч? Тепе́р о́тже ти взяв срібло, щоби́ купи́ти оли́вний сад і ви́ннищю, ві́вці і воли́, бу́деш ма́ти слу́ги і слу́жниці; а́ле і стру́пи Неéмана прилягнуть до те́бе і до пото́мства твого по ві́ки.» За́раз став Гіе́зий обло́жений стру́пами на ці́лім ті́лї.

Найви́ще слáви досьві́дчив Єлисе́й по сме́рти свої́й. Ста́ло ся, що по яки́мсь часі́, коли́ Єлисе́й був умéр, розбі́йники моави́тські напа́ли на зе́млю. Саме́ тогди́ яки́сь лю́ди хова́ли умерло́го недале́ко від гро́бу Єлисе́я. А поба́чивши розбі́йників, вки́нули зі страху́ умерло́го до гро́бу Єлисе́я. Ско́ро той умерли́й діткну́в ся ко́стий Єлисе́я, ожи́в і встав на но́ги.

65. Проро́к Йо́на.

(826 пе́ред Ісу́сом Христо́м).

По сме́рти Єлисе́я візва́в Го́сподь Йо́ну, проро́ка, щоби́ наверта́в пога́нців до правди́вого Бо́га. Нине́вія, мі́сто вели́ке, столи́ця ца́рства ассири́йского, було́ по́вне зло́би і гріха́. Рек о́тже Го́сподь Бог до Йо́ни проро́ка: «Іди́ до Нине́вії і проповіда́й там пока́яніе!» Йо́нї не сподо́бав ся той при́каз Госпо́дний, він пішо́в на бе́рег мо́ря, знайшо́в там кораблі́, що плив до Та́рсису в Іспа́нії, і вступи́в на него́, щоби́ утечи́ від лиця́ Бо́жого. Го́сподь Бог зісла́в за́для того́ вели́кий ві́тер на мо́ре, так що кораблі́ ма́ло що не розби́в ся. Налика́ли ся кораблі́ники і викида́ли з корабля́ ре́чи в мо́ре, щоби́ улегши́ти кораблеви. В тій бі́дї ко́ждий моли́в ся о ратунок до сво́го Бо́га.

Йо́на спав сном твердим. Приступи́вши до не́го, сказа́в сму́ керма́нич: «Як же ти мо́жеш тепе́р спа́ти? Встань, моли́ ся до Бо́га сво́го, а мо́же зми́лує ся і ми не поги́немо». Коли́ одна́кож бу́ря не мина́ла, сказа́ли корабе́льники: «Бу́демо кида́ти кістки́, а дові́даємо ся, хто ви́нен, що се нещасте на нас прийшло́». Ки́нули кістки́, і же́реб пав на Йо́ну. Йо́на призна́в ся пе́ред корабе́льниками до гріха́ сво́го і сказа́в: «Возьмі́ть мене́ і вки́ньте до мо́ря, а успокої́ть ся мо́ре; бо я зна́ю, що за́для ме́не бу́ря та вели́ка прийшла́ на вас». Корабе́льники не хоті́ли зразу́ се́го зроби́ти; они́ хоті́ли є́го охорони́ти, і роби́ли зі всіх сил весла́ми, щоби́ приста́ти до бе́рега і Йо́ну там ви́садити; а́ле мо́ре бу́рило ся що ра́з сильні́йше. Взяли́ о́тже є́го і вки́нули в мо́ре, котре́ за́раз успокої́ло ся. Го́сподь Бог само́ тогди́ наді́сла́в вели́ку ри́бу (ки́та), котра́ поглоти́ла Йо́ну. І був Йо́на в животі́ ри́би че́рез три дні і три но́чи. Моли́в ся там о по́міч до Го́спода Бо́га, і Бог ви́слухав є́го. На при́каз Госпо́дний ви́кинула є́го ри́ба тре́того дня на суху́ зе́млю.

Го́сподь сказа́в до Йо́ни дру́гий раз: «Встань і іди́ до Ниневії, і наверта́й на́рід до пока́яння». Йо́на повину́ва́в ся і пішо́в до Ниневії. А Ниневія було́ мі́сто вели́ке на три дні хо́ду. Отже Йо́на, прийшо́вши до мі́ста, ходи́в по ни́м і кли́кав: «Ще со́рок днів, а Ниневія бу́де в ру́їну обе́рнена». Ниневитя́ни ува́рили тим слова́м, наложи́ли на се́бе піст і поку́ту, убра́ли ся в верете́ (оде́жі поку́тні) і посипали го́лови по́пелом від царя́ аж до на́йбідні́йшого чоловіка. Поба́чив Го́сподь Бог, що наверну́ли ся з зло́ї доро́ги; зми́лував ся і відверну́в від них зло, яки́м їм був загрози́в.

Йо́на ви́йшов з мі́ста, і сі́в на схід со́нця, щоби́ диви́ти ся, що бу́де дія́ти ся з мі́стом. А коли́ поба́чив, що Го́сподь Бог прости́в мі́сту, розсе́рдив ся ду́же і наріка́в. Го́сподь Бог хотя́чи показа́ти Йо́ні, що несправедли́во гні́ваєсь, приказа́в, щоби́ над головою́ Йо́ни ви́росла широколи́стна ти́ква і заслоню́вала

єго́ тінию своє́ю. Йо́на ра́дував ся з то́го ду́же. На дру́гий день післа́в Го́сподь червака́, що підгри́з ти́кву, і всохла́. Коли́ зійшло́ со́нце, наказа́в Го́сподь ві́яти те́плому і пали́чому ві́трови, а со́нце пекло́ Йо́ну в го́лову, так що аж умлїва́в. То́ю приго́дою був так згри́жений, що бажа́в сме́рти. Тогди́ рек Го́сподь до не́го: «Що, ти жа́луєш ти́кви, до котро́ї зро́сту ти не причини́в ся і котра́ одно́ї но́чи ви́росла а дру́гої всо́хла; а Я не мав би прости́ти Нине́вії, мі́сту вели́кому, в котрім жи́е бі́льше як 120,000 ді́тий, котрі́ не зна́ють розріжни́ти до́брого від зло́го, не вчисля́ючи множества́ худо́би?»

Тридне́вне пробу́ване Йо́ни в че́реві ки́та і єго́ освобо́дженє тре́того дня прообра́зувало тридне́вне пробу́ване Ісу́са Христа́ в гро́бі і Єго́ воскресе́нє в тре́тий день.

Пе́ред Бо́гом не мо́жна а́ні скри́ти ся, а́ні утечи́, бо Бог є всевіду́чий і всемогу́чий.

Бог проща́є ка́ючому ся гріши́никови, бо є мило-се́рний.

66. Упа́док ца́рства ізра́ільского; нево́ля ассири́йська.

(722 пе́ред Ісу́сом Христо́м).

Го́сподь Бог не переста́в зсила́ти сьвяти́х проро́ків до на́роду ізра́ільского, котрі́ сло́вом і прими́ром наверта́ли єго́ до пока́яня; а́ле тої па́рід става́в ся що ра́з гі́ршим і служи́в чужи́м бога́м. Нада́рмо грози́ли єму́ проро́ки страшли́вим су́дом Бо́жим. Аж напо́слїд ви́черпала ся терпели́вість Бо́жа і наступи́ла стро́га ка́ра. Сальманаса́р цар, ассири́йський, напа́в несподі́вано з вели́ким ві́йском на зе́млю ізра́ільску, обсади́в Сама́рию, столи́цю ца́рства ізра́ільского, а по трох лїта́х здобу́в єї при́ступом і забра́в на́йбільшу часть лю́дности з собо́ю в нево́лю ассири́йску.

Сальманаса́р спрова́див до ві́длюдненого ізра́ільского краю́ пога́н. Они́ зміша́ли ся пово́ли з пози-

ста́вшими Ізраїлитя́нами, утвори́ли з ни́ми оде́н на́рід і зва́ли ся, від міста Сама́рії, Самаря́нами. Ві́ра Самар'і́н була́ мішани́ною ві́ри пога́ньської і жидівської. За́для то́го нена́видїли їх ме́шканці ца́рства ю́дського, котрі́ від тепе́р прозива́ли ся ра́до Юде́ями або́ Жида́ми.

Сї, що були́ діста́ли ся до нево́лї ассири́йскої, не верну́ли вже до своє́ї землї, і ца́рство ізра́їльске на все упа́ло.

67. Пра́ведний Това́т.

Го́сподь Бог не оста́вив тих нещасних, що страда́ли в нево́лї ассири́йскій, без до́казів своє́ї вітцівскої опі́ки; а оде́н з таки́х до́казів дає нам істо́рія Това́та, що жив в любо́ви і бо́язни Бо́жій. Бу́дучи ще дитя́тем, стерїг ся він това́риства безбо́жних, і жив пі́сля за́кону бо́жого. Дав ему́ о́тже Го́сподь таку́ благода́ть, що він сподо́бав ся царе́ви Салмана́сареви, був его́ купцем і міг ходи́ти і чини́ти пі́сля своє́ї во́лї. Ходи́в о́тже до всіх, що ра́зом з ним були́ в нево́лї, потїша́ючи їх і спомага́ючи їх із сво́го майна́, на скі́лько его́ ста́ло. Голо́дних годува́в, на́гих одяга́в, уме́рлим і во́йтим справля́в похоро́ни.

Коли́ поме́р цар Салманаса́р, був по нїм его́ син, Сенна́херим. Това́т не найшо́в ла́ски пе́ред лицем его́. Лю́тий Сенна́херим гно́бив і забива́в мно́го Ізраїлитя́н. Това́т, котри́й боя́в ся Бо́га бі́льше нїж царя́, скрива́в тїла уби́тих в до́мі своїм і греба́в їх о пі́вночи. А коли́ о тім звіщено царе́ви, каза́в его́ цар уби́ти і забра́ти все майно́ его́. Това́т утїк проте́ з женою і си́ном і скрива́в ся. Але по 45 днях уби́ли царя́ вла́сні его́ си́ни, і Това́т верну́в ся до до́му і відобра́в все майно́ сво́е.

Але гно́блене Ізраїлитя́н не устава́ло. Това́т роздава́ нещасним ма́йже все своє́ майно́, і греба́в уби́тих як пе́ред тим. Одно́го дня, верну́вши до до́му утомлений гре́банем тїл, положи́в ся під сті́ною і усну́в.

А з гнїздá ластівóчого упáв гній горя́чий на óчи єгó і осліпи́в єгó. Тови́т не нарікáв на Гóспода, що слїпотá упáла на нéго, áле незру́шений тривáв в бóязни Бóжій. Він збіднів, лишé жíнка єгó Анна ходи́ла що день на ткáцку робóту, і з прáцї рук своїх живи́ла єгó. Одногó разу́ принесла онá козля́ до дóму, котрé дістáла за робóту. Тови́т, учу́вши гóлос козля́ти, убоя́в ся, чи дáтель сам не набу́в єгó непрáведним спóсобом і сказáв: «Уважáйте, щоби́ не булó крáдене. Верні́ть єгó властúтелеви, бо не годи́ть ся крáденого їсти абó дотикáти ся». Затé настáла на нéго жíнка єгó, хоть дóбра, áле не досúть розважна невíста, і взялá єму́ дорікáти; áле він не сéрдив ся, лúше зітхну́вши, молúв ся до Гóспода.

Тови́т досьвідчúвши рíжних терпíнь, гадáв, що небáвком умрé. Завізвáв óтже пéред сéбе сúна свóго Товію і прощáючи ся з ним, давáв єму́ вітцíвскі напóмнення і наўки. Мéжи íншими сказáв до нéго:

«Чéрез всї днї житя́ твóго май на пáмяти Гóспода Бóга; а стережи́ ся, щоби́ ти на гріх не призвóлив, і не переступáй зáповідий Гóспода Бóга нáшого».

«Колú хто для тéбе рóбить яку́ робóту, зáраз дай єму́ затé заплáту. Чогó не лю́биш, щоби́ тобí дру́гий чинúв, глядú, щоб і ти не чинúв дру́гому».

«Давáй мúлостиню з майна́ свóго. Колú бу́деш мáти богáто, давáй богáто; колú бу́деш мáти мáло, то і з малóго давáй рáдо».

Молодúй Товія звóрушений тúми словáми, відповíв вітцю́ свóму: «Отче! все, що ти менї приказáв, учиню́.»

68. Пóдорож молодóго Товíї.

Дáвши сúнови наўки і перестороги, післáв єгó отéць в дорóгу досúть далéку до мíста Рáги в краю́ медíйскім, щóби там відобрáв від Гаваїла вúжичені грóші. Закúм однáк молодúй Товія пішóв в дорóгу, мав собí пошукáти якóго вірного товáриша до дорóги.

За́для то́го ви́йшов шука́ти тако́го чолові́ка, і найшо́в кра́сного молодця́, припоя́саного і гото́вого до доро́ги. Не знав він, що то був а́нгел Бо́жий Рафаї́л; поздорови́в єго́ і рек: «До́брий моло́дче, чи зна́єш ти доро́гу, що веде́ до Раги?» Молоде́ць відповів: «Зна́ю». Молоди́й Товія взяв єго́ з собо́ю до вітця́, котри́й сказа́в до не́го: «Чи мо́жеш ти попрова́дити сі́на мо́го до Гаваї́ла в Ра́ги?» Ангел рек: «Я єго́ заведу́ і приведу́ наза́д до те́бе». А стари́й Товит, відповіда́ючи, сказа́в: «Іді́ть же щасли́во, і Бог най бу́де з ва́ми в доро́зї ва́шій, а а́нгел Єго́ нехай іде́ з ва́ми».

Пе́ршого нічлі́гу прийшли́ до рікы́ Ти́гра. Товія вліз в во́ду, щоби́ уми́ти но́ги свої; а ось ви́йшла вели́ка ри́ба і хотї́ла єго́ поже́рти. Товія перестра́шив ся, і кли́кнув, мовлячи́: «Па́не, ки́дає ся на ме́не!» Ангел сказа́в до не́го: «Ухва́ти сї́ сьмі́ло, і ви́тягни на бе́рег». А коли́ се учинив, сказа́в до не́го а́нгел: «Розріж сю ри́бу, а се́рце сї́, жовч і утро́бу схова́й собі́; придасть ся она́ на лїк». Товія услу́хав се́ї ра́ди; спік потім сї́ мя́со, а чого́ не зїли, взяли́ з собо́ю на доро́гу.

Коли́ по доро́зї прийшли́ до мі́ста Екбата́ни, сказа́в Товія: «Де ста́нем на нічлі́г?» Ангел відповів: «Сет тут муж, і́менем Рагуї́л, твій свояк; у не́го перебу́дем ни́нї. Він ма́є доньку́, і́менем Са́ру, проси́ сї́ у вітця́, а віддасть тобі́ за жену́.» На се відповів Товія: «Чув я, що она́ була́ вже віддава́на за семо́х мужів, і всїх їх дия́вол мав замучити. Бою ся, щоби́ і менї́ се не ста́ло ся, а так як я одинако́м у ро́дичів мої́х, щоб я їм не завда́в велико́го жалю́ і нестав ся причи́ною їх сме́рти». То́гди сказа́в ему́ а́нгел Рафаї́л: «Злий дух ма́є си́лу лише́ над таки́ми, що, в супру́жество вступа́ючи, Бо́га від се́бе і від се́рця сво́го відкида́ють, а ті́лько по́хотям своїм віддаю́ть ся. Але коли́ ти сї́ во́зьмеш за жену́, ви́тривай че́рез три дні з не́ю в моли́тві, а дия́вол усту́пить».

Вступи́ли до Рагуї́ла, котри́й прийми́в їх з ра́достию. Ско́ро ему́ Товія дав ся пізна́ти, ки́нув ся

Раґуїл Товії на шию, цілува́в єго́ з плаче́м, і сказа́в: «Будь благослове́н, си́ну, мій, бо єси́ си́ном че́сного і до́брого чолові́ка». Анна, жена́ єго́, і Са́ра, їх донька́, пла́кали тако́ж. Потім проси́ли їх, щоби́ усі́ли до обі́ду; а́ле Товія сказа́в на то: «Я тут ни́нька їсти а́ні пи́ти не бу́ду, до́ки не ви́слухаєш пе́рше про́сьби моєї і не приобіцяєш да́ти менї за жену́ Са́ру, доньку́ свою́». Раґуїл відтяга́в ся і жа́дної ві́дповіди не дава́в прося́чому. На то сказа́в а́нгел: «Не бій ся да́ти сї за не́го, бо він бої́ть ся Бо́га, і єму́ ма́є діста́ти ся донька́ твоя́». Раґуїл о́тже зізво́лив, а взя́вши пра́ву ру́ку доньки́ своєї, покла́в сї в праву́ ру́ку Товії, мовлячи́: «Бог Авраа́мів, Іса́аків і Яковів най бу́де з ва́ми; той най вас зду́чить, і най благослове́нь-ство своє́ сповни́ть над ва́ми!» Потім усі́ли і їли. Товія ви́тривав з Са́рою три днї на моли́тві, і дия́вол уступи́в. На про́сьбу Товії пішо́в а́нгел до Раг, а відобра́вши гро́ші, верну́в ся домів.

69. По́ворот Товії.

Коли́ мину́ло днів чотирна́йцять, сказа́в Раґуїл до Товії, зя́тя сво́го: «Оста́нь ся тут ще, а я пішлю́ посланця́ до вітця́ тво́го, спита́ти о здоро́вле єго́.» Одна́кож Товія не хотів оста́ти, мовлячи́: «Я зна́ю, що оте́ць мій і ма́ти моя́ тепе́р числя́ть днї, і жу́рять ся про ме́не». Раґуїл дав єму́ о́тже Са́ру і полови́ну все́го майна́ сво́го, і поблагослови́в їх на доро́гу. Коли́ були́ з по́воротом на полови́нї доро́ги, сказа́в а́нгел до Товії: «Зна́єш, як ти оста́вив вітця́ сво́го; а так ми поспіши́м напе́ред, а за на́ми най іде́ пово́ли че́лядь ра́зом з жи́нкою». Коли Товія приста́в на сю бе́сїду, сказа́в Рафаїл до не́го: «Ско́ро прибу́деш до до́му сво́го, за́раз поклони́ ся Го́споду Бо́гу, а подя́кувавши Єму́, приступи́ до вітця́ сво́го і поцїлу́й єго́. І за́раз помажи́ о́чи єго́ жо́вчию ри́бячою, котру́ з собо́ю несе́ш, а уви́дить оте́ць твій сьвітлість небе́сну, і ура́дує ся, коли́ уви́дить».

Коли́ Товія з причи́ни весїля́ ба́вив ся до́вго в доро́зї, вижида́ли его́ ро́дичі з нетерпели́востию. Ма́ти з жа́лости пла́кала і нарика́ла гі́рко. Нада́рмо потїша́в єї Това́т. Ко́ждого дня виходи́ла она́ за мі́сто на ті доро́ги, котри́ми сподіва́ла ся, що верта́ти бу́де син єї, щоби́ его́ уже́ з дале́ка приходя́чого поба́чити.

А поба́чивши его́ наконе́ць з дале́ка, за́раз спізна́ла любимого си́на сво́го, побі́гла до сво́го му́жа і сказа́ла: «Ось іде́ син твій». Слїпи́й оте́ць пода́вши ру́ку слузї́, ви́біг насу́против си́на сво́го, і підойми́вши его́, поцїлува́в его́ з жи́нкою своєю, і обо́с пла́кали з ра́дости.

Молоди́й Товія, поклони́вши ся Бо́гу і поди́кувавши Сму́, взяв жо́вчи ри́бячої і помаза́в о́чи отця́ сво́го. За пів годи́ни поча́ло більмо́ з очи́й сходи́ти, і він прозрі́в. Всї слави́ли Го́спода, а Това́т сказа́в:

«Благословлю́ Тебе́, Го́споди Бо́же Ізра́іля, що Ти мене́ покара́в і мене́ уздоровив, а ось я ба́чу си́на мо́го». По семо́х днях прибу́ла тако́ж Са́ра, і весели́ли ся всї.

Молоди́й Товія розповіда́в ро́дичам своїм всї добро́дїйства бо́жі, котрі єму́ Бог учини́в че́рез молодця́, що єго́ прова́див. Оте́ць сказа́в; «Си́ну, приду́май нагоро́ду для чолові́ка, що з тобо́ю ходи́в». — «Отче! відпові́в син — не скри́ваджу себе́, коли́ єму́ дам за всї єго́ добро́дїйства полови́ну все́го, що я з собо́ю прине́. І призва́вши єго́, взяли́ проси́ти, що би́ приня́в полови́цю все́го, що принесли́. Тогди́ сказа́в їм а́нгел та́йну: «Благослові́ть Го́спода небе́сного і пе́ред всїми живу́чими прославля́йте Єго́, бо учини́в над ва́ми милосе́рдіє своє. До́бра моли́тва з по́стом бі́льше стої́ть, нїж ска́рби зо́лота. Коли́ ти моли́в ся з плаче́м, і греба́в поме́рших, я предклада́в твою́ моли́тву Господе́ви. А позая́к ти був Бо́гу уго́дний, то тре́ба було́ щоби́ тебе́ досьвідчи́в Бог. Тепе́р же післа́в мене Го́сподь, щоб я тебе́ уздоровив і Са́ру, жи́нку си́на твого́, ви́бавив від чо́рта. Я а́нгел Рафаї́л, оде́н з семи́ а́нгелів, котрі стоя́ть пе́ред Го́сподом». Коли́ се учу́ли, настра́шили ся ду́же, і трепе́чучи упа́ли на зе́млю. Ангел сказа́в до них: «Мир вам! не бі́йте ся, лише́ благослові́ть Го́спода, бо коли́ я був з ва́ми, то був я з во́лї Бо́жої». Се сказа́вши зник з о́чий їх. Тогди́ розповіда́ли они́ всїм вели́кі і чуде́сні дїла́ бо́жі. Оте́ць і син жи́ли ще мно́го лїт в ра́дости і весе́лости, до́ки не засну́ли на ві́ки сном блаже́них.

II.

70. Посте́пенне па́даніе ца́рства ю́дского. Проро́к Іса́ія.

(760 — 700 пе́ред Ісу́сом Христо́м).

Тако́ж до ца́рства ю́дского війшло́ зіпсуте́ і бо́лванохва́льство. Проте́ зсила́в Го́сподь Бог числе́нних проро́ків, котрі взива́ли люди́й до пока́яня. І лю́ди

то́го ца́рства наверта́ли ся ча́сто в на́йбільшім сокру́шеню се́рця до Го́спода Бо́га, і служи́ли Ємý із всего́ се́рця сво́го. Одна́к се пока́яне трева́ло лише́ че́рез коро́ткий час. Длятого́ проро́ки ста́ли зі смýтком голоси́ти їм страшні ка́ри бо́жі, котрі на них небáвком ма́ли спáсти; потїша́ли їх однáк надїєю прúходу Спаси́теля, ко́трого їм Бог що ра́з ясні́йше ставля́в пе́ред о́чи.

Таки́м вели́ким проро́ком, котро́го Го́сподь Бог післáв до ца́рства юдского, був проро́к Іса́ія. Єго́ зіслáв Го́сподь Бог, щоби́ то́му на́родови невірному проповíв сї страшні нещáстя, котрі єго́ в будýчности ма́ли діткнýти. Він прорік невóлю ассирúйску і невóлю вавилóньску. Го́сподь Бог відкри́в ємý такóж ма́йже всї та́йни о Ісýсї Христї, так що коли́ їх ни́нька читáємо, то здає́ ся, як би Іса́ія жив за часíв Спаси́теля на́шого, а не 700 лїт пе́ред Ним.

Пророкува́в о Спаси́телю на примíр:

«Ото дївúця начне́ і поро́дить сúна, і назве імя́ єго́ Ємануї́л (т. є. з на́ми Бог)». (Іс. 7. 14).

«Дух Госпóдень на мéнї, че́рез котро́го мя Го́сподь помаза́в: щоби́ я обвістúв єванге́ліє убóгим; післáв мене́, щоб я лїчúв сокрушéних се́рцем і оголóшував вя́зням освобóдженє а слїпúм прозрíнє, щоб я оповідáв лїто Госпóдне прия́тне, і день запла́ти і потїшив всїх пла́чущих». (Іс. 61, 1, 2).

«Бог сам прийде́ і ви́бавить вас. Тогди́ отво́рять ся о́чи слїпúх і ýши глухúх. Тогди́ ско́чить хро́мий як о́лень, і розвя́же ся язúк нїмúх». (Іс. 35, 4—6.)

Плéчі мої́ дав я на ра́ни і щóки мої́ на битé, лиця́ мóго я не відверну́в від га́ньби заплю́вання». (Іс. 50, 6).

Жертво́ваний я, бо я сам то́го хотíв; як вівця́ на закóлене веде́н бу́де, і як ягня́ пе́ред стригýчим єго́ не видає́ го́лосу, так не отво́рить уст своїх». (Іс. 53. 7)

«На не́го на́роди упова́ти бу́дуть, і бу́де гріб єго слáвний». (Іс. 11, 10).

71. О побо́жнім царю́ Єзе́кії.

(728 — 699 пе́ред Ісу́сом Христо́м).

Ца́рство ю́дске дізна́ло як на́йстрашнійшого гні́ву бо́жого за царя́ Аха́ва. Він то, не памята́ючи на Го́спода Бо́га, прині́с на́вість ді́ти свої́ в же́ртву Мо́лохови, бо́жкови огню́; поломи́в також всі на́чиня церко́вні і замкну́в воро́та до до́му Госпо́днього. Го́сподь Бог дав єго́ зате́ в ру́ки ворогі́в єго́, і они́ уби́ли в одни́м дни 120.000 невіст, а синів і доньо́к їх пі́ймано в нево́лю.

Неба́вком потім уме́р Аха́в, а по нім став царе́м син єго́ Єзе́кія. Сей був пра́ведний і богобоязли́вий. Він приказа́в ви́вернути жертівники́ болвані́в, отвори́в воро́та до́му Госпо́днього, згрома́див сьвяще́ників і сказа́в до них: «Посьвятіть ся і ви́чистіть дім Госпо́дний. На́ші отці́ согріши́ли, що оста́вили єго́, замкну́ли две́рі, погаси́ли лямпи́, і не пали́ли в нім кади́ла, а́ні не приноси́ли жертв цілопа́леня. Проте́ звору́шив ся гнів Госпо́дний на Юде́ю і на Єрусали́м, і отці́ на́ші полягли́ від мечі́в».

Го́сподь Бог благослови́в всі по́ступки то́го побо́жного царя́ так, що за не́го зацві́ло знов ца́рство ю́дске. — Ста́ло ся, що Сенна́херим, цар ассири́йский, вступи́вши з ві́йском вели́ким до земли́ ю́дскої, обля́г місто Єрусали́м. Єзе́кія пішо́в за́раз до до́му Госпо́днього і моли́в ся Го́споду. Відта́к посла́в сьвяще́ників облечені́х в вере́ти на знак пока́яня, до Іса́ії проро́ка, проси́ти єго́, щоби́ і він моли́в ся за них до Го́спода о по́міч. Іса́ія каза́в ёму звісти́ти: «Не бій ся; Го́сподь тебе́ ви́слухав, цар ассири́йский ве́рне ся зі вести́дом до земли́ своєї і бу́де мечем уби́тий». Тої самої но́чи посла́в Го́сподь а́нгела, котри́й уби́в в та́борі Ассири́йців 185.000 мужів. Зі страхо́м поба́чив Сенна́херим дру́гого дня таке́ множество уби́тих; зараз оста́вив він Єрусали́м і верну́в з га́ньбою до земли́ своєї. Там єго́ уби́ли вла́сні сини́ єго́ мечем.

Тимчасо́м захорува́в Єзе́кія смерте́льно. На при́каз Го́спода ві́йшо́в Іса́ія до не́го і так єму́ сказа́в: «Се гово́рить Го́сподь: Розпоряди́ в до́мі своїм, бо умре́ш». Єзе́кія перел'я́к ся, оберну́в лице́ своє́ до сьвяти́нї, і моли́в ся до Го́спода, з плаче́м вели́ким. Го́сподь гля́нув на слугу́ сво́го: бо ле́дво Іса́ія опусти́в дім ца́рский, сказа́в до не́го Го́сподь Бог: Верни́ ся і скажи́ Єзе́кії: «Се гово́рить Го́сподь Бог: Я чув моли́тву твою́ і ба́чив сле́зи твої. По трох днях бу́деш здоро́в і піде́ш до сьвяти́нї, а Я причи́ню до днів твоїх пятна́йцять лїт». І як Го́сподь Бог сказа́в, так ста́ло ся. Єзе́кія царствува́в щасли́во ще пятна́йцять лїт, і аж тогди́ уме́р.

72. Юди́ть.

Ме́шканцї ца́рства ю́дского по коро́ткім пока́яню забу́ли знов про добродїйства бо́жі. Розгнїва́в ся о́тже Го́сподь і зісла́в на них страшну́ ка́ру, котра́ була́ би приве́ла цїле́ ца́рство до упа́дку, коли́ би не мужество́ сьвято́ї невісти, котра́ від не́го се нещасте́ відверну́ла. Був то ге́тьман ассири́йский Олофе́рн, котри́й зни́щеном загрози́в ца́рству ю́дскому. Він прибу́в до Юде́ї з си́льним ві́йском, щоби́ ца́рство ю́дске підби́ти під пано́ване царя́ ассири́йского. Ві́йском своїм обля́г він Ветулію. Обізджа́ючи се мі́сто, найшо́в жерело́, що достарча́ло мі́сту води́ че́рез ру́ри; приказа́в за́для то́го ру́ри поперетина́ти, щоби́ ме́шканцї не ма́ли води́, а збі́джені спра́гою, піддали ся єму́. Звідти наста́ла вели́ка ну́жда в мі́стї, і ме́шканцї єго́ постанови́ли вже в 5 днях піддати ся добровільно, коли́ по́міч нїзві́дки не прийде́.

Ся постано́ва дійшла́ до уши́й богобоязли́вої вдови́, і́менем Юди́ть, котра́ ми́мо значно́го майна́ і красоти́ вели́кої, ве́ла днї свої на стро́гій поку́ті. На горі сво́го до́му ме́шкала она́ в та́йній комі́рці, на тїлї носи́ла волосі́нницю, а о́крім суббо́ти по́стила щоде́нно Жалїючи над лю́дом своїм утисненим, моли́ла ся за

ним серде́чно до Бо́га і старши́нам мі́ста дода́вала відва́ги.

Го́сподь Бог ви́слухав моли́тву є́ї і натхну́в є́ї, як ма́є не́сти по́міч лю́дови сво́му. Вста́вши о́тже, облекла́ ся в р́изи, свої́ весі́льні, і убра́ла ся у всі свої́ стро́ї. Взя́вши з собо́ю слу́жницю, пішла́ до табо́ру Ассири́йців. А коли́ ста́нула пе́ред Олофе́рном, знайшла́ у не́го і у слуг є́го ла́ску. Олофе́рн, ду́маючи, що она́ відступи́ла від на́рода сво́го, позво́лив їй пі́сля вподо́би входи́ти і виходи́ти з табо́ру.

Дня четве́ртого Олофе́рн справля́в гости́ну нача́льникам ві́йска сво́го; сам був весе́лий і пив ду́же бага́то вина́, так що упа́в на ло́жи від безмі́рного напи́тку і засну́в. Пі́зно в ночи́ розійшли́ ся запро́шені на пир до шате́р свої́х, і засну́ли тако́ж сном твердим. Тогди́ ви́глядїла Юди́ть хви́лю до спо́вненя на́міру сво́го. По ти́ху ста́нувши ко́ло ло́жа Олофе́рна, з плаче́м помоли́ла ся; відта́к взя́ла меч, котри́й над ним ві́сів, а добу́вши є́го, схопила Олофе́рна за воло́сє і уда́ривши двічи в ши́ю, ута́ла ему́ го́лову. Потім ви́йшла з є́го шатра́, і пода́ла го́лову Олофе́рнову слузі́ свої́й, щоби́ вложи́ла є́ї в мішо́к.

Відта́к ви́йшли обі́ з табо́ру і прийшли́ до мі́ста. А коли́ до не́ї всі збі́гли ся, показа́ла она́ го́лову Олофе́рна і рекла́: «Славі́ть Го́спода Бо́га на́шого, котри́й не опусти́в упова́ючих на Не́го і уби́в руко́ю, мое́ю во́рога на́рода на́шого!» Всі поклони́ли ся Го́споду і слави́ли є́го́, а Озія, князь на́рода, сказа́в до не́ї: «Благослове́на, ти, до́ню, над всі невісти земні!» А ско́ро розви́днїло ся, взяв ко́ждий муж ору́же своє́ і ви́пали з вели́ким кри́ком на Ассири́йців. Коли́ їх ві́йско учу́ло, що Олофе́рн уби́тий, перея́те страхо́м і трепето́м, не ба́чило для се́бе спасе́ня, як ті́лько в одній уте́чі, і розбі́гло ся в р́ізні сто́рони. Тогди́ наста́ла зага́льна ра́дість ме́жи ме́шканцями Вету́лії з то́го чудесного спасе́ня, і всі благослови́ли Юди́ту, говорячи́: «Ти сла́ва Єрусали́ма, ти утіха Ізраі́ля, ти честь на́рода на́шого». І че́рез три мі́сяці обходи́ли

торжество́ то́ї побі́ди. А Юди́ть ста́ла ся сла́вною по всі́й земли́. Коли́ж в пі́зній ста́рости умерла́, пла́кав по ній весь на́рід.

73. Па́данє ца́рства ю́дского. Невóля вавилóньска. Даниї́л.

(588 пе́ред Ісу́сом Христо́м.)

Ме́шканцї ца́рства ю́дского так ду́же затверді́ли були́ в гріха́х, що всі́ляки́ ка́ри, які́ Го́сподь Бог за то на них зсила́в, не могли́ їх наверну́ти до Бо́га. Они́

покланя́ли ся болва́нам, гони́ли проро́ків і кількóх з них на́віть уби́ли. Напóслїд скінчи́ло ся милосе́рде бóже над ни́ми, і сповни́ло ся на них то, що їм я́сно предсказа́в Іса́ія проро́к, то есть ско́ре па́дене. Го́сподь допусти́в, що в ро́ці 606. пе́ред Ісу́сом Христо́м притягну́в Навуходоно́сор, цар вавилóньський, з ве-

ли́ким ві́йском своїм під Єрусали́м, здобу́в мі́сто, і забра́в царя́ і старши́ну мі́ста в нево́лю. А коли́ ті, що оста́лись в краю́, по 16 лі́тах піднесли́ ся в не́мочи своїй проти́в Навуходоно́сора, прийшо́в той цар з ще бі́льшим ві́йском, обля́х Єрусали́м, в пі́втора ро́ку здобу́в єго́, а ме́шканців зі всеї земли́ юде́йскої забра́в в нево́лю, так що лише́ мале́ число́ лиши́ло ся в краю́. Сьвяти́ню Соломо́нову, дім ца́рский і все мі́сто спали́в огне́м, забра́вши всї на́чиня́, котрі́ були́ в сьвяти́нї Госпо́днїй. Му́ри же Єрусали́ма розвали́ло ві́йско. Страшни́й о́браз представля́ли ру́їни мі́ста, коли́сь так велича́вого! І тепе́р се́рце зворуша́є ся навскрізь, коли́ чита́ємо плач і рада́ня проро́ка Єремії на вид розва́леного Єрусали́ма.

В тім то нещастю вели́кім для Ізраілитя́н, спі́йманих в нево́лю вавило́ньску, було́ хоч то потїхою, що Навуходоно́сор взагалї ла́гідно з ни́ми обхо́див ся. До то́ї нево́лї діста́ло ся тако́ж кі́лька хло́пців з ро́ду ца́рского і кня́жого. Цар приказа́в ви́брати з них на́йздібнїйших і на́йкраснїйших, і вправля́ти їх у всїля́кій му́дрости і в письмі́ халде́йскім, щоби́ їх ужи́ти до слу́жби своє́ї. Приказа́в тако́ж нача́льникови своє́ї пала́ти, щоби́ їм дава́в стра́ви і вино́ з ца́рского стола́. В числї ви́браних були́ Даниї́л, Ана́нія, Миса́їл і Аза́рія. Они́ одна́к постанови́ли не їсти страв і не пи́ти вина́ з ца́рского стола́, тому́ що пі́сля за́кона Мойсе́євого мно́го з тих страв було́ забороне́но їсти. Они́ проси́ли о́тже нача́льника, щоби́ їм дозво́лив живи́ти ся хлі́бом, ярино́ю і водо́ю. Нача́льник склоня́в ся до їх про́сьби, але́ вага́ючи ся сказа́в: «Бою́ ся царя́, па́на, мо́го, котри́й, коли́ поба́чить лиця́ ва́ші ху́дші від і́нших молодцїв, ва́ших рове́сників, міг би мене́, житя́ позба́вити.» Даниї́л, же, поновля́ючи про́сьбу; сказа́в: «Спробу́й з на́ми, про́шу, че́рез де́сять днїв а як поба́чиш, так потім зро́биш з на́ми». Нача́льник позво́лив і спробува́в че́рез де́сять днїв; і показа́лося, що їх ли́ця були́ лі́пші і повнїйші від всїх тих хло́пцїв, що їли стра́ви ца́рські. Дава́в їм о́тже да́льше хлі́б

яринý і вóду. І Гóсподь дав тим хлóпцям мýдрість і наýку в всяких книгах, а Данíлови дав розумíнє всїх видíнь і снів.

Колú в означéнім часí привéдено їх пéред царя Навуходонóсора, показáло ся, що онú мýдростию перевúсшили всїх, а нáйбільше відзначúв ся Данíл.

74. Три молодцї в печи огнéній.

Навуходонóсор приказáв зробúти болвáна золотóго і постáвив єго́ на стовпí 60 лíктїв висóкім на рівнинí вавилóнській. На посьвячéнє тóго болвáна зібráв всїх стáрших цáрства свóго і казáв крім тóго всюди оголосúти сї словá: «Колú учýєте гóлос трубú і музúки, упадáйте до землí і поклонíть ся болванóви золотóму. А хто не упáде і не поклóнить ся, той бýде тóї самóї годúни ввéржений в печ огнéнну.» Скóро люди учýли гóлос трубú і музúки, упáли до землí і поклонúли ся всї болванóви золотóму: лишé Анáнія, Мисаíл і Азáрія не клáняли ся. (Данíла не булó при тім óбходї, бо він був би не клáняв ся болванóви.) А колú Вавилóнці побáчили, що ті три молодцї не клáняли ся, обжáлували їх пéред царéм.

Навуходонóсор в злóсти велúкій приказáв розпалúти велúку печ сім разів бíльше нїж звичáйно, відтáк казáв трох тих молодцїв звязáти і з ýбранєм кúнути в печ розпáлену. І стáло ся пíсля слóва цáрского. А отсé áнгел Гóспода вступúв до молодцїв в печ, і вúкинув пóломінь огнéнну з пéчи, так що мужів котрí тих молодцїв кúдали в печ попалúв. А серед пéчи учинúв áнгел вíтер холóдний продувáючий, як колú би під вéчір. Огóнь не діткнýв ся жáдного áнї жáдної їм прúкрости не вдíяв; лишé мотузú, котрúми булú звязáні, спалúв. Сї три молодцї, як би однúми устáми хвалúли і прославлúли Гóспода Бога.

Навуходонóсор, учýвши сї пíснї побóжні, загляúув до пéчи, зумíв ся і сказáв: «Чи не трох мужíв звязáних ми вкúнули в огóнь? А отсé я бáчу чотирóх мужíв розвязáних і ходячих посéред пéчи, і жáден не

нару́шений огнем́; а вид четве́ртого подíбний сúнови бóжому». Потím Навуходоно́сор приступúв до двери́й пе́чи і сказа́в: «Слу́ги Бóга висóкого, вúйдíть!» І за́раз вúйшли, а всí прису́тні оглядáли їх і переконáли ся, що огóнь нíчóго їм не зробúв, нáвіть волóся на головí не спалúв. Здивувáв ся Навуходоно́сор і гóлосом велúким закли́кав, мовлячú: «Благословéн Бог їх, котрúй післáв áнгела свóго і спас слуг, що в Нéго вíрили. Протó від нúнíшного дня видаю́ прúказ, що кóждий, хто зневажáв би Бóга, котрóму онú слу́жать, погúбне, бо немá íншого Бóга, котрúй би так міг спастú.» Тогдú цар вúвисшив тих трьох молодцíв до висóких достóíнств.

75. Цар Валтасáр і болвáни Вил.

З лíтáми придавáв Гóсподь Бог Данúлови своїх дáрів: дав смý дар пророцтва, а такóж удíлúв смý знаменúтий дар толкóваня видíнь. Найяви йший дóказ сéго дав Данúл тóго часу́, колú внук Навуходоно́сора, íменем Валтасáр, обíймúв престóл вавилóньский. Цар той учинúв бенкéт велúкий старшúнí царства свóго і женáм своїм. Приказáв тогдú, вже пáний, в зухвáлости своїй, щобú принéсти нáчиня золотí і срíбні, котрí був забráв Навуходоно́сор, дíд сгó, з сьвятúнї Срусалúмскої. І пúли з них цар і вельмóжі і женú єгó. Тогдú то указáла ся рýка на стíнї сьвітлúці королíвскої, котрá писáла якíсь словá. Корóль став блíдúй і трепетáв зі страхý на всíх члéнах. Склúкав мудрцíв своїх цáрских, щобú се письмó читáли; áле онú не моглú з нéго нíчóго вúчитати, áні сгó царéви вúтолкувати. Завíзвано протé Данúла пéред царя́, котрúй стáвши, сказáв я́сно: «Ти, о цáрю, повстáв сýпротив Гóспода небéсного. Не досúть тобí булó, що отéць твій забráв нáчиня з дóму Гóспóднього, а ти ще казáв їх принéсти пéред сéбе, щоб з вельмóжами і жíнкáми пúти з них. Протé казáв Бог на стíнї написáти сї словá: «Мáнї, Тéкел, Фáрес», котрí

значáть: Мáнї — змíрив Бог цáрство твоє і положúв єму́ конéць; Тéкел — зважено тебé на вазї, і пересьвíдчено ся, що ти дýже лéгкий; Фáрес — роздїлúло ся цáрство твоє і зістáло дáне Мéдам і Пéрсам.» Се пророцтво сповнúло ся вже тóї самóї нóчи: бо Мéди і Пéрси впáли до Вавилóну, убúли Валтасáра і поділúли ся цáрством єго́.

Кир, цар пéрський, загорнýв небáвком цїлé цáрство вавилóньське під свою́ власть. Данúїла вúнїс він до нáйвищого достóїнства, так що з ним сїдáв до одного́ столá. Тогдú почитáли Вавилóнцї болвáна, íменем Вúла, котрóму видáвано на кóждий день 12 чвéртий мукú, 40 овéць і 6 мір винá. Однáкож Данúїл хвалúв лишé Бóга правдúвого. Рек óтже цар до нéго: «Чомý не почитáєш Вúла?» Данúїл відповíв: «Я не почитáю болванíв рукóю здїланих, лишé Бóга правдúвого, що сотворúв нéбо і зéмлю і мáє сúлу над всїм живýчим». Цар здивóваний рек: «Гадáєш, що Вил не єст Бóгом живúм? а чи не бáчиш, як мнóго він їсть і пє кóждого дня?» Данúїл сказáв на се, усьміхáючи ся: «Не дай ся обмáнювати, цáрю; бо Вил єсть внутр глúняний а звéрха мíдяний і не їсть нїколú». Розгнíваний цар призвáв жрецíв болвáна Вúла, а булó їх 70, і сказáв до них: «Колú менї не скáжете, хто зїдáє жéртви сї, то помрéте! А колú покáжете, що Вил зїдáє, умрé Данúїл, що хулúв Вúла». Данúїл сказáв царéви: «Най стáне ся пíсля слóва твóго.»

Прийшóв óтже цар з Данúїлом до сьвятúнї Вúла, і рекли́ жрецї Вúла: «Ми вúйдемо вíдси, а ти цáрю положú сам стрáви і налúй винá; замкнú двéрі і запечáтай пéрстенем своїм. А колú вийдéш рáно і не знайдéш, що Вил все поїв, смéртию помрéмо». Онú не боя́ли ся, бо онú мáли укрúтий вхід під столóм, на котрíм склáдано жéртви, і чéрез той вхід входúли і забирáли жéртви. Стáло ся так. Колú онú вúйшли, положúв цар стрáви і винó пéред Вúлом. Але Данúїл сказáв слýгам своїм, щобú принéсли пóпелу і посíяли єгó по цїлíй сьвятúнї, в присýтности самóго лишé

царя́. Потім ви́йшли, замкну́ли две́рі, запеча́тали пе́рстенем ца́рским і відійшли́. Жрецї прийшли́ в ночи́ пі́сля звича́ю сво́го з жінка́ми і ді́тьми́ свої́ми і все зї́ли і ви́пили.

Дру́гого дня ра́но пішо́в цар з Даниїлом до сьвятѝнї. Они́ найшли́ печа́ти ці́лі і непару́шені. Відчини́вши две́рі, погля́нув цар на сті́л і закли́кав: «Вели́кий єсѝ Ви́ле, і нема́є в тѣ́бі жа́дного обма́ну!» Розсьмія́вся Даниїл, і сказа́в «Отсе́ погля́нь на підло́гу, а поба́ч, чиї то суть сто́пи?» Цар рек здиво́ваний: «Ба́чу сто́пи мужі́в, невіст і ді́тий.» Огля́нувши все, відкри́ли той та́йний вхід. Розгнівав ся цар, приказа́в пійма́ти жреців і позабива́ти їх, а Ви́ла дав в ру́ки Даниїла, котри́й зни́щив єго́ і єго́ сьвята́ню.

76. Даниїл в я́мі львів.

Вавило́нцї віддава́ли честь тако́ж вели́кому змієви, і сам на́віть цар в нерозва́жности свої́й кланя́вся зьвірéви то́му. Одно́го дня сказа́в цар до Даниїла. «Тепе́р не мо́жеш сказа́ти, щоби́ той змій не був Бо́гом живи́м.» Але Даниїл рек: «Дай менї, ца́рю власть, а уб'ю́ змія́ без меча́ і па́лки». І цар позво́лив. Даниїл взяв о́тже смоли́, са́ла і во́вни, зварив все ра́зом, і ки́нув в рот змієви, і змій розпу́к ся. А відта́к сказа́в: «Диви́ ся ца́рю, яко́го ви почита́ли бо́га!»

Коли́ се учу́ли Вавило́нцї, збунтува́ли ся про́тив царя́ і казали: «Цар став ся жи́дом: Ви́ла зни́щив, змія́ уби́в, і жреців позабива́в.» Они́ прийшли́ до царя́ і сказа́ли: «Ви́дай нам Даниїла, бо як ні, то уб'ємо тебе́ і роди́ну твою́.» Ба́чучи цар, що си́лою на не́го напира́ють, хоть нера́до, бо люби́в Даниїла, ви́дав їм єго́. Они́ вки́нули Даниїла до льви́ної я́ми. А в я́мі було́ сїм лѣ́тѣх львів. Да́вано їм ко́ждого дня два тїла лю́дскі і дві ві́вцї, а на той час не да́но їм нїчо́го, щоби́ поже́рли Даниїла. Але они́ ему́ не вчини́ли жа́дного зла, бо Го́сподь Бог зісла́в а́нгела, котри́й замкну́в па́щі львам.

Че́рез сім днів був Даниї́л в я́мі зі льва́ми, і зголоднів. В тім часї́ жив бли́зько Єрусали́ма, розва́леного, проро́к, Авакум. Той зварив був стра́ву, і надробив хлі́ба на ми́ску, і йшов в по́ле, щоби́ зане́сти женця́м. І показа́в ся ему́ а́нгел Господний і сказа́в до не́го: «Занеси́ обі́д, що ма́єш, до Вавило́на Даниї́лови, котри́й є в львині́й я́мі.» Авакум відповів: «Па́не, Вавило́на ніко́ли я не ба́чив, а о я́мі не зна́ю.» Тогди́ взяв его́ а́нгел Господний і занїс вітром в Вавило́н і поста́вив над я́мою. Авакум закли́кав Даниї́ла:

«Слуго́ Бо́жий, возьми́ обі́д, котри́й тобі́ Бог посила́с.» Даниї́л сказа́в по́вен вдя́чности: «Ти згада́в на ме́не, Бо́же, і не опусти́в тих, що тебе́ лю́бять», і їв. Ангел Господний перенїс відта́к в одній хви́лї Авакума на попере́днє мі́сце.

Се́мого дня прийшо́в цар до я́ми львів, щоби́ опла́кувати Даниї́ла, котро́го любив. І погля́нувши

до я́ми, поба́чив, що Даниїл сидів ненару́шений ме́жи льва́ми. Здиво́ваний цар заклика́в го́лосом вели́ким: «Вели́кий єсй Го́споди, Бо́же Даниїла! І приказа́в за́раз ви́тягнути єго́ з я́ми льви́ної. Тих же, що наставали на єго́ житє, приказа́в вки́нути в я́му, і їх поже́рли льви в одній хви́лї.

77. Ізраілитя́ни верта́ють з неволї вавило́нської. Проро́ки Аґге́й і Заха́рія. Сьвяще́ник Ездра.

(536 пе́ред Ісу́сом Христо́м).

Уже́ проро́к Єремія був то проповів, що неволя вавило́нська бу́де лише́ 70 лїт трева́ти, почім Ізраїлитя́ни наве́рнуть ся до Го́спода Бо́га, і пове́рнуть наза́д до вітчини́ своєї. Даниїл повтори́в се проро́цтво потїшаюче; до то́го прида́в нове́ проро́цтво: що від прика́зу відбудо́вання на́ново Єрусали́ма до сме́рти Спаси́теля уплине́ неспо́вна 490 лїт. Все сповни́ло ся що до кри́хти. Тяжкі терпіня в неволї вавило́нській, тако́ж і пересторо́ги і напімненя проро́ків, а особли́во Даниїла і Єзекиїла, склони́ли напо́слїд Жидів, що чини́ли поку́ту і поправля́ли житє. Отже з во́лї бо́жої по сїмдесятьо́х лїта́х неволї, щоби́ сповни́ло ся сло́во Госпо́днє, приказа́в Кир, цар пе́рський, оголоси́ти по цїлім ца́рстві своїм: «Хто єст ме́жи ва́ми з на́рода бо́жого, най іде́ до Єрусали́ма, і най буду́є храм Бо́га ізра́ільського!» Цар Кир віддав також на́чиня хра́му Госпо́днього, котрі був забра́в Навуходоно́сор.

Під про́водом князя́ Зорова́веля верну́ло ся око́ло 50 ти́сяч самих мужів, о́крім жен і ді́тий, до землї юде́йської. В рік по по́воротї своїм з неволї, положи́ли Жиди́ осно́ву до хра́му єрусали́мського. А сьвяще́ники і леви́ти стояли притім з тру́бами і кимва́лами, сьпіва́ли пісні і хвали́ли Бо́га. Коли́ по кількох лїта́х докона́ли будо́ви, посьвяти́ли той пробу́ток бо́жий з вели́кою ра́достію при же́ртвах і торжестве́нних о́бходах.

Між Жида́ми було́ бога́то ста́рців, котрі ще ба́-

чили храм старий, і жалували ся, що новий менше ест величавий від тамтого. Пророк Аггей, потішаючи їх, придав се пророцтво: «Скріпи ся народе землї! Ще одна мала хвиля, а прийде Вижиданий всїми народами (т. є. Спаситель); а більша буде тогди слава храму сего послїдного ніж першого». Подібними словами промовляв до них пророк Захарія: «Радуй ся вельми, доню єрусалимська! Отсе цар твій іде до Тебе яко Спаситель: лагідний, всївши на жеребяти ослиці!» Захарія передвидів також, які страшні муки ожидають Спасителя.

В девятьдесять лїт по поворотї з неволї вавилоньської отримали Ізраілитяни від царя перського позволенє відбудувати мури міста Єрусалима. Самаряни хотїли їм силоміць перешкодити в тій роботї. Жиди задля того день і ніч стояли на сторожі і молили ся до Господа. І урадили так, що половина молодцїв робила, а половина була готова до битви. За 50 днїв були мури, брами і вежі збудовані. Пізнали проте Самаряни, що тій роботї допомагав Господь Бог і перестали дальше перешкаджати Жидам. Сї знов дякували Богу плачучи, торжественно обітовали захо́вувати на все вірно закон божий, котрий їм сьвященик Ездра читав ясно і зрозумило.

78. Естир.

З причини лагідного панованя царів перських остала ся велика часть Жидів в царстві вавилоньскім. Господь Бог оберну́в се пробуванє на добро́ поган, бо они, живучи разом з Жидами, набирали що раз ясній-ших понять о правдивім Бозї, і обзнакомляли ся з пророцтвами, предказуючими прихід Спасителя. Лучало ся також, що за допустом божим Жиди мудрі і чесні приходили до великої ласки у царів поганських, з чого користаючи, причиняли ся до улекшения долї землякїв своїх і до розширеня вири в правдивого Бога.

І так сподо́бало ся Го́споду Бо́гу до то́ї сьвято́ї ці́ли ужи́ти Жидівки богобоязли́вої, і́менем Ести́р. Жи́ла она́ за часі́в царя́ Ассуе́ра при своїм стри́ю Мардохе́ю, що був две́рником в ца́рскій пала́тї. Она́ була́ ду́же кра́сна, і цар сподо́бав собі її, взяв ї собі за жі́нку і вложи́в на го́лову сї́ вінець ца́рский. За ра́дою Мардохе́я не призна́ла ся она́ пе́ред царе́м, що есть з жидівского ро́ду. А позаяк Мардохе́й о ї́ судьбу́ був ду́же печали́вий, то приходи́в що день до пала́ти ца́рскої, щоби́ довідувати ся, як веде́ ся Ести́рі. Коли́ сидів у двери́й ца́рских, зачу́в він, що два нача́льники сторо́жі ца́рської змавля́ли ся, щоби́ царя́ уби́ти. Се обвісти́в він за́раз цари́ці, а она́ царе́ви. Слі́ди́ли сю спра́ву, і пересьві́дчи́ли, ся, що була́ правди́вою. За́для то́го двох тих нача́льників повішено на ши́бениці. І той чин впи́сано до лі́тописи ца́рства.

По яки́мсь часі́ ви́висивши цар люби́мця сво́го Ама́на над всіх князі́в, котри́х мав в ца́рстві своїм, і приказа́в всім слу́гам ца́рским кляка́ти і кла́няти ся Ама́нови, як би само́му Бо́гу. Оде́н Мардохе́й не кляка́в, а́ні не кланя́в ся, бо чоловікови не хотів покло́ну віддава́ти, котри́й само́му Бо́гу нале́жить ся. Зате́ розсе́рдив ся Ама́н ду́же, і довідавши ся, що Мардохе́й есть з ро́ду жи́дом, постанови́в погуби́ти всіх Жидів. Під по́зором, що Жиди́ бунту́ють ся, само́вив він царя́ до стро́гого при́казу, одно́го дня уби́ти всіх Жидів в ца́рстві , ра́зом з їх жена́ми і дітьми́, а майно́ їх забра́ти. Всі Жиди́, учу́вши о тім стро́гім при́казі, пла́кали гі́рко, по́стили і моли́ли Бо́га о відве́рнене того нещастя. Мардохе́й звісти́в се за́раз цари́ці Ести́рі, і налягав на ню, щоби́ уда́ла ся до царя́ і проси́ла за на́родом своїм. А було́ пра́во на дворі ца́рскім, що ніхто́, під ка́рою сме́рти не сьмів входи́ти до царя́, коли́ не був завізваний. Длято́го Ести́р пе́рше че́рез три дні по́стила і моли́ла ся до Го́спода Бо́га, і ці́ли́й на́рід з не́ю моли́в ся, щоби́ їй Го́сподь Бог дозво́лив найти́ ла́ску і у царя́. Потім, убра́вши ся в стрій ца́рский, відва́жила ся ві́йти́ до ме́шканя му́жа сво́го.

Цар сидів саме́ тогди́ в са́лї судовій на престо́лї своїм, сия́ючи від зо́лота і ка́менів дорогих. Коли́ поба́чив Ести́ру, гля́нув на ню так грізно, що она́ зі страху́ аж омлі́ла; а́ле ско́ро проминý́в єго́ гнів, він ви́тягнувши до не́ї ру́ку сказа́в: «Чого́ хо́чеш, Ести́ре? Яка́ є про́сьба твоя́? Хоть би ти проси́ла і о половину ца́рства, то дам тобі». Цари́ця відповіла: «Ни́нї у ме́не пра́зник; коли́ ла́ска, то про́шу, щоби́ ти ни́нї прийшо́в до ме́не з Ама́ном на гости́ну, котру́ я справля́ю».

І ста́ло ся так. Коли́ підча́с гости́ни поспита́в ся цар, чого́ бажа́є, рекла́ Ести́р: «Коли́ я найшла́ ла́ску, най прийде́ цар і Ама́н ще і за́втра на гости́ну, котру́ я їм зготовлю, а отво́рю царе́ви ба́жане моє́». Цар прирік прибу́ти. Ама́н ви́йшов то́го дня з ца́рскої пала́ти весе́лий і охо́чий. А коли́ поба́чив Мардохе́я сидя́чого пе́ред двермі пала́ти, що на́віть не встав пе́ред ним, розні́вав ся ду́же і приказа́в пригото́вити для Мардохе́я ши́беницю, висо́ку на пятьдеся́ть лі́ктів.

Тої же но́чи цар не міг спа́ти, і каза́в собі принести́ літопи́си і чита́ти. Коли́ перечи́тано се мі́сце, де бу́ло напи́сано, що Мардохе́й відкри́в зра́ду двох слуг ца́рских, котрі царя́ хоті́ли уби́ти, запита́в: «Яку́ нагоро́ду отри́мав за отсе́ві́рність Мардохе́й?» Єму́ відповіли: «Не оде́ржав ніяко́ї нагоро́ди». Вла́сне тогди́ прийшов Ама́н до ца́рскої пала́ти, щоби́ упроси́ти царя́, щоби́ позво́лив повісити Мардохе́я. Учу́вши цар, що є хтось в сі́ня́х, запита́в: «Хто там ест?» Єму́ відповіли: «Ама́н». Цар рек: «Най війде́». А відта́к каза́в до не́го: «Що зроби́ти му́жеви, котро́го цар хо́че почти́ти?» Ама́н ду́маючи, що цар ні́ко́го і́ншого не хо́че почти́ти, як лиш єго́, відповів: «Чоловіка, котро́го цар хо́че почти́ти, тре́ба облечи́ в ри́зи ца́рскі, да́ти ца́рский вінець на єго́ го́лову, всади́ти на коня́, на котрім цар їздить, а пе́рший з князів ма́с держа́ти коня́ єго́, і по улицях мійских прова́дити єго́, і ма́с пе́ред ним кли́кати: Так чтить цар, кого́ хо́че звеличи́ти». На се сказа́в цар: «Поспіши́ і зроби́, як ти сказа́в, Мардохе́єви Жи́дови, котри́й сиди́ть пе́ред

дверми́ пала́ти». Ама́н, хотя́й з гні́вом і з зло́стию, ви́конав при́каз ца́рский.

Надійшо́в час, щоби́ пі́ти на гости́ну, котру́ Есті́р царі́ця згото́вила, і Ама́н чим ско́рше прибу́в на ню. Під ча́с, гости́ни запита́в цар: «Яка́ж есть про́сьба твоя́, Есті́р? Хоть би ти проси́ла і о полови́ну ца́рства мо́го, дам тобі́». Она́ відповіла: «Коли́ я найшла́ ла́ску в оча́х твої́х, дару́й мені́ жите́, о котре́ про́шу, на́родови мо́му, за котри́м причиня́ю ся. Бо ми, я і на́рід мій, ви́дані на погу́бу і не́во́лю». Цар рек. «А хтож є сей, що посьмі́в се учини́ти?» Есті́р сказа́ла: «Проти́вник і во́рог наш нече́стний є Ама́н». Коли́ се Ама́н учу́в, настра́шив ся ду́же. Цар, розгні́вавши ся, встав і ви́йшов в огоро́д. А оде́н з дворя́н сказа́в: «Отсе́ ши́бениця, 50 ло́кот висо́ка, стої́ть пе́ред до́мом Ама́на, котру́ він зла́див для Мардохе́я». Цар дав при́каз повісити Ама́на на ній. І то́го само́го дня ви́ніс цар Мардохе́я до досто́йности Ама́на, а при́каз, ви́даний на ви́губленє Жидів, приказа́в відкли́кати. Ме́жи Жида́ми наста́ли за́для то́го вели́кі ра́дощі, заба́ви, пиро́вання і торжества́; а мно́гі з на́роду пога́нського приставали на ві́ру жидівську. (На ту па́мятку по ни́нї обхо́дять Жиди́ піст Есті́ри і сьвя́то Пу́рім)

79. Перекла́д письма́ сьвято́го на язи́к гре́цький.

(око́ло р. 300. пе́ред Ісу́сом Христо́м).

Кни́га прему́дрости Ісу́са, сы́на Сира́ха.

(око́ло р. 280 пе́ред Ісу́сом Христо́м).

Жиди́, котрі́ верну́ли з нево́лї вавило́ньскої до вітчи́ни, жи́ли бі́льше як двіста лі́т супокі́йно під пано́ванєм царі́в пе́рских. Щасли́ве се поло́женє Жидів не зміни́ло ся і тогди́, коли́ Алекса́ндер Вели́кий, цар македо́ньский, положи́в коне́ць ца́рству пе́рскому; бо він сприя́в Жида́м. Аж по сме́рти Алекса́ндра, коли́ ца́рство македо́ньске розді́лено, прийшли́ дні сму́тку

на зе́млю жидівску. Земля́ бо жидівска ста́ла ся неуста́ючою причи́ною борб ме́жи ца́рством єги́петским а сири́йским, котрі сї собі видира́ли і че́рез безпереста́нні ві́йни зо́всім зни́щили. В на́слїдок то́го вкра́ли ся до Жидів в вели́кім сте́пени темнота́ і упа́док чесноти́.

Одна́кож і сї сумні обста́вини не були́ без пе́вної ко́ристи для ді́ла спасе́ня; бо Го́сподь Бог допусти́в, що на при́каз царя́ єги́петского письмо́ сьвяте́ перело́жи́ло сїмдеся́ть двох уче́них жидівських з евре́йского язи́ка на гре́цький. А що гре́цький язи́к був зна́ний все́му тодішньому сьві́тови, проте́ могли́ і пога́ни познакоми́ти ся з сло́вом бо́жим, запи́саним в сьвятім письмі, а особли́во з проро́цтвами о при́ході Спаси́теля.

Щоби́ одна́к зара́дити темноті і зіпсуті́ у Жидів, натхну́в Го́сподь Бог Жи́да побо́жного, і́менем Ісу́са, си́на Сира́ха, щоби́ написа́в кни́гу, котра́ би заключа́ла в со́бі кра́сні нау́ки му́дрости і обича́йности, щоби́ научала́, як пі́сля за́кону Госпо́днього жите́ ве́сти.

До на́йкрасших причт нале́жать сліду́ючі:

«Страх Госпо́день початок і кіне́ць му́дрости. Жерело́ му́дрости сло́во бо́же, а доро́ги ї́ зако́ни ві́чні. Си́ну, від мо́лодости приймі́ нау́ку, а знайде́ш аж до пі́зного ві́ка». (Сир. гл. 1.)

«Упімненя отця́ тво́го слу́хай, а не засмуча́й єго́ за життя́ єго́. — Благословє́ньство отці́вске утверджа́є доми́ дїточо́к, а проклі́н ма́тери виверта́є підва́лини». (Сир. 3, 2, 11, 14).

«Не горди́ чоловіком в ста́рости, бо і ми поста́рі́ем ся. Не легкова́ж нау́ки му́дрих старці́в. Не хвали́ чоловіка з красоти́ єго́, а́ні горду́й чоловіком за́для ви́ду єго́. Мале́нька є пчола́, а первеньство́ в солодости ма́є плід ї́. (Сир. 11, 2. 3.)

«Си́ну, утіка́й пе́ред гріха́ми, як пе́ред га́диною. Вся́кий гріх єсть як меч обоси́чний; від ра́ни єго́ нема́ лїкі́в». (Сир. 21. 2. 4.)

«Хто я́му копа́є, сам в ню впада́є, а хто підкла-да́є ка́мінь бли́жним, сам в не́го уразі́ть ся, а хто на

дру́гого сі́ти ставля́є, зги́не в них.» (27, 29.)

«У всіх спра́вах своїх памята́й на после́дні ре́чи свої, а по ві́ки не согріши́ш». (7, 40.)

Будь милосе́рний для сире́т, як коли́ би ти був їх отце́м і для вдови́ць, як коли́ би ти був їх му́жем: тогди́ бу́деш си́ном Всевишнього і Він тебе́ бі́льше полю́бить, ніж твоя́ ма́ти.

Не кажи́: «я согріши́в і що мені ста́ло ся?» Бог плати́ть пово́ли, а́ле ві́рно. Не роби́ ні́чо́го, зло́го, і ні́чо́го зло́го тобі́ не ста́не ся.

Не пого́рджуй чолові́ком в бі́ді, бо Бог, котри́й все ви́дить, понижа́є і вивищає.

Хто смоли́ дотика́є ся, повиля́є ся. (Хто зі злим приста́є, зіпсу́є ся).

Лож есть то бри́дка ре́ч, по котрі́й мож пізна́ти зло́го і зіпсу́того.

Хто собі́ дім чужи́м добро́м буду́є, збира́є собі́ каміне на гріб.

З чи́стою душо́ю ні́чо́ рівна́ти ся не мо́же.

Ти ва́жиш зо́лото, важ лу́чше свої слова́ на золоті́й вазі́.

Бо́жі за́повіди захова́ти є найбога́тшою же́ртвою; — гріха́ уника́ти, найспасенні́йшою же́ртвою;— милосе́рдіє ока́зувати, правди́вою же́ртвою поди́ки; переста́ти зле ді́ла́ти, кра́сною же́ртвою примі́реня.

Не наповня́й ся мно́гими добі́рними стра́вами, і не їж ла́комо. Мно́гі з неми́рности уме́рли, а́ле хто мі́рно жи́є, жи́є до́вго.

Хто живи́ть ся своє́ю пра́цею і мали́м вдоволя́є ся, то́го жите́ є супокі́йне, скарб над ска́рбами.

Хто бої́ть ся Бо́га, не терпи́ть недоста́тку, ь стра́сї бо́жім нахо́дить він рай, від Бо́га благослове́ний.

80. Смерть Елеа́зара.

(168 пе́ред Ic. Христо́м.)

На́йгіршої до́лі зазна́ли Жиди́, коли́ по рі́жних прига́одах діста́ли ся під пано́ване го́рдого і лю́того

Антио́ха, царя́ сири́йского. Розлю́тивши ся на них, каза́в він поні́щити і спали́ти сьвятіки́ниги і заборони́в під ка́рою сме́рти захо́вуватп зако́н бо́жий. Мно́гі спра́вдї, боячи́ ся царя́ , слу́хали єго́ при́казу, а́ле значне́ число́ стоя́ло тве́рдо при зако́ні бо́жім, і воліло перетерпі́ти смерть, як той зако́н переступи́ти.

Ме́жи ти́ми був також че́сний 90-лїтний ста́рець, і́менем Елеа́зар, оде́н з чільні́йших кни́жників. Отвори́вши єму́ наси́льно уста́ си́лували єго́ їсти свини́че мя́со. Але він волів ра́дше ви́брати смерть на́йчеснїйшу, як жите́ гидке́; зноси́в о́тже бо́дро рі́жні му́ки, котрі єму́ зада́вано з при́казу царя́. А ті, що при нім стоя́ли, звору́шені милосе́рдием за́для давно́ї з ним при́язни, відвели́ єго́ на сто́рону і каза́ли до не́го, що принесу́ть єму́ мя́са тако́го, котре́ би єму́ їсти годи́ло ся: най би о́тже удава́в, що їсть мя́со, котре́ цар приказа́в, і тим чи́ном уйшо́в би сме́рти. Але він відповів рішу́чо: «На мої старі лїта́ обма́нювати менї не го́дить ся. Коли́ би я се учини́в, гада́ла би мо́лодїж, що стари́й Елеа́зар перейшо́в до пога́н і дав уве́сти ся до зло́го, і я сам ки́нув би зма́зу і прокли́н на мою ста́рість. А яку́ напо́слїд мав би я ко́ристь з то́го о́бману? бо хоть би я патепе́р уйшо́в мук лю́дских, а́ле рук Всевмогу́чого а́нї живи́й а́нї умерли́й не уйду́. А так че́сно з житя́ сходячи́, пока́жу ся досто́йним ста́рости, а мо́лодежи оста́влю кра́сний при́клад, коли́ охо́тним се́рцем і сьмі́ло за на́йповажнїйший і на́йсьвятїйший зако́н перетерплю́ че́сну смерть». Коли́ се говори́в, за́раз єго́ потягну́ли на му́ку. А коли́ від битя́ умира́в, зітхну́в і рек: «Го́споди, Ти зна́єш, що я мо́гу бу́ти ви́бавлений від сме́рти; тяжки́й біль терплю́ на тїлї, і ра́до се терплю́ за́для бо́язни Твоє́ї!» Тим спо́собом зійшо́в Елеа́зар з житя́, оста́вивши че́рез смерть свою́ не лише́ мо́лодежи а́ле і всему́ на́родови кра́сний примі́р честоти́ і мужества.

81. Смерть му́ченича семи́ братів Маккаве́йских.

В тих то часа́х приве́дено сім братів, ра́зом з ма́терию паре́д царя́ Антио́ха, котри́й приказа́в їм, щоби́ зара́з свиня́че мя́со їли. На то они́ відповіли: «Наш зако́н се нам забороню́е». Тогди́ приказа́в цар би́ти їх бича́ми з жил воловиx. Одна́кож на́йстарший з них сказа́в на те: «Ми гото́ві ра́дше уме́рти, як зако́н бо́жий переступи́ти». Розгні́вавши ся тогди́ цар, приказа́в па́нви і кітли́ мі́дяні розпали́ти, і то́му, що се мо́вив, язи́к урі́зати, скі́ру з голови́ здерти, ру́ки і но́ги его́ обтя́ти, і ще ди́хаючого сма́жити в па́нві. Кол и его́ так му́чено, і́нші ра́зом з ма́терию напомина́ли его́, щоби́ бо́дро ви́терпів смерть.

Коли́ тим чи́ном пе́рший уме́р, ве́дено дру́гого на му́ки. Здерши скі́ру ра́зом з воло́сєм з голови́ его́, пита́ли его́: «Чи не хоті́в би пе́рше і́сти, за́ким его́ по всім ті́лї і на ко́ждім чле́ні му́чити бу́дуть?» Але і той відповів твердим го́лосом, так як его́ брат ста́рший: «Хоть ти, на́йзлословивійший в сьві́тї, тра́тиш нас в сім житю́, а́ле цар сьві́та, за котро́го зако́н умира́ємо, воскреси́ть нас до ві́чного жи́тя». Тре́тий тако́ж, коли́ ему́ прика́зано пода́ти язи́к, пода́в за́раз, і ви́тягнув ру́ки, мовлячи́: «То з не́ба ма́ю, що менї́ бере́те, і сподіва́ю ся з не́ба се наза́д діста́ти». За́ким ще той уме́р, вже четве́ртий заяви́в ся гото́вим за зако́н бо́жий поне́сти смерть му́ченичу. Ско́ро і той уме́р, му́чили кати́ подібним спо́собом пя́того і ше́стого; і сї уме́рли з хва́лою, не дба́ючи на му́ки і не зважа́ючи на нїщо́, так що сам цар і ті, що ко́ло не́го були́, дивува́ли ся їх відва́зї.

Ще на́ймолодший з них оста́в ся при житю́; то́му обіця́в цар Антио́х під прися́гою, що его́ обдари́ть бога́тством і ща́стєм, і бу́де его́ уважа́ти за сво́го прия́теля, ско́ро відсту́пить від за́кону праотців свої́х. А коли́ сей молоде́ць ми́мо тої обі́тницї нія́к не хотів склони́ти ся до ца́рської во́лї, візва́в цар до се́бе ма́тїр і ра́див їй, щоби́ она́ склони́ла его́ до то́го для его́ доб-

ра́. Але ма́ти, схили́вши ся до си́на, промо́вила серде́чним го́лосом до не́го ти́ми слова́ми: «Про́шу тебе́, мій си́ну, спогля́нь на не́бо, зе́млю і на все, що ест на них, і знай, що сї ре́чи з ні́чо́го Бог сотвори́в. Не бій ся о́тже то́го ка́та, а́ле стань ся досто́йним уча́сником небе́сного щасьця бра́тів твоїх: іди́ з гото́востию на смерть, бо тебе́ бажа́ю ра́зом з твоїми брата́ми в жи́тю ві́чнім на́ново огляда́ти!» Ще тих слів не домо́вила, аж ось молоде́ць в восто́рзї закли́кав: «Чого́ж по ме́нї ожида́сте? при́казу ца́рского не услу́хаю; а нато́мість слу́хати бу́ду при́казу зако́на бо́жого, котри́й дав нам Го́сподь Бог че́рез Мойсе́я. Ти же», — оберта́ючи ся до ца́ря, «що ви́думав всї зло́сти на затра́ченє нас Жидів, не уйде́ш руки́ бо́жої». Цар на сї слова́, запа́лений гнївом, приказа́в его́ ще ду́жше му́чити, як его́ братів. Напо́слїд по сина́х каза́в тако́ж уби́ти і ма́тїр.

82. О же́ртвах і чи́нах рица́рських Юди Маккаве́я.

(166 — 160 пе́ред Ісу́сом Христо́м).

За часів стро́гого пересл'і́дованя Жидів під царе́м Антио́хом жив в земл'і юде́йеькій Мататія з пяти́ сина́ми. Учу́вши, що цар Антио́х обде́р і збещести́в сьвяти́ню і всю́ди по краю́ заводи́в болванохва́льство, засмути́в ся жа́лостию вели́кою. З тих нече́сних чи́нів суди́в Мататія справедли́во, що перева́га зло́го возьме́ верх над зако́ном бо́жим, коли́ пра́ведні не злу́чать ся і не погада́ють о спі́льній оборо́нї. Закли́кав проте́ го́лосом вели́ким: «Ко́ждий, хто почита́є зако́н, най іде зі мно́ю!» Се сказа́вши, пішо́в в го́ри з сина́ми своїми і з значни́м чи́слом пра́ведних. Ни́щив в'сю́ди жертівники́ болванів, і в обороні зако́на Госпо́днього став збройно су́проти ві́йска наступа́ючих пога́н.

По сме́рти Мататії займи́в Юда его́ мі́сце, котро́го за́для его́ непохи́тного мужества, на́звано Маккаве́єм т. є. мо́лотом. Маккаве́й пока́зував ся в би́т-

вах си́льним і страшни́м як лев; в кількóх би́твах побив гетьма́нів царя́ Антиóха і здобу́в наза́д Єрусали́м і сьвятýю цéрков. З бóлем однáкож приходи́ло ся емý дивúти ся на зневáжене жертівника́ Господнього, а разóм на зни́щене рíчий на́йсьвятíйших, і немалóю грозóю перея́в єго́ вид, що в притвóрі сьвятúнї ви́росла трава́, як би в лíсї. Велíв óтже ви́чистити цáрков, і обходи́в побíду над царéм Антиóхом з торжествóм і з весéлостию. Зáраз дав зробúти íнший жертівни́к, і посьвятúти єго́ при спíві пíсень на хвáлу Бóга і при музúцї на цúтрах, áрфах і цимбáлах.

Цар Антиóх горíв зі злóсти на вíдомість о побíдах Маккавéя; постанови́в протé сам стáнути на чолí вíйськ своїх. Тож горíючи непогамóваною пíметою до Жидíв поступáв під Єрусали́м. Але, то з гризотú, то зі скóрої їзди́, розболíв ся, а до тóго ще ви́пав з вóза і потóвк ся тя́жко; в нáслїдок тóго вилази́ли хрóби з тíла єго́, і з живýчого ще тíло опадáло. Сї нещáсьтя вгамува́ли наконéць єго́ вели́ку гóрдість, і він почáв приходúти до опамя́таня. Зачáв вже моли́ти ся до Гóспода, і пообіця́в нагородúти по мóжности Жидáм се зло, котрé їм причини́в чéрез вíйну і переслíдованя, а нáвіть обіця́в ходúти по всїх зéмлях і проповідáти си́лу Бóжу. Гóсподь Бог одна́кож не ви́слухав єго́, бо се кáяне не походúло з бóязни бóжої, лишé з бóязни смéрти і тих нестерпи́мих бóлів, котрí емý доскýлювали. Наконéць сей лю́тий убíйник і богохýлець, перетерпíвши страшні́ мýки на тíлї своїм, закінчúв житé смéртию так лю́тою, як лю́ті бóлї своїм блúжним завдавáв.

Син і наслíдник царя́ Антиóха, хотячи́ здобýти наза́д зéмлю юдéйску, ви́правив на́йперших гетьма́нів з си́льним вíйском під єрусали́мські мýри. Маккавéй, предви́джуючи нову́ борбý, моли́в рáзом з своїми вíрними Гóспода Бóга о пóміч. Покрíплений моли́твою, пéрший пірвáв за орýже, і напімнýвши свої́ пóлки до вíри в милосéрдіє бóже, рýшив до бóю. Íдчас коли́ лю́тила ся би́тва, бáчили неприя́телї на нéбі пять

узбро́сних мужі́в на ко́нях, що проводи́ли Жида́м. Два з них, взя́вши Маккаве́я в середи́ну, засло́нювали его́ вла́сною збру́єю: і́нші три мета́ли на непри́я́телів стрі́ли і пе́руни. На той вид зміша́ли ся і уступи́ли непри́я́телї, і перея́ті страхо́м розбі́гли ся. А коли́ почи́слено тру́пи непри́я́тельські, найшли́ 20. 500 мужі́в пі́ших, а 600 їзди́в.

При по́мочи бо́жій поби́в о́тже Юда Маккаве́й в мно́гих би́твах непри́я́телів на́рода жидівського. Лучи́ло ся, що в одні́й би́тві полягло́ яке́сь число́ Жидів. На дру́гий день по ній прибу́в Юда з людьми́ похова́ти ті́ла їх в гроба́х вітці́вських; а́ле під оде́жою поля́глих найде́но ідо́ли, що зако́н Жида́м стро́го забороня́в. З то́го то пізна́ли всі я́вно, за́для чо́го вла́сне сї полягли́ були́. Благослови́ли проте́ всі справедли́вий суд Гло́спо́дний, що ре́чи та́йні зроби́в я́вними і проси́ли Го́спода Бо́га, щоби́ то́го гріху́ поме́ршим не памята́в. Юда на́дто зложи́в 12.000 драхм сре́бла, і пі́слав їх до Єрусали́ма на же́ртву за гріхи́ поме́рших; бо съвята́ і спасе́нна є мисль моли́ти ся за поме́рших, щоби́ були́ від гріхів розрі́шені. (2. Мах. 12, 46.)

Одно́го разу́ вдав ся Маккаве́й з мали́м число́м сво́го ві́йска в борбу́ з непри́я́телем ма́йже в деся́теро чисельні́йшим і упа́в в би́тві, ста́вши ся же́ртвою сво-е́ї нерозва́ги. Весь на́рід приході́в жало́бу і пла́кав гі́рко: «О, поля́г во́ін хоро́брий, котри́й спаса́в на́рід ізра́ільський!»

83. Послі́дні часи́ пе́ред Ісусом Христо́м.

По сме́рти Юди Маккаве́я виступа́ли его́ бра́тя по черзі́ на чоли́ Ізра́іля, і дока́зували тако́ж ді́л вели́ких. Їх насліду́ники доступи́ли на́віть ца́рського досто́їньства, а́ле оберну́ли ся знов про́тив Го́спода Бо́га, і чини́ли мно́го зло́го пе́ред лице́м Госпо́дним; а даючи́ і так вже непостійному на́родови злий примір з се́бе, потяга́ли его́ за собо́ю до всіля́ких гріхів.

Жидѝ не престава́ли вира́вдї визнава́ти одно́го Бо́га, а́ле чини́ли се бі́льше уста́ми як се́рцем.

Ме́жи Жида́ми наста́ли рі́жні се́кти, як Фарисе́ї, котрі́ удава́ли набо́жних, а́ле були́ го́рдими в се́рцю і лука́вими, Садуке́ї, що не ві́рили в дру́ге жите́ і і́нші, котрі́ зако́н бо́жий перекру́чували і люди́й пеува́ли. За́для то́го вздиха́ли ду́ші набо́жні по всїй тій земл̀ї за обі́цяним Спаси́телем.

Все було́ тако́ж гото́ве на при́хід Спаси́теля, котри́й пі́сля де́яких знакі́в мав вже неба́вком наступи́ти. Послі́дний проро́к Малахі́я (око́ло 400 лїт пе́ред Ісу́сом Христо́м), проповіда́ючи о тім при́ході, кли́кав перня́тий вели́кою ра́достію: «Так ка́же Го́сподь: Прийде́ той, котро́го ви шука́єте. Уста́нуть всї же́ртви, котрі́ ви прино́сите з зьві́рят. Бо від схо́ду аж до за́ходу со́нця вели́ке есть і́мя Мое́ ме́жи на́родами, а на ко́ждім мі́сцї бу́дуть приноси́ти і́мени Мо́му же́ртву чи́сту.» Ще одно́ проро́цтво, що дав Яков Юдї, си́нови сво́му, сповни́ло ся, то есть що за часі́в Спаси́теля бу́де скиптр від Юди відня́тий. Бо коли́ насл̀і́дники Маккаве́їв жи́ли з собо́ю в безна-ста́нній незго́дї, і бра́тя виступа́ли до борби́ су́противе братів, і забива́ли оде́н дру́гого: завізва́ли они́ на коне́ць на допо́внене нещастя го́рдих Римля́н на су́дїїв своїх. Римля́ни прийшли́, і забра́ли їм весь край, вчини́ли ся его́ пана́ми, і на престо́лї ца́рства юде́йського посади́ли чоловіка чужо́го, і́менем Ірода, Ідумеяни́на, пото́мка Іса́ва. Тепе́р о́тже, коли́ від Юди скиптр був відня́тий, прийшо́в час, коли́ мав прийти́ пі́сланий а горя́чо ожи́даний Спаси́тель, Ісу́с Христо́с.

ДОДАТОК.

Сьвятé письмó старóго завíта.

Все, що істóрія старóго завíта оповідáє, нахóдить ся напúсане в книгах, котрí рáзом називáють ся «Сьвятé письмó старóго завíта.» Сї книги списáли булú лю́ди сьвятí і мýдрі, котрí притím мáли особли́вшу пóміч бóжу і булú натхнéні сьв. Дýхом, так що нічóго ло́жного дотúчно вíри і обичáїв там написáти не моглú. Онú не жúли в однім часí, áле в рíжних часáх; зáдля тóго мáємо в них цíлý істóрію нáрода ізрáільського і все, що Бог приказáв пéред прúходом Спасúтеля вíрити і робúти. Сьвятé письмó старóго завíта обіймáє протé не мýдрість чоловíчу, áнї вúмисли лю́дські, áле слóво бóже: зáдля тóго трéба все з належним почúтанем приймáти. Сьвятé письмó (або́ бíблїя) старóго завíта дíлить ся:

А) на книги історúчні. Сї є:

1) Пять книг Мойсéя: Книга Бытія, Исхóдъ, Левítъ, Числá, Второзакóніе. — Сї книги написáв Мойсéй і в них оповідáє ся все, що стáло ся від початкý сьвíта аж до смéрти Мойсéя. О тім, що стáло ся пéред Мойсéєм від самóго початкý сьвíта, дізнáв ся Мойсéй від старúх людúй, котрí дýже дóвго жúли, так що одéн другóму оповідáв, що сам бáчив або́ чув. Крім тóго булú з давнúх часíв рíжні записки і пáмятники, з котрúх такóж Мойсей свої вíдомости чéрпав;

а при всїм був ємý Бог на пóмочи, що нїгдé не міг збладúти, особлúво в прúписах вíри і обичáїв. Впрóчім нáйбільше з тóго, що Мойсéй пúше, стáло ся за єгó часíв і під єгó прóводом; о тім всїм знав óтже як нáйдокладнїйше. Пять книг Мойсéя назúвають ся такóж: Закóнъ.

2) Книга Іисуса Навúна оповідáє, що стáло ся за житя́ Ісýса Навúна, наслíдника Мойсéя.

3) Книга Судíєвъ израúльськихъ оповідáє дóлю нáрода ізраíльського за часíв Самуíла аж до початкý невóлї вавилóньської.

4) Книги царствъ, котрúх есть чотúри, оповідáють, що стáло ся від часíв Самуíла аж до початкý невóлї вавилóньського.

5) Книги Паралíпóменонъ (дві) оповідáють дéякі подíї з часíв царств ізраíльських.

6) Що дíяло ся в невóлї вавилóнській і пізнíйше, о тім оповідáють книги: Єздры, Неемíи і дві книги Маккавéйскíи.

7) Крім тóго є ще мéнші книги історúчні, котрí містя́ть в сóбі істóрію дéяких осíб, так: Іовъ, Рутъ, Товítъ, Юдúтъ і Естúрь.

Б) Книги пророчí. Тих книг есть 16, і дíлять ся на книги велúких і малúх прорóків. — Велúкі пророки є: Ісаíя, Єремíя, Єзекúíл і Данúíл. — Малí прорóки суть: Осíя, Йоíл, Амос, Авдíй, Йóна Міхéй, Наум, Аввакýм, Софóнія, Аггéй, Захáрія і Малахíя. Єсть ще книга прорóка Вáруха котрá причисля́ ся до книги прорóка Єремíї. В тих книгах оповідáють, прорóки о своїй судьбí о судьбí нáрода ізраíльського і дýхом бóжим натхнéні, предсказýють будýчність. Особлúвож слáвні їх прорóцтва, що дотúчать Мéсії, котрóго цíлé житé від початкý аж до кінця́ як найвірнíйше предсказáли. Такí прорóцтва назúвають ся месíйні.

В) Книги дидактúчні (поучáючі), котрí по бíльшій чáсти обíймають прекрáсні наýки для житя́ лю́дського.

Пе́рше мі́сце займа́ють:

Псальмы, т. є. пі́снї, напи́сані по на́йбі́льшій ча́сти царе́м Дави́дом, і всї разо́м становля́ть кни́гу, котра́ называ́є ся Псалти́р. Всїх псальмі́в єсть 150. Они́ містя́ть або́ моли́тву до Го́спода Бо́га, або́ нау́ки або́ проро́цтва, ме́жи котри́ми знов на́йважні́йші є сї, що відно́сять ся і до Ме́сії, они́ зову́ть ся псальми́ месі́йні, або́ пока́янні чувства́ (псальми́ пока́янні.)

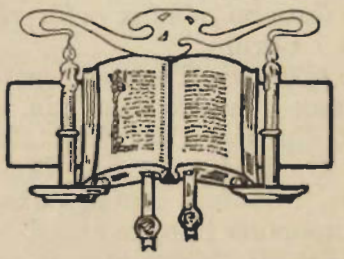
2) Кни́га при́тчїй Соломо́на;

3) Кни́га Єкклезїя́сть (Пропові́дник Соломо́на);

4) Пѣ́снь пѣ́сней. Сї три кни́ги обійма́ють малу́ часть прему́дрих ви́речень царя́ Соломо́на. В мно́гих мі́сцях є тако́ж проро́чі;

5) Кни́га прему́дрости Соломо́на;

6) Кни́га прему́дрости Іису́са, сына Сїра́хова.

ПОВІСТИ БІБЛІЙНІ

З НОВОГО ЗАВІТА.

ДІЛ ПЕРШИЙ.

ЖИТЄ І ДІЛА ІСУСА ХРИСТА.

Рождествó і перші лїтá Ісýса Христá.

1. Оповіщенє рождествá сьв. Йоáна Хрестúтеля.

За часів Ірода — царя́ юдéйської земліˊ — жив в земліˊ юдéйській одéн сьвящéник, íменем Захáрія, з женóю своєю, що звáла ся Єлисавéта. Онú булú прáведні пéред Бóгом і виповняли всї зáповіди Госпóдні. А не мáли дїтúй і булú в пíзних лїтáх. Зáдля тóго дýже смутúли ся, бо в тих часáх бездїтність уважáла ся за знамя́ нелáски Бóжої. Онú молúли ся протé сердéчно до Гóспода, просячú о сúна. Однáк Гóсподь Бог не зáраз вúслухав їх молúтву.

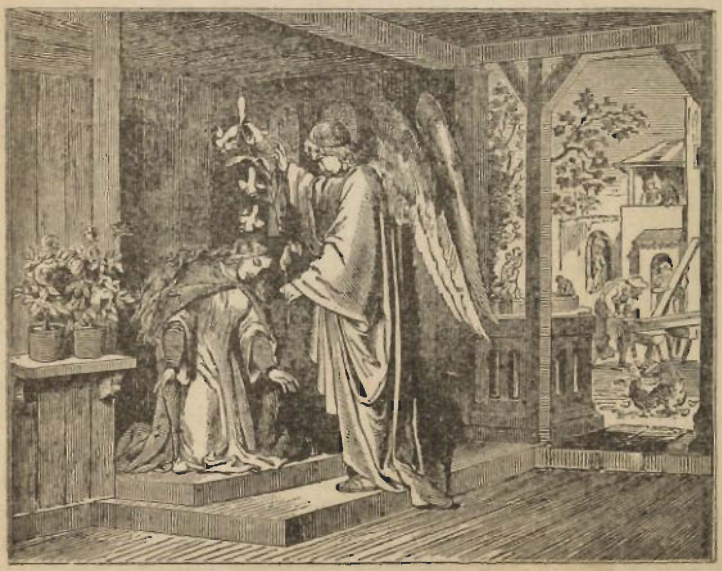
Аж стáло ся, що Захáрія по черзї сповняв чин сьвященúчий в сьвятúнї єрусалúмській і приносúв жéртву кадúла в цéркві Госпóдній. Числéнне множествó нáрода стоя́ло тогдú в притвóрі цéркви і всї молúли ся. І колú Захáрія вступúв в «Сьвятáя», указáв ся емý áнгел Госпóдний, що стоя́в по правíй сторонí жертівникá (óлтаря кадúльного). Захáрія злякáв ся, побáчивши єгó. Але áнгел сказáв до нéго: «Не бíй ся, Захáріе! твоя́ молúтва вúслухана: жíнка твоя́ Єлисавéта бýде мáти сúна, і назвéш імя́ єгó Йоáн. А ти бýдеш мáти рáдість, і мнóгі бýдуть рáдувати ся з рождествá єгó; бо він бýде велúкий пéред Гóсподом. Винá і óстрого нáпитку пúти не бýде, і бýде пóвний Дýха сьвятóго. Він навéрне мнóго синíв ізраíльских

до Го́спода Бо́га. Він бу́де іти́ пе́ред Го́сподом в ду́сі і си́лі Іллі́ї, щоби́ приготови́ти Сму́ на́рід соверше́нний».

Відповіда́ючи сказа́в Заха́рія до а́нгела: «Звідки спізна́ю, що те ста́не ся? бо я є стари́й і жі́нка моя́ тако́ж в пізних лі́тах». На се сказа́в ему́ а́нгел: «Я є Гаврії́л, котри́й стою́ пе́ред Бо́гом; я пі́сланий, щоби́ ту ра́дісну вість тобі́ принести. А що ти слова́м моїм не дав ві́ри, бу́деш ні́мий аж до дня, коли́ сповня́ть ся слова́ мої». По тих слова́х зник.

Тимчасо́м на́рід ждав на Заха́рію і ди́вував ся, що він так до́вго не вихо́дить. Коли́ напо́слі́д ви́йшов, не міг ні́чо́го промо́вити, а́ні на́рід слова́ми благословити́, ті́лько руко́ю пока́зував в гору́. З то́го пізна́ли, що мав виді́нє в це́ркві.

2. Благовіщенє рождества́ Ісу́са.

Ше́стого мі́сяця по оповіщеню рождества́ сьвято́го Йоа́на Крести́теля післа́в Го́сподь Бог а́нгела

Гавриїла до Назаре́та, мі́ста галилейського, до дїви уб'о́гої в добра́ зе́мські а бога́тої в чесноти́. Імя́ сї́ було́ Ма́рія. Она́ була́ зару́чена му́жеви сьвято́му, і́менем Йо́сифови, котри́й був уб'о́гим те́слею, і походи́в враз з обру́чницею свое́ю з ро́ду Дави́дового. Їй яви́в ся а́нгел саме́ тогди́, коли́ набо́жно моли́ла ся, і сказа́в до е́ї: »**Ра́дуй ся благода́тная** (по́вна благода́ти, ла́ски) **Го́сподь съ тобо́ю, благослове́нна ти въ жена́хъ!**

Коли́ Ма́рія сї слова́ учу́ла, затрива́жила ся дуже, і розмишля́ла, що ма́є се поздоро́вленє значи́ти. І рек їй а́нгел: «Не бій ся Ма́ріє: бо ти знайшла́ ла́ску у Бо́га. Поро́диш си́на, а назве́ш імя́ є́му Ісу́с (то є́сть Спаси́тель). Той бу́де вели́кий, а бу́де нарива́ти ся си́ном На́йвисшого. І дасть є́му Бог престо́л Дави́да, отця́ Є́го, а ца́рству Є́го не бу́де кінця́». Ма́рія рекла́ тогди́ до а́нгела: «Як се ста́не ся, коли́ я му́жа не зна́ла?» Ангел відповів: «Дух сьвяти́й зійде́ на тебе́ і си́ла Ви́шнього осїнить тебе́. За́для того і Сьвяте́ що з тебе́ наро́дить ся, бу́де на́зване Си́ном Бо́жим. Тако́ж і Єлисаве́та, те́та твоя́, в ста́рости своїй поро́дить си́на бо у Бо́га ні́чо́ не є неможли́ве». На то рекла́ Ма́рія: «Се я слуга́ Господня, най менї ста́не ся пі́сля слів твоїх». І відійшо́в від не́ї а́нгел.

На ту па́мятку сьвя́то: Благовіщенє Пр. Богородиці дня 25. ма́рта.

3. Ма́рія відві́дує Єлисаве́ту.

По тій поді́ї Ма́рія пішла́ ква́пно в го́ри, до місточка юде́йського, де ме́шкала сї тїтка Єлисаве́та, щоби́ їй звісти́ти се ра́дісне посо́льство а́нгела. Прийшо́вши до не́ї, поздоро́вила її щи́ро. Ско́ро Єлисаве́та учу́ла поздоро́вленє Ма́рії, по́вна Ду́ха сьвято́го, заклика́ла го́лосом вели́ким: «Благослове́нна **ты въ жена́хъ, и благослове́нъ плодъ чре́ва твое́го!** Ві́дкиж менї та вели́ка ла́ска, що прийшла́ ма́ти Го́спода мо́го до ме́не? Щасли́ва ти, що увірила, бо сповни́ть ся все то, що ска́зано тобі́ було́ від Го́спода Бо́га».

Ма́рія, ура́дована то́ю чуде́сною ла́скою, котру́ їй Бог уділи́в, ви́голосила на хва́лу бо́жу прекра́сну пі́сню, що зачина́є ся слова́ми: **«Величи́ть душа моя Го́спода, и возра́дова ся** (зрадів) **дух мой о Бо́зѣ, Спа́сѣ моемъ.»**

Ма́рія перебу́ла у Єлисаве́ти три мі́сяці, і верну́ла відта́к до Назаре́та до до́му свого.

4. Рождество́ сьвято́го Йоа́на.

Коли́ сповни́в ся час обіцяний, народи́в ся Єлисаве́ті і Заха́рії син. Коли́ се учу́ли суся́ди і свояки́ їх, ра́дували ся з ни́ми і хоті́ли єго́ назва́ти і́менем вітця́ єго́ т. є. Заха́рією. Єлисаве́та рекла́: «Не так, а́ле най нази́ває ся Йоа́н». Они́ каза́ли до не́ї: «В цїлі́м роді твоїм нема́ ніко́го, котри́й би нази́вав ся тим і́менем». Бо у Жидів був звича́й дава́ти ді́тям такі́ і́мена, які́ в роди́ні находи́ли ся. Тогди́ пита́ли вітця́, як би він єго́ хотів назва́ти». А він, зажада́вши та́блички, бо був ще нїми́й, написа́в: «Йоа́н бу́де і́мя єму́». В тій хви́лї отвори́ли ся уста́ єго́, і розвяза́в ся язи́к єго́, і він промо́вив. Всї, котрі се чу́ли, дивува́ли ся, мовлячи́: «Що з то́ї дити́ни бу́де? бо з не́ю есть рука́ Госпо́дня».

Мали́й Йоа́н ріс і кріпи́в ся ду́хом. Бу́дучи ще хло́пчиком, пішо́в на пусти́ню, там проживав в по́стї і молитва́х, і приготовля́в ся так на прихі́д Ісу́са.

Сьвя́то: Рождество́ сьв. Йоа́на Хрести́теля дня 24. че́рвня.

5. Рождество́ Ісу́са Христа́.

Для Йо́сифа було́ ще та́йною то, що ста́ло ся з ді́вою Ма́рією. Го́сподь Бог оби́вив і єму́ сю та́йну. Ангел Госпо́дний показа́в ся і сказа́в єму́ в снї: «Йо́сифе, си́ну Дави́дів, не бій ся прийня́ти Ма́рію, бо че́рез Ду́ха сьвято́го бу́де она́ ма́терию Си́на Бо́жого. І назве́ш імя́ єго́ Ісу́с (Спаси́тель); бо він спасе́ на́-

рід свій від гріхів їх». Йосиф учинив, що єму ангел приказав.

І сталося ся, що в ті днї вийшов приказ від Августа, цісаря римського, щоби списати всїх мешканцїв-краю. Кождий мусїв отже ітй до того міста, звідки єго рід походив, щоби записати ся. Марія і Йосиф, будучи з царського роду Давида, пішли до Вифлеєма, до міста родинного Давидового. А коли там прийшли, не могли задля великого напливу народа найти господи, в которій би переночували. Шукали проте охорони в опущеній стайнї за містом. Коли там були, прийшов тої ночи на сьвіт Ісус Христос, Син Божий. Дїва Марія, непорочна мати Єго, обвинула дитятко в пеленки і положила в яслях.

6. Поклін пастирів при яслах.

Близько міста Вифлеєма були убогі пастирі на полї, пильнувючи в ночи черед своїх. І се ангел Господний явив ся їм, а ясність божа із всїх сторін осьвітила їх так, що злякали ся дуже. І ангел сказав їм: «Не бійте ся; се бо звіщаю вам радість велику, котра буде всему народови, бо нині в містї Давидовім народив ся сам Спаситель, котрим есть Христос Господь. І се вам буде знамя: ви найдете дитятко, сповите в пеленках, і лежаче в яслах». І зараз явило ся много ангелів, хвалячих Господа Бога і співаючих: »**Слава во вышнихъ** (на висотї) **Богу, и на земли миръ** (спокій) **въ человѣцѣхъ благоволенїс** (у людий вдоволенє)». Коли відійшли ангели від них до неба, пастирі сказали один до другого: «Підїм до Вифлеєма і оглядаймо що нам Господь сказав». Они пішли чим скорше, і найшли Марію, Йосифа і Немовлятко, обвинене в пеленки, положене в яслах. Оглядали єго з честию сьвятою і перші віддавали єму поклін. Потому вернули ся до черед своїх, славлячи Господа Бога за все, що чули і бачили.

7. Обрізанє Ісуса Христа і представленє єго в церкві.

Коли́ сповни́ло ся Бо́жому Дитя́тку ві́сім дні́в, обрі́зано єго́ пі́сля прйпису за́кона Мойсе́євого, і да́но ємý найсьвятíйше імя́ Ісýс, як се був а́нгел пе́ред рождествóм єго́ запові́в.

А коли́ Ісýс Христо́с мав со́рок дні́в, принесли́ Єго́ Ма́рія і Йо́сиф, пі́сля зако́на Мойсе́я, до це́ркви єрусали́мської, щоби́ Єго́ предста́вити Го́споду, і щоби́ принести́ зако́ном приписану жертву. Тому́ що они́ були́ уббгі, то принесли́ лишé двóє голубя́т.

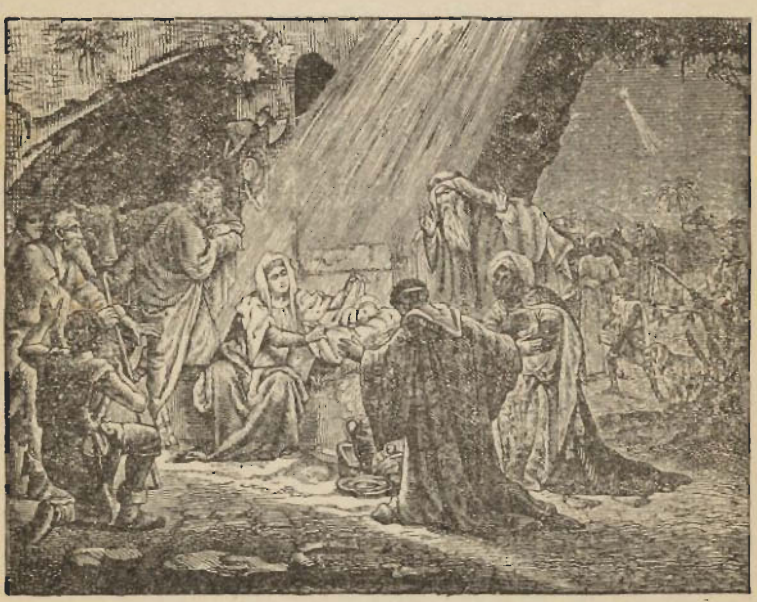
В тім часí був в Єрусали́мі чоловíк пра́ведний і богобóязний, íменем Симеóн. Він ожида́в з вели́кою тугóю Спаси́теля, і Дух сьвятúй звісти́в ємý, що не умре́ скóрше, дóки не поба́чить Ісýса Спаси́теля. На́тхнений Дýхом сьвятúм, прийшóв він тóго дня до хра́му. А коли́ Ма́рія і Йóсиф принесли́ до це́ркви Дитя́тко Ісýса, пізна́в, що се є ожи́даний Спаси́тель, взяв Єго́ на ру́ки, славúв Бóга і сказа́в: «Тепéр мóжеш відпусти́ти (з сéго сьвíта) слугý Твóго в спокóю, бо óчи моí ба́чили Твоé спасéнє, котрé Ти приготовúв для всíх люди́й, сьвітло, щоби́ просьвіти́ти на́роди невíрні і на сла́ву лю́ду Твóго Ізра́іля». Симеóн благословúв також Ма́рію і Йóсифа і сказа́в до Ма́рії: «Сей єсть пі́сланий на па́дение і на встанé мно́гих в Ізра́іл. А дýшу твою́ пропúє меч.»

В Єрусали́мі жúла також вдовúця по íмени Анна, маю́ча окóло 84 лíт; онá перебува́ла за́всїгди в це́ркві, і пóстами та моли́твою служúла Го́споду Бóгу в днí і в нóчи. Онá також в сю хвúлю спізна́ла Ісýса і славúла Го́спода, і оповіда́ла о нім з ра́достию вели́кою всім душа́м богобóязним, котрí ожида́ли Відкупи́теля. За́для тóго нази́ває сьв. Еванге́ліє Анну проро́чицею, а Симеóна Богоприéмцем.

На ту па́мятку сьвя́то: «Стрітéнє Госпóдне 2. лю́того.

8. Поклі́н трох мудрці́в із схо́ду (восто́ка).

Коли́ ро́дичі Го́спода Ісу́са сповни́ли в Єрусали́мі все пі́сля зако́ну Госпо́днього, верну́ли ся до Вифлее́ма. Тогди́ прийшли́ до Єрусали́ма мудрці́ від схо́ду со́нця, ве́дені вели́кою зьвіздо́ю, і мо́вили: «Де є цар юде́йський, що народи́в ся? бо ми ба́чили зьвізду́ его́ на схо́ді і прийшли́ поклони́ти ся єму́». Учу́вши се цар Ірод, засмути́в ся ду́же, бо бояв ся, щоби́

не стра́тив сво́го прести́ла. І зібра́вши всі́х передні́йших съвяще́ників і учени́х на́рода, дові́дував ся від них, де ма́є народи́ти ся Христо́с. Они́ сказа́ли єму́: «В Вифлее́мі, землі́ юде́йській, бо так є напи́сано проро́ком Михе́єм». Тогди́ Ірод, приклика́вши та́йно мудрці́в, вивідував ся від них о часі́, в котрім зьвізда́ їм показа́ла ся. І післа́вши їх до Вифлее́ма, сказа́в: «Іді́ть і ви́відайте ся до́бре о дитя́ти; а коли́ знайде́-

те, звістíть менí, щобú і я пішóв і поклонúв ся ємý». Онú, вúслухавши царя́, відíхали дорóгою до Вифлеéма. А зьвізда́, котра́ їх пе́ред тим вела́, ішла́ пе́ред нúми, і ста́нула над мíсцем, де було́ дитя́тко Ісу́с. Поба́чивши то мудрцí, ура́дували ся ду́же. У вíйшóвши в хати́ну, найшлú дитя́ з Ма́рією і Йóсифом, а упа́вши, поклонúли ся ємý, і да́ли ємý да́ри: «зóлото, ливáн (кади́ло) і емúрну». В ночú потíм дістáли в снí прúказ від Бóга, щобú не верта́ли ся до Ірода, бо Ірод лишé длятóго хотíв довíдати ся, де народúв ся Ісу́с, щобú єго́ убúти. Онú, услу́хавши прúказу бóжого і благословля́чи Гóспода, вернýли ся íншою дорóгою до своéї краíни.

Па́мятка сéї подíї сполу́чує ся з Рождествóм Христóвим.

9. Утéча до Єгúпту і пóворот до Назарéта.

Ірод ждав нетерпелúво на пóворот мудрцíв з Вифлеéма. Ви́дячи напóслíд, що їх не діждé ся, розгнíвав ся ду́же і ви́дав стрóгий прúказ, щобú в Вифлеéмі і по всíй окóлицí тóго мíста всí дíти нúзше двох лíт убúти, гада́ючи, що Дитя́ Ісу́с ра́зом з нúми згладúть ся зі сьвíта. — Але Гóсподь Бог стерíг житú Дитя́ти. Бо а́нгел Госпóдний явúв ся в снí Йóсифови, і рек: «Встань, возьмú Дитя́ і Ма́тїр єго́, і утíкай до Єгúпту, і будь там, аж доки не ска́жу тобí; бо Ірод шука́є Дитя́ти, щобú убúти єго́.» Йóсиф, вста́вши, взяв Дитя́ і Ма́тїр ще в ночú, і утíк до Єгúпту.

Колú Дитя́ Ісу́с ви́йшло до Єгúпту, прибу́ли у-бíйники, котрúх післа́в Ірод, до Вифлеéма. Онú видира́ли силомíць дíти з рук і від грудúй їх ма́терий, і без милосéрдія убива́ли. Наста́в тогдú велúкий плач і нарíкання, а ма́тери не дава́ли ся нíчúм потíшити.

За сю страшну́ злóбу спа́ла небáвком на Ірода ка́ра бóжа; бо не дóвго по тíй кровáвій різní попáв в гидку́ хоробу і умéр сéред на́йтяжших бóлíв. По сíм

показáв ся знов áнгел Госпóдний в снї Йóсифови, і сказáв: «Встань, возьмú Дитя́ і Мáтїр єгó, і верни́ся до землї ізраїльської, вітчúни твоєї, бо помéрли ті, щó наставáли на житé Дитя́ти». Йóсиф, встáвши, взяв Дитя́ і Мáтїр єгó, і вернýв до Галилéї, до мíста Назарéта.

Ту виростáв Ісýс на самотї і в супокóю. Але вже дитя́тем покáзував мýдрість небéсну, а лáска бóжа булá з ним.

Дїти, котрí Ірод велїв невúнно позабивáти, почитáє Цéрков сьвятá я́ко мýчеників, і їх пáмять обхóдить в четвéртий день по прáзнику Рождествá Христóвого (29. Грýдня.)

10. Ісýс дванайцятилїтний в цéркві.

Прeч. Дїва Мáрія і Йóсиф ходúли пíсля звичáю на великóдні сьвя́та до Єрусалúма. Колú Ісýс

мав вже 12-тий рік, взялй Єго́ з собо́ю. Хоть то була́ по́дорож дале́ка, ішо́в з ни́ми весе́ло. Ра́дість Єго́ була́ тим бі́льша, колй впе́рше побачи́в сьвяте́ мі́сто і вели́чну це́рков. Колй скінчи́ли ся сьвя́та, верта́ли ся Ма́рія і Йо́сиф до до́му сво́го. Ісу́с оста́в ся в Єрусалймі; а не спостереглй се́го ро́дичі Єго́, гада́ючи, що іде́ в това́ристві своякі́в і знако́мих. Уйшо́вши день доро́ги, ста́нули ве́чером в госпо́ді, і шука́ли Єго́ ме́жи кре́вними і знако́мими, і переляклй ся ду́же, колй Єго́ не найшлй ме́жи ни́ми. Перестра́шені верну́ли ся до Єрусалйма, там Єго́ шука́ти.

Напо́слїд по трох днях найшлй єго́ в це́ркві сидя́чого в середи́ні ме́жи учёними, котри́х слуха́в і пита́в. А всї, що єго́ слу́хали, чу́дували ся Єго́ ро́зумови, яки́й обявля́в в пи́таних і ві́дповідях свої́х. — Поба́чивши Єго́ ро́дичі, зра́дували ся ду́же. Ма́ти, перебу́вши таку́ трево́гу о Него, рекла́: «Си́ну, чого́ ти нам таке́ учини́в? Оте́ць твій і я з жале́м шука́ли Тебе́». Ісу́с відповів їм ми́ло і серде́чно: «Чого́ ви мене́ шука́ли? Чи ви не зна́ли, що ма́ю робйти дїла́ Отця́ мо́го?» Але оний не порозуме́ли тих слів.

Пото́му верну́в ся з ни́ми Ісу́с до Назаре́та. І був їм послу́шний і виросла́в в лїта́х, в му́дрости і в ла́сці у Бо́га і у люде́й.

11. Ісу́с гото́вить ся до дїла́ спасе́ня. Йоа́н Хрести́тель, предте́ча Ісу́са Христа́.

Колй зближа́в ся час, в котрім Ісу́с Христо́с мав я́вно ви́ступити я́ко Відкупи́тель сьвіта, тогдй одержав Йоа́н на пусти́ні прика́з від Го́спода, щобй ішо́в пе́ред Ним і приготовля́в Єму́ доро́гу. Йоа́н, учу́вши во́лю бо́жу, ви́ступив над рікою Йорда́ном і почав люде́й научáти. Одїж єго́ була́ з ше́рсти верблю́жої, і по́яс скіряни́й на бе́драх єго́, а корми́в ся саранче́ю і ме́дом ли́сних пчіл. Він кли́кав го́лосом вели́ким: «Пока́йте ся, бо приближи́ло ся ца́рство небе́сне!» А щобй тим бі́льше заохоти́ти слухачі́в до пока́яня

і попра́ви, і пригото́вити їх до хрещ́ення Христо́вого, хрести́в Йоа́н в Йорда́ні всіх тих, що то́го бажа́ли. Зі всіх сторі́н і зі всіх стані́в збира́ли ся ко́ло не́го лю́ди слу́хали ува́жно єго́ про́повідий, і каза́ли хрести́ти ся, визнаючи́ гріхи́ свої.

Йоа́н вже ви́дом своїм і своїми про́повідями, проника́ючими наскрізь се́рце ко́ждого, роби́в так вели́ке вражі́не на слухача́х, що де́які гада́ли о нім, що він мо́же є сам Ісу́с Христо́с. Йоа́н, учу́вши таку́ бе́сїду, сказа́в: «Я не є Христо́с, а́ле прийде́ сильні́йший від ме́не, котро́му я не досто́їн розвяза́ти ремінця́ від черевиків Єго́. (Розвя́зувати черевики нале́жало до на́йнизших слуг.) Я вас хрещу́ водо́ю, а Той бу́де вас хрести́ти Ду́хом сьвти́м і огне́м». — Хрще́ніе Йоа́нове було́ цїлко́м рі́жне від хрще́ня котре́ постанови́в Христо́с. Хрще́ніе Йоа́на не очища́ло чоловіка від гріхів, лише́ означа́ло, що так хрще́ний хо́че ка́яти ся за свої гріхи́, щоби́ ста́ти ся гі́дним ла́ски Бо́жої.

12. Хрще́ніе Ісу́са Христа́ і поку́са дия́вола.

Коли́ Ісу́с Христо́с мав 30 лїт, прийшо́в до Йоа́на над Йорда́н, щоби́ хрести́ти ся від не́го. А коли́ хотів вступи́ти в рі́ку, Йоа́н здержував єго́, мовлячи́: «Я від Те́бе потребу́ю хрести́ти ся, а Ти іде́ш до ме́не?» Ісу́с ві́дповів на то: «Остави́ ни́нї; бо так нам тре́ба сповни́ти всяку пра́вду». Тогди́ усту́пав Йоа́н і хрести́в Ісу́са в Йордані́. Коли́ Ісу́с ви́йшов з води́ і моли́в ся, розтвори́ли ся небеса́, і яви́в ся сьвяти́й Дух в ви́ді го́луба і зійшо́в на Ісу́са, а з небе́с дав ся чу́ти го́лос: «Той есть сии мій возлюбле́ний, в котрім ма́ю уподо́бане».

За́ким Ісу́с розпоча́в ді́ло спасе́ня, відійшо́в в пусти́ню, де пробува́в че́рез 40 днів і 40 но́чий в по́сті і моли́тві. По сім почу́в го́лод. Тогди́ приступи́в до не́го сатана́, щоби́ Єго́ куси́ти, мовлячи́: «Коли́ ти Син Бо́жий, прикажи́, щоби́ се каміне ста́ло ся хлі́бом». Ісу́с відповя́в: «Напи́сано є: не сами́м хлі́бом

жи́є чоловік, а́ле тако́ж і сло́вом, що вихо́дить з уст бо́жих».

Дия́вол пова́жив ся вдру́ге Ісу́са куси́ти. Взяв Ісу́са до Єрусали́ма, поста́вив єго́ там на вершку́ це́ркви і сказа́в: «Коли́ ти Син Бо́жий, верж ся в доли́ну, бо напи́сано есть: що Бог прика́же а́нгелам своїм, щоб тебе́ на рука́х не́сли, щоб Ти не спотикну́в о ка́мінь но́гу свою́». Ісу́с відповів чо́ртови: «Тако́ж напи́сано есть: не бу́деш куси́ти Го́спода Бо́га тво́го».

Ми́мо то́ї ві́дповіди не дав Єму́ сатана́ супоко́ю: взяв Єго́ тепе́р на гору́ ду́же висо́ку, і показа́в Єму́ всї ца́рства сьві́та і сла́ву їх, і рек: «Се все дам Тобі, коли́, упа́вши, віддаси менї́ поклі́н». Ісу́с розгні́вав ся тогди́ і рек єму́: «Піди́ від ме́не, сатано́! бо напи́сано є: Го́споду Бо́гу твому́ бу́деш кла́няти ся і Єму́ єди́ному служи́ти!» На ту бе́сїду перестра́шений чорт пусти́в Ісу́са, а приступи́ли а́нгели і служи́ли Єму́.

13. Ісу́с покли́кує пе́рших у́чеників.

Верну́вши з пусти́ні, пішо́в Ісу́с знов над Йорда́н. Коли́ Єго́ Йоа́н поба́чив іду́чого до се́бе, закли́кав до зі́браного на́рода: «То єсть а́гнець бо́жий, котри́й бере́ на се́бе гріхи́ сьві́та».

На дру́гий день, коли́ Йоа́н стоя́в з двома́ у́чениками своїми, і поба́чив Ісу́са знов іду́чого, сказа́в, пока́зуючи на Не́го: «Се а́гнець бо́жий». Учу́вши сі слова́, пішли́ ті два у́ченики за Ним. Ісу́с оберну́в ся і сказа́в до них: «Чого́ шука́єте?» Они́ відповіли́: «Учи́телю, де ме́шкаєш?» Ісу́с сказа́в до них: «Піді́ть і оглядайте!» Они́ пішли́ з ра́достию вели́кою за Ісу́сом, і оста́ли ся при Нім; се були́ два у́ченики: Андре́й і Йоа́н. Андрей мав бра́та, і́менем Симо́на, котри́й бажа́в ба́чити Спаси́теля. Знайшо́вши Симо́на, сказа́в до не́го Андре́й по́вен ра́дости: «Ми найшли́ Ме́сию», і привів єго́ до Ісу́са Христа́. А коли́ єго́ Ісу́с поба́чив, рек: «Ти єси́ Симо́н, син Йо́ни; ти бу́деш від тепе́р зва́ти ся Петро́», т. є. ка́мінь.

На дру́гий день ви́брав ся Ісу́с в доро́гу до Галилеї. Іду́чи, стрі́тив на доро́зі му́жа, і́менем Фили́па, котри́й бажа́в тако́ж від да́вна ба́чити Спаси́теля. І сказа́в до не́го Ісу́с: «Піди́ за мно́ю». І Фили́п став у́ченико́м Христо́вим. А Филип мав прия́теля, котри́й звав ся Натана́їл або́ Вартоломе́й. Побі́г о́тже ква́пно до не́го, а найшо́вши єго́, сказа́в до не́го ра́дістно: «Ми найшли́ то́го, о котрім писа́в Мойсе́й в зако́ні, і проро́ки, Ісу́са з Назере́та. Піди́ і бач!» І привів єго́ до Ісу́са. Поба́чивши Натана́їла, сказа́в Ісу́с: «Се правди́вий Ізраі́лтяни́н, в котрім нема́ о́бману». Коли́ се учу́в Натана́їл, сказа́в зачу́дований: «Зві́дкиж мене́ зна́єш?» Ісу́с відповів єму́: «Пе́рше ніж Фили́п покли́кав тебе́, я ба́чив тебе́ під смоко́вницею (фіго́вим де́ревом)». Натана́їл зачу́дований, закли́кав: «Учи́телю, Ти єси́ Син Бо́жий, Ти єси́ цар ізра́ільский». Ісу́с відповів єму́: «Коли́ я тобі́ сказа́в, що ба́чив тебе́ під смоко́вницею, ти увірив;

бі́льші рі́чи над ті побачиш. Напра́вду ка́жу вам: поба́чите не́бо розтво́рене і а́нгелів бо́жих, сходя́чих на Си́на чолові́чого». (Ісу́с розумі́в тим чудеса́, котрі́ від тепе́р мав непереривно діла́ти).

14. Пе́рше чу́до Ісу́са в Ка́нї галиле́йській.

Тре́того дня потім відбувало ся весі́ле́ в Ка́нї галиле́йській. Туди́ запро́шено також Ісу́са Христа́, Ма́рію і у́чеників Ґо́. Підча́с забави нестало вина́. Поба́чивши се ма́ти Ісу́сова, сказа́ла до Не́го: «Вина́ не ма́ють». Ісу́с відповів їй: «Ще не прийшла́ годи́на моя́». Ді́ва Ма́рія так зрозуміла сю відповідь, що Ісу́с Христо́с хо́че помочи́, а лише́ чека́є на час спосі́бний; і сказа́ла до слуг: «Чині́ть то все, що вам Ісу́с прика́же».

В комна́тї, весі́льній було́ шість ка́мінних на́чинь уста́влених до очи́щеня жидівського (був бо у Жидів звича́й, що пе́ред їдженем умива́ли ся.) Ко́жде з них міст́ило в со́бі два або́ три ве́дра. По хви́лї

рек Ісу́с слу́гам: «Наповні́ть на́чиня водо́ю». І наповни́ли їх аж до верху́. Потім сказа́в Ісу́с: «Че́рпайте тепе́р і несі́ть госпо́дареви весі́лля (ста́ростї)». Слу́ги понесли. Госпо́дар, котри́й не знав, що зайшло́, покушав то́го на́питку, а здиво́ваний доброто́ю вина́, закли́кав молодо́го і сказа́в до не́го: «Ко́жний пода́є спершу́ вино́ до́бре, а коли́ вже напи́ть ся, тогди́ підли́йше. А ти до́бре вино́ заховав аж до се́го часу́».

Се було́ пе́рше чу́до Ісу́са Христа́, в Ка́нї галиле́йській. Сим обяви́в Христо́с свою́ сла́ву, і ува́рили в Не́го у́ченики Сво

ПЕРШИЙ ВЕЛИКДЕНЬ.

15. Ісу́с виганя́є пере́купнїв з це́ркви. Розмо́ва з Никоди́мом.

Зближи́ла ся па́сха жидівска або́ сьвя́то вели́кодня. Ісу́с пішо́в на се сьвя́то до це́ркви ерусали́мської. Прийшо́вши там, поба́чив в передсїню (притво́рі) це́ркви воли́, вівцї і го́луби, котрі пере́купнї продава́ли на же́ртви, і мінячі́в, що гро́ші міня́ли. Розгні́вавши ся, зроби́в бич з мо́тузів і ви́гнав всїх пере́купнїв з це́ркви, враз з ві́вцями і вола́ми; мінячі́м поперевертав столи́ і розси́пав гро́ші. До тих, що го́луби продава́ли сказа́в: «Ви́несіть то зві́дси, і не робіть з до́му отця́ мо́го до́му торговлї».

Жиди́, що були́ в це́ркві, рекли́ до Ісу́са: «Яки́й знак пока́жеш нам, що ма́єш власть се чини́ти?» Ісу́с відповів, вка́зуючи на се́бе: «Розвалі́ть сю це́рков, а в троох днях поста́влю її». Жиди́ ду́мали, що Він мо́вить о це́ркві збудо́ваній з ка́меня, і рекли́ до Не́го: «Со́рок і шість лїт будо́вано сю це́рков, а ти її в трох днях гада́єш поста́вити!» Але Ісу́с говори́в о ті́лї своїм.

Щоби́ Жидів нао́чно пересьвідчи́ти о своїй бо́жій си́лї, роби́в Ісу́с всїля́кі чудеса́ пе́ред очи́ма їх; і мно́гі увірили в Не́го. Був тако́ж посе́ред них член висо́кої ра́ди, і́менем Никоди́м. Він бажа́в ду́же ста́ти ся

ýченикóм Ісýса. А боячи́ ся Жидів, прийшóв в ночи́ до Нéго і сказáв Смý: «Учи́телю! знáємо, що Ти прийшóв від Бóга я́ко учи́тель, бо нїхто не мóже тих чудéс робúти, що Ти рóбиш; слїдно, що з Тобóю єсть Бог». Він хотїв довідати ся, що мáє творúти щобú житé вічне осягнýтв. Ісýс рек: «Амúнь кáжу тобí: колú хто не відрóдить ся водóю і Дýхом сьвятúм, не ввійде в цáрство небéсне». Тим вказáв смý Ісýс, що кóждий чоловік мýсить охрестúти ся. Дáлыше поучúв єгó що для спасéня рóду людского мýсить Ісýс умéрти на крестї, і сказáв: «Як Мойсéй вúвисшив вужá на пустúнї, так трéба, щобú вúвисшений був Син чоловічий, щобú всї, що в Нéго вірують, не загúбли, áле мáли житє вічне!»

16. Ісýс Христóс при керни́ци Якововій.

Остáвивши Єрусалúм, ходúв Ісýс по землї юдéйскій, оповідáючи прúхід Сúна бóжого, і наказýючи ýченикам своїм хрестúти. Мнóгі увірили в Нéго і стали ся Єгó ýченикáми. Відтáк вертáв до Назарéта. Ідýчи тудú, переходúв чéрез край Самáрию, і прийшóв до мíста, котре звáло ся Сúхар. А булá там керни́ця, котрý ще давнó Яков казáв вúкопати. Ісýс, утомлéний з дорóги, усíв при тій керни́ці, а ýченики Єгó пішлú до міста, щобú купúти жúвности.

Колú так Ісýс сидíв, прийшлá Самаря́нка з мíста чéрпати вóду. Ісýс сказáв до неї: «Дай менї пúти». Онá дивýючи ся, відповíла: «Як то, ти жидовúн, і прóсиш від мéне пúти? Жидú не стикáють ся з Самаря́нами». (Жидú бо ненáвидїли Самаря́н). Ісýс сказáв: «Як би ти знáла, хто єсть той, що тобí кáже: дай менї пúти, ти би єгó попросúла, а дав би тобí водú живóї». Онá не розумíючи Єгó слів, реклá Смý: «Гóсподи, не мáєш черпакá, а керни́ця глубóка: звíдки возьмéш водú живóї? Чи ти є бíльший від отця́ нáшого Якова котрúй дав нам єю керни́цю?» Ісýс сказáв їй: «Кóждий, хто пє сéї водú, знов бýде мáти спрáгу

а́ле хто пє во́ду, котру́ я єму́ дам, не бу́де ма́ти спра́ги по ві́ки. Бо вода́, котру́ я єму́ дам, ста́не ся в нім жерело́м води́ теку́чої до жи́тя ві́чного!» Невіста рекла́ на то: «Го́споди, дай менї то́ї води́».

Ісу́с розу́мів під водо́ю пра́вду і благода́ть бо́жу, котру́ прине́ з не́ба, для на́шого спасе́ня. Хто ві́рує в ті пра́вди, котри́х учи́в Ісу́с Христо́с і хто єсть в посїданю бо́жої благода́ти, той мо́же заслужи́ти собі ві́чне блаженьство́.

Тогди́ відкри́в Ісу́с Самаря́нцї єї та́йні гріхи́, котри́х допусти́ла ся в житю́ своїм. Завсти́джена тим і сокруше́на рекла́ до Не́го: «Го́споди! ви́джу, що Ти єси́ проро́к!» а бажа́ючи від то́го часу́ праведно служи́ти Го́споду Бо́гу, дода́ла: Отцї на́ші слави́ли Бо́га на сїй горі (т. є. на горі Га́ризім); а ви повіда́сте, що в Єрусали́мі єсть мі́сце, де Бо́гу хва́лу віддава́ти нале́жить». Ісу́с сказа́в їй: »Невісто, вір менї, що іде час, коли́ на сїй горі, а́нї в Єрусали́мі не бу́дуть хвали́ти Отця́; а́ле прийде́ час і вже ни́нї єсть, коли́ правди́ві покло́нники бу́дуть хвали́ти Отця́ в ду́сї і в пра́вдї, бо Бог єсть дух, і хто Єго́ хвали́ть, пови́нен Єго́ хвали́ти в ду́сї і в пра́вдї». Невіста сказа́ла на то: »Зна́ю, що прийде́ Ме́сія; а як Він прийде́, обяви́ть нам все». Ісу́с відповів на те: «Я є ним (тим Ме́сією)

Самаря́нка зачу́дувана і по́вна ра́дости, оста́вила ведро́ своє́, побі́гла до мі́ста і повіда́ла лю́дям: «Піди́ть і оглядайте чоловіка, котри́й менї розповів все, що я скри́то роби́ла; суди́ть самі́, чи то не єсть Христо́с? »Тимчасо́м верну́ли з мі́ста у́ченики з жи́вностію, і проси́ли Ісу́са, мовлячи́: «Учи́телю, їдж». А він їм сказа́в: «Я ма́ю пожи́ву, о котрі́й ви не зна́сте; мій корм єсть, щоб я чини́в во́лю то́го, котри́й мене́ післа́в». А коли́ ще говори́в з у́ченикамн прийшли́ з мі́ста Самаря́нки, і проси́ли Єго́ щоби́ у них оста́в ся. Ісу́с перебу́в у них два днї научаючи їх. І мно́гі увірили в Не́го.

17. Ісу́с научає в Назаре́ті.

По тих двох днях верну́в ся Ісу́с до Галиле́ї, і голосив всю́ди нау́ку о ца́рстві бо́жім. Прийшо́вши до Назаре́та, де був ви́хований, війшо́в після звича́ю сво́го в суббо́ту до божни́ці, і встав, на знак, що хо́че з книг сьвятих чита́ти. І по́дано Ёму́ кни́гу Ісаї́ї проро́ка. Розтвори́вши її, найшо́в ме́сце, де було́ написано: «Дух Госпо́день на мені; на те помаза́в мене́ Го́сподь, щоб я проповіда́в Ёвангеліе уби́гим, уздоровля́в сокруше́них се́рцем, проповіда́в ві́зням ви́пущенє, сліпи́м прозрі́нє і оголоси́в день відпла́ти.» Перечита́вши се ме́сце, віддав кни́гу слузі і усів. А о́чи всіх в бо́жниці зверну́ли ся на Не́го. Потім сказа́в до них: «Ни́нї сповни́ли ся сї слова́ книг сьвятих пе́ред оча́ма ва́шими.

Всї дивува́ли ся над слова́ми, що виходи́ли з уст Ісу́са, і говори́ли: «Мае він напра́вду му́дрість вели́ку і си́лу тво́реня чудес, а́ле чи не есть він си́ном те́слї Йо́сифа?» Се сказа́ли они́ з за́висти, бо не хотїли его́ узна́ти за Ме́сію. Длятого́ відозва́в ся до них Ісу́с: «Напра́вду ка́жу вам, що жа́ден проро́к не ест ми́лий у своїй вітчині.»

Учу́вши се, розгнівали ся стра́шно всї в божни́ці, і вста́вши пірва́ли Ісу́са і ви́вели аж на верх гори́, на котрій місто було́ збудо́ване, щоби́ Его́ звідтам стру́тити в про́пасть. Але Ісу́с учинив, що їм нара́з опа́ли ру́ки, і Він переїшо́в посе́ред них і пішо́в да́льше.

18. Чу́да Ісу́са в Капернау́мі.

З Назаре́та пішо́в Ісу́с д Капернау́ма, міста галилеї́ського і там научав в б жни́ці. Дивува́ли ся Жиди́ над нау́кою Его́, бо Его́ ре́сїда була́ сильна, як би тако́го, що ма́с власть, і проника́ла аж до глубини́ се́рця. — Ме́жи слухача́ми був чоловік, що мав ду́ха нечи́стого і той заклика́в вели́ким го́лосом: «Оста́в нас, Ісу́се Назаряни́не! Ти прийшо́в, щоби́ нас ви́губити? Зна́ю тебе́, хто Ти сей: Сьвяти́й Божий». Ісу́с повелів ему́ мовлячи́: «Мовчи́ і ви́йди з не́го!» А

чорт, ки́нувши чолові́ком тим, ви́йшов з не́го. І упа́в страх на всїх, і мо́вили оде́н до другого: «Хто єсть той, що ма́є власть прика́зувати ду́хам нечи́стим, і они́ єго́ слу́хають?»

Ви́йшовши з божни́щі, вступи́в Ісу́с до до́му Симо́на Петра́ і бра́та єго́ Андре́я. Свекру́ха Петро́ва ма́ла вели́ку горя́чку, і Петро́ проси́в Ісу́са, щоби́ її уздоровив. Ісу́с приступи́в до не́ї, взяв її за ру́ку, і горя́чка опусти́ла її. І вста́вши за́раз служи́ла Ісу́сови і у́ченикам Єго́. А коли́ зайшло́ со́нце і наста́в хо́лод, всї в тім мі́стї, котрі ма́ли хо́рих, особли́во бісновáтих, приводи́ли їх до Ісу́са, кла́ли їх пе́ред две́рі до́му, а Ісу́с сло́вом одни́м виганя́в ду́хів нечи́стих уіздоровля́в всїх.

На дру́гий день до́сьвіта ви́йшов Ісу́с на мі́сце самі́тне, і моли́в ся. А товпа́ на́рода шука́ла Єго́ і хотї́ла заде́ржати, щоби́ не відходи́в від них. До них. сказа́в Ісу́с: «І дру́гим міста́м тре́ба проповіда́ти ца́рство бо́же, бо за́для то́го я пі́сланий.» Відта́к научи́в у всїх божни́цях галиле́йських, виганя́в злих ду́хів і уздоро́влював хо́рих рі́жного ро́да. І розходи́ла ся сла́ва о Нім по всїх місця́х аж до Си́рії, і зі всїх сторі́н йшло́ мно́го на́рода за Ним.

19. Вели́ка ловля́ риб.

Одно́го дня прийшо́в Ісу́с над о́зеро Ґенезаре́тське, зва́не тако́ж мо́рем Галиле́йським, і хотї́в там проповіда́ти сло́во Бо́же. Єго́ окружи́ли вели́кі то́впи на́рода, і тисну́ли ся, щоби́ Єго́ слу́хати. За́для то́го вступи́в Ісу́с в човен, котри́й був Симо́на Петра́ і бра́та єго́ Андре́я, і сївши, учи́в звідси люди́й. Переста́вши говори́ти, сказа́в до Симо́на і бра́та єго́: «Поступи́ть на глубину́ о́зера, і заки́ньте сї́ти.» Симо́н відповів: «Учи́телю, ми працюва́ли че́рез цїлу́ ніч, і нїчо́го не зловили; одна́к на сло́во Твоє заки́немо сї́ти.» А кой се учини́ли, загорну́ли вели́ке множе́ство риб, так що аж рва́ли ся сї́ти від них. Приклика́ли тому́

Йоа́на і бра́та єго́ Якова, що були́ в дру́гім човні́, щоби́ прибу́ли і помогли́ їм. Сї прийшли́ і наповни́ли оба́ човни́, так що ма́ло не затопи́лись.

Коли́ се поба́чив Симо́н Петро́, упа́в зачу́дований до колі́н Ісу́сових, мовлячи́: «Го́споди, відійди́ від ме́не, бо я чоловік гріши́ний!» Ісу́с сказа́в до не́го: «Не бій ся, від тепе́р бу́деш люди́й лови́ти» А ви́тягнувши човни́ на су́шу, у́ченики оста́вили все, і пішли́ за Ним. Від тепе́р зіставали все при Ісу́сї і товари́шили Єму ві всїх по́дорожах Єго́.

20. Ісу́с утиша́є бу́рю на о́зері.

Одно́го дня учи́в Ісу́с пі́зно до ве́чера, а пото́м сказа́в до у́чеників свої́х: «Перепра́вмо ся че́рез о́зеро». Тогди́ приступи́в до Не́го оде́н кни́жник (учени́й в письмі́) і рек Єму́: «Учи́телю, піду́ за Тобо́ю, де тільки піде́ш.» Ісу́с, пізна́вши ми́сли єго́, що єму́ лише́ хо́дить о те, щоби́ мав хва́лу пе́ред сьві́том і до́бре жи-

те́ сказа́в до не́го: «Лиси́ці ма́ють я́ми, а пти́ці небе́сні гні́зда, а́ле син чолові́чий (т. є. Ісу́с Христо́с) не ма́є де голови́ склони́ти.» Учу́вши кни́жник сї слова́, відійшо́в.

Пото́м вступи́в Ісу́с з у́чениками своїми в човно́, а за Ним сліду́вало на човна́х бі́льше люди́й. Зму́чений де́нною пра́цею, Ісу́с, усівши в ло́ди, засну́в. І нара́з бу́ря вели́ка ста́ла на мо́рі, так що фи́лї мо́рські заliва́ли корабе́ль. Перея́ті страхо́м вели́ким, приступи́ли до Не́го у́ченики і збуди́ли Єго́, говорячи́: «Го́споди, ратуй нас, ги́немо!» Ісу́с рек їм: «Чому́ боїте́ ся, малові́ри?» І вста́вши, приказа́в вітра́м і мо́рю утиши́ти ся, і наста́ла за́раз глубо́ка тишина́. Всї чу́дували ся над тим і говори́ли: «Хто есть той, що єму́ вітри́ і мо́ре суть послу́шні?»

21. О чоловіцї розслабле́нім.

Коли́ Ісу́с був знов в Капернау́мі і учи́в в одні́м до́мі, зійшло́ ся таке́ множество́ на́рода, що цїли́й дім і всї вхо́ди до не́го були́ напо́внені. Всї хотїли слу́хати Єго́ нау́ки. Втім принесли на лїжку чоловіка, що був розслабле́ний жи́лами. Не могучи́ єго́ внести двермі за́для множества́ на́рода, вступи́ли на дах, котри́й пі́сля звича́ю східно́го, був плоський, зроби́ли в нім о́твір і спусти́ли че́рез то́йже розслабле́ного з лїжком до середи́ни пе́ред Ісу́са Христа́. Поба́чивши ві́ру їх, сказа́в Ісу́с до розслабле́ного: «Май надїю, си́ну, відпуска́ють ся тобі́ гріхи́ твої.»

А були́ там фарисе́ї і законоучи́телї. Они́, учу́вши слова́, Ісу́са, каза́ли оде́н до дру́гого: «Він хули́ть (зневажа́є) Бо́га, бо хтож мо́же відпусти́ти гріхи́, крім одно́го Бо́га?» Ісу́с, пізна́вши ми́сли їх, сказа́в до них «Чого́ помишля́сте зле в се́рцях ва́ших? Що ж есть ле́кше: чи сказа́ти — відпуска́ють ся тобі́ гріхи́ твої, чи сказа́ти — встань і ходи́? Але щоби́ ви зна́ли, що син чолові́чий ма́є власть відпуска́ти гріхи́ (звернув ся до розслабле́ного і рек): вста́нь, возьми́ лїжко своє́

і іди́ до до́му тво́го». Розслабле́ний встав за́раз пе́ред ни́ми, і пішо́в до до́му. І зди́вували ся всі, і перея́ті бо́язнию, слави́ли Бо́га, мовлячи́: «Таки́х чуде́с як ни́нька, ми ще́ не ба́чили!»

22. Ісу́с воскреша́є доньку́ Яі́ра і уздоровля́є хо́ру невісту.

По уздоро́вленю розслабле́ного прийшо́в до Ісу́са настоя́тель божни́ці, і́менем Яі́р. А той мав дванайцятиліття́ню доньку́, котра́ смерте́льно була́ хо́ра. Поклони́вши ся ни́зько Ісу́сови, проси́в Ґо́, мовлячи́: «Го́споди, донька́ моя́ кона́є; піди́, вложи́ на ню ру́ку Твою́, а бу́де жи́ти». Ісу́с пішо́в за ним. Ученики́ Ґо́ і вели́кі то́впи люди́й товари́шили Ему́, і було́ ко́ло Не́го множество́ люди́й.

В тій товпі́ була́ одна́ невіста, що терпі́ла хоро́бу че́рез двана́йцять лїт. Хотя́ ви́дала весь свій ма́єток на лїка́рів, одна́кож не найшла́ пі́льги. Протис-

ну́ла ся о́тже че́рез множество́ на́рода до Ісу́са, і діткну́ла ся з за́ду краю́ о́дежи Єго́, і за́раз поздоровіла. Она́ бо ві́рила: «Щоб я лише́ діткну́ла ся о́дежи Єго́, бу́ду здоро́ва». Ісу́с бажа́в, щоби́ на́рід брав собі́ приклад з єї ві́ри, тому́ оберну́в ся і сказа́в: «Хто діткну́в ся о́дежи моєї?» Невіста, ви́дячи, що не утаїть ся, зі страхо́м упа́ла до ніг Єго́ і ви́знала пе́ред ці́лим на́родом, за́для чо́го діткну́ла ся, і що за́раз ста́ла здоро́вою. Ісу́с сказа́в ми́ло до не́ї: «До́ню, ві́ра твоя́ тебе́ уздоровила́, іди́ в споко́ю!»

Коли́ Ісу́с ще говори́в, прийшо́в оде́н із слуг Яі́ра, повіда́ючи єму́: «Донька́ твоя́ вже уме́рла, не труди́ учи́теля». Яі́р перестра́шив ся ду́же. У чу́вши се Ісу́с, відповів єму́: «Не бій ся; ві́руй лише́, а бу́де здоро́ва». А коли́ вийшо́в Ісу́с в дім, заста́в там вели́ке множество́ люди́й, котрі́ пла́кали і жа́лували її. Рек їм о́тже: «Не пла́чте! дівчина не вме́рла, а́ле спить». Одна́к они́ съмія́ли ся з Не́го, бо зна́ли до́бре, що уме́рла. Ісу́с каза́в всім ви́йти з ха́ти, взяв лише́ ро́дичів дівчини і у́чеників Петра, Якова і Йоа́на, і вийшо́в до комна́ти, де дівчина лежа́ла. А приступи́вши, взяв ру́ку єї, і рек: «Дівиче, встань!» І за́раз верну́ла ся душа́ єї, дівиця вста́ла і ходи́ла. Сла́ва о тім розійшла́ ся по ці́лій краї́ні.

ДРУГИЙ ВЕЛИКДЕНЬ.

23. Ісу́с уздоровля́є чоловіка хо́рого від три́йцять ві́сім лі́т.

Коли́ прийшло́ сьвя́то великоднє (пра́зник па́схи), пішо́в Ісу́с знов до Єрусали́ма. А була́ там са́джавка, так зва́на овеча́ ку́піль; она́ була́ окру́жена пятьма́ буди́нками, в котри́х лежа́ло вели́ке множество́ неду́жих, хро́мих, сухи́х і и́нших хо́рих, що чека́ли звору́шеня води́. Ангел бо Госпо́день зіступа́в пе́вного часу́ до ку́пели, і зворуша́в во́ду; а хто пе́рший вступи́в до ку́пели по звору́шеню води́, той става́в ся здо-

ро́вим хоч би не зна́ти яко́ю сла́бостию був навіще́ний. Ме́жи ти́ми неду́жими був там оде́н чоловік, вже че́рез 38 лїт хо́рий. Коли́ Ісу́с поба́чив то́го лежа́чого, сказа́в до не́го ми́лим го́лосом: «Хо́чеш бу́ти здоро́в?» Хо́рий відповів єму́: «Го́споди, не ма́ю ні́кого, щоби́ мене́ заніс до ку́пели, коли́ вода́ звору́шить ся; а за́ким я сам зайду́, вже і́нший мене́ ви́передить». Ісу́с сказа́в до не́го о́тже: «Встань, возьми́ лі́жко своє́ і ходи́!» І за́раз став ся той чоловік здоро́вим: взяв лі́жко своє́, і ішо́в по́вен ра́дости і вдя́чности за се добродійство, домів.

А була́ дня то́го субо́та. Жиди́, поба́чивши то́го чоловіка уздоро́вленого, що несе́ лі́жко своє́, кли́кали за ним: «Субо́та есть, не годи́ть ся тобі лі́жка сво́го не́сти!» Він відповів їм: «Той, що мене́ уздорови́в, сказа́в до ме́не: возьми́ лі́жко своє́ і ходи́». Тож пита́ли ся его: «Хто есть той чоловік, котри́й тобі се сказа́в!?» Але уздоро́влений не знав, бо Ісу́с за́раз був відійшо́в. Неба́вком потім найшо́в єго́ Ісу́с в церкві, і сказа́в до не́го: «Тепе́р ти здоро́в; не гріши́ж бі́льше, щоби́ тобі що гі́ршого не ста́ло ся.» Тогди́ звісти́в той чоловік Жидам, що се Ісу́с зробив єго́ здоро́вим. Від то́го часу́ ста́ли Жиди́ ще бі́льше переслі́дувати Ісу́са за́для то́го, що в суббо́ту уздорови́в чоловіка, і хоті́ли Єго́ уби́ти.

Ісу́с Христо́с, хотячи́ їх переконати́, що ма́є власть роби́ти чудеса́, хоч би і в суббо́ту, сказа́в до них: «Оте́ць мій за́всїди діла́є, і я діла́ю». Длято́го Жиди́ бажа́ли тим бі́льше Єго́ уби́ти, що не лише́ нару́шив суббо́ту, а́ле і Бо́га називає своїм отцем, що Він чи́нить себе́ рі́вним Бо́гови. Одна́кож Ісу́с Христо́с упе́внював їх тим сильні́йше, що есть Си́ном Бо́жим, правди́вим Богом як Оте́ць, мовлячи́: «Напра́ву повіда́ю вам: все що Оте́ць твори́ть, се тако́ж і Син твори́ть. Бо як Оте́ць ма́є житє́ в со́бі, так дав і Си́нови, щоби́ мав житє́ в со́бі. А як Оте́ць воскреша́є умерли́х і оживля́є, так і Син, котри́х хо́че, оживля́є... Оте́ць ні́кого не су́дить, а́ле весь суд дав Си́нови, щоби́ всї чти́-

ли Си́на, як чтуть Отця́. Напра́вду повіда́ю вам, що іде́ годи́на, в котрій всї уме́рлі учу́ють го́лос Си́на Бо́жого, і ви́йдуть з гробів: котрі до́бре чини́ли, ви́йдуть на воскресе́нє житя́, а котрі зле чини́ли, на воскресе́нє су́да (на осу́дженє)».

24. Ви́бір і пе́рше розісланє апо́столів.

Ко́ло Ісу́са згрома́джували ся з дале́ких сторін на́віть з око́лиць Середзе́много мо́ря, що ра́з бі́льші то бі́льші то́впи на́рода. Коли́ одно́го разу́ ду́же вели́ке множество́ люди́й тисну́ло ся до Не́го, щоби́ слу́хати слів Єго́, змилосерди́в ся над ни́ми, бо були́ як ві́вцї без па́стиря. Сказа́в о́тже до у́чеників своїх: «Жнива́ пра́вдї вели́кі, а́ле робі́тників ма́ло. Проси́ть же за́для то́го Го́спода жнив, щоби́ ви́слав робі́тників на жни́во своє́». Перебу́вши потім ніч на моли́тві, ско́ро день наста́в, зібра́в у́чеників своїх, ви́брав з них дванайцять, котри́х назва́в апо́столами, і розісла́в їх по краю, щоби́ проповіда́ли евангє́лиє. Імена́ тих дванайцяти́ апо́столів суть: Симо́н Петро́ і Андрей брат єго́; Яков (син Зеведе́їв) і брат єго́ Йоа́н: Фили́п і Вартоломе́й; Тома́ і Матє́й; Яков моло́дший (син Альфе́я) і Юда Тадє́й; Симо́н Зело́т і Юда Іскарио́т.

Висила́ючи їх на про́повідь, сказа́в до них Ісу́с: «Іді́ть до ове́ць поги́бших в до́мі ізра́ільському, і науча́йте, що прибли́жи́ло ся ца́рство небе́сне. Хо́рих уздоровля́йте, умерли́х воскреша́йте, прокаже́них очищ[illegible]йте. На доро́гу не бері́ть ні́чо́го, бо досто́їн єсть робі́тник нагоро́ди своєї. До котро́го небу́дь до́му ві́йде́те, кажі́ть насампере́д: «спокій до́мови се́му!» Коли́ той дім бу́де досто́їн, прийде́ на не́го спокій ваш. А коли́ не буде́ досто́їн, благослове́ньство ва́ше ве́рне ся до вас. Коли́ ві́йде́те до яко́го небу́дь міста, а не прийму́ть вас там, і не бу́дуть слу́хати бе́сїди ва́шої: виході́ть звідтам і обтрі́пайте по́рох з ніг ва́ших. На пра́вду ка́жу вам; ле́кше бу́де земл[illegible] содо́мському і гомо́рському в день су́дний, як місту то́му».

Я вас посила́ю як ві́вці по́між вовки́, бу́дьтеж му́дрі як змії́, а чи́сті як го́луби. Коли́ вас пересл́і́дують в сім мі́сті, утіка́йте в дру́ге. Не бі́йте ся тих, що убива́ють ті́ло, а душі́ не мо́гуть уби́ти, а́ле ра́дше бі́йте ся то́го, що мо́же душу́ і ті́ло погуби́ти в ге́єнні огне́ній (т. є. в пе́клі).

«Визнава́йте мене́ сьмі́ло пе́ред всі́ми людьми́. Напра́ву ка́жу вам: ко́жди́й, хто мене́ визна́є пе́ред людьми́, ві́знаю єго́ я пе́ред Отцем моїм небе́сним. А хто відре́че ся мене́ пе́ред людми́, і я відречу́ ся єго́ пе́ред Отцем моїм. Ви бу́дете му́сїли розлучи́ти ся зі своїми. Бо хто лю́бить отця́ або́ ма́тір бі́льше ніж мене́, не є мене́ досто́їн; а хто лю́бить сі́на або́ доньку́ бі́льше мене́, не є мене́ досто́їн. А хто не бере́ хреста́ сво́го і не іде́ в слі́д за мно́ю, не є мене́ досто́їн».

Ті ви́брані апо́столи пішли́ по двох, переходи́ли че́рез міста́ і місто́чка, навертали до пока́яня і проповіда́ли, що зближи́ло ся ца́рство небе́сне. Виганя́ли чортів, нама́щували мно́го хо́рих оліем і уздоровля́ли їх.

25. Про́повідь Ісу́са на горі́.

Одно́го разу́, коли́ то́впи на́рода знов зібра́лись ко́ло Ісу́са, вступи́в Він на гору́, усі́в там з у́ченіками своїми і став учи́ти. То́впи на́рода ста́нули доокола гори́ і пи́льно слу́хали ко́ждого сло́ва Єго́.

Ісу́с, розтвори́вши уста́ свої́, научав так:

А) О вісьмо́х блаженьства́х.

«Блаже́ні (щасли́ві) убо́гі ду́хом, бо їх є ца́рство небе́сне.

Блаже́ні (щасли́ві) пла́чучі, бо ті потішать ся.

Блаже́ні (щасли́ві) ла́гідні (ти́хі), бо ті посі́дя́ть зе́млю.

Блаже́ні (щасли́ві) голо́дні і жадні́ пра́ведности, бо ті наси́тять ся.

Блаже́ні (щасли́ві) милосе́рні, бо ті поми́лувані

бу́дуть.

Блаже́ні (щасли́ві) чи́сті се́рцем, бо ті Бо́га узря́ть.

Блаже́ні (щасли́ві) миротво́рці, бо ті сина́ми бо́жими назву́ть ся.

Блаже́ні (щасли́ві) го́нені за пра́вду, бо тих є ца́рство небе́сне.

Блаже́ні (щасли́ві) сте́, ви, коли́ бу́дуть доріка́ти вам і переслі́дувати вас, і говори́ти всяку лиху́ річ ло́жно на вас, за́для ме́не. Ра́дуйте ся і веселіть ся, бо нагоро́да ва́ша вели́ка на небеса́х».

Б) О пра́ведности христия́нській.

«Не ду́майте, що я прийшо́в зне́сти зако́н Мойсе́їв або́ проро́ків. Я не прийшо́в зне́сти, лише́ доповни́ти. Напра́вду ка́жу вам, що, коли́ не бу́де справедли́вість ва́ша бі́льша від справедли́вости законоучи́телів і фарисе́їв, то не ві́йдете до ца́рства небе́сного. Ви чу́ли, що ска́зано було́ в старині́ (в стари́м зові́ті):

«не убíй», бо хто убé, той мáє бýти стáвлений пéред суд. А я вам кáжу, що кóжний, хто лишé гнівáє ся на брáта свóго, повúнен бéти стáвлений пéред суд. А хто брáта свóго пересмíдує, або прозúває, повúнен бýти стáвлений пéред вúсший суд. А хто скáже брáтови свóму: «глупúй!» бýде вúнен огня́ пекóльного».

«Ви чýли, що скáзано булó: «люби́ блúжнього свóго, а ненáвиди вóрога свóго». А я вам кáжу: любíть ворогíв ваших, благословíть проклинáючих вас, дóбре робíть тим, що вас ненáвидять, і молíть ся за напастýючих і пересмíдуючих вас: щоби́ ви були́ синáми Отця́ вáшого небéсного, котрúй є на нéбі і сóнцю свóму кáже сьвітúти на дóбрих і злих, і спускáє дощ на прáведних і непрáведних. Бо колú лишé тих лю́бите, що вас лю́блять, що за нагорóду бýдете мáти? Чиж і мúтарі тóго не рóблять? А колú поздоровля́єте лишé дрýгів вáших, щож велúкого рóбите? чи і погáни не рóблять то самó! Бýдьте óтже совершéні (доскона́лі), як і Отéць ваш небéсний совершéний есть»

B) О чúстих намíрах при дóбрих дїлáх.

«Стережíть ся, щоби́ ви не робúли дóбрих дїл вáших пéред людьмú, щоби́ онú їх бáчили; бо не бýдете мáти нагорóди у Отця́ вáшого, що єсть на небесáх. Колú óтже даéш мúлостиню, не голосú пéред собóю, як то рóблять лицемíри (облýдники) в божнúцях і по ýлицях, щоби́ їх славúли лю́ди. На прáвду кáжу вам: онú вже одéржали нагорóду свою́ Колú же ти даéш мúлостиню, нехáй лíвá рукá не знáє, що рóбить прáва; мúлостиня твоя́ най бýде в тáйнї, а Отéць твíй, що вúдить в тáйнї, нагорóдить тобí на я́ві.»

«А колú мóлиш ся, вíйди́ до комнáти своéї, і зачúни́ за собóю двéрі і молú ся Отцю́ твóму в тáйнї; а Отéць твíй, що вúдить в тáйнї, нагорóдить тобí на я́ві».

Колú пóстиш, не робú сумнúм лиця́ твóго, як лицемíри, щоби́ лю́дям показáти ся, що пóстиш; а

Оте́ць твій, що ви́дить в та́йнї, нагоро́дить тобі́ на я́ві».

Г) О стара́нности, досто́йній християни́на.

«Не збира́йте собі́ ска́рбів на земли́, котри́х черва́к і пліснь пе́ють, і котри́х злодії́ підко́пують і краду́ть, а́ле збира́йте собі́ бога́тства в не́бі, котри́х а́нї черва́к а́нї пліснь не пе́уе́, а́нї злодії́ не підко́пують і не краду́ть. Бо де є скарб ваш, там є се́рце ва́ше. Нїхто не мо́же двом пана́м служи́ти: не мо́жете Бо́гу служи́ти і мамо́нї (бога́тству)».

«Задля то́го ка́жу вам: не журі́ть ся душе́ю ва́шою, що бу́дете їсти або́ пи́ти, а́нї тїлом ва́шим, в що одя́гнете ся. Чиж не є душа́ важнїйша від ко́рму, а тїло важнїйше від о́дежи? Погля́ньте на пти́цї небе́снї: они́ не сїю́ть а́нї жнуть, а́нї не збира́ють до гумна́, а Оте́ць ваш небе́сний живи́ть їх. Придиви́ть ся лїлїям пільни́м: они́ не праці́ють а́нї не прядуть, а ка́жу вам, що а́нї Соломо́н у всїй свої́й сла́ві не був так кра́сно оді́тий, як одна з них. А коли́ траву́ пільну́, котра́ ни́нька є а за́втра зітне́ ся і вки́не ся в печ, Го́сподь Бог так приодіва́є, о скїлькож бїльше вас приодіва́ти бу́де, маловіри! Не журі́ть ся о́тже надмі́рно, мовлячи́: що бу́демо їсти, або́ що бу́демо пи́ти, або́ в що бу́демо одіва́ти ся? Бо про те все стара́ють ся невірні пога́ни. Оте́ць ваш небе́сний зна́є, що потребу́сте все́го то́го. Шука́йте о́тже пе́ред всїм ца́рства бо́жого, а все проче до́дано вам бу́де».

Д) О захо́ваню ся християни́на ко бли́жним.

«Не суді́ть, щоби́ вас не суди́ли. Яко́ю мі́рою мі́рите, тако́ю відмі́рить ся і вам. Що ти ви́диш трі́сочку в о́цї бра́та тво́го, а не ви́диш поли́на в о́цї твоїм? Або́ як мо́жеш сказа́ти бра́тови тво́му: позво́ль, най ви́йму трі́сочку з о́ка тво́го — а ось поли́но есть в оцї твоїм? Пе́рше ви́йми поли́но з о́ка тво́го, а тогди́ бу́деш міг ви́няти трі́сочку з о́ка бра́та тво́го».

«Все, що хо́чете, щоби́ вам дру́гі чинили, і ви їм чини́ть. Бо таки́й є при́пис зако́на і проро́ків».

По тих і мно́гих і́нших нау́ках мо́вив Ісу́с напо́слїд слїдуюче:

«Стара́йте ся входи́ти че́рез тїсні́ воротá до жи-тя́ ві́чного. Бо широ́кі воротá і просто́ра доро́га — сї ведýть на погýбу; і мно́го есть людúй, що ни́ми идýть. А тїсні́ суть воро́та і вузка́ есть доро́га, котра́ веде́ до житя́, і ма́ло есть людúй, що її находя́ть.

«Всї, що слу́хають слів моїх сих і їх сповня́ють, бу́дуть подíбні до му́жа му́дрого, що збудува́в дім свій на скалї. І спав дощ і прийшли́ рíки і повíяли вітри́ і уда́рили на той дім, і не упав, бо був на скалї осно́ваний. А ко́ждий, хто слу́хає сих слів моїх, а́ле їх не сповня́є, бу́де подíбний до му́жа нерозу́много, що збудува́в дім свій на піску́. І спав дощ і прийшли́ рíки, і повíяли вітри́, і уда́рили на той дім, і був упа́док его́ вели́кий.»

Коли́ докінчи́в Ісу́с ту бе́сїду, чу́дував ся на́рід над нау́кою Его́, і був не́ю звору́шений до глубини́ се́рця. Бо Ісу́с научáв їх я́ко таки́й, що ма́є власть з не́ба, а не як книжники і фарисеї.

26. Уздоро́вленє прокаже́ного і слуги́ со́тника.

Коли́ Ісу́с прийшо́в до одно́го мíста в Галилеї, приступи́в до Не́го прокаже́ний (стру́пами обло́жений), і поклони́вши ся, сказáв: «Го́споди, коли́ хо́чеш, мо́жеш мене́ очи́стити». Ісу́с ви́тягнув ру́ку, діткну́в ся его́ і сказáв: «Хо́чу, будь очи́щений». І хо́рий був за́раз очи́щений від стру́пів. По сїм рек Ісу́с до не́го: «Гляди́, щоб ти се́го нїко́му не казáв; а́ле іди́, і покажи́ ся сьвящéникови, щоби́ тебе́ оголоси́в чи́стим». Се приказáв Ісу́с тому́, бо лю́дям прокаже́ним не вíльно було́ приближáти ся до здоро́вих; коли́ж хто з тих нещáсних ви́здоровів, му́сїв найпе́рше іти́ до сьвящéників і принести́ же́ртву за очи́щенє. Наж коли́ они́ его́ за здоро́вого узнáли, міг ра́зом з ідру́гими людьми́ ме́шкати.

Ісу́с пішо́в знов до Капернау́ма. А був там со́тник ри́мський, що сприя́в Жида́м, а на́віть каза́в на свій кошт збудува́ти божни́цю. Той со́тник мав слугу́ тя́жко недужого, котро́го люби́в. Коли́ учу́в, що Ісу́с є в Капернау́мі, післа́в ста́рших міста до Не́го, і проси́в, щоби́ прийшо́в і уздоровив слугу́ є́го, — чув бо вже бага́то за чудотво́рну силу Ісу́са. Ісу́с пусти́в ся з ни́ми в дім со́тника. А коли́ був бли́зько до́му, ви́йшов напро́тив не́го со́тник, мовлячи́: «Го́споди, не єсьм досто́їн, щоб ти ві́йшо́в під стрі́ху мою́, а́ле скажи́ лише́ сло́во, а бу́де здоро́вий слуга́ мій». Учу́вши се Ісу́с, сказа́в до люди́й, що ішли́ за Ним: «Напра́вду повіда́ю вам, що і в Ізра́їли не найшо́в я так вели́кої ві́ри. І ска́жу вам, що мно́гі прийду́ть із схо́ду і за́ходу, і зася́дуть з Авраа́мом, Іса́аком і Яковом в ца́рстві небе́снім; а сини́ ца́рства ви́гнані бу́дуть в темно́ту, там бу́де плач і скрегі́т зубі́в» Потім сказа́в Ісу́с до со́тника: «Іди́, і як ві́рував єсь, так най бу́де тобі́». І ви́здоровів слуга́ є́го в сей час.

Со́тник з Капернау́ма є для нас прими́ром си́льної ві́ри і правди́вої смире́нности.

27. Воскресе́нє молодця́ в Наї́нї.

Ісу́с Христо́с ішо́в до міста, котре́ зва́ло ся Наї́н, а з Ним ішли́ у́ченики Є́го і множество́ на́рода. Коли́ приближи́в ся до воріт міста, виноси́ли тогди́ умерло́го, си́на одинака́ у ма́тери, котра́ була́ вдова́. Она́ ішла́ за тїлом і пла́кала ре́вно. Коли́ поба́чив її Ісу́с, зми́лував ся над не́ю, і сказа́в до не́ї: «Не плач». Відта́к приказа́в ста́нути тим, що не́сли умерло́го: А коли́ ста́нули, приступи́в до мар, і рек до умерло́го: «Моло́дче, тобі́ ка́жу: встань!» І за́раз підні́сся молоде́ць, і поча́в говори́ти; а Ісу́с віддав є́го ма́тери. І упа́в страх вели́кий на всіх, що там були́. Они́ слави́ли в го́лос Го́спода Бо́га, мовлячи́: «Вели́кий проро́к встав ме́жи на́ми, і посїти́в Бог люди́й своїх».

28. Посóльство сьв. Йоáна Крести́теля до Ісýса.

Ірод, син тамтóго Ірода, що приказáв убивáти дíти в Вифлеéмі, був царéм в Галилéї, і Перéї. Той відобрáв брáтови своéму жíнку, Іродия́ду. Сьв. Йоáн, унéсений рéвностию сьвятóю, викидáв емý той пóступок в óчи мовлячи: «Не годúть ся тобí мáти жíнку брáта своґо». Зáдля тóї бéсїди приказáв Ірод єгó пíймáти і звя́заного вки́нути в темни́цю.

Сьв. Йоáн, і в темни́цї бýдучи, не бажáв нíчóго íншого, лишé щоби́ всї увíрили в Ісýса і єгó наслíдували. Пéред всíм бажáв він, щоби́ такóж і ýченики єгó вíрували крíпко в Ісýса; зáдля тóго післáв двох своїх ýчеників до Ісýса, щоби́ Єгó поспитáли: «Чи Ти єси́ той, котри́й мáє прийти́, чи íншого мáємо шукáти?» Ісýс показáв на ті чýда, котрí робúв, на хóрих і болúчих, і сказáв: «Ідíть, і повідáйте Йоáнови, що ви бáчили і чýли: слíпí ви́дять, хрóмі хóдять, прокажéні бувáють очúщені, глухí чýють, умерлí воскресáють, убóгим проповідáє ся євангéліє».

29. Кáюча ся грíшниця.

Одéн з фарисéїв, íменем Симóн, запросúв Ісýса Христá до сéбе на обíд. Ісýс вíйшóв в дім фарисéя і сíв до столá. А в тім мíстї булá жéнщина, знáна повсю́ди я́ко велúка грíшниця. Онá однáк, слýхаючи наýк Ісýса, загорíла велúкою любóвю до Нéго , і з сокрушéним сéрцем жáлувала гріхíв своїх. Скóро óтже довíдала ся, що Ісýс є на обíдї в дóмі фарисéєвім, побíгла там квáпно, несучи́ з собóю нáчинє алябастрó ве з дорогоцíнним пахýчим олíйком, щоби́ ним намастúти нóги Єгó. Упáвши до нíг Ісýсових, стáла рéвно плáкати з жалю́ велúкого, а слезáми змивáла нóги Ісýса, обтирáла їх волóсем головú своéї, цíлувáла їх і намáщувала олíйком, що з собóю булá принéсла.

Колú се побáчив фарисéй, що був запросúв Ісýса в дім свій, погадáв собí: «Як би сей був пророком, то би знав, що ся невíста, що Єгó дотикáє ся, є грíшни-

ця». Ісу́с, зна́ючи єго́ ми́сли, відпові́в на то: «Симо́не, ма́ю тобі́ щось сказа́ти. Оде́н вири́тель мав двох до́вжників; оде́н був єму́ ви́нен пя́тьсот гро́ший, а дру́гий пятьдеся́ть. А коли́ не ма́ли чим заплати́ти, дарува́в обо́м. Котри́й о́тже бу́де бі́льше єго́ люби́ти? Симо́н відпові́к: «Гада́ю, що той, котро́му бі́льше дарува́в». А Ісу́с єму́ сказа́в: «До́бре розсуди́в єси́».

А оберну́вши ся до невісти, рек Симо́нови: «Ви́диш сю невісту? Я війшо́в до до́му тво́го, і ти не дав менї води́ на но́ги мої; а она́ слеза́ми обми́ла но́ги мої і воло́сєм свої́м обте́рла. Прийма́ючи мене́ в дім свій, не поцїлува́в ти мене́; о она́ від часу́, як війшла́, не перестає́ цїлува́ти ніг мої́х. Ти не помаза́в оли́вою голови́ моєї; а она́ дорогоцїнним олїйком помаза́ла но́ги мої. За́для то́го ка́жу тобі́: відпуска́ють ся їй мно́гі гріхи́, бо любо́в єї є вели́ка. А кому́ ме́нше відпуска́є ся, той ме́нше лю́бить». Відта́к сказа́в Ісу́с до невісти ласка́во: «Відпуска́ють ся тобі́ гріхи. Віра твоя́ спасла́ тебе́. Іди́ в супоко́ю (в ми́рі)!»

Се́ю же́нщиною була́ пі́сля га́дки сьв. Отцїв Ма́рія Магдали́на, сестра́ Ла́заря і Ма́рти. Она́ напомина́є ко́ждого, щоби́ за свої́ гріхи́ щи́ро жа́лував, а Бог єму́ пе́вно відпу́стить.

30. О грісї су́против Ду́ха сьвято́го; благослове́нє Ма́риї.

Ісу́с Христо́с ходи́в по міста́х і місто́чках, проповіда́ючи сло́во бо́же і уздоровля́ючи неду́жих. Одно́го дня приве́дено до Ісу́са чоловіка бісновато́го (навїженого злим ду́хом), а зара́зом сліпо́го і нїмо́го. Ісу́с уздоровив єго́ так, що говори́в і ви́дїв. На́рід здивува́в ся тим і мо́вив: «Чи не той то є син Дави́дів?» А учу́вши се фарисе́ї каза́ли: «Сей виганя́є чорти́ лише́ си́лою Велзеву́ва, князя́ чортівського.

Але Ісу́с, зна́ючи їх ми́сли, сказа́в їм: «Коли́ би чорт чо́рта виганя́в, тогди́ роздїли́ло би ся єго́ ца́рство і не могло́ би усто́яти ся. Але коли́ я ду́хом

бо́жим виганя́ю чорти́, то знако́м, що прийшло́ на вас ца́рство бо́же. За́для то́го повіда́ю вам: ко́жний гріх і ко́жда зневага бу́де відпу́щена лю́дям; а́ле хто би мо́вив про́тив сьвятому Ду́хови, тому́ не бу́де відпу́щено а́ні в сім а́ні в будучім сьвітї».

Яка́сь невіста зпоме́жи на́рода так ду́же була́ взру́шена сими́ слова́ми Ісу́са, що заклика́ла го́лосом вели́ким: Щасли́ві ті гру́ди, котрі Ти ссав!» (т. є. щасли́ва та ма́ти, котра́ ма́є тако́го си́на). Ісу́с відпові́в їй: «На пра́вду, щасли́ві всї, котрі слу́хають сло́ва бо́жого і сповня́ють его́».

Супротивля́ти ся упі́рно у́знаній пра́вдї христия́ньскої ві́ри і спасе́нним упімненям, є гріхо́м про́тив сьв. Ду́ха.

31. Нау́ка Ісу́са з ло́дки на мо́рю.

Одно́го дня ви́йшов Ісу́с над о́зеро Генезаре́тське, (а́бо Галиле́йське) і усївши над бе́регом зача́в научáти. Коли́ж зібра́ло ся ко́ло не́го ду́же бога́то на́рода, вступи́в в ло́дку, і учи́в їх в при́тчах (т. є. при́повістях).

А) О сї в а ч и́.

«Оде́н чолові́к ви́йшов сі́яти. А коли́ сі́яв, одно́ зе́рно упа́ло при доро́зї, і его́ здонта́ли, а пти́цї ви́збирали его́. Дру́ге зе́рно упа́ло на ка́мінь, зійшло́ вира́вдї, а́ле коли́ со́нце, пригрі́ло, усхло́, бо не ма́ло во́гкости. Інше зе́рно упа́ло в те́рне, ви́росло а́ле не принесло́ пло́да, бо те́рне придуши́ло его́. Наконе́ць і́нше зе́рно упа́ло на зе́млю до́бру, і ви́дало о́воч стократний.»

Оповівши се Ісу́с заклика́в го́лосом вели́ким: «Хто ма́є у́ши слу́хати, най слу́хає». На про́сьбу у́чеників Ісу́с Христо́с обясни́в ту при́тчу в слі́дуючий спо́сіб: «Зе́рно є сло́во бо́же. То, що упа́ло при доро́зї, суть ті лю́ди, котрі слу́хають вира́вдї сло́ва бо́жого, а́ле не прийма́ють его́ до се́рця; і прихо́дить дия́вол і видира́є его́ з се́рця їх, щоби́ не були́ спасе́ні.

Дру́ге зе́рно, що упа́ло на ка́мінь, суть ті лю́ди, що слу́хають сло́ва бо́жого і ра́дісно его́ прийма́ють, а́ле сло́во не пуска́є ко́реня, о́тже они́ че́рез яки́йсь час ві́рують, а в часі́ поку́си відпада́ють. Інше зе́рно, що упа́ло ме́жи те́рне, суть то лю́ди, що слу́хають сло́ва бо́жого, а́ле журбо́ю жи́тя, бога́тства і ро́зкоши прити́мляють его́, що не прино́сить пло́ду. Наконе́ць зе́рно, що упа́ло на зе́млю до́бру, суть ті, котрі́ до́брим і щи́рим се́рцем слу́хають сло́ва бо́жого, заде́ржують его́ і плід прино́сять в терпели́вости».

Б) При́тча про кукі́ль ме́жи пшени́цею.

Дру́гу при́тчу сказа́в Ісу́с на́родам, мовля́чи́: «Подібне есть ца́рство небе́сне чоловікови, котри́й посі́яв до́бре насі́нє на свої́й рілі́. А коли́ лю́ди спа́ли, прийшо́в неприя́тель его́, насі́яв кукі́лю ме́жи пшени́цю і відійшо́в. Коли́ насі́нє ви́росло, показа́в ся кукі́ль. Приступи́ли тогди́ слу́ги госпо́даря і рекли́ ему́: «Па́не, чи не посі́яв ти до́брого насі́ння на рілі́ твої́й? Звідки́ж взяв ся кукі́ль?» Госпо́дар відповів: «Во́рог се зробив.» Слу́ги сказа́ли ему́: «Коли́ хо́чеш, то піде́мо, і ви́полемо кукі́ль.» Пан сказа́в на те: «Ні! бо збира́ючи кукі́ль, ви́рвали би ви ра́зом і пшени́цю. Да́йте рости́ обоїм аж до жнив; в часі́ жнив ска́жу до женців моїх: Збира́йте насампере́д кукі́ль, звяжі́ть его́ в сноп и́ і спали́ть, а пшени́цю згрома́дьте до гумна́ мо́го.»

При́тчу ту́ю про кукі́ль поясни́в Ісу́с у́ченикам своїм в отсе́й спо́сіб: «Той, що сі́є до́бре насі́нє, есть син чоловічий (Ісу́с Христо́с); рілі́ есть сьві́т; до́бре насі́нє суть сини́ ца́рства бо́жого; кукі́ль суть сини́ зло́го; во́рог той, що его́ насі́яв, есть дія́вол; жни́во есть коне́ць сьві́та; а женці́ суть а́нгели. Як кукі́ль збира́ють і пали́ть огне́м, так бу́де при кінці́ сьві́та. Тогди́ пішле́ Син чоловічий а́нгелів своїх, і зберу́ть всіх гріши́ників і ки́нуть їх в печ огне́ну (пе́кло), де бу́де плач і скрегі́т зубів. А праведні сьвіти́ти бу́дуть як со́нце в ца́рстві Отця́ небе́сного.»

В) Прúтча о зéрнї гірчúчнім і о нéводї.

Іншу прúтчу оповíв Ісýс нáродам: «Подíбне єсть цáрство небéсне до зéрна гірчúчного, котрé чоловíк посíяв на рілú своїй. Онó єсть наймéнше зі всїх насíнь, áле колú вúросте, бíльше єсть від всїх зел і розпускáє вíти як дéрево, так що прилїтáють птúцї небéснї і мéшкають на галýзях єгó.»

«Подíбне єсть цáрство небéсне до нéвода, запýщеного в мóре, котрúй збирáє в сéбе рúби всїлúкого рóда, дóбрі і злі. Колú нéвод вúтягнуть на бéрег, вибирáють дóбру рúбу в нáчинє, а злу викидáють. Так бýде такóж на кінцú сьвíта. Вúйдуть áнгели, і відлýчать злих від дóбрих, і кúнуть злих в печ огнéну, де бýде плач і скрегíт зубíв.

32. Усíченє головú сьв. Йоáна Хрестúтеля.

Колú так Ісýс Христóс проходúв містá і сéла проповíдуючи своє наýку, уздоровляючи всїлякі недýги, сидíв сьв. Йоáн в темнúцї, де єгó Ірод всадúв. Але при тім почитáв Ірод Йоáна, знаючи, що він єсть мýжем прáведним і сьвятúм, і слýхав єгó в многих рíчах. Крім тóго бояв ся він і нáрода, бо всї мáли Йоáна за пророка. Лиш мстúва Іродіяда настáвала на житé Йоáна; а щобú свою злість показáти, надáла ся їй скóра спосíбність. Ірод обходúв свої уродúни, і дав велúку гостúну для своїх придвóрних і знаменúтших осíб краю. Булá там і донькá Іродіяди, і так крáсно танцовáла, що всї її хвалúли. Ірод дýже утíшив ся і в рáдости сказáв: «Проси від мéне, чогó хóчеш, а все тобí дам, хоть би і половúну цáрства мóго; і на то заклúв ся. Дívчина не знаючи, о що мáє просúти, побíгла до мáтери, і спитáла ся: «чогó мáю просúти?» А злóбна мáти відповíла: «головú Йоáна Хрестúтеля.» Дívчина вернýла до Ірода, і сказáла: «Дай менí тут на полýмиску гóлову Йоáна Хрестúтеля.» Засумувáв ся Ірод, колú почýв сї словá. Але не хотячú зломáти своєї присяги, хотяй до злóго присяга не обовú

зує, післáв зáраз кáта до вязни́ці і приказáв смý, щоби́ відтя́в гóлову Йоáну і принíс її на полýмиску. Стáло ся пíсля тóго прúказу, і принéсено гóлову сьв. Йоáна Хрести́теля безбóжній Іродія́ді. Колú ýченики Йоáна о тім довíдали ся, прийшлú з велúким смýтком, взялú сьвятé тíло, похоронúли єгó і донéсли о тім Ісýсови.

33. Чудéсне накóрмленє пяти́ тúсячів людúй.

Булó то недóвго пéред прáзником пáсхи. Апóстоли вернýли з своéї пóдорожи до Ісýса і оповідáли смý все, що чинúли. А Він сказáв до них: «Відійдíм на самíтне мíсце і відпóчнім трóхи.» Вступúвши отже з Ісýсом в лóдку, пóплúли на мíсце пустé. Але і тудú íшлó за нúми велúке множествó людúй. Колú Ісýс побáчив тотý велúку товпý, мав над нúми милосéрдіє. Сам, не спочúвши, вúйшов на горý, щобú Єгó всї вúдїли і чýли, сíв там з апóстолами і ýчениками своїми,

і на́учáв на́роди. Скінчи́вши нау́ку, зверну́в ся до хо́рих, котри́х принесено та уздоровля́в їх.

А коли́ вже була́ пі́зна годи́на, приступи́ли у́чeники Єго́, мовлячи́: «Розпусти́ на́роди, щоби́ пішли́ до побли́зьких сел, купи́ти собі́ стра́ви.» Ісу́с сказа́в їм: «Не потре́бують відходи́ти, да́йте ви їм їсти. Ки́лько ма́єте хлі́бів? Апо́стол Андре́ій сказа́в: «С тут оде́н хлопчи́на, що ма́є пя́теро хлі́ба ячмі́нного і дві ри́би; а́ле що то значи́ть для ті́лько на́рода!» Ісу́с приказа́в відта́к принести́ хлі́би і рек: «Кажі́ть лю́дям усі́сти пі́сля поря́дку.» І так усі́ло мужів око́ло пять ти́сяч, не вчисля́ючи невіст і дітий.

Ісу́с взяв ті хлі́би і ри́би, взні́с о́чи в гору́, поблагословив їх, ломи́в і дава́в у́ченикам, щоби́ роздава́ли сидя́чим. Всї їли і наситили ся. Потім сказа́в Ісу́с у́ченикам своїм: «Зберіть позіста́лі окру́хи, щоби́ не пішло́ ма́рно.» І так зібра́ли окру́хи і наповни́ли ни́ми дванайцять кошів. Ба́чивши то́е чу́до, котре́ Ісу́с зробив, дивува́ли ся лю́ди і каза́ли оде́н до дру́гого: «Той есть правди́вий проро́к, що мав прийти́ на сьвіт.» А гада́ючи, що обіцяний Спаси́тель ма́є бу́ти заразо́м царе́м, хоті́ли взяти Ісу́са до Єрусали́ма і окли́кати єго́ там царе́м. Одна́кож Ісу́с, пізна́вши за́мір їх, пішо́в на гору́ помоли́ти ся, а у́ченикам приказа́в перепра́вити ся на дру́гу сто́рону о́зера. В ночи́ пішо́в Ісу́с по мо́рю, потім вступи́в в кораблю́, котри́м плили́ у́ченики і прибу́в з ни́ми до Капернау́ма.

34. Ісу́с Христо́с обіцює найсьвятійшу Та́йну Тіла і Кро́ви своєї.

На дру́гий день поба́чили на́роди, котри́х Ісу́с був нагодува́в, що Єго́ там нема́; поспіши́ли тому́ сухи́м пу́тем до Капернау́ма, шука́ючи Єго́ там. Ско́ро їх Ісу́с поба́чив, сказа́в до них: «Шука́сте мене́ за́для то́го, що ви їли хлі́б і наїли ся. Не стара́йте ся о корм, котри́й ги́не, а́ле о таки́й корм, котри́й трева́є в житє́ ві́чне, яке́ вам дасть Син чоловічий.» Они́ сказа́ли до

Ісу́са: «Го́споди, дай нам то́го хлі́ба.» Ісу́с на се сказа́в їм: «Я єсьм хлі́б живо́тний, котри́й з не́ба зіступи́в. Хто споживає той хлі́б, бу́де жи́ти по ві́ки. А хлі́б, котри́й я дам, єсть Ті́ло моє́, котре́ дам за житє́ сьві́та.»

Сперечали ся тогди́ Жиди́ ме́жи собо́ю, і говори́ли: «Як він мо́же да́ти Ті́ло своє́ їсти?» Ісу́с сказа́в на то: «Напра́вду ка́жу вам: коли́ не бу́дете їсти Ті́ла Си́на чоловічого і пи́ти Кро́ви єго́, не бу́дете ма́ти житя́ в со́бі. Хто споживає Ті́ло моє́ і пє Кров мою́, ма́є житє́ ві́чне, а я воскрешу́ єго́ в послі́дний день.»

Учу́вши тоті слова́, мно́гі, на́віть з у́чеників Христо́вих, говори́ли: «Тверда́ єсть тота́ бе́сїда і хто мо́же її слу́хати?» Они́ не могли́ зрозуміти, як мо́же Ісу́с да́ти їм на корм Ті́ло і Кров свою́.

Від тогди́ мно́го у́чеників відверну́ло ся від Не́го, і вже з Ним не ходи́ли. Хоч Ісу́са боля́ло відпа́дене тілько душ, одна́к не зміни́в сво́го сло́ва. Оберну́вши ся до дванайцятьох апо́столів, запита́в ся їх: «Чи і ви хо́чете відійти́?» На се відповів Симо́н Петро в і́мени всіх: «Го́споди, до кого́ж піде́мо? Слова́ житя́ ві́чного ма́єш. А ми ві́руємо і пізна́ли, що Ти єси́ Христо́с, Син Бо́жий.»

ТРЕТИЙ ВЕЛИКДЕНЬ.

35. О невісті хананейській.

Жиди́ настава́ли на житє́ Ісу́са, і тому́ то Він не ішо́в до Юде́ї, а́ле ходи́в по Галиле́ї. Всю́ди, де появи́в ся, приходи́ли до Не́го вели́кі товпи́ на́рода, і приводи́ли з собо́ю німи́х, сліпи́х, прокаже́них, кали́к і і́нших слаби́х. І кла́ли їх пе́ред но́ги Єго́, і уздоровля́в їх.

Ісу́с зайшо́в тогди́ аж в сто́рони фенікійських міст Ти́ру і Сидо́ну, де ме́шкали пото́мки Ханане́ів, котрі були́ пога́ни. І ось невіста з тих сторін ви́йшла

за Ісу́сом кли́чучи: «Го́споди, си́не Дави́дів, зми́луй ся на́до мно́ю! донькý мою́ му́чить тя́жко злий дух». Ісу́с не відповів їй а́ні сло́ва. Коли́ не переставáла кли́кати, приступи́ли у́ченики его́ і проси́ли за не́ю. Ісу́с, відповідáючи їм, сказáв: «Я єсьм пíсланий тíлько до овéць, котрí загúбли з дóму ізраíльського.» Але невíста приближúла ся і поклонúвши ся проси́ла: «Го́споди поможи́ менí!» Ісу́с, хотя́чи ви́ставити на ще бíльшу прóбу єї вíру, сказáв до нéї: «Не дóбре є відіймáти хлíб дíтям (т. є. Ізраíлитя́нам) а давáти псам (т. є. погáнам).» «Так Го́споди! áле і пси їдя́ть окрупúни, котрí спадáють зі стола́ панíв їх.» Тогдú пізнáв І сýс велúку єї вíру і сказáв до нéї: «Невíсто велúка єсть вíра твоя́! най ста́не ся, як хóчеш.» І ви́здоровíла донька́ єї в тій годúнї.

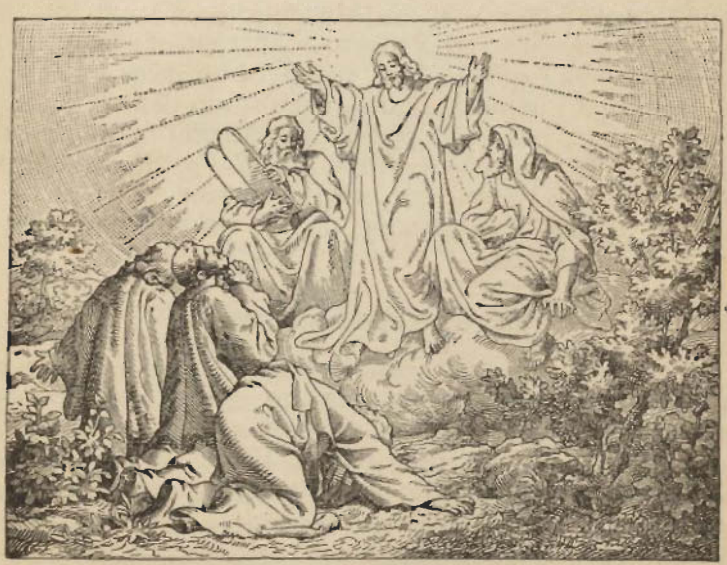
36. Ісу́с обíцює сьв. Петро́ви ключí ца́рства небе́сного.

Колú Ісу́с прийшóв в сторону мíста Кеса́рії Филúпової, питáв на дорóзї у́чеників своїх: «За кого́ мáють лю́ди Сúна чоловíчого?» А онú рекли́: «Однí мáють его́ за Йоáна Хрести́теля, дрýгі за Ілію́, а íнші за Сремію або́ за яко́го з проро́ків.» Ісу́с питáв ся їх дáльше: «А за кого́ ви мене́ мáсте?» Симóн Петро́ відповíв-: «Ти єсú Христóс, Син Бóга живóго!» На то рек Ісу́с торжествéнно до не́го: «Блаже́ний єсú Симóне, сúне Йóни, бо тíло і кров не обявúли тобí тóго, áле Отéць мій, що єсть на небесáх. А я тобí кáжу: Ти єсú Петро́ (т. є. кáмінь), а на сім кáмени збудýю цéрков мою́, і ворота́ некóльні не перемóжуть її. І дам тобі ключí цáрства небе́сного; і все, що звя́жеш на землí, бýде звя́зане в нéбі, а що розвя́жеш на землí, бýде розвя́зано і в нéбі.»

Тúми словáми приобіцúв Христóс сьв. Петро́ви нáйвисшу власть в цéркві, і призначúв его́ на ви́диму гóлову цéркви. «Вя́зáти і розвя́зувати» значúть давáти прúкази і зносúти їх.

37. Переобра́женє Ісу́са.

В шість днів потім взяв Ісу́с Петра́, Якова і Йоа́на з собо́ю та вступи́в на гору́ висо́ку, котра́ ся называ́ла Тавор, щоби́ помоли́ти ся. Коли́ так моли́в ся, переобрази́в ся (переміни́в ся) пе́ред ни́ми, лице́ Его́ засія́ло як со́нце, а о́дїж Его́ ста́ла бі́ла як сні́г. По обо́х Его́ сторона́х указа́ли ся Мойсей і Ілія́, і розмовля́ли з Ним о надходя́чих стра́стях і сме́рти Его́, котрі́ ма́ли наступи́ти в Єрусали́мі для відку́пленя всїх люди́й. Ученики́ чу́ли ся ду́же щасли́вими, а сьв. Петро́ в тім одуше́вленю сказа́в до Ісу́са: «Го́споди, до́бре нам тут бу́ти,; коли́ хо́чеш, зро́бимо ту три на́мети: Тобі́ оде́н, Мойсе́єви оде́н і Ілії́ оде́н.» Коли́ ще говори́в, окри́в їх я́сний о́блак, і з о́блака дав ся чу́ти го́лос: «Сей есть Си́н мій люби́мий, в котрім я собі́ уподо́бав: его́ слу́хайте!»

Учу́вши се у́ченики, упа́ли на лице́ своє́ і боя́ли ся ду́же. Ісу́с приступи́в до них, діткну́в ся їх і ска-

зáв до них: «Встáньте, і не бíйте ся.» Підíвши óчи свої, нїкóго не бáчили, тільки однóго Ісýса. А колú сходúли з горú приказáв їм Ісýс, щобú нїкóму не оповідáли тóго видíння, аж Син чоловíчий воскрéсне з мéртвих.

Ісýс Христóс показáв ýченикам свою слáву небéсну і щаслúвість в нéбі, щобú онú не стрáтили вíри в Нéго, колú увúдять Гó страдáючого на хрестí.

38. Дань на цéрков.

Колú Ісýс з ýчениками своїми прийшóв назáд до Капернаýма, приступúли до Петра, ті, що збирáли дань на цéрков. Ті óтже питáли ся Петрá: «Чи учúтель дасть дань на цéрков?» Петрó відповíв: «дасть», і пішóв сказáти се Ісýсови. Але Ісýс упередúв єгó, мовлячú: «Як тобí здаé ся, Симóне? від кого берýть царí зéмські подáток? чи від синíв своїх, чи від чужúх?» Петрó рек: «Від чужúх.» Ісýс сказáв смý: «Тож свобíдні суть синóве. Але, щобú їм не дáти сóблазни, ідú на мóре і закúнь вýдку, і рúбі, що пéрша злóвить ся на вýдку, розтворú рот і там найдéш гріш, котрúй дaш за мéне і за сéбе.» Петрó зробúв, як Гóсподь приказáв, і стáло ся все так, як Ісýс мóвив.

Ісýс, якó Син Бóжий, не був обовя́заний платити дáни на цéрков.

39. Ісýс прия́тель дітúй.

Лучúло ся, що побóжні невíсти принéсли Ісýсови дíти свої, щобú ложúв на них рýку і благословúв їх. Ісýс був струджений наýчуванєм, зáдля тóго ученики не хотíли їх пустúти до Нéго. Та Ісýс сказáв до ýчеників своїх: «Не зборóнюйте приходúти дíтям до мéне, бо їх есть цáрство небéсне.» Відтáк приклúкавши дíти до сéбе, обнимáв їх сердéчно, клав на них рýки і благословúв їх.

При сíй нагóдї сказáв Ісýс до стоячих: «На прáвду повідáю вам: колú не навéрнете ся і не стáнете ся

так невинними як сї дїти, не війдéте до цáрства небéсного. Хто óтже упокóрить ся, як се дитя́тко, той есть нáйбільший в цáрстві небéснім. Хто прийма́є такé дитя́тко в імя́ моé, менé прийма́є. А хто би соблазни́в одного́ з таки́х малих (т. є. хто би єго́ склони́в до гріха́), лїпше би ему́ було́, щоби́ завішено ка́мінь млинський на шиї єго́, і затóплено єго́ в глубинї мóрській. Дивіть же ся, щоб ви не погорджа́ли одни́м з тих малих. Бо повідаю вам, що а́нгели їх в нéбі зáвсїди ба́чать лицé Отця́ мóго, котри́й есть на небесáх.»

40. Прúтча о немилосéрнім слузї.

Ісýс проповідáв свою́ наýку в тих ще словáх: «Коли́ согрішúть прóтив тéбе брат твій, іди́ і напімни́ єго́ в чотúри очи. Коли́ тебé послýхає, позúскав сей бráта свóго. А коли́ тебé не послýхає, возьми́ ще з собóю одного́ або́ двох, і при них єго́ напімни́. Коли́ би і їх не послýхав, скажи́ Цéркві. А коли́ Цéркви не послýхає, най бýде такий як поганúн і мúтар (то значúть: такúй бýде вúключений з Цéркви і з цáрства небéсного). Напрáвду повідáю вам», казáв Ісýс дáльше, оберну́вши ся до апóстолів: «що звя́жете на землї, бýде звя́зане і на нéбі, а що розвя́жете на землї, бýде розвя́зане і на нéбі.» (Сúми словáми дав апóстолам власть рядúти цéрквою, установля́ти, що потрíбно, і зносúти).

На сї словá приступúв Петрó до Ісýса, питáючи Єго́: «Гóсподи, кíлько разíв мáю брáтови мóму відпустúти, коли́ согр шúть прóтив мéне? чи аж до сéмого разý?» Петро думáв, що відпустúти сїм разíв провúну есть то щось дýже велúкого. Але Ісýс відповíв ему́: «Не до сéмого разý, áле аж до сїмдеся́ть разíв по сім! Цáрство небéсне єсть зáдля тóго подíбне до чоловíка царя́, котри́й хотíв порахува́ти ся з слýгами своїми. Коли́ почáв рахува́ти ся, привéдено до нéго одного́ слугý, котри́й ему́ був вúнен дéсять талáнтів; а коли́

не мав звíдки віддáти, казáв пан продáти єгó жíнку і дíти єгó та все, що мав, а собí довг віддáти. Тогдí упáв слугá той пéред пáна і просúв єгó мовлячú: май терпелúвість нáдо мнóю, все тобí віддáм. На сї словá змúлував ся пан над тим слугóю і дарувáв емý весь довг.»

«Але слугá тої, відійшóвши, найшóв однóго з товáришів своїх, котрúй емý був вúнен сто грóший. Тóго імúв за гóрло і дусúв, мовлячú: віддáй, щось вúнен! Товáриш упáв емý до ніг і просúв з плачéм: май терпелúвість нáдо мнóю, а віддáм тобí все. Але він не хотíв ждáти, лишé всадúв єгó в темнúцю, щобú віддáв довг. Побáчивши товáриші єгó, що дíяло ся, засмутúли ся дýже, і прийшóвши, розповíли свóму пáнови все що стáло ся. Тогдí заклúкав пан немилосéрного слугý і сказáв до нéго: «Слугó нечéсний! весь довг відпустúв я тобí, бо просúв сей мене́; а чи і ти не мав змúлувати ся над товáришем своїм, як я змúлував ся над тобóю?» І розгнíвавши ся, дав єгó мучúтелям, щобú віддáв весь довг.

Ісýс закінчúв сю наýку словáми: «Так і Отéць мій небéсний вчúнить вам, колú не відпýстите кóждий брáтови свóму від сердéць вáших провúн єгó.»

41. О розíсланю сімдесяти двох ýчеників.

По сих дíлах відійшóв Ісýс з Галилéї знов в Юдéю. Однáкож зáким тудú пішóв, назначúв Він дванайцятьóм апóстолам за помічникíв сімдесяти і двох ýчеників і посилáв їх в ті містá і сéла, в котрí мав íти, по двох пéред соббю, сказáвши до них: «Хто вас слýхає, мене́ слýхає; а хто вáми погóрджує, той мнóю погóр жує. А хто мнóю погóрджує, погóрджує тим, котрúй мене́ післáв.»

По якíмсь часí вернýли ся ті сімдесяти два ýчени и, з рáдостію мовлячú: «Гóсподи! і чортú піддаю́ть ся нам в імя́ твоє́.» Ісýс сказáв до них: «Не рáдуйте ся тим, що вам дýхи піддаю́ть ся, áле рáдуйте ся тим, що імена́ вáші написáні суть на небесáх.»

Тóїж годи́ни розра́дував ся Ісу́с ду́хом сьвятим і сказа́в: «Приході́ть до ме́не всї, котрі́ праці́сте і сьте́ обремене́ні, а я вас успокою́. Возьмі́ть ярмо́ моє́ на се́бе і учі́ть ся від ме́не, бо я сьім ти́хий і покі́рного се́рця, а найде́те відпочи́нок душа́м ва́шим; бо ярмо́ моє́ соло́дке, а тягар мій ле́гкий.»

42. О милосе́рнім Самаряни́нї.

Коли́ Ісу́с ішо́в че́рез жидівську зе́млю до Єрусалима́, приступи́в до Не́го оде́н кни́жник, і скуша́ючи Єго́, сказа́в: «Учи́телю що ма́ю чини́ти, щоб я доступи́в житя́ вічного?» Ісу́с запита́в єго́: «В зако́нї що єсть напи́сано? як се там чита́єш? котра́ єсть на́йбільша за́повідь?» Кни́жник відповів: «Люби́ Го́спода Бо́га тво́го всім се́рцем твоїм, всею душе́ю твое́ю, всїми си́лами, всею ми́слию твое́ю. А бли́жнього сво́го як самого себе́.» Ісу́с на то сказа́в: «До́бре сказа́в єси́; то роби́, а бу́деш жив.» Але кни́жник удава́в, що хо́че ще бі́льше пізна́ти зако́н і поспита́в Ісу́са:

«А хто есть блúжнúй мій?» Ісýс сказáв: «Одéн чоловíк ішóв з Єрусалúма до Єрихóна. На дорóзї впав мéжи розбíйників, котрí єгó обдéрли і задáвши éмý рáни відíйшлú, остáвивши лéдве живóго на дорóзї. Стáло ся, що якúйсь сьвящéник їхав тóю дорóгою, áле побáчивши єгó минýв. Такóж і левúт, ідучú тудú, не дав éмý пóмочи і пішóв дáльше. Аж Самарянúн, котрúй тудú ішóв, побáчив тóго нещáсного, змилосердúв ся над ним, приближúв ся до нéго, налúв олíю і винá в рáни єгó, і завязáв їх; потím вложúв єгó на скотинý свою, запровáдив єгó до госпóди і там опíкував ся ним. На дрýгий день máючи дáльше їхати в дорóгу, вúймив два срібнякú, дав їх госпóдареви і сказáв: «Ходú кóло нéго, а колú що бíльше над то вúдаш, я, як бýду вертáти, віддáм тобí.» — Сказáвши сю прúтчу, запитáв Ісýс книжника: «Котрúй же з сих трох здáє ся тобí бýти блúжним тóму, що впав мéжи розбíйників?» Книжник відповíв: «Той, що змилосердúв ся над ним.» Ісýс сказáв смý отже: «Ідú і робú так сáмо.»

43. Ісýс в дóмі Мáрти і Марíї.

Повертáючи до Єрусалúма, прийшóв Ісýс до Витáнії. Тут приймúли єгó дві набóжні сéстри, Мáрта і Марія, до свóго дóму. Марія сíла у ніг Ісýса і увáжно слýхала Єгó наýки. А Мáрта заходúла ся і приготовлáла гостúну для Нéго. Трудячúсь кóло гостúни, нерáда булá, що Марія їй не помагáє; зáдля тóго приступúла до Ісýса і сказáла: «Гóсподи, чи Ти не увáжаєш, що моя сестрá менí нічóго не помагáє, щобú Тобí услужúти? Скажú їй, щобú менí помоглá.» Ісýс же відповíв їй: «Мáрто, стараєш ся о многі рíчи, а однó лиш есть потрíбне. Марія же дóбру часть собí вúбрала, котрóї їй нíхто не відóйме.»

44. Ісýс дóбрий пáстир.

Прийшóвши на прáзник кýчок до Єрусалúма, Ісýс вíйшóв до цéркви і учúв:

«Я єсьм сьвітло сьвіта. Хто ідé (слідує) за мнóю, не бýде ходúти в тьмі, áле мáє сьвітло житя́.»

«Я єсьм пáстир дóбрий. Дóбрий пáстир вивóдить вівцї на пáшу дóбру і ідé пéред нúми; а вівцї ідýть за ним, бо знáють гóлос єгó. Так сáмо ідýть вівцї мої за мнóю, бо я знáю моїх, а мої знáють менé. Я єсьм пáстир дóбрий. Дóбрий пáстир дáє дýшу свою́ за вівцї свої; наймит же, видячи́ вовкá приходячого, опускáє вівцї свої і утїкáє. Я даю́ дýшу мою́ за вівцї. І мáю другі́ вівцї, котрі́ не суть з тóго стáда, — і ті трéба менї́ привéсти; і услýхають гóлосу мóго, і бýде однó стáдо і одéн пáстир.»

Слова́ Ісýса так велúке зробúли вражíнє, що із всіх сторíн тиснýв ся нáрід щобú єгó слýхати. Особлúво горнýли ся до Нéго несправедлúві мúтарі і я́вні грíшники, притя́гнені Єгó небéсною лáгідностю. За се гнівали ся фарисéї і книжники, котрí, величáючись своєю́ чеснотóю, відкидáли від сéбе кóждого грíшника. Ісýс, проникнýвши їх мúсли, завстидáв їх, мовлячи́: «Хто з вас мáючи сто овéць, і стрáтивши однý з них, не остáвить девятьдеся́ть і дéвять на пустúнї та не підé за тóю, що загúнула, і не шукáє, дóки її не найдé? А колú найдé, берé її на рáмена свої, радуючи ся. А прийшóвши до дóму, скликáє приятелíв сусíдів, мовлячи́: рáдуйте ся зі мнóю, бо я найшóв вівцю́ мою́, котрá булá загубúла ся. Кáжу вам, що бíльша бýде рáдість в нéбі над одним грéшником, що кáє ся, як над девятьдеся́ть девятú прáведними.»

45. Прúтча о блýднім сúнї.

Ісýс сказáв дáльше прúтчу: Одéн чоловíк мав двох синíв. Молóдший з них сказáв до отця́: «Отче! дай менї́ часть майна́, що на мéне припадáє.» І роздíлúв отéць пóміж синíв майнó. По немнóго днях зібрáв молóдший син свою́ часть, відїхав в далéку крáїну, і змарнувáв там майнó своє́, живучи́ розпýстно. А колú все розтрáтив, настáв велúкий гóлод в тій

країні, і він почáв недостáток терпíти. Став протó на слýжбу у одногó пáна, котрúй єгó післáв на сéла свої, щобú пас свúні. І там терпíв він велúкий гóлод, так що рад був наситúти ся лупúнами, що їли свúні, áле і тóго ємý не давáли.

Застановúвши ся над собóю, сказáв сам до сéбе: «Кілько то єсть наймитíв в дóмі отця́ мóго, і всї мáють подостáтком хлíба: а я тýтки з гóлоду умирáю. Піду́ до отця́ мóго, і скáжу до нéго: Отче, я согрішúв на нéбо і прóтив тéбе; я не достóїн зватúся сúном твоїм,

прийми́ мене́ за наймита свóго!» І пішóв до отця́ свóго. А колú ще був далéко, побáчив єгó отéць, зворушений милосéрдієм, вúйшов прóтив нéго, упáв на шúю ємý і цілувáв єгó. Син зачáв говорúти: «Отчé, я согрішúв на нéбо і прóтив тéбе, і я недостóїн звáти ся сúном твоїм.» Але отéць не допустúв, щобú дáльше говорúв, і сказáв до слуг своїх: «Принесíть швúдко що найкрасшу одíж і приберíть єгó, і дáйте пéрстень на рýку єгó і чóботи на нóги єгó. І возьмíть теля́ тучне́ і

зарі́жте, їдімо і весели́м ся: бо той син мій умéр був, і ожи́в; загúнув був, і найшóв ся.» І почáли всї весели́ти ся.

А стáрший син був тогдú на пóли, колú прийшóв брат єго́. Вертáючи до дóму, учýв спів і музúку. Призвáвши óтже одного́ із слуг, спитáв єго́, що се маé бýти? Той відповів емý: «Брат твій прийшóв, і казáв твій отéць убúти утýчене теля́ з рáдости, що здоров повернýв.» І розгнівав ся на те брат стáрший, і не хотíв вийти́. Отéць учýвши то, вúйшов і почáв єго́ проси́ти. Але він сказáв до отця́ свóго: «Так мнóго лїт слýжу тобі, і я не переступúв прúказу твóго; а ти нїкóли не дав менí козля́ти, щоб я забáвив ся з приятелями моїми. А колú той син твій, що змарнувáв майнó твоє́, прийшóв, ти емý зáбив тýчене теля́.» Отéць емý відповів: «Сúну мій, ти зáвсїгди єси́ зі мнóю, і все моє́ есть твоє́. Тепéр же трéба рáдувати ся і весели́ти ся, бо брат твій був умéр, і ожúв: загúнув був, і найшóв ся.»

Блýдний син есть óбразом грíшника, котрóго Бог приймáє знов до своєї лáски, колú до Нéго навертáє ся.

46. Прúтча о богачú і Лáзарю.

Ісýс розповідáв ще ту прúтчу:

Був одéн чоловíк богáтий, котрúй одівáв ся в порфíру і вíссон, і веселúв ся кóждого дня. І був такóж одéн убóгий, íменем Лáзар, котрúй лежáв у воріт єго́ облóжений струпами. Він рад би був заспокоїти гóлод окрушúнами, що спадáли зі столá богачá; áле нїхтó емý їх не дав; лишé пси приходúли і лизáли рáни єго́. І стáло ся, що умéр убóгий, і áнгели занéсли дýшу єго́ на лóно Авраáма. Умéр такóж і богáч, і дістáв ся в пéкло. Підíвши очú свої, колú був в мýках, побáчив Авраáма здалéка і Лáзаря на лóні єго́. І закликав гóлосом велúким: «Отче Авраáме, змúлуй ся нáдо мнóю, і приплú Лáзаря, щоб умочúв

хоч коне́ць па́льця сво́го в воді́ і охолоди́в язи́к мій, бо терпли́ му́ки в тій по́ломіни.» На то відповів єму́ Авраа́м: «Згада́й, сы́ну мій, що ти відобра́в до́бре за жи́тя твого́, а Ла́зар лише́ зле; а тепе́р він тут утїша́єть ся, а ти терпи́ш му́ки. А до то́го ще ме́жи на́ми а ва́ми є про́пасть вели́ка, що а́нї ві́дси до вас, а́нї від вас до нас перейти́ не мо́жна.»

Бога́ч рек: «Про́шу тебе́, о́тче, пішли́ Ла́заря до до́му отця́ мо́го, бо ма́ю там ще пять братів, щоби́ їм сказа́в що в пе́клї дїс ся, щоби́ они́ не прийшли́ на се мі́сце мук.» Авраа́м сказа́в єму́: «Ма́ють Мойсе́я і проро́ків, най їх слу́хають.» А бога́ч сказа́в: «Нї, о́тче Авраа́ме, они́ то́го не зро́блять; а́ле як би хто з умерли́х пішо́в до них, то пока́яли би ся.» Єму́ відповів Авраа́м: «Коли́ Мойсе́я і проро́ків не слу́хають, то хоч би хто і встав з ме́ртвих, не даду́ть ві́ри!»

47. Ісу́с уздоровля́є слїпороджено́го.

Коли́ Ісу́с одно́го дня ви́йшов з це́ркви, поба́чив чоловіка слїпо́го від уро́дженя. І спита́ли Єго́ у́ченики: «Учи́телю, хто согрішив: той, чи ро́дичі єго́, що слїпи́м народи́в ся?» Ісу́с відповів: «Анї той не согрішив, а́нї ро́дичі єго́; се ста́ло ся, щоб на нім показа́ли ся ді́ла Бо́жі.» То сказа́вши, плю́нув на зе́млю, зроби́в болото зі сли́ни, і помаза́в ним о́чи слїпо́го, мовлячи́: «Іди́, і умий ся в ку́пели Сїлоа́мскій.» Слїпи́й пішо́в, уми́в ся і прозрів.

Коли́ довідали ся фарисе́ї о уздоро́вленю єго́, пита́ли єго́, яки́м спо́собом прови́дів. Він їм розповів, як єму́ приключи́ло ся. І пита́ли єго́ да́льше: «Ти що ка́жеш о тім чоловіцї, що отворив о́чи твої?» Він сказа́в, що «есть проро́ком.» Одна́к Жиди́ не хоті́ли ві́рити, що він був слїпи́м і прови́дів; длято́го візва́ли ро́дичів єго́ і пита́ли їх: «Чи той есть син ваш, за котро́го ви ка́жете, що слїпи́й народи́в ся? яки́м же спо́собом тепе́р ви́дить?» Ро́дичі відповіли: «Зна́емо, що то есть син наш, і що слїпи́м народи́в ся; а́ле яки́м

чи́ном він тепе́р ви́дить, ми се́го не зна́смо. Само́го пита́йте: він ма́є лїта́, най сам о со́бі гово́рить.» Так каза́ли они́ з бо́язни пе́ред фарисе́ями, бо сї були́ вже змо́вили ся, що, коли́ хто бу́де визнава́ти Ісу́са Христа́ Спаси́телем, ма́є бу́ти ви́кинений з божни́цї.

Потім візва́ли фарисе́ї вдру́ге чоловіка, що був слїпи́й, і сказа́ли до не́го: «Що́ учини́в тобі? як отвори́в тобі о́чи?» Той їм відповів: «Я уже́ вам каза́в; по́щож знов пита́єте? чи і ви хо́чете бу́ти у́ченикамн его́?» Зганьби́ли его́ тогди́ і мо́вили: «Ти будь его́ у́ченпком, а ми єсьмо́ у́ченпками Мойсе́я. Ми зна́ємо, що Бог до Мойсе́я говори́в; а́ле звідки той есть не зна́смо.» Їм відповів той чоловік: «Тож бо то ди́вно есть, що ви не зна́єте, звідки він є, а всеж таки́ отвори́в о́чи мої. Як сьвіт стоїть, не чу́вано, щоби́ хто́ отвори́в о́чи слїпороджено́му. Коли́ би той не був від Бо́га, не міг би таке́ роби́ти.» Они́ розгнівали ся і сказа́ли до не́го: «В грїхах ти роди́в ся, і ти хо́чеш нас

учи́ти?» І ви́гнали єго́ з божни́ці. Коли́ Ісу́с найшо́в єго́, сказа́в до не́го: «Чи ві́руєш в Си́на Бо́жого?» Він відповів: «Хто єсть, Го́споди, щоб я ві́рував в не́го?» Ісу́с рек єму́: «Ти ба́чив єго́, і той, що говори́ть з тобо́ю, той єсть». А він сказа́в: «Ві́рую Го́споди!» І упа́вши, поклони́в ся Єму́.

48. Отче наш.

Коли́ Ісу́с ви́йшов з Єрусали́ма і моли́в ся на ме́сці уедине́нім, сказа́в до Не́го оде́н з у́чеників Єго́: «Го́споди, научи́ нас моли́ти ся, як пе́рше учи́в Йоа́н моли́ти ся у́чеників своїх.» Ісу́с сказа́в: «Коли́ мо́лите ся, моліть ся так: **»Отче наш, іже єси на небесїх, да святить ся імя твоє. Да прійдеть царствіє твоє. Да будеть воля твоя, яко на небеси і на земли. Хлїб наш насущний дажд нам днесь. И остави нам долги наша, якоже і ми оставляєм должником нашим. І не введи нас во іскушеніє, но ізбави нас от лукавого. Амінь.»**

І сказа́в Ісу́с знов до у́чеників своїх: «Проси́ть, а дасть ся вам; шука́йте, а найде́те; ко́втайте, а отворить ся вам. Чи єсть ме́жи ва́ми таки́й чоловік, котрий, коли́ син єго́ про́сить хлі́ба, дав би єму́ ка́мінь? або́ коли́ про́сить ри́би, дав би єму́ змію́? Коли́ о́тже ви, бу́дучи гріши́никами, умі́єте дава́ти до́брі да́ри ді́тям ва́шим, о скі́лько бі́льше Оте́ць ваш небе́сний дасть добро́ тим, що Єго́ про́сять!»

49. Прúтча о богáтім чоловíці.

Ісу́с ходи́в знов по се́лах і міста́х галилейских, наверта́ючи люди́й до ві́ри і пока́яня. Одно́го дня сказа́в хтось до Не́го з на́рода: «Учи́телю, скажи́ бра́тови мо́му, щоби́ зі мно́ю поділи́в ся спадщино́ю.» Ісу́с відповів єму́: «Чолові́че, хтож мене́ поста́вив су́дцею або́ ді́льником над ва́ми?» А оберну́вши ся, сказа́в до всїх: «Стережі́ть ся ла́кімства! бо в недоста́тку дібр, котрі́ хто посїда́є, житє́ єго́ єсть!»

Ви́разив се Ісу́с докладні́йше ще, оповіда́ючи сля́дуючу при́тчу: У одно́го чоловіка зро́дила рі́ля бога́то. Погада́в о́тже той чоловік сам в со́бі: Що зро́блю, коли́ не ма́ю мі́ця, де би зложи́ти пло́ди мої? І сказа́в: Розки́ну гумна́ мої, а бі́льші побуду́ю. А відта́к ска́жу душі́ мої́й: «Душе́, ма́еш мно́го добра́, пригото́ваного на мно́гі лі́та; відпочива́й, їдж, пий, весели́ ся!» І сказа́в смý Го́сподь Бог: «Безу́мний! се́ї но́чи ду́шу твою́ відберу́ від те́бе; а що ти нала́годив, кому́ бу́де?» «Так бу́де то́му — дода́в Ісу́с — хто собі́ збира́є, а не богатіє у Бо́га.»

50. Прúтча о фіґовім де́реві.

Мина́в уже́ тре́тий рік від часу́, як Ісу́с став нача́ти. Всі́ Єго́ ста́рання і тру́ди, щоби́ Жидів приве́сти до пока́яння і попра́ви, приноси́ли лише́ малі́ о́вочі. За́для то́го сказа́в їм Ісу́с при́тчу о фіґовім де́реві, мовлячи́: «Оде́н чоловік мав в горо́ді своїм фіґове́ де́рево. Коли́ прийшла́ о́сінь, шука́в на нім о́вочів і не найшо́в. Сказа́в о́тже до огоро́дника: «Ото́ тре́те лі́то іде́, як шука́ю о́вочів на тім де́реві, а не нахо́джу. Ви́рубай єго́!» Огоро́дник відповів: «Па́не, заховáй єго́ ще на сей рік; я єго́ обкопа́ю і обло́жу гно́єм, а мо́же принесе́ о́воч. А коли́ не принесе́, то єго́ тогди́ зруба́єш.»

51. О десяти́ прока́жених.

Коли́ Ісу́с раз іпо́в до Єрусали́ма, стрі́тило Єго́ де́сять мужів прока́жених. Они́ ста́нули з дале́ка, бо не сьмі́ли зближи́ти ся до здоро́вих, і підне́сли го́лос, мовлячи́: «Ісу́се, учи́телю, поми́луй нас!» Коли́ їх Ісу́с поба́чив, сказа́в: «Іді́ть і покажі́ть ся сьвяще́никам.» І ста́ло ся, що коли́ ішли́, ста́ли ся очи́щені. Оде́н з них, коли́ поба́чив, що був уздоро́влений, верну́в ся і го́лосом вели́ким віддава́в хва́лу Го́споду Бо́гу: упав на лице́ пе́ред Ісу́сом і дя́кував Єму́; — а то був Самаряни́н. Тогди́ сказа́в Ісу́с: «Чи не де́сять вас очи́стило ся, а деж суть де́вять?... Чому́ не

прийшли́ віддáти хвáлу Бóгу, тíлько сей, і то з íншого плéмені?» Відтáк, оберну́вши ся до Самаряни́на, сказáв: «Іди́, вíра твоя́ спаслá тебé.»

52. Прúтча о мúтарі і фарисéю.

Колú Ісýс ішóв до Єрусалúма, приходúли деякі до Нéго, котрí занáдто о сóбі мúслили, і мáли себé за справедлúвих, а íншими погорджáли. До них óтже сказáв Ісýс слíдуючу прúтчу: «Два мужí вступúли до цéркви: одéн фарисéй і другúй мúтар. Фарисéй, стоячú на перéдї, так молúв ся: Бóже, дя́кую Тобí, що я не такúй, як другí лю́ди, розбíйники, несправедлúві або́ як той митáр: пóщу два рáзи на тúждень, даю́ десятúну зі всéго, що мáю. Мúтар же, стоячú з далéка, не сьмíв нáвіть піднéсти очúй своїх до нéба, а́ле бив ся в грýди, мовлячи: «Бóже, будь мúлостив менí грíшному! — Повідáю, вам, що сей вúйшов оправданúй до дóму свóго, а тамтóй нí. Бо хто вивúшує ся бýде понúжений, а хто понижáє ся, бýде вúвишений.»

53. О богáтім молодцú.

По якúмсь часí забíг Ісýсови дорóгу одéн богáтий молодéць, і поклонúвши ся Смý питáв Єгó: «Учúтелю, що дóброго máю чинúти, щоб я мав житé вíчне?» Смý сказáв Ісýс: «Колú хóчеш вíйти в житé вíчне, хороня́ заповіди.» Молодéць питáв: «котрí?» Ісýс сказáв: «Чти вітцá твóго і мáтїр твою́, не убивáй, не чужолóж, не крадú, не сьвідчú лóжно, люби́ блúжнього твóго, як самóго себé.» Молодéць весéло відповíв: «Все то я захóвував від мóлодости моєї; чогó менí ще недостаé?» Ісýс подивúв ся на нéго мúло, і сказáв: «Ще однóго тобí недостáє! колú хóчеш бýти совершéнним (досконáлим), іди́, продáй все, що máєш і дай убóгим, а бýдеш мáти велúкі скáрби в нéбі: потím прийдú і йдú в слíд менé?» Колú молодéць учýв сї словá, відíйшов сумúй, бо мав велúкі богáтства. Ісýс, ви-

дячи то, сказа́в: «Як тяжко богачéви в ца́рство бо́же прийти́!»

54. О робітниках в виннúці.

Сьв. Петро́ ура́дував ся ду́же з то́ї обíтницї, котру́ Ісу́с зробúв то́му бога́тому молодцéви, і пúтав ся Ісу́са, мовлячú: «От ми оста́вили все, і пішлú за Тобо́ю: щож нам зате́ бу́де?» Ісу́с сказа́в до них: «Напра́вду повідáю вам, що ви, котрí пішлú за мно́ю, в дру́гім житю́ (по воскресéню), колú усяде Син чоловíчий на престо́лї слáви своє́ї, і ви засядете на 12 престо́лах і бу́дете судúти дванáйцять поколíнь ізраíлевих. І ко́ждий, що оста́вить дім або́ братíв або́ сéстри або вітцú або́ ма́тір або́ жíнку або́ рілю́ для íмени мого стократну приймé нагоро́ду і одéржить живо́т вíчний.»

А щобú апо́столи не ду́мали, що з нагоро́дою в ца́рстві небéснім ма́є ся так, як з запла́тою на землí., то сказа́в їм Ісу́с, слíдуючу прúтчу: «Подíбне є ца́рство небéсне до госпо́даря, котрúй вúйшов ду́же ра́но наймáти робíтників до виннúці своє́ї. Згодúвши ся з робíтниками за гріш, післáв їх до виннúці. Вúйшовши око́ло тре́тої годúни, побáчив дру́гих стоячих на мíстї бездíльно, і сказа́в їм: «Ідíть і ви до виннúці моє́ї, а що бу́де справедлúво, дам вам.» Онú пішлú. І виходúв знов око́ло ше́стої і девя́тої годúни і тако́ж то само́ учинúв. Око́ло одинáйцятої годúни, вúйшов ще раз, найшо́в ще кількóх стоячих і сказа́в до них: «Що тут стоїте́ цíлúй день бездíльно?» Онú сказа́ли: «бо нас нíхто́ не наймúв.» І сказа́в їм: «Ідíть і ви до виннúці моє́ї.» А колú прийшо́в ве́чер, сказа́в пан до наста́вника виннúці: «Склич робíтників, і дай їм запла́ту, від послíдних аж до пе́рвих». На́йперше прийшлú ті, що око́ло одинáйцятої годúни стали на робо́ту, і діста́ли ко́ждий по грошéви. По сім ду́мали ті, що прийшлú ду́же ра́но, що бíльшу во́зьмуть заплату а́ле і онú взялú по грошéви. Почáли о́тже виговóрювати су́против госпо́даря, мовлячú: «Ті послíдні одну́

годи́ну робили, а ти учини́в їх рі́вними нам, хоч ми зноси́ли тяга́р і спе́ку ці́лої дни́ни.» А він сказа́в до то́го, що се говори́в: «Прия́телю, не ро́блю тобі кри́вди; чи ти не умо́вив ся зі мно́ю за гріш? Возьми́, що єсть твоє, тай іди́; хо́чу тако́ж і то́му да́ти, як і тобі. Чиж мені не годи́ть ся, з вла́сностію мое́ю зробити, що схочу?» Чи о́ко твоє злосли́ве єсть за́для то́го, що я є до́брий?» Так о́тже — закінчи́в Ісу́с — послі́дні бу́дуть пе́рвими, а пе́рві послі́дними: мно́го бо єсть зва́них, а ма́ло ви́браних.»

55. О воскресе́ню Ла́заря.

Марія і Ма́рта, дві се́стри, що ме́шкали в Вита́нії, ма́ли бра́та, і́менем Ла́заря, котро́го Ісу́с ду́же люби́в. І ста́ло ся, що той брат тя́жко захорі́в. Се́стри післа́ли за́раз до Ісу́са, і каза́ли Ємý звісти́ти: «Го́споди! той, котро́го лю́биш, єсть хо́рий.» Ісу́с, у чу́вши се сказа́в: «Хоро́ба та не єсть на смерть, а́ле для хва́ли бо́жої, щоби́ був прослáвлений Син Бо́жий че́рез ню.» А по двох днях рек Ісу́с у́ченикам своїм: «Іді́ть до Вита́нії: «Ла́зар, прия́тель наш, спить; а́ле іду́ щоб єго́ зі сну збуди́ти.» Сказа́ли на те у́ченики Єго́: «Го́споди, коли́ спить, бу́де здоро́в.» Бо они́ гада́ли, що гово́рить о снї звича́йнім. Ісу́с прото́ сказа́в до них я́сно: «Ла́зар умер; а́ле я ра́дую ся, що я не бу́в при ни́м пе́ред сме́ртію єго́, а то за́для вас, щоб ви ві́рили. Але іді́м до не́го.»

А коли́ там Ісу́с прийшо́в, лежа́в Ла́зар уже́ чоти́ри днї в гро́бі. Обі се́стри були́ ду́же сумні, і зійшло́ ся мно́го прия́телів до їх до́му, щоби́ їх потїша́ти. Коли́ Ма́рта учу́ла, що Ісу́с іде, оста́вила го́стий і ви́бігла су́против Ісу́са, і сказа́ла: «Го́споди, коли́б Ти тут був, не умер би брат мій; а́ле і тепе́р зна́ю, що, коли́ бу́деш Бо́га о щопебу́дь проси́ти дасть Тобі́.» Відповів їй Ісу́с: «Воскре́сне з (мертвих) брат твій.» Сказа́ла Ємý Ма́рта: «Зна́ю, що воскре́сне в послі́дний день на воскресе́ню зага́льнім.» Ісу́с від-

повíв: «Я єсьм воскресéнє і житé. Хто в мéне вíрує, жúти бýде хоч би і умéр; а кóжний, хто жúє а вíрує в мéне, не умрé на вíки. Вíруєш в то?» Мáрта відповíла: «Так, Гóсподи, я вíрую , що Ти Христóс, Син Бóжий, що на сей сьвіт прийшóв.»

Вернýла ся потím до дóму, і заклúкала по тúхо Марíю, сестрý свою, мовлячú: «Учúтель прийшóв, клúче тебé.» Скóро Марія вúйшла до Ісýса, припáла до ніг Єгó, і плáчучи рекла́: «Гóсподи, як би Ти тут був, не умéр би був брат мій». І Жидú, котрí за нею прийшлú, плáкали такóже. На той сумнúй вид, Ісýс зворýшив ся в дýсі своїм, і сказáв: «Де ви єгó положúли? Відповíли Émý: «Гóсподи, підú і побáч.» І плáкав Ісýс. Казáли óтже Жидú: «От, як єгó любúв.»

Грíб Лáзаря був в печéрі, а на нім був кáмінь положéний. Колú óтже Ісýс прийшóв до печéри, сказáв: «Відіймíть кáмінь.» Казáла тогдú Мáрта: «Гóсподи, вже чýти, бо лежúть вже тут четвéртий день»

Сказа́в до не́ї Ісу́с: «Чи я тобі не мо́вив, що, коли́ увірши, бу́деш оглядáти хвáлу Бóжу?» Відвали́ли отже ка́мінь. Ісу́с підня́в о́чи до не́ба і сказа́в: «Отче́ дя́кую Тобі, що Ти мене́ ви́слухав. Я знав, що мене́ за́всїди ви́слухаєш; а́ле я сказа́в се за́для на́рода, котри́й довкóла стоїть, щоби́ ві́рили, що Ти мене́ післа́в.» То сказа́вши, закли́кав го́лосом вели́ким: «Ла́зарю, ви́йди з гро́ба!» І зараз ви́йшов вмерли́й. Він мав ще ру́ки і но́ги зв'я́зані хусткáми; проте́ сказа́в Ісу́с: «Розв'яжíть єго́ і пустíть, щоби́ йшов.»

56. Ісу́с Христо́с предска́зує му́ки і смерть свою́. О Закхе́ю.

Мно́го Жидів, що ба́чили воскресе́не Ла́заря, ув'ірили в Ісу́са Христа́. Але́ де́які з них пішли́ до фарисе́їв , і розповíли їм, що Ісу́с учинив. Зібра́ли о́тже ра́ду , і сказа́ли: «Що ма́смо чинúти? Той чоловíк ро́бить мно́го чудéс. Коли́ єго́ так оста́вимо, весь на́рід піде́ за ним.» Від то́го о́тже дня постанови́ли Єго́ уби́ти. Ісу́с Христо́с відійшо́в проте́ в сто́рону ко́ло пусти́ні.»

По шістьо́х днях сказа́в Ісу́с до дванайцятьо́х апо́столів: «Се вступа́смо до Єрусали́ма і Син чоловíчий бу́де переда́ний архієре́ям і книжникам. Они́ єго́ осу́дять на смерть і віддаду́ть пога́нам, а ті бу́дуть з не́го насьмівáти ся, плювáти і бичувáти, і уб'ю́ть Єго́, а дня тре́тього вста́не із мéртвих.»

Ідучи́ до Єрусали́ма, приближи́в ся Ісу́с до Єрихо́на. Там ме́шкав муж íменем Закхе́й, котри́й був оде́н з пе́рших поме́жи ми́тарями, а притім чоловíком бога́тим. Він бажа́в поба́чити Ісу́са Христа́, а не мíг за́для на́рода, бо був мали́й зро́стом. Побíг о́тже напе́ред і ви́ліз на фíгове́ де́рево, що стоя́ло при доро́зї. Коли́ж Ісу́с прийшо́в на те мíсце, погли́нув в гору́, і сказа́в до не́го: «Закхе́ю, злїза́й, ско́ро, бо ни́нї ма́ю бу́ти в до́мі твоїм.» Закхе́й злїз бо́рзо, побíг до до́му і прийми́в Єго́ з вели́кою ра́достію. Ті, що се ба́чили,

гнівали ся на Ісуса і казали: «Вступив до дому грішного чоловіка!» Закхей же сказав до Господа: «Половину маєтку мого дам убогим, а коли я кого в чім скривдив, віддам в четверо.» На се сказав Ісус до него: «Нині стало ся домови сему спасенє; бо Син чоловічий прийшов шукати і спасти, що було погибло.»

57. Марія помазує Ісуса Христа.

Ісус прийшов з Єрихона до Витанії, де Єму справили вечерю. Марта служила Господу, а Лазар сидів з Ним коло стола. Марія же взяла літру дорогого олійку в алябастрове начинє, вилляла на голову Ісуса Христа, намастила ним ноги Єго та обтерла їх волосем своїм. Деякі ученики гнівали ся і казали один до другого: «Нащо та страта?» А один з них, Юда іскаріотський, сказав: «Ліпше було би той олійок продати за 300 гроший, і роздати убогим.» А се сказав не задля того, будьто би єму жаль було убогих, але задля того, що мав у себе скарбонку, в котру вкидали люди милостиню для Ісуса і учеників, і з неї брав нераз для себе, бо був лакомий. Ісус, знаючи, що зайшло межи учениками, сказав до них: «Чому засмучаєте сю невісту? Таж она добре діло зробила для мене: бо она вилливши той олійок на тіло моє, намастила мене на похорон. Убогих завсіди маєте з собою; але мене не завсіди будете мати. Направду повідаю вам: денебудь буде проповідано евангеліє по цілім сьвіті, то буде також проповідано на єї памятку і се, що она для мене зробила».

58. Торжественний вїзд Ісуса Христа до Єрусалима.

Другого дня пішов Ісус з Витанії до Єрусалима. А коли приближив ся до Витфагії, містечка, що стояло близько гори Оливної, послав двох учеників своїх, мовлячи їм: «Ідіть там до містечка. На вступі найдете ослицю привязану і осля з нею; відвяжіть і приведіть. А коли би вас хто питав, то скажіть: Господь потребує; — а зараз пустять.»

Ученики пішли́, і найшли́ все, як їм Ісу́с каза́в: приве́ли́ осля́, вложи́ли на не́го о́дежи свої́, і всади́ли Ісу́са. А коли́ Ісу́с Христо́с їхав, зібра́в ся на́рід ду́же числе́нно ко́ло Не́го. Де́які стели́ли о́діж свою́ по доро́зі, дру́гі обтина́ли галузки́ від дере́в, і ки́дали на доро́гу; нарід же, що йшов на пере́ді за Ним, кли́кав: «Оса́нна си́нови Дави́довому; благослове́н цар ізра́їльський, котри́й іде́ в імя́ Го́спо́дне; оса́нна во ви́шних!» А були́ тако́ж ме́жи на́родом де́які фарисе́ї, котрі́ з за́здрости і нена́висти про́тив Ісу́са ішли́ всю́ди за Ним. Гнівні на сю ра́дість вели́ку, котру́ на́рід обявля́в при вхо́ді Ісу́са до Єрусали́ма, каза́ли до Не́го: «Учи́телю, заборони́ у́ченикам своїм!» Ісу́с же рек: «Повіда́ю вам, що, коли́ би они́ мовча́ли, то каміне́ бу́де голосити.»

А коли́ Ісу́с приближа́в ся до міста, става́ла ра́дість що ра́з бі́льша. І так сповни́ло ся проро́цтво Заха́рії проро́ка, котри́й сказа́в: «Ра́дуй ся Єрусали́ме! Ото́ цар твій іде́ к тобі́, пра́ведний і спаса́ючий; він ла́гідний всівши на осля́, жереба́ молоде́. Одна́кож се́ред то́ї ра́дости згада́в Ісу́с на заслі́плене Єрусали́ма, де Єго́ чека́ла так страшна́ смерть, — а зга́давши на то, пла́кав над мі́стом і сказа́в: «О щоби́ ти Єрусали́ме, пізна́в хоть ни́нї, що до спасе́ня тво́го тре́ба! Але коли́ ти не хо́чеш се́го пізна́ти, то прийду́ть на те́бе дні що непрія́телї ото́чать тебе́ вало́м, і обля́жуть і сти́снуть тебе́ з всіх сторі́н. І розібю́ть тебе́ і ді́ти твої́, і не оста́влять в то́бі ка́меня на ка́мені, тому́ що не пізна́в ecи́ дня спасе́ня сво́го.»

Ісу́с прії́хав в Єрусали́м і вступи́в до хра́му Бо́жого. Весь го́род звору́шив ся, і всї пита́ли: хто є сей? А на́роди відповіда́ли: «Сей есть Ісу́с, проро́к, з Назаре́та.» Ді́ти, ба́чучи се, кли́кали з ра́дости: «Оса́нна си́нови Дави́довому!» Сим розгнівались фарисе́ї ще бі́льше і мо́вили до Ісу́са: «Чу́єш, що гово́рять?» А Ісу́с, відповіда́ючи, сказа́в до них: «Чу́ю. Чи не чита́ли ви (в письмі́ съвятім): з уст немовля́т і ссу́чих приготови́в Ти собі́ хва́лу?»

59. Весі́лє ца́рське і моне́та да́ни.

Вечеро́м верну́в Ісу́с з Єрусали́ма до Вита́нії. Але в сл'і́дуючі дні ходи́в до мі́ста і учи́в в хра́мі. З жале́м вели́ким ду́мав над непості́йностію і слі́потою Жидів, і сказа́в до них: «Поді́бне є ца́рство небе́сне чолові́кови царе́ви, котри́й справля́в весі́лє сво́му си́нови. І післа́в слуг своїх запроси́ти го́стий на весі́лє; а́ле они́ не хоті́ли прийти́. Післа́в відта́к дру́гих слуг, мовлячи́: «Скажі́ть го́стям, обі́д гото́вий, ідіть на весі́лє!» Але они́ на то не зважа́ли і порозходи́ли ся; оде́н на се́ло своє́, а дру́гий до купе́цтва сво́го. А і́нші на́вість пійма́ли слуг єго́, і уби́ли. А учу́вши се цар, загні́вав ся, і післа́вши ві́йска свої́, ви́губив тих уби́йників, і мі́сто їх спали́в. Потім сказа́в до слуг своїх: «Весі́лє гото́ве, лише́ запро́шені не були́ досто́йні; за́для то́го ідіть на розста́йні доро́ги, а кого́ не́будь знайде́те, візві́ть на весі́лє.» Слу́ги учини́ли, як їм цар приказа́в, і наповни́в ся дім гі́стьми весі́льними. Війшо́в і цар, щоби́ оглядати запро́шених. І побачи́в там чолові́ка, що не мав о́дежи весі́льної, і рек ему́: «Прия́телю, як ти тут війшо́в, не ма́ючи о́дежи весі́льної?» А той замо́вк. Тогди́ цар приказа́в слу́гам: «Звяжі́ть ему́ ру́ки і но́ги, і вки́ньте єго́ в тьму кромі́шню, там бу́де плач і ски́регіт зубі́в.»

Фарисе́ї і кни́жники пізна́ли до́бре, що ся бе́сїда їх дотича́ла. Відійшли́ о́тже і ра́дили ся, як би Ісу́са підійти́ в бе́сїді, щоби́ ма́ти причи́ну осуди́ти Єго́ на смерть. Післа́ли за́для то́го у́чеників своїх ра́зом з прихи́льниками Ірода до Не́го до це́ркви, пита́ючи Єго́: «Учи́телю! зна́ємо, що ти справедли́вий, що ко́ждому гово́риш пра́вду і в сім дїлї не вважа́єш на ніко́го; скажи́м нам, чи годи́ть ся дава́ти дани́ну ці́сареви?» Жиди́ бо нера́до зноси́ли над собо́ю пано́ванє ці́саря ри́мського; Ірод же і єго́ прихло́нники держа́ли з Римля́нами. Фарисе́ї ду́мали проте́, що коли́ Ісу́с ска́же «так», то образи́ть Жидів; а коли́ ска́же «ні», то образи́ть Ірода і Римля́н. Пізна́вши о́тже

злóбу їх, сказáв Ісýс: «Облýдники! чомý менé скушáєте? покажíть менí монéту, котрóю платитé дань.» Онú Ємý принéсли гріш. І сказáв до них Ісýс: «Чий єсть той óбраз і нáпись?» Відповíли: «цíсаря.» На то сказáв Ісýс: «Дáйте óтже, що єсть цíсáрське, цíсареви, а що Бóже, Бóгови!» Учýвши се, дивувáли ся мýдрости Єгó, і відíйшлú мовчкú.

60. Гріш вдовúцї. Предскáзанє зруйнóваня Єрусалúма і кінця сьвíта.

Ісýс научáв ще чéрез якúйсь час в цéркві, і дивúв ся, як нáрід клав гróші на жéртву до скарбúницї. Богачí клáли мнóго, áле прийшлá такóж убóга вдовá і вложúла дві лéптї (два шéлюги). Побáчивши се Ісýс, сказáв до ýчеників своїх: «Напрáвду кáжу вам, що та убóга вдовá бíльше жертвувáла, нїж дрýгі: бо дýгі квидáли з тóго, що їм збувáло, а онá вкúнула все, що мáла.»

Колú Ісýс виходúв з храму, подивлúли ýченики богáтство тóгож, мовлячú: «Учúтелю, глянь, якá будóва!» Ісýс відповíв їм: «Напрáвду кáжу вам, що тут не остáне ся кáмінь на кáменї.» А колú вúйшли на горý Олúвну, усíв там Ісýс з ýченикамú своїми. З тóї горú мáли місто і цéрков пéред очúма. На той вид питáли єгó ýченики: «Учúтелю, скажú нам, колú се стáне ся, о чім ти нам згадáв? і якí знакú бýдуть дíяти ся при кінцú сьвíта.»

Ісýс відповíв: «Колú побáчите Єрусалúм вíйском окрýженний, тогдú знáйте, що зближúло ся зруйнóване єгó. Тогдú ті, котрí суть за містом, в землí юдéйській, най утікáють в гóри, а котрí на рілí, най не вертáють ся до міста брáти óдежи свої, бо настáне такúй гнет, якóго не булó від початкý сьвíта аж до тепéр, áнї не бýде. Мнóго поляже від мечá, мнóгих заженýть в невóлю мéжи чужí нáроди, а Єрусалúм бýде дóптаний від погáн аж до тóго часý, пóки не навéрнуть ся всї погáньскі нáроди до Христá.

«Але то все бу́де лишé початкóм нещáсть. Бо колú свангéліє бу́де вже проповíдане всíм нáродам землí, тогдú затьмúть ся сóнце, мíсяць не дасть сьвíтла свóго, зьвíзди бу́дуть пáдати з нéба, і сúли небéсні зру́шені бу́дуть. А на землí настáне велúкий страх мéже нáродами, колú почýють шум мóря: лю́ди бу́дуть сóхнути від страхý і ожúдання тих страшних рíчий, що прийду́ть на весь сьвíт. Тогдú побáчать Сúна чоловíчого, приходя́чого в óблаках небéсних з сúлою і слáвою. І пішлé áнгелів своїх з трубóю, і гóлосом велúким: і згромáдять вúбраних Єгó з чотирóх чáстий сьвíта від однóго кінця́ небéс до дрýгого. Нéбо і земля́ минýть ся, áле словá мої не минýть ся.»

Пророцтво Ісýса о зруйнованю мíста Єрусалúма сповнúло ся цíлкóм в 37 рокíв пізнíйше. Се є знакóм, що такóж і пророцтво о кінцú сьвíта сповнúть ся напéвно.

61. О десятú дúвúцях і о талáнтах.

Ісýс научáв далúше в прúповістях, мовлячú: «Стережíть ся, щобú колú сéрця вáші не булú обтéжені обжúрством і пúяньством і незмíрним зáходом окóло сéго житя́; щобú на вас ненадíйно той день не прийшóв. Бо він спáде як сíть на всíх, що мéшкають по всíй землí.»

Словá сї поясúв Ісýс слíдуючою прúтчою: «Подíбне є цáрство небéсне десятьóм дúвúцям, котрí взя́вши кóжда лáмпу свою́, вúйшли сýпротив женихá. Пять з них булó дурúх, а пять мýдрих. Пять дурúх, взя́вши лямпú, не взялú досúть олíю з собóю; мýдрі же взялú олíю в свої нáчиння. А колú женúх спíзнúв ся, здрімáли ся всí і поснýли. О пívночи став ся крик: «Женúх йдé, вúйдíть смý назýстріч!» Тогдú встáли ті всí дúвúцї і запалúли лямпú свої. Але дурні реклú мýдрим: «Дáйте нам олíю вáшого, бо наші лямпú гáснуть.» Відповíли їм мýдрі: Ідíть рáдше до продаю́чих і купíть собí, бо інáкше не стáло би нї нам нї

вам.» А коли́ пішли́ купи́ти, прийшо́в жени́х, — і котрі́ були́ гото́ві війшли з ним на весі́ле́, і за́мкнено две́рі. Напо́слі́д прийшли́ і дру́гі дівиці́, мовлячи́: «Го́споди! Го́споди! відчини́ нам!» А він їм сказа́в: «На пра́ву ка́жу вам: не зна́ю вас.» Оповівши ту при́тчу, дода́в Ісу́с: «Бу́дьте о́тже чуйні́, бо не зна́єте дня, а́ні годи́ни, коли́ Син чолові́чий прийде́.»

«Прикло́чить ся, як то́му че́сному чолові́кови, що їхав в дале́ку країну, щоби́ взя́ти там ца́рство в посі́данє. Пе́ред ви́їздом призва́в свої́ слу́ги, і оста́вив їм ма́єток свій: одно́му дав пять тала́нтів, дру́гому два, а тре́тому оде́н — ко́жлому пі́сля его́ мо́жности. «Працю́йте, сказа́в до них, «аж прии́ду», і за́раз відїхав. Той, що взяв пять тала́нтів, роби́в ни́ми і зи́скав дру́гих пять. Тако́ж той, що взяв два тала́нти, зи́скав дру́гі два. Але той, що взяв оде́н, пішо́в і закопа́в его́ в зе́млю. По якімсь часі́ верну́в ся пан тих слуг, і зача́в ся з ни́ми рахува́ти. Той о́тже, що взяв пять тала́нтів, приступи́вши, прині́с до то́го дру́гих пять, і сказа́в: «Па́не, Ти дав менї́ пять тала́нтів: ото́ я приробив ни́ми дру́гих пять.» Сказа́в ему́ пан: «Ти до́бре зроби́в, слуго́ до́брий і ві́рний; коли́ ти в малі́м був ві́рним, над мно́гими тебе́ поста́влю; війди́ в ра́дість Го́спода твого.» І приступи́в тако́ж той, що був взяв два тала́нти, і сказа́в: «Па́не, ти дав менї́ два тала́нти, я приробив ни́ми ни́ми дру́гі два тала́нти.» Рек ему́ пан его́: «До́бре, слуго́ до́брий, і ві́рний; коли́ ти був ві́рним в малі́м, над мно́гими тебе́ поста́влю; війди́ в ра́дість Го́спода твого!»

«Наконе́ць прийшо́в і той, що взяв був оде́н тала́нт, і сказа́в: «Па́не, я зна́ю, що ти чолові́к стро́гий, а боячи́ ся тебе́ я скрив тала́нт твій в земли́, ото́ ма́єш що єсть твоє.» Пан, розгнівавши ся, сказа́в до не́го: «Слуго́ злий і лїни́вий! коли́ ти знав, що я чолові́к стро́гий, длятого було́ тобі́ да́ти сре́бло моє́ купцям, а я, прії́хавши, відобра́в би був своє́ з ли́хвою.» Обернувши ся відта́к до стоячих, сказа́в їм: «Возьмі́ть від не́го тала́нт і да́йте то́му, що ма́є де́сять тала́нтів. Бо

ко́ждому, що ма́є, бу́де да́но і бу́де мав до збу́тку а від то́го, що не ма́є (що нїчо́го не заробив), бу́де віднято і то, що здає ся ма́ти. А нездалого слугу́ ви́киньте в темноту́ ві́чну; там бу́де плач і скрегі́т зубі́в.»

62. О страшні́м су́дї.

Ісу́с Христо́с предста́вив у́ченикам своїм страшни́й суд си́ми слова́ми: «Коли́ прийде́ Син бо́жий в сла́ві своїй і всї а́нгели з ним, тогди́ ся́де на престо́лї сла́ви своєї. І бу́дуть згрома́джені пе́ред ним всї на́роди і відлу́чить одни́х від дру́гих, як до́брий па́стир відлуча́є ві́вцї від козлі́в. І поста́вить ві́вцї по правій руцї, козли́ же по лі́вій.

Тогди́ ска́же цар небе́сний до тих, що бу́дуть по правій сторонї: Ході́ть благословені отця́ моє́го і наслі́дуйте ца́рство, угото́ване вам від зало́женя сві́та; бо я був голо́ден, і ви да́ли менї їсти; я мав жаждý; і ви напоїли мене́: я був подоро́жним, і ви прия́ли мене́ в дім; на́гим, і ви приодї́ли мене́; хо́рим, і ви відві́дали мене́; я був в вя́зни́цї, і ви прийшли́ до ме́не.» Тогди́ ска́жуть до Не́го з зачу́дованем пра́ведники: «Го́споди! коли́ж ми то всьо тобі учини́ли?» І відповість їм цар: «Напра́вду повіда́ю вам, що ви учини́ли одно́му з тих братів моїх на́йменших, се ви менї учини́ли..»

«Відта́к ска́же до тих, що стоя́ти бу́дуть по лі́вій сторонї: «Іді́ть від ме́не прокля́ті в ого́нь ві́чний, угото́ваний дія́волу і а́нгелам его́; бо я був голо́ден, і ви не да́ли менї їсти; я мав жаждý, і ви не да́ли менї пи́ти, я був подоро́жним, а ви не прия́ли мене́; на́гим, а ви не приодї́ли мене́; хо́рим і вя́знем, а ви не відві́дали мене́.» Тогди́ відповідя́ть і они́: «Го́споди, коли́ж ми Тебе́ ви́дїли голо́дним або́ прагну́щим, або́ подоро́жним, або́ на́гим, або́ хо́рим, або́ вя́знем, і не послужи́ли Тобі?» Цар тогди́ відповість їм: «Напра́вду повіда́ю вам: чого́ ви не учини́ли одно́му з тих на́йменших, то менї ви не учини́ли. І підýть сї на му́ку ві́чну, а пра́ведні в жите́ ві́чне.»

ПОСЛЇДНИЙ ВЕЛИКДЕНЬ. МУКА І СМЕРТЬ ІСУСА ХРИСТА.

63. Великóдний áгнець і умúванє ніг.

В пéрший день великóдний, в котрім трéба булó убúти áгниця пасхáльного, приступúли ýченики до Ісýса, питáючи Єгó: «Де хóчеш, щоб ми приготóвили Тобí пáсху?» Ісýс сказáв до Петрá і Йоáна: «Ідíть в мíсто, там стрíнете чоловíка несýчого збан з водóю. Ідíть за ним в дім, в котрúй він вúйде, і скажíть пáновi дóму: Учúтель мóвить: де єсть комнáта, в котрíй бýду їсти пáсху з ýченикамн моїми? А він вам покáже велúку комнáту, і там приготýйте все.» І пішлú до мíста, і найшлú як їм казáв, і приготовúли пáсху. А колú настáв вéчер, прийшóв Ісýс і засíв з дванайцятьмá áпостолами до столá.

Колú сножúли áгниця, встав Ісýс, зложúв свою вéрхню óдіж, а взявши ручнúк, опоясáв ся. Потím налúв водú до умивáльниці, і став умивáти нóги ýченикам і обтирáти ручникóм. Колú прийшóв до Петрá, сказáв той: «Гóсподи, Ти хóчеш менí нóги умивáти!» Ісýс відповíв ему: «Що я чúню, тóго ти тепéр не знáєш, áле довíдаєш ся потím.» Сказáв до нéго Петрó: Не бýдеш менí умивáти ніг до вíка!» Відповíв емý Ісýс: Колú я тебé не умúю, не бýдеш мав чáсти зі мнóю.» Тогдú заклúкав Петрó: «Гóсподи, не лишé ноги мої, áле і рýки і гóлову».

Колú Ісýс всім апóстолам умúв нóги, убráв знов вéрхню óдіж, усíв до столá і сказáв: «Колú я, Гóсподь і учúтель ваш, умúв нóги вáші, повúнні ви одéн другóму нóги умивáти. Бо я вам дав прúклад, щобú і ви так чинúли, як я вам учинúв.

64. Ісýс установляє Найсьвятíйшу Таїну Евхарúстії і предскáзує зрáду Юди.

Умúвши ýченикам нóги і засíвши за стіл, Ісýс Христóс взяв хлíб, що пéред Ним лежáв в рýки, під-

ніс о́чи до не́ба, до сво́го всемогу́чого Отця́, і поди́кувавши, поблагословив хліб, переломив, дав у́ченикам своїм, і сказа́в: **»Прийми́те, ядѝте; сіѣ є́сть тѣ́ло моѐ, є́же (котре́) за вы ломи́мое»**. Також взяв і ча́шу з вино́м, і поди́кувавши, поблагословив і дав у́ченикам своїм, та сказа́в: «**Пійте отъ нея́ вси; сія́ єсть кров моя́ но́ваго завѣта, я́же** (котра́) **за вы и за мно́ги изливаѐмая въ оставле́ніе грѣхо́въ.** Се робіть на па́мятку мою́.»

Се сказа́вши, затрево́жив ся Ісу́с в ду́сї і сказа́в: «Напра́вду повіда́ю вам: оде́н з вас ви́дасть мене́!» І засмути́ли ся всї ду́же, і спогля́нувши на се́бе, поча́ли, пита́ти оде́н за дру́гим: «Чи мо́же я, Го́споди?» Ісу́с відповів: «Оде́н з дванайцятьо́х, котри́й зі мно́ю умо́чить ру́ку в ми́сці, той мене́ продасть. Син чоловічий іде́, як напи́сано о нім; а́ле біда́ то́му чоловікови, че́рез котро́го Син чоловічий бу́де про́даний: ліпше було́ би ему́, щоби́ був не роди́в ся.»

Йоа́н, котро́го пе́ред усі́ми люби́в Ісу́с, сидів ко́ло стола́ при бо́ці Ісу́совім. Ки́нув о́тже на не́го Петро́, щоби́ поспита́в ся Ісу́са, хто би то таки́й був. Йоа́н, припа́вши до гру́дий Ісу́сових, сказа́в до не́го ти́хо: «Го́споди, хто сеть?» Відповів єму́: «Той сеть, кому́ я умо́чений хлїб пода́м.» І умочи́вши хлїб, дав єго́ Юдї Іскарйо́тови. Юда встав і запита́в Ісу́са: «Чи мо́же я сесьм, Учи́телю?» Ісу́с сказа́в до не́го: «Ти сказа́в; що ро́биш, роби́ ско́ро.» На се ви́йшов Юда, щоби́ Ісу́са ви́дати, бо був уже́ змо́вив ся з архіере́ями і старши́ною жидівською, що ви́дасть Єго́ за три́йцять срібняків.

65. Ісу́с предска́зує, що Петро Єго́ ви́рече ся і проща́є ся з апо́столами.

«Ді́ти мої!» сказа́в Ісу́с го́лосом на́йсердечнїйшої любо́ви, «уже́ не до́вго бу́ду з ва́ми. Де я іду́, ви не мо́жете іти́. На про́щанє даю́ вам нову́ за́повідь, щоби́ ви себе́ взаїмно люби́ли, як я вас люби́в: по сім пізна́ють всї, що ви у́чениками моїми, коли́ бу́дете ма́ти любо́в ме́жи собо́ю.» Симо́м Петро́ заду́мав ся глубо́ко і сказа́в: «Го́споди, куди́ж іде́ш?» Відповів Ісу́с: «Куди́ я іду́, не мо́жеш за мно́ю тепе́р іти́.» Сказа́в Єму́ Петро́: «Чому́ не можу́ за Тобо́ю іти́ тепе́р? житє́ мо́є на́віть за Те́бе поло́жу.» І сказа́в єму́ Ісу́с: «Симо́не, Симо́не! ото́ сатана́ забажа́в пересїяти вас як пшени́цю; а́ле я проси́в за тобо́ю, щоби́ не уста́ла ві́ра твоя́, а ти покріпля́й братів своїх. Всї соблазните́ ся се́ї ночи, бо сеть напи́сано: уда́рю па́стиря, а розбі́гнуть ся ві́вцї.» Петро́ на то сказа́в: «Хоть би всї соблазни́ли ся за́для Те́бе, я нїко́ли не соблазню ся. Го́споди, я гото́в з тобо́ю іти́ до вязни́цї і на смерть» Сказа́в єму́ Ісу́с: «На́правду ка́жу тобі́, що се́ї но́чи, пе́рше нїж когу́т два рази́ запі́є, три рази́ мене́ відре́чеш ся!»

Апо́столи, учу́вши, що Ісу́с мо́вив, засмути́ли ся ду́же. Длято́го потїша́в їх Ісу́с, і сказа́в: «Най не

трево́жить ся се́рце ва́ше! В до́мі Отця́ мо́го єсть ме́шкань мно́го, а я іду́ пригото́вити вам там мі́сце. Потім знов прийду́ і во́зьму вас до се́бе, щоби́ і ви там були́, де я єсьм. А куди́ я іду́ зна́єте, і доро́гу туди́ зна́єте.» Сказа́в Єму́ Тома́: «Го́споди, не зна́ємо, куди́ ідеш; а як же мо́жемо доро́гу зна́ти?» Відповів Ісу́с: «Я єсьм доро́га і пра́вда і живо́т. Ніхто́ не прихо́дить до Отця́, лише́ че́рез ме́не. А як відійду́, бу́ду проси́ти Отця́, і дру́гого Утіши́теля дасть вам, щоби́ з ва́ми був в ві́ки, Ду́ха пра́вди. Утіши́тель той, котро́го Оте́ць пішле́ в імя́ моє́, єсть Дух сьвя́тий; той вас навчи́ть все́го, і пригада́є вам все, що я вам каза́в: Вже мно́го з ва́ми говори́ти не бу́ду, бо іде́ князь сьві́та се́го (дія́вол.) Як би я сам не хотів, то він не міг би мені ні́чо́го учини́ти; а́ле щоби́ сьві́т пізна́в, що лю́блю Отця́, то чи́ню так, як мені Оте́ць приказа́в. Вста́ньте, піде́мо ві́дси.» Сказа́вши се, встав Ісу́с від вечері, помоли́в ся до Бо́га, і ви́йшов з апо́столами на гору́ Оли́вну.

66. Ісу́с в горо́ді Оли́внім.

Ісу́с, ви́йшовши з апо́столами за пото́к Ке́дрон к горі Оли́вній, ві́йшо́в до горо́да, що нале́жав до села́ Ґетсема́нії. При вхо́ді сказа́в до апо́столів: «Сиді́ть тут, а я піду́ помоли́ти ся.» Лише́ Петра́, Якова і Йоа́на взяв з собо́ю до середи́ни горо́да. Там почав смути́ти ся і лякáти ся, і сказа́в до тих трох апо́столів: «Смутна́ есть душа́ моя́ аж до сме́рти; чека́йте тут, чува́йте і моліть ся зі мно́ю.» Відта́к віддали́в ся від них на мет ка́меня, і упа́в на лице́ і моли́в ся: »Отче, коли́ мо́жна, відійми́ від ме́не ту́ю ча́шу; одна́к не моя́ во́ля, а́ле Твоя́ най ста́не ся!»

А коли́ встав, прийшо́в до тих трох у́чеників своїх і найшо́в їх спя́чих. Збуди́вши їх, сказа́в до Петра́: «Симо́не, спиш? Чи не могли́ ви одно́ї годи́ни чува́ти зі мно́ю? чува́йте і моліть ся, щоб ви не попа́ли в поку́су. Дух пра́вді єсть бо́дрий, а́ле тіло не́мічне.»

Відта́к знов відійшо́в і моли́в ся: «Отче, коли́ мо́жна, відійми́ сю ча́шу від ме́не; одна́к не моя́, а́ле твоя́ во́ля́ най ста́не ся!» По хви́лї прийшо́в вдру́ге до у́чеників своїх, і найшо́в їх знов спя́чих, і упімну́вши їх, щоби́ моли́ли ся відійшо́в втре́те і моли́в ся: «Отче, коли́ можли́во есть, відійми́ сю ча́шу від ме́не; одна́к не моя́ во́ля най бу́де, а́ле Твоя́!» І обня́ла Его́ бо́язнь сме́рти, і піт як ка́плї кро́ви спада́в з не́го на зе́млю. І моли́в ся до́вго і ду́же горя́чо. І показа́в ся Сму́ а́нгел з не́ба і скріпи́в его́.

По сім верну́в Ісу́с до у́чеників своїх і сказа́в їм: «Спіть уже́ і відпочива́йте. Се прибли́жила ся годи́на, і Син чолові́чий бу́де ви́даний в ру́ки гри́шників. Вста́ньте, піде́мо! Той, що мене́ ви́дасть, вже бли́зько.»

67. О пійманю Ісу́са Христа́.

Коли́ Ісу́с Христос ще говори́в, прийшо́в Юда Іскарйо́т, а з ним вели́ка ро́та з лїхтаря́ми і похо́дня-

ми, з мечáми і колáми. Юда дав вже пéрше рóтї знак: «Кого́ я поцїлу́ю, той есть, то́го пійма́йте!» Ско́ро о́тже поба́чив Ісу́са, за́раз приступи́в до Не́го і сказа́в: «Ра́дуй ся Учи́телю!» і поцїлува́в Єго́. А Ісу́с сказа́в до не́го: «Прия́телю!» по́що ти прийшо́в? поцїлу́нком продаєш Си́на чолові́чого?» Потім вийшов до ро́ти, і сказа́в: «Кого́ шука́сте?» Відпові́ли Єму́: «Ісу́са Назаряни́на.» Ісу́с по́вний бо́жої хва́ли, сказа́в до них: «Я есьм!» На ті слова́ відступи́ли від не́го і упа́ли на зе́млю. А коли́ опамята́ли ся від страху́, спита́в їх знов: «Кого́ шука́сте?» Они́ сказа́ли: «Ісу́са Назаряни́на.» Відповів їм Ісу́с: «Я каза́в вам, що я есьм; коли́ мене́ шука́сте, позво́льте тим відійти́.» Тогди́ ки́нули ся на Ісуса і взяза́ли Єго́.

Ученики, ви́дячи, що дїяло ся, сказа́ли до Ісу́са: «Го́споди, чи ма́смо удáрити мечáми?» І Петро́ добу́в меча́, та утя́в пра́ве у́хо слузї архієре́я; Слуга́ той звав ся Малх. Ісу́с рек Петро́ви: «Вложи́ свій меч в по́хву. Чи не зна́єш, що міг би я проси́ти Отця́ мо́го, а дав би менї бі́льше як 12 легіо́нів а́нгелів! Але се му́сить так ста́ти ся, щоби сповни́ли ся пи́сьма проро́ків.» А діткну́вши ся у́ха Ма́лха, уздорови́в єго́. Потім пода́в Ісу́с добровільно ру́ки свої, щоби Єго́ звяза́ли. Тогди́ у́ченики всї, оста́вивши Єго́, повтіка́ли.

68. Ісу́с у Анни і Каяфи.

Як ро́та пійма́ла Ісу́са Христа́, запрова́дила Єго́ наперед до Анни. Він був свéкром (тéстем) архієре́я Каяфи, і був сам перед тим архієре́ем. Той о́тже спита́в Ісу́са про нау́ку Єго́. Ісу́с відповів єму́ з найбі́льшим спокóєм: «Я учи́в я́вно; спитáй тих, котрі мене́ слу́хали, що я їм каза́в.» А коли́ він се говори́в, приступи́в одéн із слуг Анни, і уда́рив в лице́ Ісу́са, мовлячи́: «Так ти відповіда́єш найви́шшому єре́єви?» Ісу́с відповів: «Коли́ я зле мо́вив, то докажи́; оли́ж до́бре, чому́ мене́ бєш?»

Анна відосла́в Ісу́са зв'я́заного до Каяфи, де тим часо́м були́ зібра́ли ся сьвящéники, кни́жники, і ста́р ці на́рода. Знатнíйші єре́ї і згрома́джена ра́да, шука́ ли ло́жного сьвідо́цтва про́тив Ісу́са Христа́, щоб Єго́ осуди́ти на смерть, а́ле не найшли́; бо хоть пере куши́ли мно́го сьві́дків, щоби́ про́тив Не́го ло́жн сьвідчи́ли, однак ті не могли́ ні́чо́го тако́го сказа́ти за що би мож було́ осуди́ти Ісу́са. Наконе́ць прийшл два ло́жні сьві́дки і сказа́ли: «Той мо́вив: мо́жу ро вали́ли храм бо́жий, і в трох днях наза́д збудува́ти. Але і ті сьвідо́цтва противорíчили собí. Тогди́ вста архієре́й і спита́в Ісу́са Христа́: «Ти нíчого не відпо відаєш на се, що они́ про́тив Те́бе сьвідчáть? Але І су́с мовча́в. Тогди́ спита́в архієре́й вдру́ге: «Закли на́ю Тя Бо́гом живи́м, щоби́ Ти нам сказа́в: чи Ти Христо́с, Син Бо́га живо́го?» Ісу́с відповíв го́лосо торжестве́нним: «Так єсть; а́ле я мо́влю вам, що уз рите́ Си́на чоловíчого сидя́чого по пра́вій сторонí си́ ли бо́жої і приходя́чого в о́блаках небе́сних.» Архіє ре́й роздер тогди́ о́дяж свою́ і сказа́в: «На́що нам ш сьві́дків? Ото́ тепе́р ви чу́ли ху́лу (зневáгу) Бо́га Щож вам здає́ ся?» А они́ закли́кали: «повúнен у ме́рти.»

69. Петро́ відріка́є ся Ісу́са; розпу́ка Юди.

Петро́ і Йоа́н ішли́ здале́ка за Ісу́сом аж до до му архіере́йського. Йоа́н був зна́комий в до́мі архіере́я і війшо́в на подвíрє, а Петро́ зіста́в за дверми́. Тогд Йоа́н проси́в придве́рницї, щоби́ пусти́ла Петра́. С рекла́ до Петра́: «Чи і ти єси́ у́ченико́м то́го чолові ка?» Петро́ сказа́в, що не есть ним. Тогди́ запíяв ко гу́т в пе́ршій раз. Посе́ред подвíря пали́в ся ого́нь при котрíм довко́ла сидíли слу́ги і гріли ся, бо був зи́мно. Петро́ сíв ме́жи ни́ми, чека́ючи, яки́й оне́ц во́зьме спра́ва Ісу́сова. Приступи́ла одна́ із слу́ж ниць архіере́я, і придивúвши ся ему́, сказа́ла: І т був з Ісу́сом галилéйським.» А він налика́в ся і ска за́в: «Не зна́ю, що гово́риш.» Неба́вком потíм сказа́

оде́н слуга́, свояк Ма́лха котро́му Петро́ відтя́в у́хо, пока́зуючи на Петра́: «І той есть оде́н з у́чеників его́; я ба́чив тебе́ в горо́ді з ним.» Також і дру́гі каза́ли: «І ти оде́н з них, бо ти Галилеяни́н; бе́сїда твоя́ здраджує тебе́.» Тогди́ став Петро́ заклина́ти ся і присяга́ти, що не зна́є то́го чоловіка. І за́раз запіяв кого́ут вдру́ге. В тій хви́лї ви́провадили Ісу́са, котри́й, обернувши ся, погля́нув на Петра́. По́гляд той прошиб ду́шу Петра́, і він згада́в на слова́ Ісу́сові: «Сеї но́чи, пе́рше ніж кого́ут два ра́зи запіє, три́чі мене́ відречеш ся.» Сокрушени́й ви́йшов геть і пла́кав гі́рко.

Слу́ги архіере́я стерегли́ Ісу́са Христа́ че́рез цїлу́ ніч на подвірю, і че́рез весь той час насьміва́ли ся з Не́го. Дея́кі плюва́ли Єму́ в лице́, дру́гі би́ли Єго́ рука́ми, і́нші закрива́ли о́чи Єго́ і бо́чи по лицї пита́ли: «Пророку́й Хри́сте, хто Тебе бе?» І мно́го і́нших зневажа́ючих рі́чий чини́ли Єму́.

На дру́гий день, ско́ро лише́ засвита́ло, зійшли́ ся знатні́йші єре́ї і старши́на на́рода на ра́ду, і ви́дали знов засу́д сме́рти на Ісу́са Христа́. Юда, учу́вши се, став гі́рко жа́лувати сво́го дія́вольського дї́ла, відні́с тих три́йцять срібняків єре́ям і старши́м, і сказа́в в розпу́ці: «Я согрі́шив, бо прода́в кров неви́нну.» А они́ рекли́ єму́: «Що нам до то́го: ти жури́ ся тим, що учини́в сей.» Юда, поки́нув тогди́ срібняки́ в це́ркві, а сам пішо́в і повісив ся.

70. Ісу́с пе́ред Пила́том і Іродом.

Ра́да архіере́їв і старши́ни на́рода не ма́ла вла́сти ви́конати засу́д сме́рти без затве́рдженя намі́сника ри́мського. Тому́ прив ли́ Ісу́са пе́ред пала́ту намі́сника Пила́та. Той ви́йшов до них, і ста́нувши на місці підви́шеним, запита́в ся: «Що за ска́ргу прино́сите на чоловіка то́го?» Они́ відповіли́: «Коли́ би він не був злочи́нець, не привели́ би ми єго́ пе́ред те́бе. Він бунту́є на́рід, зака́зує дава́ти дань ці́сареви, именує себе́ Христо́м, царе́м.» На ті слова́ вийшо́в Пила́т до ра́туша, призва́в Ісу́са пе́ред се́бе і сказа́в до Не́го:

«Ти єси́ цар жидівський?» Ісу́с відповів: «Я єсьм ц
ре́м, ле ца́ ство моє́ не єсть з сего́ сьвіта.» Пила́
ви́йш в тогди́ до Жидів, сказа́в їм: «Не нахо́джу н
я́кої вини́ в тім чоловіці.» Але они́ ста́ли крича́т
мовлячи́: «він бунту́с на́рід, почавши від Галилеї а
до Єрусали́ма.» Ісу́с, чу́ючи ту ска́ргу, мовч в. То
ди́ сказа́в Єму́ Пила́т: «Чи не чу́єш, які́ ска́рги пр
тив те́бе приво́дять?» Але Ісу́с не відповіда́в, так щ
Пила́т ду́же дивува́в ся.

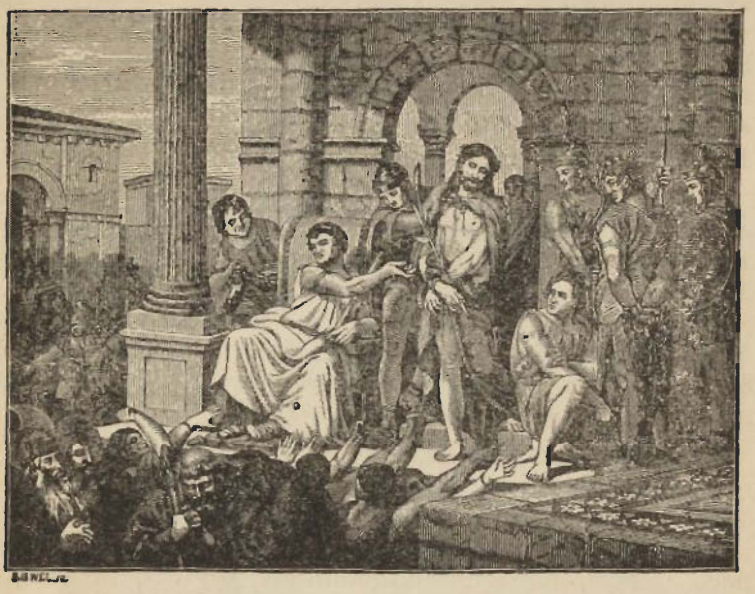
Пила́т, чу́вши попере́дно, що Жиди́ згада́л
про Галиле́ю, пита́в, чи Ісу́с не з Галилеї? Коли́ єм
се потв рди́ли , каза́в відосла́ти Ісу́са до Ірода, ко
рий мав власть над Галиле́єю і котри́й вла́сне тогд
з причи́ни сьвя́та був в Єрусали́мі. Ірод бажа́в пізна́
ти Ісу́са, бо мно́го о Нім чув, і сподіва́в ся, що Ісу́
учи́нить пе́ред ним яке́ чу́до. Пита́в Єго́ о́тж о мно́
рі́чи; а́ле Ісу́с ні́чо́го не відповіда́в. Згорди́в прот
Ірод Ним, і насьмі́вшючи ся каза́в Єго́ облечи́ в бі́л
о́дяж і відосла́в Єго́ наза́д до Пила́та.

71. Ісу́са бичу́ють, те́рнєм вінча́ють і засу́джують н смерть.

Пила́т був пересьві́дчений, що архіере́ї і старши
на́ лише́ з за́висти віддали́ Ісу́са під суд. Він бажа́
увільни́ти Ісу́са, і проте́ сказа́в до згромадженог
на́рода: «Кого́ хо́чете, щоб я вам ви́пустив? Вара́в
чи Ісу́са?» Бо в день па́схи був звича́й, що намісни
пуска́в вя́зня на во́лю, котро́го на́рід хотів. Але єре́
і старши́на підбу́рили на́рід, так що взяв го́лосно кли́
кати: «Ви́пусти Вара́ву!» Тогди́ сказа́в Пила́т: «Що
зло́го у нии́в той? я не найшо́в в нім ни́якої прови́н
сме́ртної! укара́ю єго́ і ви́пущу.» Потім каза́в завести
Ісу́са наза́д до ра́туша.

Відта́к взя́ли жовнірі Ісу́са ме́жи се́бе, здійми́ли
з не́го о́дяж привяза́ли Єго́ до стовпа́ і би́ли немило
се́рдно. А насьміва́ючи ся з не́го, вложи́ли на Не́г
плащ черво́ний, сплели́ вінець з те́рня і вложи́ли н

го́лову Єго́. За́мість ски́птра дали́ Єму в пра́ву ру́ку тростину́, і відта́к кричА́л :«Ра́дуй ся ца́рю юде́йський! Дру́гі плюва́ли на Не́го і би́ли по лиці́, бра́ли від Не́го тростину́, і би́ли не́ю по голові́, щоб терни́ входи́ло глубо́ко в чоло́ і в скрань.

Коли́ Ісу́са Христа́ так нама́ючено, гада́в Пила́т що на вид Єго́ Жиди́ бу́дуть звору́шені до милосе́рдя. Каза́в Єго́ о́тже ви́вести, і пока́зуючи Жида́м мо́вив: «Ото́ чоловік!» Але ди́ка товпа́ жидівська кли́кала: «розпни́, розпни́ єго́!» Арх єре́ї знов і старшина́ кли́кали: «Коли́ єго́ ви́пустиш, не єси́ прия́телем ці́саря!» Пила́т, учу́вши сю бе́сїду, злякА́в ся; і взя́вши води́, уми́в ру́ки пе́ред на́родом, мовлячи́: «Я не ви́нен кро́ви то́го пра́ведника: ви відповіда́йте!» А весь на́рід закрича́в: «Кров єго́ най спа́де на нас і на на́ші ді́ти!» Тогди́ ви́пустив Вара́ву, а Ісу́са Христа́ в да́в їм, щоб Єго́ розпя́ли на хресті́.

72. Розпя́тє Ісу́са Христа́.

Пійма́ли тогди́ жовні́рі Пила́тові Ісу́са Христа́ і наруга́вши ся з нє́го, здійми́ли плащ черво́ний, обле́кши Єго́ наза́д в Єго́ о́діж, вложи́ли на рамена́ Єго́ хрест тяжки́й. Приги́бтений тим тягаро́м, ішо́в Ісу́с обезсиле́ний пово́ли че́рез у́лиці Єрусали́ма на мі́сце, котре́ зову́ть Голго́фта, (тепе́р гора́ Кальварі́йська.) З ним веде́но тако́ж і двох розбі́йників на розпя́тє. Ісу́с осла́блений падав кі́лька разі́в під тягаро́м хреста́: за́для то́го жо́вні́рі принево́лили одно́го чолові́ка, Симео́на Кирине́йця, щоби́ хрест ні́с за Ним.

Поме́жи числе́нною товпо́ю на́рода, що йшла за Ісу́сом, були́ тако́ж де́які побо́жні невісти, котрі жа́лісно за Ним пла́кали. Ісу́с оберну́в ся до них і сказа́в: «До́ньки єрусали́мські, не пла́чте на́домно́ю, а́ле пла́чте самі́ над собо́ю і над сина́ми ва́шими; бо при́йдуть дни, коли́ ска́жуть го́рам: упа́дьте на нас! горба́м: покри́йте нас! Бо коли́ се на зеле́нім де́реві чи́нять, щож бу́де з сухи́м.»

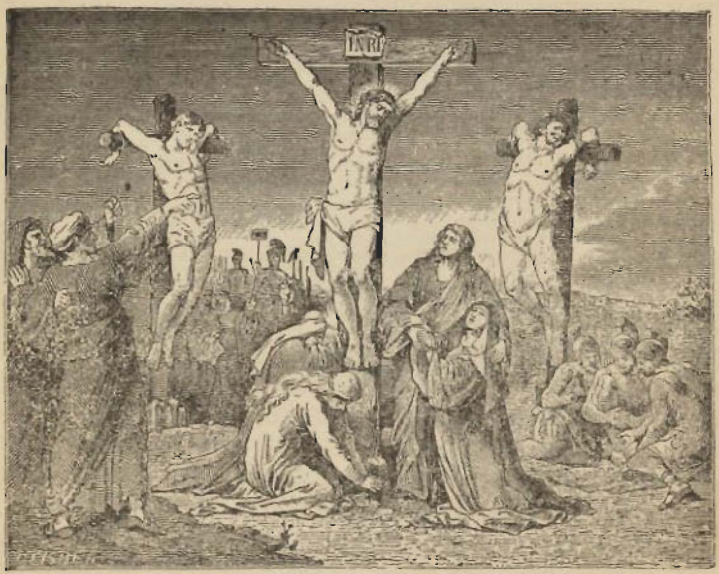
Коли́ наконе́ць Ісу́с прийшо́в на гору́ Голго́фту, пода́ли Єму́ жовні́рі пи́ти вино змішане з жо́вчію; а́ле Він не хоті́в пи́ти. Здерли відта́к о́діж з ті́ла Єго́ і прибили́ Єго́ на хрест. З Ісу́сом розпя́ли тако́ж двох розбі́йників, одно́го по пра́вій, а дру́гого по лі́вій. стороні.

Висів о́тже Син Бо́жий на́гий ме́жи не́бом а земле́ю, а кров Єго́ стїка́ла на зе́млю. Оде́жами Єго́ поділи́ли ся жо́вні́рі; а над одно́ю, що була́ нешита, ці́ла тка́на, мета́ли же́реб (кістки́,) чия́ бу́де.

Під зеле́ним де́ревом розуміє Ісу́с само́го себе́, а під сухи́м на́рід жидівський. Ісу́с хотів ти́ми слова́ми сказа́ти: Коли́ Бог допусти́в, щоби́ єго́ возлюбле́ний Син неви́нно так тяжку́ смерть терпі́в для спасе́ня люде́й, то що-ж чека́є в дру́гім житю́ тих люде́й, що суть гріши́ками?

73. Послі́дних сім слів Ісу́са і смерть Єго́.

Мно́гі з тих, що стоя́ли ко́ло хреста́ або́ туди́ переходи́ли, злорі́чили Ісу́сови, і ки́ваючи голова́ми каза́ли: «Ти мав розвали́ти це́рков і в трох днях поста́вити її на́ново, спаси́ себе́ само́го: коли́ Ти Син бо́жий, зійди́ з хреста́!» Тако́ж і архі́среї і кни́жники насьмівáли ся з Не́го, і каза́ли: «Дру́гих спасáв, а себе́ не мо́же спасти́; коли́ він есть цар ізраї́льський, най тепе́р зійде з хреста́, а ува́римо ему́.» Ісу́с же моли́в ся, мовлячи́: «Отче, відпусти їм, бо не зна́ють, що ро́блять.»

Оде́н з розбі́йників, що були́ Ісу́сом з розпяті, насьмівáв ся тако́ж з не́го, мовлячи́: «Коли́ ти Христо́с, спаси́ себе́ і нас!» Але дру́гий зганьи́в его́ і сказáв: «І ти не бої́ш ся Бо́га? ми терпимо́ справедли́во і ма́ємо заслу́жену запла́ту за учи́нки на́ші, а́ле той ні́чо́го зло́го не вді́яв.» І молячи́ ся, проси́в Ісу́са: «По-

мя́ни, мя, Го́споди, коли́ прийде́ш до ца́рства Тво́го!» А Ісу́с сказа́в до не́го: «Напра́ву ка́жу тобі́: ни́нї ще бу́деш зі мно́ю в раю́.»

Недале́ко хреста́ стоя́ла ма́ти Ісу́сова, котро́ї се́рце роздира́в гі́ркий біль, а по́біч не́ї Йоа́н. Коли́ Ісу́с поба́чив ма́тїр і у́ченика сво́го, котро́го люби́в ду́же, сказа́в до ма́тери: «Се син твій!» А відта́к сказа́в до Йоа́на: «Се ма́ти твоя́!» І від то́ї го́дини взяв Йоа́н ма́тїр Ісу́са в свою́ опі́ку.

Ко́ло полу́дня наста́ла темнота́ по всі́й землі́, і трева́ла че́рез три годи́ни. Се зблизька́ла ся смерть Ісу́са. Му́ки Єго́ були́ страшні́, і Він закли́кав го́лосом вели́ким: «Бо́же мій! чому́ мене́ оста́вив сей?»

По хви́л сказа́в Ісу́с: «жажду́!» На се пода́в Єму́ оде́н з жо́внїрів гу́бку напо́внену о́цтом, щоби́ пив. Ісу́с, поку́шавши, сказа́в: «Сповни́ло ся!»

Потім закли́кав го́лосом вели́ким: «Отче! в ру́ки Твої́ передаю́ ду́ха мо́го!» І склони́вши го́лову умер.

Коли́ се ста́ло ся, завіса церко́вна розде́рла ся на дво́е від гори́ аж до спо́ду, земля́ тряслá ся, а скáли розпадáли ся. Розтвори́ли ся гро́би і мно́гі умéрші повставáли і яви́ли ся в Єрусали́м. Со́тник і жо́внїрі, що стерегли́ тїла Ісу́са Христа́, злякáли ся ду́же і рекли́: «По пра́вдї, той чолові́к був справедли́вий; напра́ву він був Си́ном бо́жим!» І ці́ла това́ тих, котрі́ ба́чили, що дїяло ся, би́ли ся в гру́ди, і мо́вчки верта́ли до Єрусали́ма.

74. Тїло Ісу́са склада́ють в гро́бі.

Щоби́ в велико́дну суббо́ту не оста́ли ся тїла на хреста́х, прийшли́ жо́внїрі, і поломи́ли двом розбі́йникам ко́сти. А коли́ прийшли́ до Ісу́са і поба́чили Єго́ вже умерло́го, не ломи́ли Єму́ ко́стий. Щ би́ однáк пересьві́дчити ся, чи вже напра́ву умéр, оде́н з во́їнів пробúв єму́ ребро́, і за́раз ви́йшла кров і вода́.

Між та́йними у́чениками Ісу́са був Йо́сиф з Ариматéї, муж бога́тий і пра́ведний, котри́й належа́в та-

ко́ж до жидівської ра́ди Сей пішо́в до Пила́та, і проси́в о тїло Ісу́сове. Пила́т каза́в сму́ тїло ви́дати. До Ісу́сового тїла прийшо́в тако́ж Никоди́м, і прине́с з собо́ю дорогі́ оли́йки. Они́ оба́ зняли́ тїло, обвину́ли в плащени́цю (просты́радло), і намасти́ли Ґо́ вонними оли́ями. Недале́ко мі́сця, де Ісе́ був розпя́тий, мав

Йо́сиф горо́д, а в тім горо́ді був нови́й ґріб, в скалї́ ви́копаний. Там зложи́ли они́ пресьвяте́ тїло Ісу́сове, і привали́ли до двери́й гробови́х ка́мінь вели́кий, і відійшли́.

ІСУС ХРИСТОС ВКАЗУЄ СЯ В СЛАВІ СВОЄЙ.

75. Воскресе́нє Ісу́са.

Тре́того дня ду́же ра́но наста́ло вели́ке тря́сенє землї́. Ангел зіступи́в з не́ба і відвали́в ка́мінь від гро́ба, в котрім лежа́ло пречи́сте тїло Христо́ве. В

тій хви́лї встав Ісу́с з гро́ба живи́й і в на́йбільшій сла́ві. Єго́ зір був як бли́скавиця, а о́дїж єго́ бі́ла як снїг. Сторожі́ перестра́шили ся, і упа́ли на зе́млю як би неживі́. Опамята́вши ся, вста́ли і побі́гли бо́рзо до мі́ста.

Ве́чером попере́дного дня накупи́ли де́які побо́жні невісти паху́чих оли́йків, щоби́ намасти́ти ті́ло Ісу́са. В н ді́лю ду́же ра́но пусти́ли ся они́ до гро́ба Госпо́днього, говори́ли ще іду́чи ме́жи собо́ю: «Хто нам відвали́ть ка́мінь від дверий гро́бу?» Коли́ж прийшли́, поба́чили ка́мінь відва́лений. Війшо́вши до гро́бу, не найшли́ вже ті́ла Ісу́са. Они́ ста́ли затрево́жені в се́рцю, в тім поба́чили двох а́нгелів в сьві́тлій о́дежи, і злякали ся. Але а́нгел, стоя́чий по пра́вій руцї́, сказа́в до них: «Не ляка́йте ся! шука́єте Ісу́са Назаре́йського, розпя́того: воскре́с і нема́ Єго́ тут. Ідіть і ск жі́ть се у́ченикам Єго́ і Петро́ви!» Тогди́ невісти ви́йшли ско́ро з гро́бу і побі́гли з ра́достію вели́кою, щоб звісти́ти се у́ченикам Єго́.

76. Ісу́с явля́є ся Марії Магдали́нї і Петро́ви.

З невістами була́ також Марія Магдали́на. Она́ не вийшла́ до гро́бу, бо коли́ поба́чила ка́мінь відва́лений, побігла бо́рзо до мі́ста, щоби́ оповісти́ у́ченикам. Потім верну́ла до гро́бу, ста́нула при нім і пла́кала. Гля́нувши внутр гро́бу, поба́чила і она́ двох а́нгелів, котрі́ рекли́ їй: «Невісто, чого́ пла́чеш?» Відпові́ла їм: «Взяли́ Го́спода мо́го, і не зна́ю де Ґо́ положи́ли.» Се сказа́вши, оберну́ла ся, і поба́чила Ісу́са стоя́чого, а́ле не зна́ла, що се Він був: ду́мала, що се був огоро́дник. Проте́ сказа́ла до Не́го: «Па́не, коли́ ти Ґо́ взяв, скажи́ менї, де ти Ґо́ положи́в?» На се сказа́в їй Ісу́с: «Маріє!» І зара́з пізна́ла Ґо́ упа́ла Ему́ до ніг і закли́кала: Учи́телю: Ісу́с сказа́в тогди́ до не́ї: «Іди́ до братів моїх, і повіда́й їм: відхо́джу до Отця́ мо́го і Отця́ ва́шого, до Бо́га мо́го і Бо́га ва́шого.» По сих слова́х зник. То́го само́го дня яви́в ся Ісу́с також Петро́ви.

77. Ісу́с явля́є ся двом у́ченикам на доро́зї до Емау́с.

То́го само́го дня з полу́дня указа́в ся Ісу́с двом у́ченикам, що ішли́ до місто́чка Емау́с. Они́ розмовля́ли о тім всім, що в тих днях з Ісу́сом було́ ста́ло ся. В доро́зї прилучи́в ся до них Ісу́с, нїби подоро́жний, а́ле они́ Ґо́ не пізна́ли. І сказа́в до них: «О чім бе́сїдуєте, і чому́ єсьте́ так сумні́?» Оде́н з них, на імя Кле́опа, відпові́ : «Чи ти чужи́й в Єрусали́мі, що не зна́єш, що в тих днях ді́яло ся?» Потім розповіда́ли Ему́ що на́діяли ся від Ісу́са відку́пленя на́рода ізра́ільського, а тимчасо́м Ґо осу́джено на смерть. Ісу́с сказа́в до них: О нерозу́мні і лїни́вого се́рця, що не ві́рите всему́ то́му, що проповіда́ли проро́ки: «Чиж не нале́жало, щоб Христо́с все те терпі́в і так вийшо́в до хва́ли своє́ї?» А потім поча́вши від Мойсе́я викладав їм всї пи́сьма, що о Нім написа́ли були́ проро́ки. Коли́ приближи́ли ся до місто́чка, до котро́го ішли́,

Ісу́с ока́зував, що мав да́льше іти́. Проси́ли Єго́ о́тже, мовля́чи́: «Оста́нь ся з на́ми, бо вже вечері́є, і день уже́ кінчить ся.» І війшо́в з ни́ми в дім, і сі́в за сто́л, взяв хлі́б, поблагослови́в, переломи́в і пода́в їм. В тій хви́лї отвори́ли ся їм о́чи і пізна́ли Єго́; а́ле Він зник їм з очи́й. Ра́дісно здиво́вані мо́вили ме́жи собо́ю: «І Єго́ не пізна́ли! Чиж се́рце на́ше не горі́ло к Не́му, коли говори́в з на́ми в оро́зї і толкува́в пи́сьма?»

Вста́вши, то́ї же годи́ни верну́ли до Єрусали́ма, і розповіда́ли апо́столам, що ді́яло ся в доро́зї і як пізна́ли Го́спода в ло́мленю хлі́ба. Апо́столи були́ зі́брані в до́мі в Єрусали́мі, а две́рі були́ замкне́ні з бо́язни пе́ред Жида́ми. З ра́достію вели́кою слу́хали они́ оно́ і́дання тих двох у́чеників, і звісти́ли їм, що Ісу́с указа́в ся також Петро́ви.

78. Ісу́с явля́є ся всїм апо́столам і установля́є Та́йну Пока́яня.

Коли́ так апо́столи були́ ще згрома́джені в єрусали́мськім до́мі і розмовля́ли ме́жи собо́ю, війшо́в до них Ісу́с че́рез за́мк сні две́рі, і сказа́в: їм: «Мир вам!» А они́ стрево́жились, бо ду́мали, що поба́чили ду́ха. Ісу́с же сказа́в їм: «Чого боїте́ ся? огля́ньте мої ру́ки і но́ги, і ба́чте, що то я єсьм; дотикайте ся мене́ і приглядайте ся, бо дух не ма́є тїла а́ні ко́стий, як ба́чите, що я ма́ю.» Сказа́вши се, показа́в їм ру́ки і но́ги і бік свій. Коли́ они ще не ві́рили з ра́дости і дивува́ли ся, сказа́в: «Чи ма́єте ту́тки що їсти?» Тогди́ дали́ они́ Смý ку́сень пече́ної ри́би і ри́шку ме́ду. Ісу́с взяв і їв пе́ред ни́ми. І сказа́в до них знов: «Мир вам! Як мене́ післа́в Оте́ць, і я вас посила́ю.» Се сказа́вши, ду́нув на них і рек: «Прийміть Ду́ха сьвято́го; котри́м відпу́стите гріхи́, тим бу́дуть відпу́щені, а котри́м задержите́, тим бу́дуть заде́ржані.»

Тома́, оде́н з поме́жи дванайцятй апо́столів, не був тогди́ з ни́ми, коли́ яви́в ся Ісу́с. Розка́зували смý о тім дру́гі; а́ле він рек на се: «Коли́ не поба́чу в рука́х Єго́ ран від гво́здів, і не вло́жу руки́ мое́ї в ребро́ Єго́, не ува́рю.» По вісьмо́х днях були́ апо́столи знов згрома́джені, і Тома́ з ни́ми. І прийшо́в Ісу́с двермй за́мкненими, ста́нув поме́жи ни́ми і сказа́в: «Мир вам!» Потім сказа́в до Томи́: «Вложи́ па́лець свій тут, і оглядай ру́ки мої, і дай ру́ку свою́, і вложи́ в ре́бра мої, і не будь невіре́н, а́ле ві́рен!» Тогди́ упа́в пе́ред Ним Тома́ і закли́кав: «Го́сподь мій і Бог мій!» А Ісу́с відповів смý: «Томý що ти мене́ ба́чив, то ува́рив; блаже́нні (щасли́ві), котрі́ не ба́чили а ува́рили.

79. Ісу́с дає Петро́ви на́йвисший уряд сьвяще́ничий.

Апо́столи пішли́ на прика́з Го́спода з Єрусали́ма до Галиле́ї. Одно́го дня показа́в ся їм Ісу́с ко́ло мо́ря Їенезаре́тського, благословив їх ловитв риб

і їв з ни́ми. Коли́ вже скінчи́ли обі́д, сказа́в до Симо́на Петра́: «Симо́не, си́ну Йо́ни, чи лю́биш мене́ бі́льше , як сі?» Петро́ відповів єму́: «Так Го́споди, Ти зна́єш, що я Тебе́ лю́блю!» Ісу́с рек на се: «Паси́ ягня́та мої!» І пита́в Ісу́с вдру́ге: «Симо́не, си́н Йо́ни, чи лю́биш мене́?» Петро́ відповів: «Так Го́споди, Ти зна́єш, що я Тебе́ лю́блю.» Ісу́с сказа́в єму́: «Паси́ ві́вці мої!» Спита́в єго́ Ісу́с втре́те: «Симо́не си́ну Йо́ни, чи юбиш ти мене́?» Засмути́в ся Петро́, що Ісу́с єго́ втре́те пита́в, і сказа́в: «Го́споди! Ти все

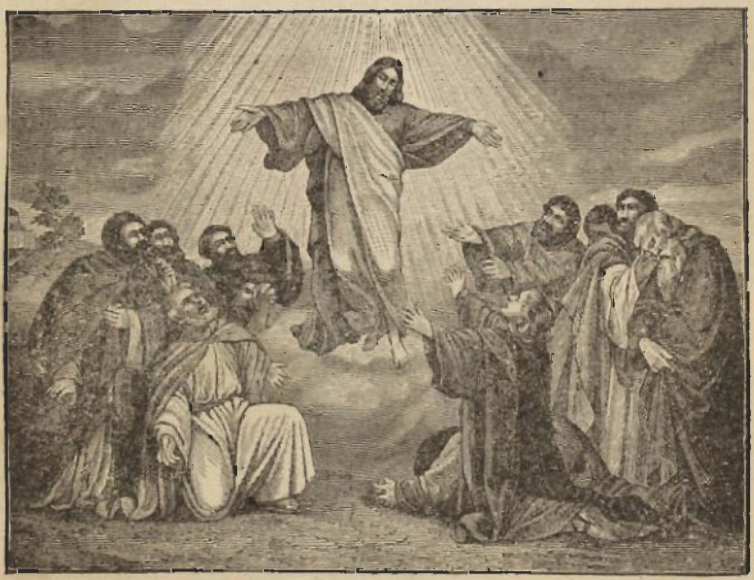
зна́єш; Ти зна́єш, що я Тебе́ лю́блю.» Сказа́в єму́ Ісу́с: «Паси́ ві́вці мої. Напра́вду повіда́ю тобі́: коли́ ти був моло́дшим, припоя́сував ся ти сам і ходи́в, куди́ хоті́в, а́ле коли́ поста́рієш ся, ви́тягнеш ру́ки свої, і дру́гий тебе́ припоя́ше, і поведе́, де ти не хо́чеш.» (Си́ми слова́ми дав Ісу́с пізна́ти, яко́ю сме́ртію Петро́ умре́).

Потім пішли́ всї апо́столи на гору́, де їм був призначи́в Ісу́с. А з ни́ми прийшло́ бі́льше як пятьсо́т

у́чеників. Там указа́в ся Ісу́с я́вно пе́ред очи́ма всїх, а они́ поба́чивши Ісу́са, упа́ли на лице́ і поклони́ли ся Ємý з на́йбільшою че́стію. Опі́сля верну́ли до Єрусали́ма, напо́внені ра́достію.

80. Обі́тниця зісла́ня Ду́ха сьвято́го. Дру́ге розісла́нє апо́столів. Вознесе́нє Ісу́са Христа́.

По воскресе́ню своїм ока́зував ся Ісу́с ча́сто своїм у́ченикам і розмовля́в з ни́ми о ца́рстві небе́снім. Одно́го дня яви́в ся їм на горі Галиле́йській і сказа́в до них: «Да́на менї е́сть власть на не́бі і на земли́. Ідїть і науча́йте всї на́роди, хрестя́чи їх в ім'я́ Отця́ і Сы́на і сьвято́го Ду́ха. І се я есьм з ва́ми по всї днї і до кінця́ ві́ка.»

Сороково́го дня по своїм воскресе́ню указа́в ся Ісу́с послі́дний раз в Єрусали́мі всїм апо́столам. Приказа́в їм, щоби́ не відходи́ли з Єрусали́ма, а́ле щоби́

чека́ли зіслання Ду́ха сьвято́го. «По немно́гих днях», сказа́в до них: «прийме́те си́лу Ду́ха сьвято́го, котри́й зійде́ на вас, і бу́дете Ме́нї сьві́дками в Єрусалимі і у всїй Юдеї, в Самарії і аж до грани́ць землї.»

Се сказа́вши, взяв їх з собо́ю на гору́ Оли́вну. Там підні́с ру́ки свої, благослови́в їх, і взні́с ся до не́ба, і сїв по правій сторонї Бо́га Отця́.

Апо́столи диви́ли ся до́вго за ним, коли́ взноси́в ся до не́ба, аж по́ки о́блак не закри́в Єго́ пе́ред їх очи́ма. По хви́лї показа́ли ся їм два а́нгели в бі́лій о́дежи, мовлячи́: «Мужі галиле́йські, чому́ стоїте́, дивлячи́ ся в не́бо? Той Ісу́с, що взні́с ся від вас на не́бо, прийде́ так, як ви ба́чили Єго́ іду́чого до не́ба.» Учу́вши сї слова́, поклони́ли ся Ісу́сови і верну́ли до Єрусали́ма, славячи́ Бо́га.

А єсть ще мно́го і́нших рі́чий, що чини́в Ісу́с Христо́с, котрі не суть спи́сані в евангелі́ях Сьв. Йоа́н мо́вить, що, коли́б хотів все списа́ти, то ці́лий сьвіт не змісти́в би тих книг. Але се, що єсть напи́сано, єсть на то напи́сано, щоб ми ві́рили, що Ісу́с єсть Син Бо́жий і щоб ми че́рез ту ві́ру ма́ли жите́ в імя́ Єго́.

ДІЛ ДРУГИЙ.
ДІЯНЯ АПОСТОЛЬСЬКІ.

81. Матій вибраний на апостола. Сошествіс сьв. Духа.

Коли апостоли вернули ся з гори Оливної, вступили до дому, де звичайно пробували. Тут пробули через десять днів на молитві з Марією, материю Ісуса Христа, і з іншими побожними невістами. В ті то дні встав Петро і сказав, що на місце зрадника Юди треба вибрати нового апостола. Вибрано побожного ученика іменем Матія

В десять днів по вознесеню Господнім були Зелені сьгята жидівські. І коли всї апостоли разом з Материю божою зібрані були в домі, настав наразъ великий шум як би від сильного вітру, і наповнив весь дім де сидїли. І показали ся огнені язики, над головою кождого апостола. І наповнені були всї Духом сьвятим, і почали говорити рїжними язиками.

А були тогди в Єрусалимі Жиди із усїх країв згромаджені. Коли учули той сильний шум, побігли з многими жителями єрусалимськими к домови, в котрім були апостоли. І чудували ся, чуючи всїх апостолів, як говорили рїжними язиками, і сказали: «Чи не суть ті всї, що так говорять Галилейцями? Щож се має бути?» Другі насьмівали ся і казали, що попили ся вином.

Тогди виступив сьв. Петро з другими апостолами і промовив до них: «Ті не суть пяні, як ви думаєте але сповнило ся то, що давно було предсказано через пророка Йоіля: І буде в остатні дні, мовить Господь, зіллю Духа мого на всяке тїло. — Мужі

жидівські! слу́хайте слів тих! Ісу́са Назаре́йського, му́жа від Бо́га просла́вленого у вас чудеса́ми і зна́ками, ви уби́ли, прогвозди́вши Ёго́ до хреста́ че́рез ру́ки безбо́жників. Се́го Бог воскреси́в зі сла́вою, чо́го ми всї єсьмо́ сьвідками. Десни́цею о́тже бо́жою ви́вишений, ви́лив тепе́р Ду́ха сьвято́го, як самі́ ба́чите і чу́сте. Неха́й о́тже зна́є весь на́рід ізра́ільський, що Бог учини́в Ісу́са Христа́ Спаси́телем і Го́сподом все́го сьві́та.

Мно́гі з люди́й, почу́вши се, ста́ли ка́яти ся, і приступи́вши до Петра́ і до дру́гих апо́столів, сказа́ли: «Бра́тя, що ж ма́ємо чини́ти?» Сьв. Петро́ відповів їм: «Пока́йте ся, і най ко́жди́й з вас охрести́ть ся в ім'я́ Ісу́са Христа́ на відпу́щенє гріхів ва́ших, а одержите́ дар Ду́ха сьвято́го.» На ті слова́ окрести́ло ся то́го дня до трох ти́сяч душ. І перебува́ли в нау́ці апо́стольській і бра́ли у́часть в вечері Госпо́дній і молитва́х. Го́сподь Бог що день умножа́в число́ їх.

82. О уздоро́вленю хро́мого. Сьв. Петро́ і Йоа́н пе́ред су́дом.

Сьв. Петро́ і Йоа́н входи́ли одно́го дня ра́зом до це́ркви. Пе́ред дверми́ церко́вними сидів оде́н чоловік хро́мий від уро́дженя, вже бі́льше як со́рок лїт ма́ючий, котро́го що день кла́ли у дверни́й церко́вних щоби́ проси́в ми́лостинї у входя́чих до це́ркви. Той поба́чивши Петра́ і Йоа́на, проси́в їх ми́лостинї. Сьв. Петро́ сказа́в до не́го: «Срібла і зо́лота не ма́ю; а́ле що ма́ю, то тобі́ даю́: В ім'я́ Ісу́са Назаре́йського встань і ходи́!» І взя́вши ёго́ за пра́ву ру́ку, підня́ ёго́. Хро́мий ско́чивши, ста́нув і ходи́в і війшо́в з ни́ми до це́ркви, славлячи́ Го́спода Бо́га.

На́рід здивува́в ся тим і злека́вшись зійшо́в ся око́ло апо́столів. Сьв. Петро́ ба́чивши се, сказа́в до на́рода: «Мужі́ ізра́ільські, чого́ дивуєте ся? і чому́ нам приглядаєте ся, як би то ми на́шою си́лою або́ вла́стію учини́ли, що той хо́дить! Бог отці́в на́ших

прославúв Ісýса, Сина свóго, котрóго ви убúли. Вíра в імя́ Єгó дáла хрóмому пóвне здоровлє пéред очúма вас всíх. Я знáю, що ви з невíдомости убúли сьвятóго і справедлúвого. Зáдля тóго кáйте ся, щобú булú прóщені гріхú вáші.» Мнóгі увíрили, і булó числó тих, що охрестúли ся пять тúсяч.

А колú апóстоли говорúли ще до нáрода, надíйшлú єрéї і уряд церкóвний, піймáли їх, і всадúли до темнúці. На другúй день зібрáли ся архієрéї і старшúна, а постáвивши апóстолів в середúні, питáли їх: «Чиéю силóю і в чúїм íмени ви се учинúли?» Сьв. Петró сказáв до них: «Най вам всíм явно бýде і всéму нáродови ізраíльському, що в íмени Гóспода нáшого Ісýса Христá Назарéйського, котрóго ви на хрест розпúли і котрúй воскрéс із мéртвих, той стоíть здорóвий пéред вáми. Ісýс єсть той кáмінь, котрúй від вас будýючих зістáв відкúнений, а котрúй став ся головóю углá. І немá нї в кім íншім спасéня; бо нéма під нéбом íншого íмени, в котрíм би лю́ди моглú бýти спасéнними.»

Сýдії казáли відтáк апóстолам уступúти з рáди і рáдили ся між собóю, говорячú: «Що зрóбимо з тúми людьмú? онú зорбúли чýдо в Єрусалúмі, котрé стáло ся звíсне всíм, і тóго заперéчити не мóжемо. Щобú однáк се не розслáвило ся бíльше помéжи нáрід, закáжемо їм під кáрою, щобú о Ісýсї жáдному чоловíкови не говорúли.» Відтáк візвáли апóстолів назáд до рáди, і наказáли їм, щобú від тепéр анї говорúли áнї учúли в імя́ Ісýсове. Але сьв. Петró і Йоáн відповíли неустрашúмо: «Розсудíть самí, чи то єсть справедлúво, щобú ми вас бíльше слýхали, нїж Гóспода Бóга? Бо не мóжемо замовчáти тóго, що ми бáчили і чýли.» На то загрозúли їм сýдії і вúпустили, бо з бóязни пéред нáродом не сьмíли їх карáти.

83. Ананія і Сапфíра.

Сьв. Петró і Йоáн звістúли вíрним, що стáло ся. Колú те сї учýли, піднéсли рáзом гóлос свій до Бóга

і моли́ли ся: «Го́споди, дай слу́гам твої́м, щоби́ сьмі́ло могли́ проповіда́ти сло́во твоє́!» А коли́ моли́ли ся, потря́сло ся мі́сце, на котрім бу́ли зі́брані, і напо́внені зіста́ли всі Ду́хом сьвятим, і проповіда́ли сьмі́ло сло́во Бо́же. Тако́ж бу́ли всі, що увірили в Ісу́са, одни́м се́рцем і одно́ю душе́ю. Они́ уважа́лись мов би одно́ю роди́ною, і ніхто́ з них не терпів недоста́тку, бо бога́ті продава́ли добровільно рілю́ або́ і́нші добра́, без котри́х могли́ обійти́сь, і приноси́ли гро́ші апо́столам, щоб роздава́ли їх ме́жи бі́дних.

Був тогди́ ме́жи ни́ми оде́ муж, і́менем Ана́нія, з жено́ю своє́ю Сапфі́рою. Они́ прода́ли рілю́, а́ле часть гро́ший за ню затаї́ли, а ре́шту положи́в Ана́нія пе́ред но́ги апо́столів. Але сьв. Петро́ сказа́в до не́го: «Ана́ніє! чому сатана́ скуси́в се́рце твоє́, щоби ти зілга́в Ду́хови сьвято́м і утаї́в части́ну ці́ни за про́дану рілю́? Чи не міг ти за е́ржати собі́ рілю́? а прода́вши, чи не були́ гро́ші твоє́ю вла́сностію? Як міг ти таке́ ді́ло допусти́ти до сво́го се́рця? Ти не зілга́в пе́ред людьми́, а́ле пе́р д Го́сподом Бо́гом.» Чу́ючи сї слова́, Ана́ їя упа́в і уме́р. І упав вели́кий страх на всіх, що се чу́ли. А молодці́, котрі́ там були́, ви́несли его́ і погребли́.

В три годи́ни потім прийшла́ жінка его́ Сапфі́ра, не зна́ючи ні́чо́го, що ста́ло ся. І сказа́в до не́ї сьв. Петро́: «Скажи́ невісто, чи то за сї гроші ви прода́ли рілю́?» А она́ відповіла: «Так єсть, за сї». Сьв. Петро́ сказа́в до не́ї: «Чому́ж ви змо́вили ся, щоби́ скуси́ти Ду́ха Госпо́днього? Ото́ сї, що по́гребли́ му́жа тво́г , стоя́ть у дверя́ий, щоби́ і тебе́ ви́нести.» На сї слова́ упа́ла і она́ за́раз у ніг его́ і вме́рла. І війшли́ молодці́ і ви́несл ї і погребли́ по́бі́ч му́жа сї.

84. О увя́зненю дванайцятй апо́столів і о ра́дї Гамалиїла.

Рука́ми апо́столів, а особли́во рука́ми сьв. Петра́, ді́яло ся мно́го чуде́с. Виноси́ли на́віть хо́рих на

у́лицю і кла́ли їх на ло́жах, щоби́ хоть тінь перехо-ди́чого сьв. Петра́ па́дала на них, бо вже че́рез се виздоро́влювали. Так помножа́ло ся що ра́з бі́льше число́ мужів і невіст, що ві́рували в Го́спода. Длятого приказа́в архіере́ї пійма́ти дванайцять апо́столів, і всади́ти їх до вязни́ці. Але́ а́нгел Госпо́день, розтвори́вши в ночи́ две́рі вязни́ці, ви́вів їх і сказа́в: «Іді́ть, повіда́йте на́родови в це́ркві всї слова́ житя́.» Пішли о́тже до́сьвіта до хра́му бо́жого і учи́ли.

З пере́страхом учу́ла се ра́да жидівська, що апо́столи ума́ть в це́ркві. Каза́ла їх о́тже привести і ста́вити пе́ред се́бе. На́йвисший сре́й гі́зно заклика́в до них: «Чиж не приказа́ли ми вам о́стро, щоб ви в імя́ Ісу́сове не учи́ли? а ви наповни́ли Єрусали́м нау́кою ва́шою!» Сьв. Петро́ сказа́в в імени всіх апо́столів: «Бі́льше тре́ба слу́хати Бо́га як людий. Бог ви́вишив Єго́ я́ко князя́ і Спаси́теля, щоби́ Ізра́іль чини́в пока́яне і оде́ржав відпу́щенє гріхів.» Учу́вши се, розгні́вали ся ду́же і загада́ли апо́столів уби́ти. Але тогди́ встав в ра́ді оде́н законоучи́тель, і́менем Гамалиї́л, котри́й був в пова́жаню у все́го на́рода; він приказа́в на коро́ткий час ви́вести апо́столів і сказа́в до ра́ди: «Розва́жте до́бре, що ма́сте з ти́ми людьми́ чини́ти. Оста́вте тих люди́й! Бо коли́ їх спра́ва єсть від люди́й, то она́ сама́ в нїщо́ розійде́ ся; а́ле коли́ она́ єсть від Бо́га, то не змо́жете її зни́щити: ба́чте, щоб ви не ста́ли ся проти́вниками Бо́га.» І услу́хали єго́. Каза́ли однак апо́столів би́ти, а заборони́вши їм, щоби́ нїчо́го не мо́вили в імя́ Ісу́сове, пусти́ли їх. Але апо́столи виходи́ли з ра́ди з весе́лим лицем, що ста́ли ся досто́йними терпі́ти за імя́ Ісу́сове. І не переста́вали ко́ждого дня в це́ркві і по домах науча́ти і проповіда́ти Ісу́са Христа́.

85. Ви́бір дія́конів. Сьв. Стефа́н пе́ршим му́ченикам.

Тому що число́ у́чеників ду́же зросло́, то ста́ло ся, що де́які вдови́ці при поде́ннім розда́ваню ми́лостинї були́ поми́нені. Дванайцять апо́столів завізва́-

ли тогди́ у́чеників і сказа́ли: «Не до́бре є́сть, щоби́ ми залиши́ли сло́во бо́же, а служи́ли ми́лостині. Ви́беріть о́тже сі́м мужі́в, по́вних Ду́ха сьвято́го і му́дрости, котри́х поста́вимо над то́ю спра́вою.» І сподо́бала ся та бе́сіда всім. Ви́брали о́тже Стефана́, му́жа по́вного ві́ри і Ду́ха сьвято́го, Фили́па і пятьо́х дру́гих. Тих поста́вили пе́ред апо́столами, котрі́ моли́ли ся і вложи́ли на них ру́ки. Іх на́звано дія́конами.

Сьв. Стефа́н, по́вен ла́ски і си́ли, відзначи́в ся пе́ред всі́ми, і чини́в чуде́са і знаки́ пе́ред народом. Повста́ли о́тже де́які учені́ жидівські насу́против не́го, щоби́ відпе́рти нау́ку єго́. Але не могли́ ся осто́яти су́против му́дрости і ду́ха, котри́й че́рез не́го мовив Завети́джені о́тже і розгнівані звору́шили на́рід про́тив не́му, і пірва́вши єго́ наси́льно, привели́ до ра́ди. Тут ви́ступили ло́жні сьві́дки і каза́ли: «Сей не переста́є говори́ти слова́ про́тив сьвято́го мі́ця і зако́на.» Всі, що сиді́ли в ра́ді, диви́ли ся пи́льно на лице́ Стефана́, що сія́ло від супокі́йного досто́їнства і ви́сшо-

сти, гей би лицé áнгельське. Тогдú промóвив він до них, і показáв їм, як Гóсподь Бог в своїй мúлости провáдив нáрід ізрáїльський, і як той нáмірам Єгó зáвсіди супротивлáв ся. Бéсіду свою закінчúв тúми сьмíлими словáми: О ви твердосéрдні! Ви ве супротивлáєте ся Дýхови сьвятóму: як отцí вáші, так і ви! Отцí вáші переслíдували і убивáли пророків, котрí проповідáли прúхід Спасúтеля, а ви Єгó зрáдили і убúли.»

Слýхаючи єгó бéсіди, обýрились онú і скреготáли на нéго зубáми. А він пóвен Духа сьвятóго, дивúв ся пúльно в нéбо, і сказáв: «Отó бáчу небесá розтвóрені і Сúна чоловíчого стоячого по правíй сторонí Бóга.» Тогдú онú закричáли гóлосом велúким, а затулúвши собí ýха, кúнули ся рáзом на нéго, вúпровадили за мíсто і укаменувáли. На мíсці, на котрім мáли єгó убúти, поскладáли убíйники óдіж свою у ніг молодцá, котрóго звáли Сáвлом. Потím каменувáли сьв. Стефанá. А він молúв ся мовлячú: «Ісýсе Хрúсте, приймú дýха мóго!» А упáвши на колíна, закликав гóлосом велúким: «Гóсподи, не памятáй їм тóго гріхá!» Се сказáвши заснýв в Гóсподї.

Єгó пáмять обхóдить ся в трéтий день прáзника Христóвого.

86. О миропомáзаню і о скарбникý етіóпськім.

По смéрти сьв. Стефáна настáло велúке гóнене цéркви в Єрусалúмі. Особлúво лютив ся Савл прóтив вірних: впадáв до домíв ýчеників, витягáв мужíв і невíсти, і віддавáв їх до вязнúці. Мнóгі ýченики остáвили томý Єрусалúм і розбíгли ся по всій жидíвській землí і Самáрії, проповідáючи всюди слóво бóже. — Филúп діякон зайшóв до мíста Самáрії, і проповідáв там Ісýса Христá, виганяв дýхів нечúстих, і уздоровлáв хóрих. Нáрід тóго мíста приймúв єгó з велúкою рáдостію: мнóгі увíрили в Ісýса, і охрестúли ся. Колú учýли апóстоли, котрí булú в Єрусалúмі, що Самá-

рія приняла слово боже, послали тогди сьв. Петра і Йоана, щоби молитвою і вкладанем рук удїлили вірним Духа сьвятого (се була таїна миропомазаня.)

Ті два апостоли, оголосивши в цїлій тій сторонї евангеліє, вернули до Єрусалима. А сьв. Филипови показав ся ангел Господень, і сказав до него: і іди на дорогу, котра веде від Єрусалима до Іазн.» Филип пішов там. А се на возї їхав знаменитий Етіопець, що був скарбником царицї етіопської; він їздив до Єрусалима поклонити ся Богу і вертав власне з відтам. По дорозї читав Ісаію пророка. І сказав Дух сьв. до Филипа: «Приступи і прилучи ся до воза того.» Филип приближив ся і учув, як скарбник читав ті слова: «Як вівця на заколенє веде ся, і як агнець, котрого стрижуть, без голосу есть, так не отворить уст своїх.» Филип, поздоровивши его, запитав: «Чи розумієш се, що читаєш?» Скарбник відповів: «А як я могу се розумити, коли нема нікого, щоби менї пояснив?» Просив отже Филипа, щоби усїв з ним. Филип почав від того місця, котре скарбник читав, і розповідав ему про Ісуса Христа.

Так приїхали до води, і скарбник сказав весело: «Ото вода; що менї на перешкоді, есть, щоб я був охрещений?» Відповів Филип: «Коли вірусш з всего серця, свобідно тобі.» А той відповідаючи рек: «Вірую, що Ісус Христос есть Син божий; казав станути возови, і вступили оба в воду, і Филип охрестив его. А коли вийшли з води, Дух божий уняв зараз Филипа, і не видів его більше скарбник. В тім чудеснім зникненю Филипа пізнав він руку божу, і веселий їхав своєю дорогою.

87. О наверненю Савла.

Савл горів неустанною ненавистію і жаждою убійств против учеників Господних. Він пішов тому до найвисшого єрея і просив его о позволене пити до Дамаску, щоби мужів і невісти, котрі там визнавали Ісуса, міг піймати і звязаних привести до Єрусалима.

І ста́ло ся, коли́ зближа́в ся до Дама́ску, осьвіти́ла єго́ нара́з сьві́тлість з не́ба. Ослі́плений тим небе́сним сьві́тлом, і як би гро́мом раже́ний, упа́в на зе́млю. В тій самі́й хви́ли учу́в го́лос: «Са́вле, чому́ мене́ пересліду́єш?» Савл відповів: «Хто єси́ Го́споди?» Го́лос сказа́в: «Я єсьм Ісу́с, котро́го ти пересліду́єш.» Дрожачи́ зі страху́, сказа́в Савл: «Го́споди! що хо́чеш, щоб я учини́в?» А Го́сподь сказа́в до не́го: «Встань і піди́ до міста; а там тобі ска́жуть, що ма́єш роби́ти.» Встав Савл з землі́, а отвори́вши о́чи ніко́го не ви́дів. Това́риші єго́ взяли́ єго́ тогди́ за ру́ки, і завели́ до Дама́ску, до до́му Юди. І був там три дні, не їв і не пив, а моли́в ся без переста́нку.

Був тогди́ в Дама́ску оде́н у́ченик і́менем Ана́нія. І сказа́в Го́сподь до не́го в виді́нню: «Ана́ніє, встань, а іди́ на у́лицю, котру́ зову́ть Пра́вою, і шукай в до́мі Юди Са́вла з Та́рзу, бо ото́ мо́лить ся.» Ана́нія відпові́в: «Го́споди, чув я від мно́гих о тім чоловіці, що він бога́то зло́го чини́в сьвятим твоїм в Єрусали́мі і

тут ма́є власть від на́йви́шшого сре́я вяза́ти всіх, що призива́ють імя́ Твоє́.» А Го́сподь сказа́в до не́го: «Іди́, бо той мені́ єсть на́чинєм ви́браним, щоби́ оголоси́в імя́ моє́ пе́ред на́родами пога́ньскими, царя́ми і сина́ми ізраїльськими. А я ему́ ука́жу, що ему́ тре́ба мно́го терпі́ти для і́мени моє́го.» Пішо́в о́тже Ана́нія, а вложи́вши ру́ки на Са́вла, сказа́в до не́го: «Са́вле бра́те, Іси́с Христо́с, що тобі́ указа́в ся в доро́зі, післа́в мене́, щоб ти прови́дів і був напо́внений Ду́хом сьвятим.» І за́раз спа́ли з очи́й єго́ ге́йби луски́ і прови́дів, а вста́вши охрести́в ся. По сім став в божни́цях за́раз проповіда́ти, що Іси́с єсть Си́ном бо́жим.

88. О по́дорожи Петра́, о Сне́ї і Тави́тї.

Це́рков ма́ла відта́к че́рез яки́йсь час супокій. Сьв. Петро́ зви́джував всї христія́ньскі громади́ в окру́гах Палести́ни, і утверджа́в їх в ві́рі.

Та по́дорож єго́ відзначи́ла ся особли́во че́рез два чудеса́. В Ли́ддї був чолові́к розслабле́ний, і́менем Сне́й, котри́й від о́сьми лїт лежа́в на ло́жу. До не́го сказа́в сьв. Петро́: «Сне́ю! уздоровля́є тебе́ Іси́с Христо́с, встань!» І зара́з встав. Се ба́чучи, наверну́ли ся до Го́спода всї ме́шканцї міста.

Бли́зько Ли́ддди було́ мі́сто Йо́ппія. Тут пробува́ла у́ченица Іси́сова, і́менем Тави́та. Она́ була́ ду́же милосе́рдна для уби́гих; і ста́ло ся в сї дні, що захорува́ла і уме́рла. У́ченики післа́ли з Йо́ппії до сьв. Петра́ просячи́, щоби́ до них прийшо́в. А коли́ прийшо́в до мі́ста, ввели́ єго́ до комна́ти, де була́ умерла́. І обступи́ли єго́ всї вдови́цї пла́чучи і пока́зуючи ему́ о́дежи, котрі́ їм Тави́та роби́ла. Сьв. Петро́ звору́шив ся їх про́сьбою, і упа́вши на коліна́, моли́в ся. Оберну́вши ся відта́к до тїла умерло́ї, сказа́в: «Тави́то, встань!» Она́ отвори́ла о́чи, сьв. Петро́, пода́вши їй ру́ку, підня́в її, она́ вста́ла. Вість про се чу́до розне́сла ся доокола, і мно́гі ува́рили в Го́спода. Сьв. Петро́ ме́шкав ще че́рез яки́йсь час в Йо́ппії.

89. О наве́рненю Корни́лія погани́на і о це́ркві Христо́вій в Антіо́хії.

(око́ло р. 40 по р. Ісу́са Христа́).

В Кеса́рії, мі́сті над мо́рем Середзе́мним, ме́шкав со́тник, менем Корни́лій. Побо́жний і богобо́язний з ці́лим до́мом свої́м, дава́в ми́лостині мно́гим лю́дям, і моли́в ся без переста́нку до Го́спода Бо́га. А коли́ одно́го дня моли́в ся горя́чо, ба́чив на я́ві а́нгела вхо́дячого до не́го, котри́й ему́ сказа́в: «Корни́ліє! молитви́ твої і ми́лостині дійшли́ пе́ред Бо́га. Пішли́ мужі́в до Йо́ппії, і призови́ Симо́на, котро́го зову́ть Петро́м. Той ска́же тобі́, що ма́єш чини́ти?» Коли́ а́нгел відійшо́в, післа́в за́раз Корни́лій трох побо́жних мужі́в до Йо́ппії.

На дру́гий день око́ло полу́дня ви́йшов сьв. Петро́ на го́рницю до́му, в котрім ме́шкав, щоби́ помоли́ти ся. Коли́ так моли́в ся, поба́чив не́бо отво́рене, а зві́дтам спуска́ло ся ге́йби вели́ке проста́рало, в котрім були́ всї четвероно́жні зьвірі і зе́мні га́ди і пти́ці небе́сні. І учу́в го́лос з не́ба: «Встань, Пе́тре, заколи́ і їдж!» Сьв. Петро́ відповів: «Не дай то́го Го́споди! бо до се́го часу́ я не їв нїчо́го сквє́рного і нечи́стого.» (Сьв. Петро́ не хотїв їсти, бо сї зьвіря́та уважа́ли Жиди́ за нечи́сті, і по прика́зу Мойсе́я не їли їх). А го́лос сказа́в до не́го вдру́ге: «Що Го́сподь Бог очисти́в, то́го не називай нечи́стим.» Се повтори́ло ся три рази́, і за́раз потім видїне зни́кло

Коли́ сьв. Петро́ о тім ще розмишля́в, рек до не́го Дух бо́жий: «Шука́ють тебе́ три мужі́; встань о́тже, і іди́ з ни́ми, бо я їх післа́в!» Коли́ сьв. Петро́ ви́йшов, здибав тих трох мужі́в, котри́х Корнилій післа́в. Дру́гого дня пішо́в з ни́ми і де́якими у́ченіками до Кеса́рії до Корни́лія, котри́й ему́ розповів видїне і слова́ а́нгела. Тепе́р сьв. Петро́ви ста́ло я́сним сго́ чудесне видїне; він пізна́в з то́го, що тако́ж пога́ни, котри́х уважа́ли до тепе́р за нечи́стих, ма́ють прийма́ти ся

до цéркви Христóвої. Сьв. Петрó став томý з нáйбільшою рáдостію оповідáти Корнúлію і дрýгим тамóшним погáнам наýку Ісýса. А колú ще говорúв, зіступúв Дух сьв. на усíх погáн, котрí слýхали тóї бéсіди. І здивувáли ся сьв. Петрó і ýченики єгó, колú учули, як онú (подíбно апóстолам) говорúли і славúли Бога чужúми язúками. Сьв. Петрó сказáв на се: «Чúж мóже хто боронúти водú крещéня тим, котрí отрúмали Дýха сьвятóго так як і ми?» І приказáв їх окрестúти в імя́ Ісýса Христá.

Відтáк проповíдано евангéліє погáнам і по íнших мíсцях. Особлúво дíяло ся се в Антіóхії, давнíй столúцї сирíйськiй; там проповідáли слóво бóже сьв. Павлó і єгó товáриш Варнáва. Числó вíрних взмоглó ся в сім мíстї так дýже, що вíрні тóго мíста пéрші назвáли ся від íмени Ісýса Христá християнами.

90. Сьв. Петро в темнúці.

(окóло р. 42. по р. Ісýса Христá).

Ірод Агрúппа, внук тóго Ірода, що в Вифлеéмі казáв убивáти дíти, займúв був під своé правлíнє цíлúй край жидíвський. Хотя́чи приподóбати ся Жидáм, переслíдував ýчеників Ісýсових. Нáйперше приказáв стя́ти мечéм сьв. Якова апóстола, брáта Иоáнового а потóму сьв. Петрá казáв піймáти і вкúнути до вязнúцї, постáвивши при нім дýже сúльну сторóжу. Він хотíв по великóдних сьвя́тах вúдати єгó нáродови, щобú єгó убúв. Але вíрні молúли ся без перестáнку за своїм пáстирем. Колú надíйшлá вже остáтна нíч пéред тим днем, колú мáли єгó вúдати на смерть, спав сьв Петрó мéжи двомá жовнíрами, звя́заний двомá ланцухáми, а дрýті жóвнірі стерегли́ вя́зня пéред дверми́. Нарáз збудúв єгó áнгел мовлячúй: Вставáй чим скóрше!» Сьв. Петрó встав, і зáраз опáли окóви з рук єгó. І сказáв до нéго áнгел: «Перепояшúй ся, взуй обýвє, а ідú за мнóю!» Сьв. Петрó учинúв так і не знав, чи се дíє ся на я́ві, чи то тíлько вид'нс. Ко-

ли́ минýли пе́ршу і дру́гу сторо́жу, ішли́ до бра́ми желі́зної, що вела́, до мі́ста; она́ їм сама́ розтвори́ла ся. Ви́йшовши з не́ї, прова́див єго́ а́нгел че́рез одну́ у́лицю, і нара́з зник. Сьв. Петро́, прийшо́вши тогди́ до се́бе, сказа́в: «Тепе́р зна́ю по пра́вдї, що Го́сподь післа́в а́нгела сво́го і ви́рвав мене́ з рук Ірода.»

А ідучи́ прийшо́в додо́му ма́тери Ма́рка, де було́ мно́го христія́н, згрома́джених на моли́тві. Коли́ зако́втав до двери́й, ви́йшла дівчина, і́менем Ро́ди, поба́чити, хто то таки́й ко́втає. Пізна́вши го́лос сьв. Петра́, з ра́дости забу́ла отвори́ти две́рі, а́ле вбігши звісти́ла всїм, що Петро́ стоїть пе́ред дверми́. Зібрані сказа́ли: «чи ти збожеволїла!» Але она́ кля́ла ся, що се дїйсно так є. Тогди́ они́ сказа́ли: «Мо́же то а́нгел єго́ есть!» Коли́ж сьв. Петро́ не переста́в ко́втати, отвори́ли, і здивува́ли ся, що то він був. Ще бі́льше ста́ли дивува́ти ся, коли́ їм розказа́в, як єго́ Го́сподь че́рез а́нгела ви́вів з темни́ці. Коли́ наста́в день, був вели́кий ро́зрух ме́жи жовні́рами, що стоя́ли на сторо́жі: они́ не могли́ зрозуміти, що з сьв. Петро́м ста́ло ся. Ірод каза́в їх переслу́хати і укара́ти.

Ірод не пережи́в до́вго то́го стро́гого го́неня це́ркви. Він перені́с ся з землї юде́йської до Кеса́рії, і там одно́го дня, обле́кши ся в ца́рську о́дїж, сі́в на престо́лї, щоби́ прийма́ти сторо́нних послі́в. Коли́ сї пе́ред ним ста́нули, мав до них бе́сїду. На́рід слави́в єго́, мовлячи́: «Го́вориш як Бог, а не як чоловік.» З упода́ванем слу́хав він то́го підхлі́бства, коли́ єго́ нара́з уда́рив а́нгел Госпо́день: хро́би зача́ли єго́ точи́ти, і в найстрашні́йших бо́лях закінчи́в житє.

91. Пе́рша по́дорож сьв. Павла́.

(р. 45 — 46. по р. Христо́вім).

Дух сьвяти́й рек до нача́льників це́ркви в Анті-о́хії: «Відлучі́ть мені Павла́ і Варна́ву, на дї́ло, докотро́го я їх призначи́в!» Они́ о́тже, по́стячи і моля́чи ся, вложи́ли на них ру́ки і відпра́вили їх, щоби́ про-

повіда́ли еванге́ліє. І так розпоча́в сьв. Павло́ ді́ло вели́ке наве́ртаня пога́н. Він проповіда́в наперед сло́во бо́же в божни́цях жидівських. А що Жиди́ відки́нули да́не їм спасе́ніє, за́для то́го оберну́в ся до на́родів пога́нських. Мно́гі з них слу́хали слів сго́ радісно і че́рез них зроста́ла з дня на день це́рков Христо́ва.

Сьв. Павло́ і Варна́ва пусти́ли ся пе́рше до Ки́пра, вітчини́ Варна́ви. Коли́ там проповіда́ли сло́во бо́же, призва́в їх до се́бе ста́роста Се́ргій Павло́ бажа́ючи тако́ж слу́хати сло́ва бо́жого. Они́ стрі́тили при нім Жи́да, і́менем Варісу́с, чародія (во́лхва) і ло́жного проро́ка. Той ім супротивля́в ся і намага́в ся ста́роству відверну́ти від ві́ри. Тогди́ сьв. Павло́, напо́внений Ду́хом сьвятим, погля́нувши на не́го, сказа́в: «О сі́ну діявольський, по́вний всіля́кої перевороти́ности! Не перестаєш вивертати про́стих доріг Госпо́дних? А ось тепе́р рука́ Госпо́дня над тобо́ю; від ни́нї бу́деш сліпи́й, і не поба́чиш вже бі́льше бо́жого со́нця!» І за́раз упа́ла темнота́ на то́го чародія, так що шука́в провідника́. Ста́роста ба́чив се чу́до і ува́ривв в нау́ку Госпо́дню. Тогди́ то переміни́в сьв. Павло́ своє дане́ імя́ Савл на Павло́.

З Ки́пра пусти́ли ся водо́ю на полудне́вий бе́рег Мало́ї Азиї. Ме́жи і́ншими прийшли́ тако́ж до Анті-о́хії пізиди́йської. Там війшо́в сьв. Павло́ в день суббо́тний до божни́ці і учи́в о Ісу́сї розпя́тім, котро́го Го́сподь Бог воскреси́в із ме́ртвих і че́рез котро́го мо́жна на́дїяти ся відпу́щеня гріхів і життя́ ві́чного. Та бе́сїда зроби́ла вражі́нє на тих, що сго́ слу́хали, і они́ проси́ли сьв. Павла́, щоби́ в буду́чу суббо́ту знов до них говори́в. Коли́ в дру́гу суббо́ту ма́йже ці́ле мі́сто зібра́ло ся, пога́ни і Жиди́, щоби́ слу́хати сло́ва бо́жого: Жиди́ нера́до ба́чили пога́н, і супротивля́ли ся то́му, що сьв. Павло́ говори́в, і злорі́чили. Сьв. Павло́ і Варна́ва сказа́ли тому́ до них: «Вам бу́ло наперед проповіда́не сло́во бо́же; а́ле що ви сго́ відкида́сте, і осу-джа́сте себе́ недосто́йними життя́, то оберта́смо ся до пога́н.» А пога́ни, коли́ се учу́ли, ура́дували ся, і сла-

ви́ли сло́во Госпо́дне, котре́ розсіва́ло ся по цїлій краї́нї. Але Жидѝ підбу́рювали мно́гих про́тив Павла́ і Варна́ви та ви́кинули їх з своїх грани́ць.

Они́ж прийшли́ в Ікóнію, і потім в Лїстру. Тут ви́ступив Павло́ за́раз на ві́льне мі́сце, і проповіда́в сло́во бо́же пога́нам. А був ме́жи ти́ми, що слу́хали, муж хро́мий від уро́дженя. Сьв. Павло́, поглядаючи на не́го, і ба́чучи, що ма́є ві́ру, сказа́в піднесе́ним го́лосом: «Встань про́сто на но́ги свої!» Чоловік той ви́скочив і ходи́в. Коли́ се на́рід поба́чив, зачу́дував ся і кли́кав: «Бо́ги в ви́дї чоловічім зіступи́ли до нас!» І назва́ли Варна́ву за́для висо́кої поста́ви на́йвищим бо́гом Юпітером, а сьв. Павла́ за́для вимо́ви Мерку́рієм. Прині́с о́тже жрець Юпітера враз з на́родом вола́ і ві́нцї, щоби́ їх жертвува́ти.

Коли́ се поба́чили Павло́ і Варна́ва, розде́рли о́дїж свою́ зі смýтку, вступи́ли ме́жи на́рід і голоси́ли «Мужі́, що ро́бите? І ми есьмо́ сме́ртні і вам поді́бні лю́ди. Ми проповіда́єм вам, щоб ви від тих марни́х річи́й балвохва́льних відступи́ли а наверну́ли ся до Бо́га живо́го, котри́й сотвори́в не́бо і зе́млю і мо́ре і все, що в них есть. Бог хоть допуска́в в минýвших ві́ка́х всім пога́нам ходи́ти своїми доро́гами, одна́к дава́в їм о со́бі сьвідо́цтва: зсила́ючи добродїйства з не́ба, даючи́ дощі́ і часи́ плодови́ті, наповня́ючи ко́рмом і ра́достію се́рця на́ші.» Мно́гі увірили сло́ву бо́жому. Одна́к надійшли́ де́які Жидѝ з тих міст, в котри́х сьв. Павло́ вже був проповіда́в еванге́ліє сьвяте́, і збунтува́ли на́рід про́тив не́го, так що каменува́ли сьв. Павла́, і ви́волїкли его́ з мі́ста, ду́маючи, що вже уме́р. Ученики обступи́ли его́ і жа́лували ду́же, а́ле сьв. Павло́ встав, і верну́в наза́д до мі́ста.

Сьвяти́й Павло́ і Варна́ва учи́ли відта́к в Де́рвії, а звідтам верну́ли ся наза́д до тих міст, де вже попере́дно проповіда́ли еванге́ліє. Тут скріпля́ли се́рця ýчеників і напомина́ли, щоби́ трева́ли в ві́рі; установля́ли тако́ж в ко́ждій христія́нській грома́ді епи́скопів і сьвяще́ників, моли́ли ся над ни́ми і вклада́ли

на них ру́ки. Звідтам поплили́ до Антіо́хії і оповіда́ли, як вели́кі ре́чи чини́в Го́сподь Бог че́рез них, і як пога́нам отвори́в две́рі ві́ри.

92. Собо́р в Єрусали́мі.

(52 р. по р. Христо́вім).

Де́які з у́чеників, що давні́йше були́ жида́ми, прийшли́ з земл'і жидівської до Антіо́хії, і каза́ли до тамо́шніх христія́н: «Коли́ не бу́дете обрі́зані пі́сля зако́на Мойсе́сового, не бу́дете спасе́ні.» Сьв. Павло́ і Варна́ва ста́нули за́раз про́тив то́ї нау́ки їх. Щоби́ же ту річ безпе́чно розва́жити, постанови́ли предложи́ти її до зала́годженя всім апо́столам в Єрусали́мі. Сьв. Павло́ і Варна́ва прийшли́ за́для то́го до Єрусали́ма.

А коли́ до Єрусали́ма прийшли́, зійшли́ ся апо́столи і старши́ни на спі́льну ра́ду. Тут встав сьв. Петро́ і сказа́в: «Братя! ви зна́сте, що від давни́х дні́в ви́брав мене́ Го́сподь Бог, щоб я нога́нам проповіда́в еванге́ліє. А Го́сподь Бог, що зна́є се́рця не зробив жа́дної ріжни́ці ме́жи на́ми а ни́ми, і дав їм Ду́ха сьвято́го, так само́ як нам. Чому́ о́тже тепе́р скуша́єте Го́спода Бо́га і хо́чете вложи́ти непотрі́бне ярмо́ на ши́ю у́чеників? Ми ві́русмо, що без то́го ярма́, че́рез ла́ски Го́спода Ісу́са Христа́, спасе́м ся, так як і они́.» В подібний спо́сіб мо́вив апо́стол Яков. Постанови́ли наконе́ць апо́столи і весь збір, щоби́ написа́ти їм: що зако́н Мойсе́їв христія́н не обовя́зує.

93. Дру́га по́дорож сьв. апо́стола Павла́.

(52 — 54 р. по р. Христо́вім).

По яки́мсь часі́ почав сьв. Павло́ нову́ по́дорож апо́стольську. Обходи́в Сі́рію і всї ча́сти Мало́ї Азії, і прийшо́в наконе́ць до Троа́ди. А коли́ не знав куди́ звідси іти́ да́лише, показа́в є́му Го́сподь Бог в ночи́ виді́нє: муж яки́йсь Македо́нець ста́нув пе́ред ним,

і проси́в єго́ уси́льно, мовлячи́: «Іди́ до Македо́нії і рату́й нас!» За́раз о́тже сьв. Павло́ з това́ришами Си́лою, Луко́ю і Тимоте́єм пусти́в ся че́рез мо́ре про́сто до Евро́пи, і прибу́в щасли́во до Фили́пів, столи́ці Македо́нії.

Сьв. Павло́ голоси́в за́раз в пе́ршу суббо́ту нау́ку Ісу́сову. Ме́жи слухача́ми була́ також невіста побо́жна, і́менем Лі́дія, котра́ спродава́ла багряни́цю. Їй то отвори́в Го́сподь се́рце, що слу́хала то, що проповіда́в сьв. Павло́, увірила і окрести́ла ся з ці́лим до́мом своїм.

Незадо́вго пото́м піднесла ся вели́ка бу́ря проти́в апо́столів. Бо ста́ло ся, що коли́ сьв. Павло́ з това́ришами іши́в на моли́тву, стрі́ти́ли они́ одну́ ді́ву котра́ віщува́ла, з чо́го ма́ли єї пани́, у котри́х служи́ла, вели́кий прихі́д. Она́ о́тже ішла́ за ни́ми, і голоси́ла без переста́нку, мовлячи́: «Сі лю́ди суть слу́гами на́йвисшого Бо́га, і они́ пока́зують вам доро́гу спасе́ння!» Сьв. Павло́, оберну́вши ся, сказа́в зло́му ду́хови: «Прика́зую тобі в іми́ Ісу́са Христа́, щоб ти з не́ї ви́йшов!» І ви́йшов з не́ї злий дух в тій хви́лі. Коли́ се пани́ то́ї ді́ви поба́чили, переляка́ли ся, бо пропа́ла надія́ їх прихо́дів; они́ пійма́ли тому́ сьв. Павла́ і Си́лу, і заве́ли їх до у́ряду мовлячи́: «Сі лю́ди ро́блять неспокі́й в мі́сті на́шім.» І збі́гло ся мно́го на́рода, і повста́ли су́против них, а зве́рхність каза́ла їх сі́чи різка́ми, і зва́заних ки́нути до темни́ці.

Але о пі́вночи, коли́ сьв. Павло́ і Си́ла моли́ли ся і слави́ли Го́спода Бо́га, наста́ло вели́ке тря́сене земл́і, так що розтвори́ли ся всї две́рі, і розвяза́ли ся окови́ всіх. Як пробуди́в ся сто́рож темни́ці, наля́кав ся ду́же, поба́чивши две́рі розтво́рені, бо дума́в, що вя́зні повтіка́ли; з розпу́ки добу́в меча́, і хотів себе́ уби́ти. Але сьв. Павло́ закли́кав го́лосно, мовлячи́ до не́го: «Не роби́ собі ні́чо́го зло́го, бо всьмо́ всї!» Сто́рож учу́вши се, зумі́в ся; каза́в засьвіти́ти, і приша́в до ніг сьв. Павло́ви і Си́лї мовлячи́: «Скажі́ть, що ма́ю роби́ти, щоб я був спасе́ний?» А они́ рекли́:

«Вір в Го́спода Ісу́са Христа́, а бу́деш спасе́ний, ти і твій дім!» Взя́вши їх тої но́чи до сво́го до́му, оми́в ра́ни їх, і каза́в себе і весь дім свій окрести́ти. А коли́ був день, післа́в уря́д до сто́рожа темни́ці з при́казом, щоби́ ви́пустив ва́язнів. Коли́ж слу́ги верну́ли ся, і звісти́ли зве́рхности, що сьв. Павло́ і Си́ла суть горожа́нами ри́мськими: тогди́ уря́дники убоя́ли ся (бо горожа́н ри́мських не було́ ві́льно би́ти без за́суду), і прийшо́вши перепро́шували їх і пусти́ли з темни́ці.

Ви́йшовши з темни́ці вступи́ли сьв. Павло́ з Си́лою в дім Лі́дії, і потїшивши ві́рних, пішли́ до і́нших міст македо́ньських. Звідтам пішов сьв. Павло́ до Ате́н, міста на́йзначнїйшого в Гре́ції. А ви́дячи мі́сто се зану́рене в балвохва́льстві, болів над слїпото́ю пога́нства, і проповіда́в на ри́нку публи́чно о правди́вім Бо́зї і Си́нї Его́, Ісу́сї Христї. Зійшли́ ся також де́які мудрці́ гре́цькі, і ті пірва́ли его́ і заве́ли на ареопа́г в мі́стї, жада́ючи ясні́йшого витолкованя тої на́уки, котру́ він проповіда́є. Сьв. Павло́, стоячи́ в середи́нї числе́нного на́рода, сказа́в: «Мужі́ ате́ньські! ходячи́ і приглида́ючи ся балвана́м ва́шим, найшо́в я також жертівни́к, на котрім було́ напи́сано: «Незна́ному Бо́гови.» Коли́ ви о́тже не зна́ючи его́ славите́, то я вам его́ проповім. Бог, що сотвори́в сьвіт і все, що на нім є, той, бу́дучи па́ном не́ба, і земли́, не ме́шкає в церква́х, руко́ю лю́дскою збудо́ваних; а́ні рука́ми лю́дськими ка́же себе́ хвали́ти, і не потребу́є ні́чого: бо Він сам дає́ всїм жите́ і все. І розмножи́в з одно́го чоловіка весь рід лю́дський, щоби́ ме́шкали по всїй земли́; розмі́рив часи́ і грани́ці ме́шкань їх щоби́ Его́ шука́ли, хоть від жа́дного з нас не есть дале́ко. Бо в Нім живемо́, і рушаємо ся і єсьмо́, або́ як де́які з ва́ших пое́тів сказа́ли: «з его́ ро́ду єсьмо́.» Бу́дучи вже з ро́ду бо́жого, не ма́ємо розуміти, щоби́ божество́ було́ подібне до зо́лота або́ срібла або́ ка́менів шту́чно різьбле́них, пі́сля ви́мислу лю́дського. Го́сподь Бог переглида́ючи часи́ тої невідомости, звіща́є тепе́р лю́дям, щоби́ всї всюди ка́яли ся, бо постанови́в день,

в котрім мáс судúти весь сьвіт чéрез Мýжа, котрóго назначúв тим, що воскресúв єгó із мéртвих.» Колú учýли о воскресéню з мéртвих, одні насьувáли ся, а другі казáли: «Бýдемо тебé на другúй раз о тім слýхати.» Так óтже вúйшов сьв. Павлó зомéжи них; áле дéякі увíрили. З Атéн пішóв сьв. Павлó до Корúнту. Але і тут супротивлáли ся емý Жидú і злорíчили. Сьв. Павлó сказáв óтже до них: «Кров вáша на гóлову вáшу, не моя́ винá: ідý до погáн!» Почíм научáв погáн і в Корúнтї, і мнóгі слýхаючи єгó увíрили, і охрестúли ся. Замéшкавши там рік і шість мíсяцїв, перевíз ся до Малóї Азиї, а звíдтам верну́в ся назáд чéрез Ефéз до Антióхиї.

94. Трéтя пóдорож сьв. Павлá.

(54 — 58 р. по р. Христóвім.)

Сьв. Павлó мéшкав чéрез якúйсь час в Антióхиї, а відтáк обíйшóв нáново велúку часть Малóї Азиї, і прийшóв до Ефéзу, столúцї тóї чáсти Азиї, що булá під панóванєм Римлян. Там найшóв дéяких ýчеників, і сказáв до них: «Чи прияли ви Дýха сьвятóго?» Они́ відповíли емý.»: «Ми áнї не чýли, що есть Дух сьвятúй.» Павлó óтже питáв їх: «Якúм же хрещéнєм ви хрестúли ся?» Они відповíли: «крещéнєм Йоáновим.» рек сьв. Павлó: «Йоáн хрестúв хрещéнєм покáяня, і учúв людúй, щобú увíрили в тóго, котрúй мáє по нїм прийтú, т. є в Ісýса Христá.» Учýвши то, охрестúли ся оні́ в імя́ Ісýса. А колú сьв. Павлó вложúв на них рýки, зійшóв на них Дух сьвятúй.

Сьв. Павлó пробувáв в Ефéзї бíльше як два рóки, так що всї мéшканцї пізнáли наýку Ісýсову. Гóсподь Бог творúв такóж чéрез рýки сьв. Павлá мнóгі і велúкі чудесá. Бо досúть булó положúти на хóрого хýстку або́ пóяс від тїла єгó, а булú уздоровлені. Чудувáли ся óтже і страхóм сьвятúм булú переняті сї, що то бáчили. Мнóго вíруючих приходúло, сповідáючи ся з покáянєм і оповідáючи учúнки свої. І мнóго

з тих, що ба́вили ся забобо́нними шту́ками, носи́ли кни́ги свої́, і пали́ли їх пе́ред усі́ми.

В тім часі́ став ся немали́й ро́зрух про́тив сьв. Павла́ і его́ у́чеників. Оде́н золотни́к, і́менем Дими́трій, робив зі сре́бла малі́ образки́, виобража́ючі сла́вну сьвятиню богині Діяни, і мав зві́дти для се́бе і для челя́дників своїх вели́кі зарі́бки. Тих то закли́кав до се́бе і сказа́в: «Зна́єте тако́ж і чу́єте, що той Павло́ не лише́нь в Ефе́зі, а́ле ма́йже в ці́лій Азії відверта́є на́рід від да́вання че́сти богині Діяні, мовлячи́й, що боги́, котрі́ суть рука́ми зро́блені, не суть бога́ми.» На ті слова́ розгні́вали ся зі́брані і крича́ли: «Вели́ка Діяна Ефе́ська!» В ці́лім мі́стї наста́ло тогди́ вели́ке завору́шене, і пірва́ли двох у́чеників сьв. Павла́ і тягну́ли їх силоміць до теа́тру. Сьв. Павло́ хоті́в сам ви́йти до на́рода, щоби́ успокоїти то́впу: а́ле у́ченики не допусти́ли. Аж нача́льникови мі́ста уда́ло ся наконе́ць му́дрими слова́ми успокоїти на́рід.

Сьв. Павло́ пішо́в відта́к знов до Македо́нії і Гре́ції. Верта́ючи ся наза́д до Азії, поступи́в знов до Троа́ди, де пробува́в сі́м днів. Пе́ршого дня по суббо́ті (в неді́лю) зійшли́ ся всї ві́рні в комна́ті вели́кій на ло́манє хлі́ба (на же́ртву сьв. Свхари́стії), а сьв. Павло́ мав про́повідь. Тому́ що на дру́гий день мав пусти́ти ся в да́льшу доро́гу, продовжи́в про́повідь свою́ аж до пі́вночи. Тогди́ то оде́н молоде́ць, і́менем Евти́х сидів в вікні́, і засну́вши твердим сном упа́в з тре́того пове́рха на зе́млю і заби́в ся. Але сьв. Павло́ приступи́в до не́го і привернув его́ до жи́тя.

Да́льша доро́га сьв. Павла́ ішла́ че́рез остро́ви Ле́сбос, Хіос і Са́мос до Міле́та. До Міле́та призва́в сьв. Павло́ старши́х це́ркви з Ефе́зу, і серде́чно з ни́ми попраща́в ся. Згада́вши про свою́ дія́льність апо́стольську, сказа́в: «Тепе́р, зв'я́заний ду́хом, іду́ до Єрусалима́, не зна́ючи, що в нім прийде́ на ме́не. Одно́ зна́ю, що Дух сьвя́тий по всіх міста́х сьвідчи́ть менї, що в Єрусалимі ожида́ють мене́ журби́ і вязни́ця. Але я на се не зважа́ю, і не щаджу́ жи́тя мо́го, щоби́ лише́

я сповни́в свою́ за́дачу, яко́ю є́сть проповіда́нє еванге́лія. Я зна́ю, що не бу́дете вже бі́льше оглядáти лиця́ мо́го. Пильну́йте о́тже самúх себе́ і всє́го ста́да, над котри́м вас Дух сьвятúй поста́вив епúскопами, щоб ви управля́ли цє́рквою бо́жою, котру́ набу́в. собі Христо́с свосю́ кро́вію. Я зна́ю, що коли́ я відíйду, прийду́ть ме́жи вас вовки́ хи́жі. І змоме́жи вас самúх вста́нуть мужí, що бу́дуть мо́вити переворо́тно, щоби́ поволі́чи́ у́чеників за собо́ю. Длято́го чува́йте і памята́йте, що я че́рез три ро́ки в днí і в ночи не переста́в напомина́ти ко́жлого з вас зі сльо́зами. Тепе́р поруча́ю вас Бо́гу і ла́сцí Сго́.» А коли́ се сказа́в, упа́вши на колíна, моли́в ся, з ни́ми всíми. Всí ду́же пла́кали, па́дали сьв. Павло́ви на шúю, і цíлува́ли сго́; а на́йбільше були́ засму́чені ти́ми слова́ми, що не бу́дуть вже бі́льше оглядáти лиця́ сго́.

95. Послíдна до́ля апо́столів. Це́рков Христо́ва.

Коли́ сьв. Павло́ прийшо́в до Єрусали́ма, Жи́дú, горíючи гнíвом вели́ким про́тив не́му, збунтува́ли весь на́рід, пíйма́ли сго́, і ки́нули до вязни́цí. Ві́дти пове́зено сго́ мо́рем до Ри́му, щоби́ там, як то́го жада́в, суд цїса́реський сго судúв. На дорозї до Ри́му розби́в ся корабе́ль при остро́ві Ма́льтї; а́ле всї лю́ди на нїм чу́дом урату́вали ся. В Ри́мі остава́в че́рез два лíта в вязни́цí; відта́к пу́щений на во́лю, ви́брав ся на нові́ по́дорожи по мно́гих краях, проповіда́ючи ца́рство бо́же.

То́го само́го часу́ проповіда́ли тако́ж і дру́ті апо́столи ві́ру Христо́ву і робúли чудеса́ і знаки́ по всяких сто́ронах землí. Сьв. Петро́, я́ко голо́ва це́ркви обходи́в христія́нські громади́ (церкви́), і утверджа́в їх в ві́рі. В тій цíли прибу́в тако́ж до Ри́му ще пе́ред сьв. Павло́м, і заложи́в тут столи́цю епúскопську.

Сьв. Петро́ і дру́гі апо́столи поставля́ли по всїх краях епúскопів, котрí я́ко па́стирі ма́ли на їх мíсци

управля́ти ві́рними, і се, що чу́ли від апо́столів, переда́вати свої́м насліднико́м.

Тимчасо́м надійшли́ дні́, в котри́х апо́столи ма́ли оста́вити сей сьві́т і запеча́тати нау́ку Ісу́сову кро́вію свое́ю. Око́ло р. 67. по р. Христ. верну́в сьв. Павло́ наза́д до Ри́му, і уме́р му́ченичою сме́ртію враз з сьв. Петро́м пі́дчас лю́того го́ненія христія́н за ці́саря Не́рона. Сьв. Павло́, я́ко горожани́н ри́мський уме́р від меча́; а сьв. Петро́ уме́р на хресті́ з звішеною на ді́л голово́ю, бо не вважа́в себе́ досто́йним умира́ти в той спо́сіб, в яки́й уме́р Ісу́с, учи́тель его́. — Сьв. Яков ста́рший був вже передти́м стя́тий мече́м (42. р. по різдві́ Христо́вім), на при́каз короля́ Ірода. — Сьв. Якова моло́дшого (бли́зького своя́ка Христо́вого) ски́нули Жиді́ з це́ркви єрусали́мської і укамінува́ли (р. 63 по р. Христ.) — Сьв. Андре́й був розпя́тий на скісні́м хресті́. — Тако́ж і дру́ті апо́столи поне́сли смерть му́ченичу. — Оде́н ті́лько сьв. Йоа́н уме́р свое́ю сме́ртію. Ученик той, люби́мець Ісу́са Христа́, жив че́рез яки́йсь час з Ма́терию бо́жою в Єрусали́мі; а по сме́рти і по вознесе́ню на не́бо Пресьв. Богоро́диці Ма́рії ме́шкав звича́йно в Ефе́зі, і зві́дтам обходив церкви́ в Азії. Але і ему́ було́ су́джено перетерпі́ти му́ки за Ісу́са Христа́. За ці́саря Доміція́на взя́то его́ в Рим і ки́нено в коте́ль кипя́чого оли́ю; а коли́ ви́йшов з то́го неушко́дженний, ви́гнано его́ тогди́ на остро́в Па́тмос. Коли́ відзи́скав во́лю, верну́в наза́д в Ефе́з. О ні́м розска́зують ду́же серде́чні ре́чи. Бо коли́ дожи́в ду́же старо́го віку́ і осла́б вже на си́лах, каза́в себе́ носи́ти на рука́х у́чеників свої́х до це́ркви; тогди́ то, не могучи́ вже мно́го говори́ти, поздоровля́в звича́йно христія́н си́ми слова́ми: «Ді́ти мої́, люби́ть ся взаї́мно!» А де́які христія́ни спри́крили собі́ те і каза́ли: «Учи́телю, чому́ за́всіди мо́виш то само́?» Він відповів: «Бо то есть за́повідь Госпо́дня, а коли її́ сповните́, ста́не вам за все!» Сьв. Йоа́н уме́р око́ло ро́ку 100. по р. Христа́ в ду́же пізні́м віці́.

Смерть апо́столів спра́вила ці́лий це́ркві ду́же вели́ку бо́лі́знь; бо че́рез них то ви́росла це́рков ду́же ско́ро з мало́го зе́рна в вели́ке де́рево, котре́ ці́лу́ кра́їну вкри́ло ті́нню своє́ю. Одна́к і по сме́рти апо́столів не оста́ла це́рков опу́щена. Бо епи́скопи, я́ко насліднники апо́столів, працюва́ли да́льше з невто́мною ре́вностію над ді́лом бо́жим. Наслі́дник же сьв. Петра́, Оте́ць сьвяти́й або́ Па́па ри́мський, уде́ржує епи́скопів ра́зом з підчи́неними їм сьвяще́никами і ві́рними Христо́вими в нерозі́рваній е́дности, стереже́ їх від ло́жної нау́ки, і хоро́нить їх від розло́рів. Це́рков отже сьвята́ явля́ла ся за́всїди я́ко одна́, сьвята́, като́лицька і апо́стольська; она́, збудо́вана на скалі́ Петро́вій, під охоро́ною Ісу́са Христа́ і они́кою Ду́ха сьвято́го, істну́є ненару́шена вже бі́льше як вісїмна́йцять вікі́в; і бу́де істнува́ти аж до кінця́ сьві́та. Блаже́нний о́тже той, хто оста́є в єдиньстві з сьв. це́ркво́ю, і хто з не́ю ві́рує в Ісу́са Христа́, Си́на Бо́жого, в Нім покла́дає всю надію, і слу́жить Єму́ ві́рно, творячи́ до́брі ді́ла́. Го́сподь Бог, коли́ прийде́ дру́гий раз зі сла́вою на сьвіт, узна́сть тако́го за сво́го визнава́теля і во́зьме єго́ з собо́ю до жита́ ві́чного. Там бу́де він з ра́достію вели́кою огляда́ти Го́спода, сидя́чого на прето́лї ца́рства сво́го, бу́де віддава́ти Єму зі всїми сьвяти́ми честь і покло́н, і бу́де Єго́ слави́ти в ві́ки вікі́в.

ДОДАТОК.

Сьвятé письмó новóго завíта.

Все, що істóрія біблійна новóго завíта оповідáє, напúсане єсть в книгах, котрí зовýть ся сьв. Письмóм Новóго Завíта. Ті книги повідáють не лишé нáйважнійші хвúлї з житя́ Ісýса Христá, áле такóж бíльшу часть тóго, що Спасúтель і апóстоли учúли. Онú були́ спúсані чéрез самúх апóстолів або́ під їх прóводом за нáтхненєм сьв. Дýха, і містя́ть в сóбі безсумнíвну прáвду. Однáкож не цíлá наýка Христóва єсть в сих книгах запúсана; се томý, бо Христóс не приказáв апóстолам писáти, áле учúти. Мнóгі наýки Христóві проповідáли ся длятóго ýстно., аж пізнíйше стáли їх сьвятї мýжі почáсти спúсувати. Та ýстна наýка цéркви зовé ся **Предáніемъ** (перекáзом) церкóвним. І в сíй наýцї не мóже сьв. цéрков помилúтись, мáючи пóміч сьв. Дýха.

Сьвятé Письмó Новóго Завíта дíлить ся:

А. На книги історúчні. Сї суть:

1) Чотúри книги сьвятúх Євангéлій, напúсані Матéєм, Маркóм, Лукóю і Йоáном. В тих книгах оповідáє ся о тім що дíяло ся від народженя Ісýса Христá аж до Єго вознесéня. Всї чотúри книги рáзом називáють ся Євангéліє, а ýченики, котрí їх писáли, Євангелúсти.

2) Дíяня апóстольські, напúсані сьв. апóстолом Лукóю, оповідáють о трýдах і прáцях апóстолів по вознесéню Христóвім.

Б. Дидактúчні (поучáючі) книги. Онú містя́ть в сóбі наýку Христóву і напúсані чéрез апостолів яко послáнія (листú) або́ до цíлúх громáд (церкóв) або́ до поодинóких осíб. Всїх тих послáній єсть 21, а з них єсть сїм «соборних послáній» т. є. таких, котрí

були́ призна́чені до бі́льше церко́в. Собо́рні посла́нія суть: 1) Сьв. апо́стола Яко́ва до христія́н з жиді́вства наве́рнених, котрі́ жи́ли по́між пога́нами. 2) Два посла́нія сьв. апо́стола Петра́ до христія́н, Мало́ї Азиї. 3) Три посла́нія сьв. апо́стола Йоа́на, з котри́х пе́рше було́ ви́слане до церко́в Мало́ї Азиї, де сьв. Йоа́н пе́рше научав, дру́ге, до яко́їсь побо́жної жени́ в побли́скости Ефе́за, а тре́те, до Ґа́я, побо́жного і знатно́го христія́нина в Ефе́зї. 4) Посла́ніє апо́стола Юди, пи́сане до христія́н Мало́ї Азиї.

Про́чі чотирна́йцять посла́ній написа́в сьв. апо́стол Павло́ до рі́жних церко́в і осі́б. Листи́ сьв. Павла́ суть: до Римля́н, два до Коринтія́н, до Гала́тів, до Ефесе́їв. два до Тимоте́я, Ти́та́, до Филимо́на і до Євре́їв.

В. Кни́га проро́ча **«Откровéніє** (Апокалі́псіс, обя́вленє) **св. апóстола Іоáнна»,** в котрі́й Ду́хом сьвяти́м натхне́нний еванге́ли́ст Йоа́н предеказує в образа́х буду́чу судьбу́ це́ркви христія́нської і заключа́є проро́цтвом, що прийде́ час, коли́ христія́ньство побіди́ть Жидів і пога́н.

Всі́ кни́ги так старо́го як і ново́го зави́та поділені суть на гла́ви на зача́ла і стихи́ (стрічки́.) Поодино́кі ча́сти письма́ сьвято́го старо́го зави́та чита́ють ся під ча́с ра́нного і вечі́рного богослу́женя (парамеї); ча́сти сьв. письма́ ново́го зави́та чита́ють ся на слу́жбі бо́жій я́ко «**Апóстолъ і Евангеліє**».

Ви́числені тут кни́ги становля́ть сьвяте́ Письмо́ Ново́го Зави́та, і уча́ть нас о тім, що Го́сподь Бог зробив для спасе́ня ро́ду лю́дського і для осно́ваня ца́рства сво́го на земли́.

Immaculate Conception School
2221 GRAYLING AVENUE
HAMTRAMCK, MICHIGAN